

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru România:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și tumbur de 30 cr.

Redacția: Str. Iernii 11. — Administrația: Str. Ciocănești 3.

Se prenumerează și la poșta și la librării.

În Bucuresci

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipscani 35.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Sibiu, 11 Aprilie st. v.

(Δ) Două din telegramele de aseară ne anunță un eveniment, care pe Români îi privește numai în linia a doua. Este vorba de alegerea de „patriarh“ în Carloveș.

Pentru ce numai în linia a doua? Lucrul e foarte simplu. Românii din țările coroanei ungurești nu mai sînt sub ocărmuirea cărjilor arhieresci sârbesci, cum erau înainte de desgrăpirea metropoliei gr.-or. române de Arhiepiscopul Andrei bar. de Șaguna. Puțini Români mai sînt sub oblăduirea bisericească sârbească. Și e speranță, că după ce învătăcelul lui Șaguna poartă sceptrul cămei bisericești în Banat, și aceștia vor scăpa de sub oblăduirea nechiemată sârbească, precum au scăpat Românii cei mulți din Banat și din ținuturile Terii-Ungurești, care aparțin acum metropoliei gr.-or. române din Ungaria și din Transilvania.

Dar' cu toate acestea, pare-că nu ne dă mâna nici nouă Românilor să trecem numai așa, ignorând evenimentul de o importanță așa de mare pentru coreligionarii unei părți foarte considerabile a conaționaliilor nostri din țările ungurești. De sigur nu ne dă mâna și pentru aceea, că acești coreligionari ai unei părți considerabile dintre conaționaliilor nostri români sînt o naționalitate, care dela începutul erei constituționale ungurești încoace împărtășește aceeași soartă politică cu naționalitatea noastră română. Și ei sînt tractați de „atraini“ în patrie. Și pe ei vor concetățeni maghiari să-i desnaționalizeze și pe urmă să-i maghiarizeze.

Soartea aceasta comună îi împreună în interese și îi leagă strîns deolaltă pe unii cu alții. Sârbi și Români, avînd aceeași soartă, trebuie să se intereseze unii de alții cu atât mai virtos, cu cât au și interesele bisericești identice, deși numai în parte.

Căci până-cînd metropolia sârbească va avé pace și se va ocărui neajunită după firea aședămintelor ei, pot spera și Românii din metropolia românească din Transilvania și Ungaria, că li-se va respecta autonomia garantată prin lege votată de corpurile legislative ungurești și sancționată de Coroană. Și vice-versa, cînd se va vedé una din aceste două metropolii amenințată, cealaltă poate fi sigură, că soartea ei n'are să fie mai bună.

Ar fi dar' motive să salutăm cu bucurie scirea ce telegraful ni-a adus aseară. Mai ales și pentru-că din ea ni-s'ar păré a puté citi, că cu ocaziunea alegerii anunțate dela Carloveș are să

se repareze reputațiunea simțului constituțional al țării, vătămât prin procederea incorectă a guvernului unguresc cu instituirea răposatului Angyelics.

În speranță, că reparațiunea nesmintit se va face și că prin reparațiune Sârbilor ungurești li-se va da și o satisfacțiune pentru trecut, salutăm cu bucurie scirea despre alegerea fitoare în metropola bisericii sârbesci din Ungaria.

Însé experiența ne învață, că în patria noastră nu e consult să se bucure omul necondiționat. Mai ales de lucruri, asupra cărora are influență guvernul unguresc și preste tot au influență concetățenii maghiari normativi în afaceri publice politice.

Legea naționalităților poate servi de un memento pentru toate casurile. Ea, care nu e respectată de cei-ce ar fi datori să îndrepte la ordine și să pedepsească pe cetățenii, care nu o respectează, ne servește de advertisement, cât de problematice sînt și lucrurile cele mai serioase în țeara noastră.

Șovinismul maghiar este mare domn în țările statului unguresc. Este aproape singur stăpînitor și singur ocărmitor al sorții statului unguresc. Și avînd scrupuli, că acesta și acum ca și în trecut, cu influența sa, va întrevî amestecându-se în alegerea de „patriarh“, salutarea noastră cu bucurie nu poate fi decât cu rezervă.

Nu scim, încât este adevărat, însé se vorbește. Că candidatul, căruia și telegrama noastră din Carloveș îi pune reușita în perspectivă, ar fi un om cu cunoștințe mai mărginite ca alți candidați la metropolia sârbească. Ba fama mai răspîndește, că meritul seu principal ar fi, că vorbește, afară de sârbesce, numai ungurește.

Vor fi niscariva exagerațiuni vorbele și faimele aceste. Exagerațiuni, care la asemenea ocaziuni în multe, în cele mai multe casuri se răspîndesc tendențate. Dar' cînd s'ar dovedi de adevărate, atunci n'ar fi bine de metropolia sârbească. În astfel de împrejurări n'ar puté lipsi nici îngrijirile pentru metropolia sorură, adică pentru metropolia românească.

Demult se căeșce șovinismul maghiar, la care și ultramontanismul concure cu o părțică bunioară, că a permis bisericii sârbesci și românesci ortodoxe a se regula pe baze constituționale și totodată și naționale. Și este secret public, că aceiași șovinism își bate capul, cum să anihileze și constituționalismul și naționalismul în aceste două biserici.

Căința aceasta cu lacrimi de crocodil în ochi devine tot mai îndrăzneată. Aparițiunea ei, mai cu seamă acum, cînd are să se pună un cap bisericesc în fruntea metropoliei sârbesci titulat și patriarhat, excitează suspiciuni înșufătoare de mari îngrijiri.

Sârbi sînt însé un popor matur și sobru. Ei își vor deschide ochii și vor întruși voturile într'o persoană, care să le asigure constituționalismul național-bisericesc, încetățenit la dînșii de secol.

În maturitatea și sobrietatea Sârbilor ortodoxi punem dar' speranță. Ei au dovedit și în trecut, că se sciu feri de a căde în cursele șovinismului maghiar. N'aveim cauză de a ne îndoi, că nu vor să se feré de curse și cu ocaziunea aceasta.

Dar' este scurt timpul, care ne desparte de necunoscutul de astăzi. Firul telegrafic ne va încunosci despre cele-ce au urmat în Carloveș. Doar atunci vom fi mai în pozițiune decât astăzi de a ști, dacă avem să ne bucurăm și cu bucurie necondiționată să salutăm pe compatrioții nostri sârbi din țările ungurești.

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 11 Aprilie st. v.

Afaceri interne.

Casa deputaților a absolvat alaltieri proiectul de lege despre pedepsirea nerespectării convocării militare la deprinderile de armă. Proiectul a fost acceptat cu o mulțime de modificări propuse de însuși ministrul de justiție Szilágyi. De asemenea s'a primit și împrumutul de 200.000 fl. pentru școlare, precum și proiectul despre regularea granițelor între mai multe comitate din Ardeal. După aceste ministru Oresy a răspuns la interpețiunea deputatului Meszlényi cu privire la baronisarea lui Sigismund Schosberger. Ministrul a șis, că titlul de baron fără dreptul, de a fi membru al casei magnaților, s'a fost acordat pe baza meritorilor câștigate pe terenul mercantilor unui distins neguțator și mare proprietar. Aceasta Preainaltă hotărîre eu am contrasignat-o în urma cercului meu de activitate oficial. Dl deputat însuși a declarat, că în contra individualității respectivului distins nu se poate face nici o excepțiune. Acesta e toptul simplu; mai mult ministrul nu poate se spună și se roagă a li-se lua răspunsul la cunoștință. Interpelantul nu a fost mulțumit cu răspunsul ministrului, deoarece el nu poate privi de un merit,

că cineva e om cinstit sau își câștigă prin „Geschäft“-uri bune câte 1000 de jugere de pămînt la an. Casa a luat însé la cunoștință răspunsul ministrului cu 82 contra 52 voturi.

După aceste ministrul de culte și instrucțiune contele Csáky a prezentat proiectul de lege despre regularea instrucțiunii limbii eline în școalele medii, ear' ministrul de comerț Baross a pus pe masa casei mai multe rapoarte despre deosebite căi ferate vicinale. Ședința s'a ridicat pe la oarele 12 1/4.

Proiectul din cesiune poartă titlul: „Proiect de lege în afacerea modificării articolului de lege XXX: 1883 despre școalele medii“ și consistă din 6 ș-i, care privesc cunoșcutele norme privitoare la instrucțiunea limbii eline în școalele medii.

Din dieta austriacă.

La 21 Aprilie dieta austriacă 'și-a continuat desbaterea specială asupra bugetului „consiliului de ministri“ și a acceptat pozițiunea: „Presidiul ministerial“. La pozițiunea despre „fondul de dispozițiune“ ministrul-președinte Taaffe a declarat, că fondul de dispozițiune nu formează o pozițiune de încredere. Afirmațiunea, că tranșacțiunea ceho-germană s'a fost dus în deplinire numai după-ce era vorba de voința Preainaltă, nu e corectă, căci deja atunci, cînd oratorul a fost însărcinat cu formarea cabinetului, a primit mandatul de a face cu putință o înțelegere; deja atunci a luat guvernul pași pentru efectuarea unei înțelegeri cu Germanii. Asemenea încercări s'au făcut și mai înainte și acum s'au inițiat din nou. Scopul încă nu e ajuns, dar' lucrul s'a început deja și cu ajutorul lui Dumneșeu se va ajunge și scopul. Față cu afirmațiunea, că guvernul se razimă pe un partid neunit, Taaffe întreabă, care partid e aici unit? Compunerea Austriei se deosebesce de a altor state; aici nu sînt partide politice, ci partide naționale, de aci vine, că în amîndoué părțile se află bărbați conservatori; nici în stînga nu e un partid mare și unit, de aceea guvernul austriac nici-odată nu ar puté țice: Eu voi să am majoritatea. Taaffe a șis apoi, că instrumentul de tranșacție boem se va rezolva în dieta boemă. Fondul de dispozițiune s'a acceptat apoi cu 154 contra 130 voturi.

Împăratul Germaniei și întreita alianță.

Înainte de asta cu vre-o câteva zile un corespondent parisiian al țiaru-

lui „Times“ a făcut descoperirea, că împăratul Wilhelm nu e prietenul întreitei alianțe și că în taină lucrează pentru realizarea unei alte alianțe întreite între Germania, Anglia și Rusia. Descoperirile corespondentului din cesiune nu au fost confirmate, dar' nici combătute până acum. „P. Lloyd“ primesce, sau lasă să li-se trimită acum din Berlin o corespondență, în care se desmint afirmațiunile corespondentului parisiian și care se încearcă a da asigurări, că prin retragerea principelui de Bismarck politica Germaniei nu s'a schimbat întru nimic. Din contră împăratul Wilhelm cu toate ocaziunile a dat dovede prietenia lui cu puterile aliate și e altfel un om, care 'și-a impus de datorință, de a urma în Egipt și în India o politică engleză, în Balcani o politică rusească și în Marea-Mediterană o politică franceză, și așa țicînd nicăiri o politică germană.

Bismarck și presa germană.

„Hamburger Nachrichten“ răspund la polemia presei liberale (feisinnig) cu cunoscutul lor articol anti-Capri-vian. Țiarul țice, că oamenilor cumînți nu trebuie să o spună, că Bismarck nici nu inspirează țiarul, nici n'a scris însuși articolul despre discursul dlui Caprivi. Dar' chiar dacă ar fi așa, nu există nici un motiv de a se indigna, căci Bismarck, ca ori-șicare alt diplomat, are dreptul să de expresiune vederilor sale în scris și cu graiul. Principele de Bismarck nici nu e omul, care ar abdice de acest drept din cauza larmei ce o face presa. Dealtfel el va avé privilegiu să se pronunțe în casa de sus, al cărei membru este, mai tîrziu în dieta imperială, unde va primi în curînd un mandat. Un om de stat, care timp de 30 de ani a ocupat o poziție atât de distinsă, deodată cu oficiile sale nu poate să se peardă și trebuința, de a rămîne în contact cu opinia publică.

Țiarele germane se ocupă aproape toate cu împărtășirile din „Hamburger Nachrichten“. „Nationalzeitung“ crede, că și anunțarea, că el își va exprima vederile în casa de sus și mai tîrziu în dieta imperială, încă provine dela Bismarck, și dacă Bismarck face acest lucru, nu face altceva, decât că se folosește de drepturile lui cetățenesci. De sine se înțelege, că întemeietorul imperiului va face aceasta numai așa, cum îi va impune patriotismul seu.

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Material jargon de dialect sêlagian

De

Vasilie Valda.

Void a-și da cineva seamă despre firea limbilor nescrie, negreșit că, în opoziție cu aceasta, o să recunoască că: trăsura caracteristică de căpetenie a limbilor scrie este istoricitatea forme, o închiegare admirabilă ce rezistă, — pare-că cu țarie înșufată de mândrie, — ataturilor protivnice, care în valma veacurilor viu rind pe rînd a o lovi. Graiul plastic și limpede ca rîul de munte, în lungul căruia țiu își leagăna floarea și în a cărui alvie se vedé chiar și cele mai mici petricele, — limba română, de mulți secolii formată, dar' abia în toial acestor doi ume decenii înaltată în gîteală de acumpă mireasă la treapta propriu țiaș a limbilor literare, nu mult o să-și mai schimbe fisonomia, va urma și ea legilor firești ale limbilor, care dacă în trecut de ceapă înăbușitoare nu au fost alterate, abună-seamă nici în viitor, cînd nesdrăvenilor le va da mâna de a rămîne între hotarele posibilității, nu vor fi călcate în picioare de caprișile de neiertat ale pedanților.

Ei bine, însé deschisă rămîne cesiunea: cum e lucrul cu istoria acestei limbi?

Citind cu băgare de seamă cărțile vechi, câte s'au mai putut scrie în egomotul asurđitor

al armelor și în mijlocul suspinelor de grea apăsare decât străbunii nostri și câte o fatalitate a vremilor napustitoare a binevoit a păstra și pentru noi, apoi mai dîndu-ți ochiul roată și asupra dialectelor obișnuite în felurile ținturi locuite de Români: vederea rămîne nestinsă de un fenomen, pe care înzadar îl va căuta în istoria altor limbi, căci Românii, deși nu se pot mîndri cu un lung trecut literar, deși pururea împărții între mai multe stăpîniri, deși pînă în timpurile mai recente lipsii de un centru de cultură românească, ei, oameni auit de mult cercați, grăesc pînă în ziua de astăzi o limbă, care chiar și cu respect la elementele secundare este aproape identică pretutindenea, unde încă muncesc și calcă moșia străveche stropită cu lacrimi și sînge. Sîrău-au mulți, dar' nimeni încă nu 'i-a succés a explica acest fenomen fără de asemén, căci după tot ce se scie, neluînd astădată în seamă dialectul sîrău și macedonian și lăcînd aplicația principiului de circulațiune în limbă: creierul rămîne imprimat de gîndul: în graiul viu al Românilor se obișnuiesc mai tot aceleași cuvinte.

Însé pași sînt noi în cunoștința naturii elementelor secundare ale limbii, cu toate cele susținute, nu o să negăm, că: aceste elemente icl-colo între Români sînt supuse unor șovări, abateri, care corect pot fi numite particularități dialectale.

Aceste particularități dialectale, — mai ales dacă sînt cuprîndătoare de cuvinte me-

tele țilnice, relațiunile deosebite ale oamenilor, asupra cărora nimeni, ba nici celui mai sus cu capul, nu-i este dat a se ridica, cîntă vreme trăeșce în societate, — sînt pentru limbist de un interes netagăduit. Importanța provine: trebuințele, neajunsurile și relațiunile primitive originale ale oamenilor la unul și același popor de un caracter deosebit fiind, de obicei sînt și exprimate în același chip, ear' dacă totuși în unele ținturi se observă în această privință abateri, această diferență tocmai prin natura sa nu mai poate fi scăpată din vedere nici măcar pe un minut.

Oare în noi Românii, unde în atâtea forme de cultură s'a șevrîit mari greșeli, aci nu s'a făcut earași poticire?

În planul întîm Românii dincoace de Carpați, prîndînd și ei dragă nu o rădă de cultură apuseană, vreme bunicească 'și-au uitat a cere în plaiuri și țesuri, la țeară și plugari, aceste flori particulare ce geniuul poporului a séménat cu multă îmbeșugare în toate ținturile. Florile erau șterite și tot miroșul și toată rumeneala lor de viață nu era în stare să atragă privirile celor confundăți în gîndurile unei nove civilizațiuni; — ba înțiruirea străină era atât de puternică asupra vieții noastre naționale, încât luse sub stăpînirea sa sentimental pentru naturalitatea nemincinoasă și simplicitate, drept, nu multicoloră, dar' impușătoare. Oamenilor de sub impresiunea unei culturi și civilizații de-ful de complicate mai era de neșuferit pămîntul ce se lipsi de rădăcinile acestor flori. Și un lung

period de confuzii amare și entuziasm juvenil a trebuit să treacă, pînă-cînd în cele din urmă oamenii au prins a nu-și mai ține de sub demnitate a se îndeletnic înadins cu studiarea graiului țaranului nostru dela coarnele plugului.

În urma mișcărilor produse în literatură de direcția nouă tot în mai late cercuri se recunoșce că: ar fi o mare greșală a presu-pune, că graiul popular este o corupție a graiului literar, ba graiul literar este alvia ce își primește bogatul din izvoarele cu apă vie ale dialectelor fîntîpărite în diversitatea graiului popular din felurile ținturi locuite de Români.

Și graiul sêlagian în felul seu este și el o parte întregitoare în tabloul de diverse colorii al graiului deosebit. Prin firea sa aparține marelui dialect ardelean, înrudit fiind în multe puncte și cu cel moldovan. Se caracterizează: în gramatică prin puține abateri dela graiul literar, prin mai multe în fonetică și și prin mai multe în ceea-ce privesc materialul de cuvinte întrebuintat. Pundînd în vederea cetitorilor cu altă ocaziune abaterile gramaticale,*) astădată ne propunem a da o idee oare-care asupra materialului jargon al acestui dialect, restîndu-ne încă a-și face cunoșcută și fonetica variată.

Multe cuvinte ce lipsesc din capul locului în graiul Românilor din alte ținturi,

*) Studiu asupra abaterilor gramaticale în dialectul țaranilor români din Sêlagia. „Trib. N. 12, 13, 14 anul curent.

sau sînt ele întrebuintate în alt sens, se obișnuiesc în acest dialect. Neavînd poporul nostru nici aici viață publică propriu țiaș; mai lipsîndu-și și cultura ce îndeamnă oamenii în viața publică a grăi fîntre sine usitînd aceleași cuvinte în același chip; se întîmplă, drept, nu de multe-ori, că cuvîntul întrebuintat într'o comună, în sîtulețul vecin nu se mai folosește, sau dacă da, nu mai mult în același înțeles. Mai ocără în acest dialect cuvinte, care exprimă nu odată și adumbrăția cea mai fină a ideii. Și economul, păstorul și găzdarșia din acest țintu încă își au adese-ori cuvintele sale speciale.

Ear' trăind poporul agricol al acestui țintu, ca în genere toți oamenii ce se ocupă de economie și păstorie, cea mai mare parte din viața în natura liberă, îi sînt mai bine dezvoltate simțurile, decât ale acelora ce petrec între ziduri, prin urmare și observațiile lui sînt mai fine. Țearău aci privi cu ochi ageri la cele din preajma lor, ear' această agerime, drept urmare naturală, își vedesce urmele și în graiul ce grăesc. Și precum totdeauna, astfel și astădată graiul este într'o destul de vădită dependență cu natura fisisă; căci situat fiind Sêlagiul la Nordul Ardealului, — deci foarte îndepărtat de meșul națiunii, — se lămurește cu înșosire fenomenul de observat nu numai în ceea-ce privesc formele gramaticale, ci și în partea lexicală a acestui grai; un aer arhaic străbate aici, forme gramaticale și cuvinte usitate des în vechiul grai literar, dar' astăzi dispărute, mai

Calatoria prezidentului republicii franceze.

Primiriile ce li-se fac pretutindena prezidentului republicii franceze Carnot sunt stralucite. Complimentele ce s'au schimbat intre Carnot si admiralul italian Lovera produc mare senatie in Berlin. „Vossische Zeitung“ observă, ca aceste manifestari sunt cu atat mai importante, cu cat in Frantia nu s'a stins speranta, din contra a mai crescut dela repășirea lui Bismarck incoace, de a despărți pe Italia decât Germania. Cu toate aceste Germanii nu vor nutri vre-o nelcredere specială.

Pasivistii romani.

Eată și al doilea articol al dlui Ūrmășy:

II.

Chiar și între Romani cu idei mai calme sunt mulți, care stau înainte cu acusa, ca Romani locuitori in Ardeal chiar și pentru aceea nu pot alege și nu pot merge in dieta ungară, pentru-ca preste măsură sunt scurtați prin legea electorală, astfel, — precum dic, — ar fi preste puțină să ducă mai mult de 4—6 deputați in parlament.

Este timpul să privim in fine mai de aproape această acusa, care se repetă in fiecare zi.

1. Comitatul Albei-de-jos are 178.021 locuitori. Dintre acestia 25.818 sunt Maghiari. Atară de puținii Germani, ceialalți toți sunt Valachi. Pardon! Vorbind după limbajul lor, ceialalți sunt Romani. Acest comitat alege patru deputați. In 178 de comune sunt 4300 de alegători, din care 3000 sunt Romani. Și astfel la trei mandate de deputat pot conta Romani sigur.

2. Comitatul Făgărașului. Intre 84.571 de locuitori abia sunt câteva mii de Maghiari. Afară de 3000 de Germani, ceialalți toți sunt Romani. Și astfel cei doi deputați, care se vin pe acest comitat, pot fi cu deosebiră considerați de Romani ca ai lor.

3. Comitatul Hunedoarei consistă aproape numai din locuitori romani. Și astfel cele șase locuri de deputat cu deosebiră le pot ocupa Romani.

4. In comitatul Târnavei-mari majoritatea locuitorilor și a alegătorilor se împarte intre Sași și între Romani. Dintre cele 4 mandate de deputat unul la tot cazul li-ar veni lor.

5. Comitatul Sibiiului. Dintre trei mandate de deputat unul sigur li-s'ar veni lor, căci dintre cei 142.000 de locuitori 92.000 sunt Romani și dintre 87 de comune 59 consistă numai din alegători romani.

6. Comitatul Solnoc-Dobăca trimite cinci deputați. Maghiarii, deși fac numai a patra parte din numărul Românilor, dar fiind in stare mai bună, numărul alegătorilor lor este aproape egal cu al alegătorilor romani și astfel acestia n'ar pute ocupa mai mult ca două mandate de deputat.

7. Comitatul Bistrița-Năsăud este reprezentat prin doi deputați. Dintre 79 comune 51 consistă numai din alegători romani și astfel la un mandat de deputat pot conta sigur.

8. Comitatul Clujului. Din patru locuri de deputat unul il pot ocupa Romani sigur, soume pe cel din cercul Teaca.

Romani ar pute deci trimite laolaltă 17 deputați.

Dacă luăm in considerare, ca cele 15 comitate ardelenese sunt reprezentate prin 50 de deputați, nici-decât nu se poate vorbi de „scurtare“, când pe seama romaniim este asigurată mai mult ca a patra parte.

sunt și acum in aceeași vigoare ca odinioară, car' cauza adevărată nu poate să fie decât situația geografică; a fost ținutul din cestiune prea îndepărtat, pentru-ca genul limbii se poate scoate la iveală tot aceleși forme noue și se poate adrobi tot cu aceeași străbătore forme și cuvintele diaplăcute deja gustului deobște.

Tot in caracterizarea dialectului sâlagian in ceea-ce privește materialul de cuvinte nu ne putem uita nici de elementul maghiar ce cu atâtă prisos împetritează graiul Românilor din aceste părți. Nu ne vine bine, ce e drept, a tracta cu acest ingredient străin, dar intrat el odată in uzul zilnic, nu mai poate fi trecut cu vederea, căci pune și el după felul seu in lumina, lumina posomorită, starea adevărată a limbii românești la Nordul Ardealului. Starea cea inopoiată a țaranului nostru, poziția geografică pe de altă parte ne explică, cum de act elementul maghiar s'a virit in graiul viu cu atâtă tărie. Decând se face pomemire de Romani in aceste părți in documentele istorice, de pe la începutul secolului XIV., Romani multe lucruri noue au auzit și vădută la Unguri. Și multe dintre cele vădute și auzite li-au cădut chiar dragi, și apoi cele-ce omului li s'au dragi, nu se odichnește până-ce nu se pune in posesiunea lor. Dar' totu nu se sfirșește act. Cele auzite și vădute tre-

Afară de comitatele înșirate mai sânt comitate, in care cu puțin zel Romani ar pute face cuceriri. Așa anunit in comitatul Mureș-Turda. Jumătate din alegătorii acestui comitat sunt Romani și astfel din 5 mandate de deputat unul li-ar pute ocupa. In comitatul Brașov, dar' și mai mult in comitatul Târnavă-mică o considerabilă parte a alegătorilor este română și astfel nu stă nimic in cale, ca cel puțin in comitatul Târnavă-mică să-și cucerască un mandat pe seama lor.

Orașele ardelenese sunt in total reprezentate prin 19 deputați. Dar' aceste nu pot fi frustrate de dreptul de a trimite deputați numai din cauza, ca din întâmplare in Ardeal nu este nici un oraș românesc!

Și ca cât de echitabilă a fost legislațiunea tocmai față cu dișii, aceasta o vedește mai bine dreptul Sănilor de a trimite deputați. Precând in comitatul Odorheului se vine un deputat pe 2846 de alegători, ear' in comitatul Ciucului pe 2756, pe atunci in comitatul Hunedoarei se vine un deputat pe 1087, ear' in comitatul Albei-de-jos pe 1000 de alegători și asemenea și in comitatul Târnavă-mare.

Dacă vorbim deci de lege electorală „mesteșugită“, precum fac Romani și de di, apoi aceasta este tot numai in favorul Românilor. Poftescă și ne combată, dacă pot.

Tot atât de fals este și acusa lor dișnică, că ei nu pot înainta pe terenul cultural!

Aceea nu o pot disputa, că in ciuda tuturor nemulțumirilor au înaintat in mod respectabil și pe terenul cultural. Astfel in 1869 au avut numai 2569 de școale populare, ear' astăzi au 2843, așadar cu 274 mai multe. Se înțelege, vorbesc de toți Romani din patrie, ear' nu numai de cei din Ardeal. Mai de parte astăzi frecventează școala cu 20% mai mulți copii obligați, ca la începutul noiei ere constituționale, și oare se mai amintim, că precând la 1867 aveau numai 6 țiare și reviste, astăzi numărul acestora s'a sporit la 27, va să dică cu 450%? Au înștitute de bani cu reviriment puternice și reuniuni de cultură înfloritoare, cu deosebire in Ardeal. Toate aceste nu arată că sânt apăsări și împedecăți in dezvoltarea lor, ci putem dică că sânt in stare a arăta o dezvoltare respectabilă. Căci Romani nostri sereșe și regatului român cu elemente inteligente cultivate aici in patrie. Apoi in budgetul statului in fiecare an sânt induși 100.000 fl. pe seama bisericii gr.-or. și 99000 fl. pe seama celei gr.-cat. și in sfirșit sânt 40 de școale comunale subvenționate de stat, in care afară de cea maghiară se folosește și limba română ca limbă de propunere. Nu se poate prin urmare dică așa categorice, că statul nu face nimic in interesul culturii și al bisericilor românești. Și in școale cu caracter maghiar și de stat se dă ocaziune, ca tinerii romani să se poată cultiva in limba lor maternă.

Nu dicem că nu s'ar pute face mai mult și in această privință, dar' oare n'am pute dică aceasta și din punctul de vedere special maghiar? Nici statul nu e capabil să satisfacă deodată in toate direcțiunile tuturor intereselor, pentru-ca aceste sânt numeroase și mari. Dar' pe rând vine rândul la toate.

Ear' spre acest sfirșit prima condițiune este, ca anumiți conașionali să se lapede de atitudinea lor repulivă, bruscă, antipatică și agnitorică. Apoi in curând nu vor mai avé cauză de a se plânge. Pentru-ca a arunca cu pâne in aceia, care de decenii au aruncat neîntrerupt cu petri și aruncă și in prezent, poate fi o frumoasă virtute biblică și creștinească, dar' in politică este lucru foarte greu.

bucac și numite intru oare-care chip, dar' de unde se poți scoate la iveală numiri noue, primind lucrurile noue; nu este apoi mai lesnicios a primi cu lucrul nou și numirea nouă tot din același loc? Să mai amintim poziția de subjugare și grea umilită a țaranului român; să nu uităm, că țaranul nostru in trecut nu a avut din sinul seu vre-o clasă cu ceva cultură; apoi reformele cele multe purcece tot dela Unguri, dar' care il priviau și pe el foarte de aproape, și ne putem tălcui, cum mai înădius graiul țaranilor romani din Sălagiu a fost conturbat in armonia sa de atâtăa vorbe ungurești. Oaspeții nechiamați nu s'au mulțumit numai cu adăpostul ce primiră in graiul românesc, dar' au voit, ba unorii aievea s'au și pus săltarea cu stăpânul casei la aceeași masă. Oaspeții neobșnici! Nici in Sălagiu însă nu sânt egal introduse vorbele ungurești, căci cu cât de că Romani erau mai apropiați de centrele ungurești, cu cât erau mai adese-ori silți să vină in atingere cu ei, cu atât este și elementul maghiar mai covirșitor in graiu.

Se ivește însă întrebarea, se poate oare atatori cu o oare-care probabilitate, după-ce lege aome s'au introdus feluritele cuvinte maghiare in graiul viu? — Ne este cunoscut raportul cel foarte intim ce există între cuvinte și idei; dela felul ideilor concludem

Eată cum vorbeac între ei Romani, fiindcă procurorul maghiar de stat închide ochii! . . .

Avem in mâni cărticica lui George Ucenescu „Magazin de canturi naționale“, care la 1874 a eșit deja in a patra ediție in Brașov la Römer și Kammer, ear' de atunci s'a tipărit de multe-ori in mai multe mii de exemplare. Ucenescu este compositor și profesor de musică gr.-or., precum dică și „am adunat tot ce a fost corăspunzător tinerimii“! . . . Și oare ce cântă ținul român?

In această colecțiune se găsește marșul lui Iancu, pe care il cunoaște fiecare Român, il cântă poporul pretutindena și in sunetele acestui marș au năvilit in 1848 la jefuit. Se poate imagina ce vers solid este acesta! Apoi întâlnim versuri, care explică ce este patria română? Până unde se întinde vorba românească, totul este cucerit pe seama unei mari și rotunđite Români. Întâlnim versuri frumoase spre glorificarea neigășului Horia. Acest vers este înșoit de un text mai lung, explicând strălucita carieră a acestui „glorios“ bărbat. După citirea acestor versuri, cum n'ar bate inima ținului român după idealul marelui Romani, cum ar pute el încapă între marginile strimțe ale statului unguresc? In colecțiune sânt 57 de cântări naționale pline cu idei de românism sălbatoc.

Răspândind asemenea învățături, nicidecât să nu se mire, că nu le întindem gura spre sărutare, pentru-ca să ne imbuce capul!

Restul articolului este o apostrofare a Sașilor, cărora le pune in perspectivă, că dacă nu vor ține cu Maghiarii, se vor prăpădi fără glorie, absorbii fiind parte de Maghiari, parte de Romani.

Educațiunea națională.

Domnul Dimitrie A. Sturdza, fost ministru al României și actualul secretar general al Academiei române, unul dintre cei mai distinși bărbați de stat ai Terii-Românești, a înzestrat mai dișile trecute biblioteca gimnasiunii din Tecuciu cu o serie de cărți privitoare la istoria Românilor. Acest dar dl Sturdza il înșteșce cu o scrisoare această are atâtăa părți interesante chiar pentru noi Romani de dincoace de Carpați, încât credem a face o greșală, dacă n'am împărțăș-o și cititorilor nostri. Recomandăm indeosebi vederile dlui Sturdza depuse in scrisoarea sa spre vrednică aprepăire, mai ales in aceste timpuri grele, in care se fac atâtăa atacuri grele din partea stăpânitorilor nostri la cultura noastră națională.

Eată după „Voința Națională“ (Nr. 1647 B. din 22 Martie [3 Aprilie] a. c.) importanta scrisoare a dlui Sturdza către directorul gimnasiunii din Tecuciu:

Domnule director!

Unul din principalele obiecte ale învățământului, mai ales primar și secundar, este fără îndoială istoria națională. Ea este menită a întări de timpuriu in copii sentimentul înăscut și natural al iubirii de patrie, a face ca acest sentiment să devină conștient și să se înalțe până la simțirea datorilor noastre către țeara, in care ne-am născut, și către națiunea, căreia aparținem. Această simțire a datorințelor noastre către patrie și națiune trebuie implantată cu rădăcini puternice in inima copiilor, căci numai îndeplinind aceste datorii, cetățenii devin membri activi ai societății in care trăiesc, lucrând la binele și fericirea comună, la dezvoltarea și progresul poporului.

asupra ordinii, in care cuvintele poporului dominant se introduc in graiul poporului subjugat. Procesul decurgerii ar fi următorul: la început se obtrud cuvintele ce exprimă idei sensibile, ceva mai târziu, une-ori aproape deodată, cuvintele exprimătoare de idei reale și mai in urmă cuvintele ce pun in vedere ideile abstracte. Că dela acest proces nici in dialectul sâlagian abateri nu s'a făcut, se poate convinge ori-și-cine, dacă va trece in revistă riguroasă cuvintele de proveniență maghiară din graiul sâlagian. — Încât însă privește valoarea activă a cuvintelor maghiare in organismul dialectului sâlagian, ea se reduce foarte, astfel că aplicând principiul de circulațiune in limbă, ea se pare cu mult mai mică, decât s'ar vedé pentru prima-dată din numărul cel mare al lor. — Ear' aci lășăm să urmeze colecțiunea de cuvinte jargoane; unele dintre ele vor fi justificate prin posesii populare publicate din Sălagiu, — cele culesse de mine vor fi reproduce in tocmai după pronunțare; altele deja dispărute din dialectul literar, — dar' obșcuite și astăzi in graiul sâlagian, cu reproducere din texturi vechi. (Va urma.)

Prin cultivarea de aproape a istoriei naționale, educațiunea unui popor devine o educațiune națională. Aceasta trebuie însă să aibă de țel, ca tinerii eșind din școală, — să priceapă pozițiunea geografică a terii, originea și genul națiunii și care sânt problemele ce rees din ele pentru stat, — să știe să distingă timpurile de fericire ale patriei de acele de restitricse, să cunoască perioadele ascendente și descendente ale națiunii, cauzele ce le-a produs, — să aibă o convicțiune bine lămurită, bine clarificată, bine aședată a stării de propășire, de înaintare, de întărire, de mărire a patriei și a națiunii, — să fie in fine pătrunși, ca cea mai principală datorie a unui om este aceea către țeara lui și că nimeni nu este in stare să facă sacrificii îndestul de mari pentru a susține onoarea, independența, libertatea, bunăstarea și propășirea patriei.

La noi studiul istoriei naționale e cu atât mai necesar, cu cât patria noastră a fost mai băntuită de rele decât multe alte țeri, cu cât nenorocirile ei au fost mai mari și au lăsat urme profunde, cu cât România a fost mulți secol de arindul tărâmul luptelor celor mai crâncene ale statelor și ale neamurilor ce ne încungură, cu cât România a avut a suferi de multe-ori și timp îndelungat chiar dominațiuni străine. Nu avem decât a ne aduce aminte, că dela 1711 până la 1858, adică dela Anteiul nostru contract cu Rusia până la mărginirea a tot puterniciei ei in Oriental european decâtă națiunile cealte ale Occidentului, patria noastră a fost neconștient și adesea teatru de răboiuri dintre Turci, Ruși și Austriaci, că in acest lung interval ea a fost de mai multe-ori sfășiată și tractată ca o provincie cucerită; că dela numirea celui dintâiu domn fanariot până la 1821 domnii țerii erau străini de țeară, străini de națiune și considerând pe amândouă sau ca o sorginte de avuție personală, sau ca mijloc material de a adăposti o cultură străină, de a-i da puțință de a fi. E cunoscut de toți, că mai mult de un secol, școalele Grecilor existau in România ca școale de stat, și de sigur, că nu ele erau focare de simțiminte românești, căci ele au adus după sine introducerea limbilor străine ca limbi vorbitoare in familie.

E cu atât mai de anevoie a se cultiva la noi istoria națională, cu cât epoca dominațiunii străine a rupt firul vieții naționale, cu cât problema națională devenise din această cauză neînțeleasă, mai ales pentru acei ce guvernau statul român. Acest fapt, care era să periclitizeze existența națiunii chiar, se caracterisează mai ales — pe deoarte prin lipsa completă de încredere in forțele vitale și in viitorul poporului, — pe de alta prin convicțiunea ce se răspândia de sus, — că principalele românești sânt menite a fi in veci smerite, adică menite a-și perde cu desevirșire umbra individualității lor, menite a fi incorporate mai timpuriu sau mai târziu in alt stat mai mare și mai puternic. Nu trebuie uitat, că această convicțiune a fost exprimată publicamente in al cincilea deceniu al secolului actual, adică chiar in dișele noastre, decâtă unul din domni țerii, de vodă Bibescu.

Această rupere a firului vieții noastre naționale explică totodată munca colosală a lui Maior și a lui Șincai, a lui Cogălniceanu și a lui Bălcescu, pentru a redeștepta in popor prin studiul istoriei conșiența despre ființa și vitalitatea României, nu a isbutit in timpul lor, decât a face viaă reminiscența gloriei trecute. In timpul redeșteptării naționale, care începă in anul 1821, acea reminiscență a fost singura mângăiere a înainte-mergătorilor evenimentelor mari și decisive ce au urmat la 1848, la 1857, la 1866, la 1878, singura încurajare a tinerimii de atunci. Atât însă a fost destul; căci acele reminiscențe istorice au încălđit inimile poporului, au produs generațiuni înflăcărâte de dorul țerii, generațiuni, care au sciut să reînnoade firul rupt al conșienței naționale și să facă cu puțință susținerea luptelor mărețe, care au avut de rezultat, — unirea Moldovei și a Valachiei într'un singur stat, independența, înălțarea regatului României, stabilirea unei constituțiuni liberale, — refunținarea unei vieți de stat românească. Acele reminiscențe au făcut posibil, ca națiunea românească să-și tragă din nou calea ce are de urmat, să stabilească țelurile, la care trebuie să ajungă, să deșigă, care este de acum înainte rostul ei, căci se vederase pentru toți, că in timp de o sută cincideci de ani patria rămăsese fără rost. Astfel se pută întâmpla, că in intervalul din 1821 și 1882 istoria noastră are a furegistra fapte de acele, care au aședat statul român într'o situațiune marcantă, importantă și necesară in Europa.

Este cert, că ađi scim și simțim cu toții însemnătatea originii noastre; scim că Traian, cel mai mare imperat al Romei, vedându-și imperiul amenințat de barbari, începuse a năvăli asupra lui, a stabilit la marginea unde pericolul era mai iminent, o sentinelă puternică și sdrăvănă; scim că noi sântem coboritorii acelei sentinele, că străbunii nostri au dat mult timp piept in contra năvălirii valurilor turbate ale popoarelor asiatiche și că astăzi,

după optșprezeci secolii, colonia romană stă in picioare, ca in timpii de atunci, conșiența de misiunea ce are, a fi la Dunărea-de-jos cetatea nefvinșă a civilizațiunii. Astăzi scim și simțim cu toții, că talismanul, care a atras și atrage atențiunea, simpatia și interesul Europei civilizate asupra noastră este — la tinitatea noastră in mijlocul popoarelor slavone; că trebuie să păstrăm acest talisman ca cel mai scump odor al nostru, de care este strinsă legată existența noastră, viața noastră. Astăzi scim și simțim cu toții, că Romani au devenit pentru popoarele din Oriental Europei înaintea luptătorii independenței lor, libertăților lor publice. Trebuie însă să mai dezvoltăm mai puternic conșiența despre siguranța și tăria, cu care s'a dezvoltat statul român in cei din urmă cincideci de ani, și despre sacrificiile ce el ne cere neconștient in virtute, in muncă, in deșteptare, pentru-ca să-l susținem la înălțimea, unde a ajuns.

Studiul istoriei naționale e dar' astăzi mai necesar decât totdeauna, pentru-ca patriotismul nostru să rămână continuu viu. Trebuie să înșiem tinerimea la cunoșcerea istoriei naționale, căci la sorgintele ei trebuie să ne adăpăm, ca să înțelegem timpurile in care trăim și să pricepem timpurile viitoare. Studiul mai ales al istoriei naționale moderne se impune cu atât mai mult in mod absolut și imperios, cu cât evenimentele ce s'au desfășurat dinaintea noastră și in mijlocul cărora am trăit și am muncit chiar noi sânt mai mari și mai neașteptate.

Basat pe cele mai sus expuse, cred că-m îndeplinesc o datorie de cetățean și de proprietar in județul Tecuciuului, contribuind cu mai multe cărți neaperețe pentru studiul istoriei naționale la înzestrarea bibliotecii gimnasiunii din Tecuciu, la a căruia instalare deșnitivă am avut norocirea să lucrez și eu.

Vă rog deci să binevoiți a primi pentru biblioteca gimnasiunii ce dirigeți următoarele cărți: — Șincai ed. a 2-a; — Petru Maior ed. a 2-a; — Litopiștele Moldovei, publicate de Cogălniceanu, ed. a 2-a; — Erbiceanu, metropolita Moldovei; — Tocilescu, Istoria română, Tocilescu, Biserica episcopală dela Curtea-de-Argeș. Acte și documente privitoare la istoria renascerii României. Și in fine Carmen Sylva cuvinte sufletesci și D. Sturdza cuvinte pedagogice.

Din aceste două din urmă opuri și din istoria română a dlui profesor Tocilescu trimit mai multe exemplare. Vă rog ca să împărțiți la toți școlarii gimnasiunii din Tecuciu câte un exemplar din istoria lui Tocilescu, după opinia mea înainte prelucreare bine pricepută și populară a istoriei naționale, o carte excelentă de citire pentru școlari și pentru profesori, pentru copii ca și pentru cetățenii maturi. Exemplarele ce vor rămâne după această împărțire, precum și exemplarele ce vor rămâne din „Cuvinte sufletesci“ și din „Cuvinte pedagogice“, in urma depunerii exemplarului destinat bibliotecii gimnasiunii, vă rog să le dați domnilor profesori ai gimnasiunii, care vor exprima dorința de a le poseda.

Sfirșesc, domnule director, urând gimnasiunii din Tecuciu, ca să crească generațiuni de tineri virtuși, sdraveni, deplini, muncitori, deplini și întreg devotați patriei și națiunii și rugându-vă să primiți din parte-mi cu această ocaziune exprimarea stimei mele celei mai sincere și mai deosebite. D. Sturdza.

CRONICĂ.

Conferența militară in Viena. Sămbăta trecută a avut loc in Viena o conferență militară sub presiul lui Maistăpi Sale, in care s'au stabilit măsurile ce au a se lua pentru dișina de 1 Maiu.

Numiri. Subnotarul Ludovic Kovács dela judecătoria cerc. din Cămpeni a fost numit notar la tribunalul reg. din Alba-Iulia, ear' subnotari au fost numiți praeșanții in drept Bela Szokolay dela tribunalul reg. din Zălau la cel din Lugoj, Aurel Radu dela tribunalul reg. din Timișoara la judecătoria cerc. din Vinga și candidatul de advocat Dr. Ioan Popovici din Budapesta la judecătoria cerc. din Orșova. Mai departe au fost numiți: conducătorul adj. de cărți fundare Ludovic Lănszky dela judecătoria cerc. din Beiuș conducător de cărți fundare la cea din Margitta, diurnistul Lazar Za. Budaș scriitor la judecătoria cerc. din Ungvar și Ladislau Tyra custode-suprem de carceră la penitenciarul din Gherla, ear' învătătorul Vincențiu Molnár dela școala populară superioară din Reșița a fost întărit definitiv in postul seu.

Transferări. Ministrul reg. ung. de justiție a transferat pe subnotarul Dr. Alexandru Korponay dela judecătoria cerc. din Vinga la tribunalul reg. din Timișoara și pe scriitorul Ludovic Mircea dela judecătoria cerc. din Huedin la tribunalul reg. din Cluj.

Statute aprobate. Ministrul reg. ung. de interne a provădut cu clausula de aprobare sub Nr. 24.386 statutele reuniunii pompierilor voluntari din Zlatna.

Ministri ungari in Viena. Ministrul președinte contele Iuliu Szapáry și mi-

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhia:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1/4 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Iernii 11. — Administrația: Str. Ciaddei 3.

Se prenumerează și la poște și la librării.

În Bucuresol

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsicani 35.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Sibiu, 12 Aprilie st. v.

(S.) Fericirea, de care se bucură popoarele din țările stăpânite de Maghiari, se extinde și asupra unei considerabile părți a poporului maghiar însuși. Căci nici Maghiarii de peste Dunăre și nici Sécuii din Ardeal nu ar trece în fiecare an cu miile hotarele, spre a-și căuta de traiul vieții în alte țări și prin alte părți, dacă la ei acasă li-ar merge bine sau ar avea cele mai elementare condițiuni, de a pute trăi de pe o zi pe alta.

Ceea-ce e însă mai caracteristic pentru stările de lucruri din Ungaria, e împregiurarea, că chiar și Ciangăii, pe seama cărora s'au cumpărat pământuri și care s'au fost colonizat cu mult alai și paradă, nu o pot duce nici doi ani în „patria ungurească” și sînt siliți să se reîntorcă acolo, de unde au venit și unde preste tot le mergea cu mult mai bine, ca în cei doi ani petrecuți sub ocrotirea conaționalilor lor.

Astfel o foaie ungurească ne aduce scirea, că Vineri trecută aproape două sute de Ciangăi din ținutul Panciovei s'au reforsat spre Bucovina.

Li-s'a făcut deja lehamite de fericirea și ocrotirea, de care s'au împărțit bietii timp de doi ani petrecuți în noua lor patrie, și aceia, care acum sînt doi ani veniți din Bucovina bine îmbrăcați și bine hrăniți, trebuie să se reîntorcă acasă goi-goluți și flămânzi ca vai de ei.

Și nici că se putea altfel. Concetățenii noștri maghiari, care voesc să stăpânească o țeară locuită în partea cea mai mare și covârșitoare de alte neamuri, se opintesc mereu a-și spori numărul și în scopul acesta s'au folosit și se folosesc de o mulțime de mijloace permise și nepermise.

De mai bine de douăzeci de ani, concetățenii maghiari se abuciumă pe toate căile, ca să imprime Ungariei caracterul național-maghiar și în scopul acesta s'au pus pe lucrarea maghiarării celorlalți popoare conclocuitoare, fără să se gîndească cătuși de puțin, că s'au apucat de realizarea unui lucru în sine nerealisabil și tocmai din contră potrivit a înstrăina dela sine tot mai mult naționalitățile nemaghiare, care toate stau cel puțin la același nivel cultural cu Maghiarii și au și ele aceleași aspirațiuni naționale, care formează astăzi nota caracteristică în ceea-ce privește dezvoltarea popoarelor europene.

Un mijloc potrivit și totodată cel mai natural mijloc pentru întărirea pro-

priei rase în țările de sub coroana Sfântului Stefan, se părea la toată înțelegerea colonizarea ținuturilor mai puțin împopulate cu conaționalii risipiți pe alte locuri. Și ochii Maghiarilor erau deja demult îndreptați spre Ciangăii din Bucovina și Moldova și nu aveau decât să le caute loc, să-i aducă și să-i așeze în țeară.

În scopul acesta s'au constituit comitete, s'au adunat bani, s'au cumpărat pământuri și Ciangăii au intrat în Ungaria de sigur cu mai multă paradă și în condițiuni mai comode, ca cele în care au venit Ungurii în Europa acum sînt o mie de ani. Pretutindenea au fost întimpinați cu muzică, cu bancheturi, și era parcă ei aveau să mîntue rasa maghiară dinaintea peirii.

Ciangăii erau colonizați, Maghiarii erau îmfulțiți cu vre-o câteva sute de suflete, dar' deodată cu aceasta s'a îmfulțit și numărul proletariului, care avea trebuință de lucru, pentru-ca să poată trăi.

Concetățenii noștri maghiari nu puteau și nu aveau de unde să le dea moșii, care ar fi suficiente pentru hrănirea acestui soi de sucrescență, ear' Ungaria, o țeară per eminentiam agricolă, nu are fabrici și stabilimente destule, pentru-ca să poată da lucru locuitorilor bastinași ai țerii, decum pentru alte venituri, chiar Maghiarii ori Ciangăii să fie.

Astfel bietii Ciangăi, după-ce își gîtară ce avură și aduseră cu sine și după-ce vîdură, că aici ei nu mai pot trăi, și-au luat calabalicul și au plecat acolo, de unde au venit și unde poate nu vor fi întimpinați cu muzică și cu aldămașuri, dar' își vor câștiga atîta, cât să nu fie expuși foamei, la care în Ungaria trebuiau să fie expuși, neputîndu-și câștiga mai mult de zece crețari unguresci pe zi.

Din aceasta Ciangăii vor învăța de sigur minte, și credem, că de aci înainte cu anevoie se vor mai găsi între ei de aceia, pe care li-ar mai pute cinea amăgi cu colacii și cu muzica ungurească.

Aceasta ar trebui însă să le fie de învățătură și concetățenilor noștri maghiari. Ar fi timpul suprem, ca să se laie de utopii și în bună înțelegere și armonie cu toți locuitorii țerii să se îngrijească, ca înainte de toate cetățenii statului să se simțască bine în patria lor și să nu rîvnească a-și căuta norocul nici în America, nici în România, nici în alte părți.

Afacerea gimnasiunii din Beiuș. Guvernamentalul „Kolosvár” ia în următorul mod notiță despre cunoscutul răspuns al părintelui canonic Dr. Augustin Luran:

„Așa se vede, că afacerea beiușană nu se ia dela ordinea țilei. Mai de curînd s'a declarat în acest obiect Dr. Augustin Luran. Declarantul ocupă în capitolul gr-cat. din Oradea-mare pozițiunea respectabilă de canonic și în întreagă biserica este unul din cei mai influenți bărbați. El dice:

„Căusei gimnasiunii gr-cat din Beiuș nimic nu li-a putut face servicii mai rele, decât tonul fără tact, în care a fost ventilată în unele țiare române. Ear' alarmarea diecesei și cu deosebire a preoțiilor din diecesă prin cunoscutul „Apel”, a fost cu adevărat o greșeală colosală.”

„Luran după aceea recunoaște dreptul guvernului de a se amesteca și avertisează pe cei interesați să se lase de agitațiuni (bujtogatsok), căci aceasta procedură ar pute cauza și mai departe neplăceri.

După aceste așa vedem, că afacerea gimnasiunii din Beiuș adorme și că dispozițiunea guvernului este aprobată de oamenii din centrul episcopiei. Altom atacul sună la adresa consistorului, ear' nu la guvernului.”

Ear' după aceste noi întrebăm pe Preașfinția Sa episcopul Pavel, pe întreagă diecesă oradană și pe toată lumea nepreocupată: Ale cui treburi le face canonicul Luran și „guvernul diecesan”, dacă în adevăr „guvernul diecesan”, precum se pare, este condus de ideile acestuia? Ale bisericii române unite? sau ale guvernului?

REVISTA POLITICĂ.

Sibiu, 12 Aprilie st. v.

Afaceri interne.

Cu privire la iminentele conferențe ministeriale comune observă organul guvernamental „Nemzet”: Deja din împărțirile de până acum despre transformarea Alor 90.000 pușci cu repetiție cu calibrul de 11 milimetri în de cele cu un calibrul mai mic, mai departe din împărțirile despre rezultatele experimentelor făcute cu iarba de pușcă fără fum și despre unele schimbări iminente cu privire la organizarea armatei a rezultat deja, că delegațiunile vor avea să se ocupe și în anul acesta cu considerabile credite suplimentare și cu un credit extraordinar, la a căror mărime va trebui să se aibă în vedere atât promptitudinea armatei, cât și puterile financiare ale ambelor părți

ale monarhiei. Trebuie să se iee neapărat în considerare cruțarea puterilor financiare și evitarea împreunării prea mari a ambelor state ale monarhiei.

Măne ministrii unguresci vor pleca deja la Viena, și conferențele se vor începe probabil încă Sămbătă sau Duminică sub presiunea Maiestății Sale.

În ședința dietei maghiare dela 22 a. l. c. n. s'a votat în a treia citire legea despre procederea penală în casurile de renitență în contra ordinului de convocare militar. Ministrul de comerț Baross a răspuns apoi numai devăt la interpelațiunea baronului Ivor Kaas în afacerea admanuierilor de mandate postale în Budapesta. Răspunsul ministrului, care pe cititorii noștri nu-i privește mai deaproape, a fost luat spre sciință cu unanimitate de voturi.

În decursul acestei săptămîni, casa deputaților nu va mai ține nici o ședință meritorică, pentru-ca comisiunile să poată cu atât mai ușor lucra. Comisiunea școlară își va începe deja astăzi pertractările ei cu privire la proiectul de lege despre limba elină în școlile medii, ear' comisiunea judiciară își va termina încă în decursul acestei săptămîni debaterile asupra proiectului de lege despre decențialisarea tabelor regesci. Închiderea sesiunii a treia și deschiderea sesiunii a patra deabia se va pute întempla înainte de 8 sau 10 Maiu. Pe la mijlocul lui Maiu se va presenta apoi famosul proiect de lege al dlui Irányi despre modificarea legii despre incolat.

Intr'un articol mai lung „Pesti Napló” arată, că fusiunea opoziției moderate cu partidul liberal nu e nici de dorit, nici cu putință.

Irredenta Italiană în dieta austriacă.

În ședința dietei austriace de alaltăieri, Slovenul Ferjancsics s'a folosit pe la sfîrșitul debaterii budgetare de privilegiu, spre a vorbi de aspirațiunile irredentistice din Italia și dintre Italienii din Austria. El a dis: Monumentul pentru Dante în Triest nu e altceva, decât o demonstrațiune irredentistică. Dela funcționarea locoțiurului Pretis încoace, lucrurile din Triest s'au înăsprit în o măsură și mai mare. Presa italiană din Triest se află cu desăvîrșire în apele irredentismului. Președintele casei li-a întrerupt, spunînd, că prin expunerile sale, el vătămă pe Italieni, ceea-ce nu e parlamentar. Ferjancsics

ca s'ica a continuat apoi spunînd, că obiectul expunerilor sale este irredenta, prin ceea-ce el nu înțelege elementele aderente și amicale Austriei. El crede, că interesele statului reclama, ca în dietă să se vorbească de acest obiect. După el, irredentismul numai prin o politică slavofila energică ar pute fi extirpat. Aceasta a dovedit-o Rodich în Dalmația, care a dus-o până acolo, că irredenta a șters Dalmația din rîndul țerilor ce sînt a se usurpa.

Calătoria împăratului Wilhelm.

De câte-ori calătorește, împăratul Wilhelm al II-lea se folosește de privilegiu, spre a face câte o enunțiațiune. Cu privilegiu vietei sale în Bremerhaven împăratul a accentuat la un dieneu, că el are să păzească pacea. Dacă presa li și comentează câte-odată altfel cuvintele, oamenii să-și aducă aminte de vechile cuvinte împăratesci, că cuvintele împăratesci nu trebuie nici sucite, nici comentate. Aspirațiunea lui e îndreptată spre pace, căci comercial numai atunci poate înflori, când el e garantat prin pace.

„Tageblatt” din Berlin împărtășește, că după scirile sosite din Petersburg, împăratul va cerceta Chievul și Moscva înainte de a săi la manevrele rusesci din Varșovia.

O declarațiune a principelui de Bismarck.

„Freisinnige Zeitung” împărtășește, că Mercuria trecută principele de Bismarck a declarat unei deputațiuni a societății industriale, că el bucuos ar mai fi rămas în funcțiune, dacă ar fi voit împăratul. Un ministru, care are lui să-i mulțumească înaintarea, a lucrat cu toți curtenii în contra lui. Împăratul li-a făcut impunțarea, că a conferențiat cu Windthorst, el însă privece de un drept al cancelarului imperiului de a pute comunica independent cu ori-care om de stat. Altcum el crede, că această conferență a fost pentru el o cursă. Windthorst a format pretențiuni obrasnice, la care nimeni nu s'a gîndit. Procederea guvernului în cestiunea lucrătorilor trebuie să ducă la regularisirea social-democraților.

Furtul de documente din Bruxella.

Afacerea furtului de documente din Bruxella a devenit cam îngrijitoare pentru ministerul Bernaert. Afacerea are și o importanță internațională, deoarece funcționarul acuzat de furt din ministe-

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Material jargon de dialect sêlagian.

De Vasilie Valda.

(Urmasor.)

A.

A pentru va, verb ajutător în formarea viitorului singular persoana 3. 1) când forma întreagă va ar cere două silabe și metrul poeziei permite numai una.

Într'o doină:

„Fă-mă. Doamnele, ce mi face!
„Fă-mă pasere ghe vînt
„Se mă duc pe sî pămînt
„Până la-a tăiî mormînt:
„Se vîd tîta ce-a cîna
„Se-i potoles lumînina” etc.

2. În scrierile mai vechi se face o oarecare deosebire între viitorul dubitativ și afirmativ prin exprimarea a celui dintăiu prin a și a acestui din urmă prin va. Această deosebire în dialectul sêlagian nu se mai face observabilă prin distingerea lui va de a, căci în acest dialect pentru ambele cazuri se obișnuiesc numai a: ghe-a li vreme grê (furtună), luân a ventî acasă cu boii.

3. A se obișnuiesc totdeauna pentru va.

A pentru articolul secundar al; se unitesc numai a, spre pildă.

„Ieu cuțit și-mî tăiî puțta
„Și mînănc scrigîe prăgîta
„Cu lacrămîi ghin uătiî stropîtiă;
„Da nu mîni motîlă ghe lacrămă,
„Că o șterg cu cê năframă;

„Da mîni mîlîlă ghe-a mîneiu obraz,
„Că rêmănele fript și ars” etc.

A pentru forma articolului secundar ale, spre pildă:

„Cătîe dorurele grele,
„Tătîle-s în lumea mele;
„Altî moare ghe bêtrân
„Și nu și dorî ghe cei bun;
„Io-s o fată tîndrucă
„Și-s la dor smeritî slugă.”

A pentru forma articolului secundar ai, spr. pld.:

„Ce heznă (toloș) că masa-i plîină?
„Da inlima-mi sustîină,
„Că-s singură și străină;
„Păharele-mî par amară
„Dacă nu-s în-a mî țeară.
„Ce haznă ghe masa rasă
„Iuhma-mi plînge ghe vară?
„Păharele-mî par verin:
„Nu-s cu-a mîlei, ce cu străin.”

A pentru adă, formă prescurtată usitată foarte adese-ori.

Aborese pentru oborese = a da un lucru jos, care este aședat sus; sub această formă cuvîntul se obișnuiesc și în dialectul din Biharia.

Abrac pentru: nutreț la cai, ovă; ungurescul abrak.

Abrăcălesc = dau nutremînt cailor, dau ovă, dau hrană la vite; se derivă dela ungurescul abrakolni.

Acăț = salcâm, se derivă dela ung. akács.

Ăcar = măcar, sive, vel; spr. pld.: „Ăcar-ce dîci, tăt pe voaie nu țî-i oiua face!” Cuvîntul se derivă dela ungar. akár.

Acău = oca. Derivat dela ungurescul akó.

A-ce? = ad quid? Adverbul în cestiune, după-cum constată dl Hajdeu în Magazin Etimologicum (tom. I, pag. 137), astăzi a dispărut din graiul viu al poporului român, — în dialectul sêlagian, al cărui caracter de frunte este forma arhaică în gramatică, s'a mai păstrat și până în ziua de azi. Și Dosofteiu, metropolitul Moldovei, în psaltirea sa nu folosește acest adverbium mai adese, decât țeratul român în graiul sau de toate țilele în părțile aceste dela Nordul Ardealului.

Acii = pluralul masculin dela demonstrativul acela.

Acii = cazul oblic feminin al demonstrativului aced; se obișnuiesc a cii pentru acelei sau acei totdeauna.

Acia, e, pentru forma plurală acia dela demonstrativul acela, forma în cestiune este obișnuită întocmai și în graiul moldovan, ba ușor îl poți întîlni și la scriitorii români din nea parte. Îl aflăm și în Coreai: „aciu infricosară-se în frică”. (Ed. Hajdeu pag. 29.)

Acie = în cazul oblic singular dela demonstrativul feminin acela, pentru aceleia, acia.

Aciași pentru aciași, nominativul plural dela demonstrativul același.

Aciași = cazul oblic la singular dela demonstrativul feminin oceași.

Acăst, această, pronume demonstrativ; — este prea puțin obișnuit; nominativul masculin la plural îl are: aciști; cazul oblic feminin aciști pentru aceleia sau aceti.

Acăsta, această, pron. demonstrativ. Masculinul acăsta adese-ori occură sub forma acista; nominativul la plural îl are: aciștiia; cazul oblic feminin: aciștiia. Așta, aista, aosta pentru acăsta, această, în graiul sêlagian este cu mult mai usitat și mai predilect.

Acăstași, aceastăși, pron. demonstrativ. Pronumele în cestiune abia că se aude din când în când în graiul țeranului din Sêlagiu; nominativul masculin îl are: aciștiiași; cazul oblic feminin: aciștiiași.

Acăstău = se dice în sens translat despre omul din cale afară înalt și subțire; — se derivă dela ungurescul akasztó. Usul cuvîntului e țilnic.

Acroiu = acriu. Sufixul iu în dialectul sêlagian trace în diu.

Acufund = eufund, în sens activ și reflexiv.

Aituesc = l. a îndemna pe cineva la ceva; 2. a se deda la ceva, spr. p. cioura la pui.

Ai = ani. Această formă vulgară o întîlnim în scriitorii vechi alături cu forma literară ani, astfel în prefața la psaltirea în versuri a lui Dosofteiu, ed. la anii 1673, se citește „lă mulți at socotitî și cercetatî prin — sîntele cărți”. (cit. după ed. I. Bianu. 1887. Bucuresci); în „tălcul evangeliilor”, ed. 1580, se citește „vîndecă Iusu o muiere ce era îndrăcită și ologă de optsprădece ani”. (cit. după Crestomatia de Cipariu, pag. 18.) Din punct de vedere fonetic forma ai e de cea mai mare însemnătate.

Aiū = usturoiu. Forma din urmă din capul locului nu este obișnuită.

Aituri = pitui, reci, cățari.

Airê = altundeva, tot în acest sens și: aîngherê.

Aiâsta, tocmai ca în Moldova, se folosește și în Sêlagiu pentru „aceasta”.

Aidi se folosește, cu aspirație, pentru aida, formă imperativă. O variantă a baladei Toma: „Vînto Toma la ferastă; Haidi'n lume tu, nevastă!”

Aidiți, formă plurală în imperativ, cu aspirațiune, pentru aidați. Într'un decăntec de albeață:

„Da unghere merei vol, nouă fettele?
„Cu nouă ștergurele,
„Cu nouă tîptînașe
„Și cu nouă cuțitase?
— Noi merem la fîntîna lui Iordan,
„Măndru sê o rîntim,
„Măndru sê o măndrim. —
„O, ghe-a culo oprivê-voiu
„Cu sorocul mîneiu
„Și cu sorocul lui Dumnețeu!
„Tri îngeri din ceriî se'o sloboțit
„Și fîntîna o rîntit,
„Măndru o măndrit,
„Și haidiți la N.
„Că li se'o făcut ceață cu albeață, etc.

Adelesc = adimesc cu vorbe dulci. În ceea-ce privește originea acestui cuvînt, cu oare-care temei s'ar pute pune și în trebarea: să nu fie el în sens translat, aceea-ce este macedonianul: adillare? Cuvîntul în cestiune după V. Petrescu (veđi Mostre II. pag. 151) are sensul: a respira, a

ABONAMENTE

Pentru Sibiu:

Jună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru monarhie:

Jună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

an 10 franci, 1/2 an 20 franci 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Iernii 11. — Administrația: Str. Ciandiei 3.

Se prenumără și la poste și la librării.

În Bucuresci

primesc abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsani 35.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Sibiu, 13 Aprilie s. v.

(Δ) Sînt de o naivitate colosală bărbații politici ai compatrioților maghiari. Ei vor cu tot adinsul să înfrînteze o împărăție curat maghiară și cugetă, că sfîrșitul acesta îl vor ajunge mai în grabă, dacă vor transforma regatul unguresc, ai căror stăpînitori sînt, în împărăția dorită de dînșii.

Pușin le pasă de poporațiunea regatului și de voința ei.

Lor le place așa, și atîta cred ei că e de ajuns. Restul este apoi, că sub felurite pretexte tăbăresc din toate părțile cu puterea statului în mîna și cer, ca toată suflarea din țările unguresci să-și însușească limba maghiară.

Este demult acum, decînd nu se mai mulțumesc, ca să administreze în limba maghiară justiția, finanțele, administrațiunea publică, comunicațiunea, instrucțiunea publică, și în fine tot ce este pe mîna și în puterea statului. Toate aceste sînt puse și putem dice, că sînt mai ales puse în serviciul promovării limbii maghiare. Chiar și decentralizațiunea curților de apel este astfel proiectată, ca să servească de mijloc de promovare a limbii maghiare.

Naivitatea, conform căreia bărbații politici ai naționalității maghiare cred, că vor ajunge în pozițiunea de a transforma regatul unguresc în împărăție maghiară, are cu timpul să devină proverbială.

Pentru-că, după-ce ei nu știu aproape puterea de viață a popoarelor din țările unguresci, pe care le privesc cu desconsiderare din o înălțime inchipuită, nu-și dau nici silința să știe și să fie pătrunși de conștiința, că cu ce îmbie ei pe popoarele maghiare din țările unguresci, cînd cu atîta stăruință umblă a le împune limba maghiară?

Este aceasta în ceva superioară limbilor celorlalți concetățeni ai Ungariei? Conține ea nise comori spirituale, la ale căror foloase nu pot ajunge ceilalți concetățeni decît prin însușirea limbii maghiare?

Limbile nemaghiarilor din țările unguresci sînt romane, germane și slavone. Aceste sînt din cele trei ramuri, care și-au avut în anticitate clasicitatea lor. Și este cunoscut, că și vîstarele lor au o bogăție de roadă, încît și ele mai sîrăce se pot pune pe o treaptă, dacă nu mai înaltă, pe una egală cu limba cea mai jună în Europa, adecă cu limba maghiară.

Așadar, ca cetățenii nemaghiari să se îmbogățească în privința spirituală prin însușirea limbii maghiare, nu se poate. Atîta, cît poate căștiga cineva prin însușirea limbii maghiare pentru a se nutri sufletește, găsese fiecare la el acasă în limba lui. Ear' dacă fi trebuie mai mult, nu are nevoie să se încurce cu limba maghiară. La ce să cumpere Românul, Slavul și Germanul dela faur cărbuni? Fiecare din acestia, dacă are lipsă de mai mult, se duce acolo, unde silit este a merge și Maghiarul: la Germani, la Francezi, la Italiani, la Englezi, unde găsese ceea-ce caută în original și lucru, cu care își poate nesimțit satisface trebuințele, care l-au îndemnat a alerga la ajutor străin.

Dar' s'a dîs de atâtea-ori, că limba maghiară trebuie să o știe toți cetățenii pentru înlesnirea administrațiunii publice în stat.

Dacă ar fi aceasta dîsă cu toată serioșitatea, atunci naivitatea ar fi și mai colosală. S'ar pretinde un lucru de tot pe dos din partea puterii statului: ca administrații să fie mai cumințe decît administratorii. Aceasta ar mai însemna, că nu administratorii sînt pentru popor, ci poporul pentru administratori.

Cu lumea aceasta întoarsă pe dos cetățenii statului unguresc nu e cu putință să fie mulțumiți. Și sînt chiar și între concetățenii maghiari oameni destui, care simt neajunsul acestei lumi întoarse pe dos de dragul supremației limbii maghiare, mînată până la excluderea altor limbi încetățenite de secolii în țările unguresci.

Noi, care dorim pacea și dragostea între toți locuitorii statului unguresc și cărora nu ni-a convenit nici-odată procedura revoluționară de sus dela guvern, am sperat, că doar, doar' va veni și timpul, cînd și bărbații politici normativi ai concetățenilor maghiari vor veni la cunoștința, că nu fac bine, cînd proced așa cum proced. Am sperat, că venind la cunoștința aceasta, își vor îndrepta și pașii politici în direcțiune mai sănătoasă.

Dar' nu! Telegrama de aseară, care ne aduce scirea despre ordinațiunea ministrului de instrucțiune publică „în privința instrucțiunii mai intensive a limbii maghiare la preparandii nemaghiari”, ne-a desilusionat cu totul. Ea ne arată, că sîntem încă tot pe calea cea veche, pe calea, despre care în sferele bărbaților politici maghiari se presupune, că

duce la unica salutară împărăție maghiară în contul regatului unguresc.

Nu putem decît să exprimăm regretetele noastre, cînd vedem, că guvernul se silește tot mai mult în lucruri de acele, care, prelîngă că sînt sterpe de ori-ce roadă intelectuală, îndepărtează spiritele, în loc să le adune, și neglijează lucrurile salutare, care ar ave să aducă binecuvîntare asupra patriei.

Locuitorii de ai țării unguresci sînt aduși, încît în număr înspăimîntător, chiar și din aceia, care veniseră mai ieri-alaltăieri ca într'un Chanaan modern, cu traista de gît și cu bîțul în mînă, iau lumea în cap, ca să-și caute în țeri străine, în continente străine o subsistență mai bună și guvernul, în loc de a se cugeta la mijloace, cum să pună stavilă emigrării prin îmbunătățiri materiale, nu ne mai slăbește cu îndoparea „instrucțiunii mai intensive a limbii maghiare”.

Nu este aceasta naivitate colosală? Sau cugetă guvernul unguresc, că cu limba maghiară se vor sana toate relele, care ne bântuiesc patria? Cu naivități nu se fac împărății!

Limba maghiară în preparandii nemaghiare. Foile de ieri din Budapesta publică următorul comunicat: Ministrul de culte și instrucțiune a adresat episcopilor gr-cat. din Gherla și Oradea-mare următorul rescript în afacerea instrucțiunii limbii maghiare în preparandii: Art. de lege XVIII: 1872 despre instrucțiunea în limba maghiară dispune în §. 1. apriat, că în toate preparandii, în care limba de propunere nu este cea maghiară, aceasta din urmă este a se instrua într'un număr de oare, care este deajuns, ca în decursul întregului curs de învățămînt să se facă un număr de invetător să-și poată însuși limba maghiară în vorbire și scriere. În înțelesul §-lui 6. punct 1. din aceeași lege se pot extrada în numitele preparandii diplomele numai în acel caz, dacă candidatul, care depune examenul, în înțelesul legii posedă limba maghiară în mod coreșpunător. În ciuda acestor apriate stipulațiuni ale legii, se întemplă și astăzi plîngerii, că și în timpul mai nou invetătorii și invetatoarele ești din preparandii cu limbă de propunere nemaghiară nu posed limba maghiară în măsură de a o pute propune în școale cu succes în înțelesul stipulațiuni clare a legii. De aceea m' ved îndemnat a Vă recerca din nou, ca în interesul aplicării mai perfecte a legii citate să binevoiiți a dispune, ca în preparandii de sub jurisdicțiunea (P. t.) să se instrueze limba maghiară într'un număr de

oare și cu succesul coreșpunător scopului indicat în lege și ca diplomele de invetători să se extrada numai acelor invetători, care posed limba maghiară în vorbire și scriere în așa măsură, ca să fie destoinici a o și propune.

După-cum am văd din telegrama noastră de ieri, această ordinațiune au fost trimisă tuturor arhierșilor gr.-cat. și gr.-ort din țeară, ear' nu numai episcopilor din Gherla și Orade. Și oare în ce scop? Sau nu este mulțumit guvernul cu rezultatele legii de maghiarizare dela 1879 și dorește să zorească rezultate mai bune, sau apoi acest ucac este o momeală pentru șovinisti, care poate-i fac greutăți guvernului. Fie una, fie alta, maghiarizarea nu va isbuti nici cu legea dela 1879, nici cu ucasal de față.

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 13 Aprilie s. v.

Afaceri interne.

În zilele din urmă apar mereu articoli despre fusiune într'un dîr. care au mai păstrat unele suveniruri despre *ancien régime*. Stefan Tisza a dat asigurarea, că fusiunea ar fi o nenorocire. Iuliu Horváth a dîs, că ea e o necesitate, ear' Gustav Beksidics crede, că ea trebuie să urmeze, îndată-ce partidul liberal își va fi dovedit incapacitatea. Celelalte pene guvernofile, care se pronunță și ele în această cestiune, combat cu multă vehemență cînd pe unul, cînd pe altul dintre deputații guvernamentali. Pre-cînd membrii majorității se luptă între sine în felul acesta, foile partidului guvernamental nu se obosesc a repeți, că

Acesta e la toată întemplarea un lucru cît de comic, căci cu același drept s'ar pute spune, că oamenii, care se încieră, trăsesc în unire unii cu alții. „Budapester Tagblatt” dîce, că în realitate partidul guvernamental nu se mai poate menține mult în actuala lui formă, căci contrastele dintr'nsul devin atît de covîrșitoare, încît membrii partidului se răboesc deja în dietă spre amuzarea galeriei. Dîrul din cestiune dîce, că lui în interesul Ungariei i-ar conveni mai bine un partid liberal unit cu corifei, care ar fi o garanță pentru rezolvarea bună a tuturor cestiunilor de reformă. Lucrul însă nu se are așa, și uricioasa luptă pentru exi-

stență dintre membrii partidului dovedește, că membrii lui nu sînt pătrunși de importanța și serioșitatea misiunii lor.

Ministrul-președinte Taaffe a spus deputaților, care de obicei vor fi aleși în delegațiuni, că aceste vor fi convocate pe ziua de 6 Maiu.

„Pol. Korr.” împărtășește: După informațiunile unui dîr de aici vor avè să se creeze 34 noue regimente de infanterie și 2 regimente de cavalerie, ear' regimentul împărătesc de vînători se va transforma în 3 regimente și în sfîrșit se vor introduce noue parole uniforme pentru toate regimentele. Precum aflăm din parte bine informată, scirile aceste sînt lipsite de ori-ce temei.

Toastul împăratului Wilhelm pe bordul vasului „Fulda”.

Firul telegrafic ni-a fost adus o schiță scurtă din toastul, pe care împăratul Wilhelm al II-lea l-a ridicat la supeul de pe bordul vasului „Fulda” în Wilhelmshafen. Acest toast sună din cuvînt în cuvînt astfel:

„Mulțumesc și îmi exprim bucuria, că Mi-e dat să pot cunoașce lucrările Lloydului. Ori-ce succes al Lloydului Mă umple cu mîndrie, corăbiile Lloydului, care dela marea emporiu merg în toate direcțiunile vîntului, nu sînt numai obiectul admirațiunii noastre, ci și al admirațiunii străine. Acele sînt martorii prestațiunilor tehnice de năi a marinei noastre comerciale. Se înțelege, că aspirațiunile Mele se îndreaptă spre pace, comercial numai atunci poate să inflorescă, cînd prin pace se garantează un comerț și aracerilor. Ca amic al marinei, Eu urmăresc semnele naturii. Cînd pentru prima-dată am călătorit cu o escadră pe Marea-Ostică, se tracta de o schimbare a cursului; schimbarea s'a făcut, dar' năile au fost despărțite prin negură. Deodată s'a ivit din negură sus preste noi drapelul Germaniei. Era o priveliște surprîndătoare, pe care toți o admirau. Mai târziu s'a ivit întreaga escadră, plînd după noul curs, după-ce s'a împrăsciat negura. Din această iconă Eu conclud, că, vie ori-ce ciasuri negre asupra patriei noastre, noi tot vom merge înainte și vom ajunge la țintă după frumosul principiu: „Noi Germanii ne temem de Dumnezeu, de altcineva de nimeni pe această lume!” Dacă în presă și în viața publică es

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Material jargon de dialect sîlăgian.

Vasilie Vaida.

(Urmare.)

Amistuesc = mistuesc. Cuvîntul în cestiune la scriitorii cei vechi era adese în-trebuințat și sub forma obicuită în Sîlăgiu: amistuesc. Astfel în catehismul Răkoczi-an (edit. Bariș, pag. 120) cetim: „că cu dulcesța ei amistuesc toate supărățile noastre”. În scrierile lui Dosofteiu: „Iambă și amistuum în pînăut om di-rept, pre strîmb și-l foghijim pre însu ca iadul de viu”. (Vezi glosarul profologului metr. Dosofteiu, de Seulescu. „Buciumul-Român”, pag. 254 a. 1876). Ba în întălmim și în psaltire scheiașă (edit. I. Biauș, pag. 109), unde versicul 11, psalm. 35 sună în chipul următor: „Amistai meserere ta de-repilor cu înrema”. Cuvîntul se derivă dela ungurescul: emesteni = a consuma. Se folosește însă, drept mai rar, și în lipsă de a, mistuesc.

Amărăș = foarte repede, groasnic, cu mare putere, se întrebuințează aspirat; se derivă dela ung. hamaros.

Amărăoiu = amarîu.

Amû = acum, scmu, spr. pld. în doina următoare:

„Horiu-aș, horile-mi vin,
„Dară-s în țară străin,
„Horiu-aș, horile-mi plac,
„Nu pot hori, ce să fac?
„Horiu-aș și-aș tăt hori,

„Că-a mû ved lumè cumu-i
— „Sciu, că bințe nu mî-a hi!”

Amûși = acuși; în Magnum Etimologicum, pag. 1098, vol. I., se susține după împărțirea dlui G. I. Popescu, că în Sîlăgiu se obicnuiesc amnû, dar' greșit.

Amoiu, spre pildă: „a punte hăntele ghe amoiu” = a pune hainele spre a se muia; dar' se mai folosește nu numai ca adverb, ci și ca verb: amoiu pentru a muia, fusé uul ca verb este mai rar.

Andălesc = plec, bat câmpii, perd vremea. Folosirea este mai dîlnică în părțile mării-șage cu Biharia.

Angărie = cum se vede acest cuvînt în Sîlăgiu se accentuează excepțional; după accentul corect e: angăria. În sens identitate. Ântiâ = pentru întăiu, în dialectul sîlăgian sufixul âlu se schimbă în iŷu.

Asprôiu = aspru.

Așe = aș. În cărțile vechi de proveniență din Moldova întălmim adese așea pentru aș. Astfel în „Cartea românească de în-vetătură” tip. la anul 1643 în Iași cetim: „și așea cu darul lui dumnezeu după în-ceput amû vădut și sfârșitul”, (cit. d. Crestomatia d. Cipariu). Și distongul ea la sfîrșitul cuvîntelor în dialectul sîlăgian trece todeauna în ê.

Așculă = școală.

Așculesc = dojenesc, a învăța la cuminție și trezie pe cel interior.

Arșâr = salcâm.

Arcăș = salcâm.

Arăc, arăc = șanț. Ungurescul drok.

Arăduțesc = plec, pornesc, purced, încep. Se derivă din ungurescul credni. Usul este foarte des. „Cînd arăduie a-ți mere rêu” =

cînd prinde, începe a-ți merge rêu. „O arăduit un zăpor mare” = s'a pornit un torent puternic. În doina următoare:

Cîne-ară duit borea
Hie-i trupă ca floarea
Și-obrază ca și rușea;
Hie-i trupă ca și-on păiu,
Sufetu-i să-ŷi morgă-n raiu!

Ardoan = o specie de viu.

Așos = lemnos, bîșos (spr. p. răchita).

Așipeesc, după pronunțare: așiptesc, pentru aromesc. E greu a decide, este acest verb provincialism sau ba? Se folosește și de cei mai buni scriitori de prin Ardeal, la cei din România din cale afară arare-ori. Îl aflăm însă și în cele mai vechi scrieri ce ni-au rămas, dintre care voui cita Psaltirea lui Corei (ed. Hujdeu, pag. 6), unde se citește: „Eu dormiu și așipiu”.

Atăta = atata. Într'un descîntec ce fetele de țeran în noaptea de Sân-Văsiu dîc, în-văluindu-se cu haina, în care vro-o temeie a născut îst:

Doamnă sfântă, maică sfântă!
Așe s' năibă stare
Seria mē,
Orēnda mē,
Cum n' avut maica pruncului estă stare,
Până pē el 'to născut
Și fața ei-o vădut;
Numele 'to pus;
Nici aiți ou s'o hoghinlit,
Atăta sē nu se hoghinlească
Seria mē,
Orēnda mē etc.

În pravila tipărită la Govora la anul 1640 încă aflăm în câteva rînduri atăta

pentru atăta, spre pildă în prefață se cetește: „atăta deșertăciune are, cătă nice un cuvînt nu poate pune înainte”, (cit. după Crestomatia de Cipariu, pag. 143).

Aldur, se folosește numai aspirat = haldur, pentru moldovenescul haldan și montenes-cul aldan. Se dîce numai la acele fire de căneap, care se samēnă între păpușoi, sau și separat, însă foarte rar, încat să rămînă între ele mare distanță; sînt sēmēnate pen-tru roada mănăoasă ce aduc.

Ărmășar, se folosește ca și în Moldova, nu-mai aspirat: hărmăsar = armăsar,

Aûl = abrev. din auđil Aproape exclusiv pentru auđil.

B.

Babă = bunică.

Baiu = belea, năcaz, supărare, nevoie, spre pildă în o doina populară:
Mănăuce-tle truda dor,
N'am topor sē tle omor,
Nici sēours sē tle tui,
Sē nu-mi faci atăta baiu!

Se mai folosește în sensul: am de lucru în frasa: am baiu cu sâpatul; mē doare, 'mi rêu la cap = am baiu cu capă; ce baiu ai? = ce-ți lipsește? ce-ți pasă? = ce baiu ai cu...? În acest înțeles din urmă în o doină.

„Fă inimă cum voi vrē,
Nici un baiu nu 'ți-oiu avē”.

„Gazeta Transilv.” Nr. 173, anul 1888. Iuliu Moldovan (Bănișor, districtul Crașnei).

Frasa: cei baiu? Mai are înțelesul: ce este, ce-i de făcut? Cuvîntul baiu se derivă dela ungurescul baj!

Băioș = cu anevoie, anevoios, cu greu, abia cū — —. Se derivă dela ungurescul bajos. Usul acestui barbarism este foarte des.

Balț = vîlul de mireasă, petela albă ce împodobesce crescutul miresei. (Com. Nădișul-romănesc, distr. Cehul-Sîlăgiului.)

Băior = baier. Se obicnuiesc însă ambele forme; o colindă cu forma băior:

Tri pēcurerei,
Tri turme ghe uŷi (oi).
S'o suit la munte
Sē-și vadă mai multe:
Fată ghe maior
Cu galbēn baiōr.
„Dă, frașe sē o luăm!”
— Voi ghe și lua... etc.

Bănat = măchuire, întristare, înduioșare. Ungurescul bānat.

„Vai de cel-ce-și lasă sat,
Măncă-l dor și bănat”.

„Gazeta Transilv.” Nr. 8 anul 1889. (Publ. de I. Moldovan. Distr. Crașnei.)

Bănuesc = îmi pare rêu, sp. pl. „îmi bā-nuesc, că nu m'am dus la șirătu” = îmi pare rêu, că nu me-am dus la petre-cere (la cea din preseara nunții). Sensul de-suspitiunez, prepun, dialectul sîlăgian cu-vîntul nu îl are. — E ungurescul bānom.

Bântălesc = a face supărare cuiva prin bătaie, șicanare; vătēm, ofensez, jignesc. Ungr. bāntalmasi.

Bângoiu țigănesc = după dictionarul domnului G. Bariș se poate prepune prin: albină de pămînt. (Magyar-Román smokir, pag. 107.)

Băncădit = opărit de morb, măchnit, abia așinat de slab. —

la iveala semne de primejdii, atunci se eugetati, ca situatia nu e totdeauna atat de rea, cum caută de obicei; biziuti-ve in Mine, ca voi pazi pacea, si daca in presa cuvintele Mele sunt câte-odata altfel interpretate, aduceți-ve aminte de vorbele, pe care le-a rostit odinioară un împărat: „Un cuvânt împărătesc nu trebuie suicit și interpretat“. Vă rog să aduceți un „Hoch!“ pentru înaintarea și prosperarea Lloyd-ului: „Lloyd-ul din Germania-de-Nord să trăiască!“

Discursul exministrului de finace italian Magliani.

Intreaga Italia așteptase cu multă nerăbdare discursul exministrului de finace Magliani, și acum, după-ace acela a fost rostit în Neapol, mulți îl vor citi numai cu indignațiune. Cu privire la politica externă, Magliani a spus, că Italia, prelungă scrupuloasa respectare a tratatelor sale cu aliații sei din Europa-centrală, trebuie să fie cu băgare de seamă, ca să intre în raporturi interne cu Franca, deoarece-ice importante interese economice o leagă de această țeară. Politica colonială din Abissinia a numit-o Magliani „necunoscuta cea mare a viitorului“; el ar dori să o vadă precăt se poate de restrinsă. Pentru sanarea financiară a economiei statului el recomandă restrângere cu privire la cheltuelile militare și cere, ca guvernul să steargă din budgetul de războiu și de marină 30—40 de milioane. Vorbind despre cestiunea socială, Magliani a spus, că el așteaptă mult dela conferența internațională din Berlin.

Regele Belgiei și statul Congo.

În ședința camerei belgiene dela 23 Aprilie, ministrul de finace Beer-naert a spus, că regele a făcut cu privilegiul banchetului festiv din ziua premergătoare o alusiune foarte respicată la planul, de a testa statul Congo regatului Belgiei. Ministrul de finace a accentuat, că împrumutul pentru Congo, de care vorbește foile, nu s'a prezentat încă dietei, dar guvernul își dă toată silința să sprigificanța împrumutului, și să-l aducă în stătuț în posesiunea Belgiei.

Francezii bătuți de Amazoanele din Dahomey.

„Le Temps“ primesc împărțâșirea, că Francezii au fost bătuți în Dahomey de Amazoane. Dahomeyanii au atacat din nou Cotonul. După o luptă de două ore, Francezii au fost siliți să părăsască Cotonul și să se retragă la Postonovo, urmăriți fiind de Negri.

Franca e pusă acum înaintea alternativei, sau să treacă mai departe și preste această lovitură, sau să înceapă o campanie mică acum, în cel mai cald timp pe cel mai nesănătos petec de pământ.

Cestiunea baltică și partidul războinic prusian.

O broșură apărută la Berlin, probabil din peana unui oficer înalt, tractează despre cestiunea baltică și pretinsul partid războinic din Prusia. Autorul se încearcă a arăta, că granițele geografice germano-rusesci sunt nenaturale, că Rusia voese să cucerească gurile Vistulei și că Germania trebuie să-și aranjeze raporturile în vederea înaintării necesare contra slavismului. Când împăratul Frideric, atunci principe de coroană, a vorbit cu Țarul actual despre aceste lucruri, s'a exprimat Țarul: „La question baltique“ va rămâne în vezi un obiect de certă între aceste două popoare. Despre contrarul nimeni nu l'a putut convinge. Autorul susține mai departe, că la 1887 Germania a scăpat cea mai favorabilă ocaziune de a începe un războiu victorios, căci Francezii erau încă armați cu pușca cea veche, artileria lor încă nu era organizată, legea cea nouă militară fanceză nu era introdusă și asemenea nici Rușii nu erau gata de războiu, ca astăzi. Toate aceste au și fost aprepțiate în multe cercuri, care propuneau o hotărâre vitească. Autorul asigură, că și șeful statului major (nu spune, că Moltke sau Waldersee), precum și împăratul Frideric au fost pentru războiu.

Pentru-ce trebuie Aradului tablă regească.

D-rul Paul Tenner, vicepreședintele partidului „liberal“ din Arad, publică în toate foile din acel oraș un articol, în care, pledând pentru așezarea unei table regesci în Arad, dovedește după ce principii șoviniste săvârșesc puternicii țilei reforma decentralizării tabelelor. Extragem din acest celebru articol următoarele:

Mai întău autorul combate aserțiunea, că Aradul nu poate căpăta tablă regească, pentru-că sunt mai importante orașele Dobrișin și Oradea-mare.

Cel dintău fiind un centru puternic economic și cultural maghiar, ear' al doilea fiind un centru puternic cultural românesc, care are trebuința de a fi întărit. Contra acestei aserțiuni D-rul Tenner arată, că Aradul din punctul de vedere al justiției este foarte bine situat pentru o tablă și că totodată maghiarismul reprezentat prin el încă trebuie spriginit. Apoi face următorul plan, cum s'ar pute face, ca Aradul să capete tablă regească și cu toate acestea să nu fie îngreunată nici visteria statului și să nu fie păgubite nici cele două orașe amintite, nici interesele justițiar sau naționale:

„Dacă ar fi normativă numai împărțirea teritorială și dacă avem în vedere numai părțile răsăritene ale Ungariei, fără respect la părțile ardelenice, și dacă ar fi vorba de plasarea numai alor trei table regesci, apoi cu drept cuvânt numai actualele reședințe ale juriilor de presă, adecă orașele Ca-

șovia, Dobrișin și Arad pot fi designate ca reședințe ale tabelelor regesci.

„Dar' interesele justiției sunt mai bine observate, dacă pe acest teritor vor fi așezate cinci table regesci, nu trei, și anume fărca să fie trebuința a întemeia, în loc de cele 11 proiectate, 12 table.

În acest caz interesele naționale fără cea mai mică păgubire a celor justițiar — ar câștiga în tablele regesci un sprigin extraordinar, ear' procesul de amalgamisare ce acum decurge atât de încet, ar săvârși opera unității naționale în tempo mai repede.

Noțiunea părților ardelenice după lege a încetat a mai exista, dar' deosebirea între partea de dincoace și de dincolo de Király-hágó mai există încă în diferite provincii și cu deosebire în afacerile justiției. Dacă Oradea-mare trebuie să capete o tablă regească, dacă Oradea-mare în adevăr afară de interesele justiției este chemată să împlinească și o misiune națională, dacă în adevăr este un pivot contra părților ardelenice, care trebuie întărit, atunci districtul tablei ei trebuie separat din părțile ardelenice. Căci nici un interes important justițiar sau național nu reclamă, că și Clujul trebuie să zăibă o tablă regească.

„Nu voim să combatem meritele și importanța istorică a Clujului, dar' dacă este în țeara un oraș, care a fost în tot felul sprigin de stat, apoi acesta este Clujul. Acestă oraș, abstragând dela toate celelalte, a primit dela stat prin așezarea în el a universității a doua un serviciu cu mult mai mare, decât ca să poată pretinde și mai multe.

„Dacă prin urmare dela tablă regească plănuită la Cluj s'ar alătura câteva cercuri la cea din Oradea-mare, o parte la cea din Arad și restul la cea din Oșorheiu, apoi prelungă complanarea deservită a nemulțumirilor de acum, s'ar face intereselor justițiar și naționale cel mai mare serviciu, ear' Oradea-mare și Aradul ar primi totodată table regesci, care ar fi cu privire la numărul sufletelor și la extinderea teritorială egale cu tablele plănuite acum la Dobrișin și Oradea-mare.

„Tabla din Oradea-mare s'ar compune din districtele judecătorești Oradea-mare, Cluj, Bistrița, Dej și Turda cu extindere de circa 28.000 chilom. cuadrăți și cu 1,100.000 de suflete, precând proiectul actual îi dă 980.000 suflete și un teritor de 21.000 chilom. cuadrăți. De teritorul tablei proiectate la Arad s'ar ține districtele următoare din Arad, B. Giula, Deva, Alba-Iulia și judecătoria cercuata din Dakonya, Najlak și eventual Aradul-nou, care (fără Aradul-nou) ar reprezenta un teritor de 21.000 chil. cuadr. cu 1,050.000 suflete. În cazul acesta tablele din Oradea-mare și Arad s'ar extinde paralel cu cea dela Dobrișin către Ost, ear' în acest cuvânt se cuprinde deja menirea lor din punctul de vedere al ideii de stat. După-ace mai departe comunicațiunea este mai bine asigurată ca la tablă reg. din Oradea-mare proiectată de guvern între tribunalul din Arad și Oradea-mare, sau ca la tablă proiectată în Cluj între Deva și Alba-Iulia și Cluj, este sigur, că și punctul de vedere justițiar este astfel mai bine observat.

„Dacă deci Aradul trebuie să se retragă dinaintea orașelor Dobrișin, Oradea-mare,

Timișoara și Seghedin, — dinaintea fiecăruia din alte motive, — apoi este inexplicabil, pentru-ce acest oraș, unul din cele mai însemnate din țeară, ar trebui să se retragă și dinaintea Clujului. O foaie distinsă juridică scrie din incidentul proiectului de lege din cestiune: „Ar fi trebuit să se dea și Aradului o tablă regească, căci acest oraș sigur n'a meritat să fie preterat. Credem mai departe, că este superfluu, ca Ardealul să capete două table. După-ace acum abia are una ce lucra, este în adevăr comic, ca în viitor să se plic-tisească în Ardeal două table“. Și dacă se poate dice aceasta despre cantitatea proceselor, apoi relativ la calitatea justiției ardelenice, pe care am avut destul privilegiu să o cunosc, în adevăr ar fi de dorit, ca cel puțin o parte a judecătorilor din Ardeal să fie pusă sub supraveghierea altor table.

„Prin aceste 'mi-am expus vederile cu liniștea corăspundătoare seriozității obiectului și născut speranță, că cetățenii orașului nostru, care nu trebuie împinteați, când e vorba de o afacere de interes public, care au documentat în mod splendid, că sunt gata să jertfească, când au oferit neprovocată o jumătate de milion pentru ridicarea unui palat de justiție, nu vor înțelăsa nimic ce ar pute servi pretensiunii noastre legitime.

Agitațiunea, care ne-a cuprins, este de două-ori îndreptățită, căci noi susținem ca fi ai acestui oraș, dar' și ca cetățeni mărimea nedreptății ce ni-s'a făcut, dar' cu toate acestea să ne silim a gândi în liniște și a lucra hotărâți și conșcii de noi. Să imblândim spiritele noastre agitate, căci mânia este un rău sfătuit, și să fim precauți, dar' neabătuți în energia noastră, până-când nu va dispăre cea din urmă rață de speranță, ear' de aceasta să ne ferească providința scumpul nostru oraș.

„Dr. Paul Tenner, vicepreședinte al partidului liberal din Arad“.

CRONICĂ.

Împărăteasa-Regină Elisabeta în Homburg. Dela băile din Homburg se telegrafează cu data de 23 l. c.: Împărăteasa-Regină Elisabeta a sosit aici ieri după amiazi în cel mai strict incognito și a tras într-o droșcă simplă spre castelul regal, ca să cerceteze pe împărăteasa Frideric și pe fiicele acesteia, dintre care principesa Margareta își sârbează tocmai ziua născerii. Regina Elisabeta a petrecut până la 5 oare în castel și apoi s'a reîntors la Wiesbaden.

Transferare. Ministrul de culte și instrucțiune publică reg. ung. a transferat pe inspectorul de școale Francisc Halász din comitatul Solnoc-Dobăca în aceeași calitate în comitatul Vas.

Maghiarisări de nume. „Budapesti Közlöny“ publică următoarele schimbări de nume: Eric Beiler în „Bartos“; Aloisius Brandtweiner în „Pör“; Ferdinand Poll în „Bedeke“; Max Weinberger în „Baros“; Emil Nagy în „Remeteszegi“; Eugen Niedermann în „Nágrádi“; minorenel Isac Kohn în „Kemény“; Coloman Fischer în „Halász“; Larrențiu Goldstein în „Gál“ și Marcu Kohn în „Kovacs“.

Distincțiune. Majorul Schneider, atașatul militar de până acum prelungă curtea din România, a primit marea cruce a ordinului „Coroana României“.

Nou membru al casei magnaților. Pester Lloyd" așă, că episcopul luteran al districtului montan (Ungaria-de-nou) Gustav Szeberényi este numit membru al casei magnaților.

Alegere de deputat dietal. În cercul electoral din Berettyó Ujfalu, stânga extremă va candida de deputat în locul decedatului baron Blasiu Orbán pe Alexandru Csankó, ear' partidul liberal, după-cum spune „Bud. Hirl.“, pe contele Aladár Bethlen.

Sinodul arhidieceșan. Ieri s'au ținut două ședințe, una la 9 oare înainte de amiazi și alta la 5 oare după amiazi, amândouă sub preșidul ordinat al înaltprocurătorului Sale arhidieceșanului-metropolit Miron Roman. În ședința de înainte de amiazi s'au verificat două protocoale ale ședințelor premergătoare și apoi s'a urmat cu raportul comisiei școlare asupra raportului general al consistoriului ca senat școlar. După-ace, la propunerea comisiei, aproape toate punctele raportului consistorial s'au luat spre știință, comisiunea școlară s'a încercat cu o propunere privitoare la manșula de studiu în institutul teologic-pedagogic din Sibiu. Această propunere a produs o discuțiune mai lungă, în decursul căreia s'a tractat așa fiind de „lana caprină“ și s'a dovedit în mod elatant, căt de rău își aciu comisiunea alge referenții. Dintre obiectele mai importante ce s'au rezolvat apoi se poate aminti concludul sinodal privitor la clădirea unei case noue în locul casei vechi arhidieceșane din strada Cisnădiei, pentru care scop s'a preșidat suma de 100.000 fl. În ședința de după amiazi s'a făcut alegerea la postul unui asesor ordinar în senatul strins bisericesc al consistoriului arhidieceșan, devenit vacant prin numirea arhimandritului Dr. Pușcariu de vicar arhidieceșan. Majoritatea covârșitoare a voturilor a întrunit-o fostul secretar consistorial și asesor provisor Nicănor Frateș.

Ședința de astăzi s'a început la oarele 10 înainte de amiazi și a fost preșidată de vicarul arhidieceșan Dr. Ilarion Pușcariu. După verificarea protocolului ședințelor de ieri și după prezentarea unor exhibit, a urmat la ordinea țilei referada comisiei organizatoare asupra raportului comisiei școlare, care s'a luat spre știință fără nici o discuțiune. Fără cu propunerea făcută de un deputat sinodal cu privire la schimbarea aceluia punct din regulamentul afacerilor interne ale sinodului, care tractează de competențele deputaților sinodali, comisiunea organizatoare a propus modificarea punctului respectiv într-ocolo, ca deputații externi să primească la țile diurne de câte 4 fl., ear' cei cu locuința în Sibiu nimic. Atât discuțiunea, cât și votarea urmată asupra acestei afaceri a oferit mult obiect de ris și deputaților și publicului de pe galerie. La urmă se amestecă lămbile și, după-ace s'a votat odată, s'a constatat, că cei ce au votat pentru schimbarea regulamentulului nu formează cele două terțialități recerute pentru aducerea de concluduse valide. Cestiunea cea mai importantă a fost apoi raportul consistoriului cu privire la introducerea lucrului de mână la institutul teologic din Sibiu. Aici se tracta de o căpătueală și comisiunea școlară a voit să se fie mai catolică decât Papa însuși și a propus sistemizarea unui post de profesor extraordinar pentru lucrul de mână cu o leu de 800, cu bani de curțir de 150 fl., cu cunenalii etc. După o discuțiune mai viată, la care a luat parte și însași persoana interesată, întemplantu-se și un incident regretabil, s'a respins atăt propunerea consistoriului, cât și a comisiei școlare, și s'a îndrumat consistorial a studia afacerea mai bine și a veni la anul viitor din nou cu raport către sinod. Ședința s'a ridicat pe la oarele 1 1/2. Proxima și poate ultima ședința se va ține mâne la 9 oare înainte de amiazi.

C. A. Rosetti și expozițiunea românească din Sibiu. Ocupându-se cu a 5-

Băndură, bândora = pânzătură de calitate dură în formă de ștergar; se folosește spre a înlătura pulberea despre obiecte. Băr! = o căcă! spr. pl. în trasa „bar ghe-ar merc el“ = o căcă ar merge el; „cel puțin, spr. pld. „bar doi zloți ghe sa avé = cel puțin doi zloți de m. avé! Este barbarism, ungurescul bār. Mai are și sensul ori, spr. pl. „bar-cui poate plăce!“ = ori-cui poate plăce! — Bătar, batară = deși, cu toate-că. Ungurescul ambator. Barta = bordură la pălărie; îndoitura deasupra la imene. Barch = oate cu lăuă cresă și mică. Ungurescul birka. Bărcar = păstorul ce grijește de acest soi de oi. Bărcarie = staulul unde se adăpostesc aceste oi. Bărbătuș = o parte mică din războiu; amnarul stă gauri; chinga ce intră prin aceasta, fiind și ea gaură, deasupra amnarului are un cuiu, care se numește bărbătuș. Barșon = catifea. Ungurescul bārsong. Băsădă = graiu, vorbă. E barbarism, ungurescul beaded, — dar' îl aflăm și în scrierile noastre cele mai vechi. Astfel la Coreai, spr. pld. „și amu beadedele tale aive se fac“. (Glosariul „evg. d. Coreai tip. la Brașov în a. 1561.“ În „Buciumul Rom.“ de G. Seulescu a. 1875.) Se pronunță mai adese sub forma: besada. Băsădesc = grăesc, vorbesc. Într'un descântec ce fețele țile riuri, fântăni, în noaptea de S. Văsiu: „Nici spânlaş, nici crăișă, Că-i mândra ce frumoasă.

În dos ca o ruje mare În față ca sfântă soare; Căta căpi bāsădește Înima ghin ei toplește“ etc. Într'un alt descântec ce se dice tot cu această ocaziune: „Jos tie-oiu apleca: Bruj ghe aur și afa, În sîn 'fi-lolu țipa; În sua tie-oiu rēghica; Păstă satle-i lumfina; Căta căpi i bāsădi Cu mntere l indulci“ etc. Cuvântul sub forma verbală a fost usitat și la scriitorii vechi. Astfel în codicele voronețean, care deși nu e din evul mediu, după cum unii au conclud, ci este la tot cazul cea mai veche scriere românească dintr-atele ce s'nt păstă astăzi cunoscute, — încă îl aflăm, spre pld. „Deaci se sul de trāuse pēure și gusta bāsădă dui de biu pāură la țori.“ (Vezi „Probe din textul manuscrisului voronețean“, de Ioan I. Bumac, pag. 131. „Aurora Română“. 1882.) Este ungurescul beaded. Bāsua (a) = a urla (depro căni). Bāsădări (a) = a strechi. În frasco: bās-dār acaș! bās-dār la sat! bās-dār la danț! Bās-dār exprimat în graiul Țarului român din Sălagiu: se și culge, cât ai bate în pămîi se și ia: acaș, lu sat, la danț! Bāșgāi (a) = a bāsădi. Belcū = leagăn. Într'o doină: „Dăre fi bātut Dumneșeu Tălpele dela belcū, În care m'am leagănat, Să nu se legine nime Să petreacă ca și mine“ etc. „Gaiul. N. 31 1889. (Din Scl. I. P. S.)

Bettag = bolnav. Este ungurescul beteg. În graiul literar nu poate avé cuvânt de a exista. Îl întâlnim însă în scrierile vechi destul de adese-ori. Astel în Sicriul de aur, tip. Sabeg, a. 1683, se citește: „tot omul ară pofit, cum de se ară b etegi el, alții se-l vindece“. (Cit. dup. Crestomatia de Cipariu pag. 123.) În această citație ocurre ca verb, folosit prin Sălagiu și sub această formă; dar' tot în acel Sicriu de aur îl aflăm și sub forma de substantiv, spr. pld: „milostivirea și mângăierea ce se face cu betegii și cu supărății: între celelalte fapte bune a crescinilor pomenise-va la țua de apoi“. (Crestomatia d. Cip. pag. 123.) Beigă = steam; literile ce se ard cu steamul în lemn, în pele, în coarne. — va fi ungurescul bélyeg. Bérley, bérliș = căptușală. Ung. bérles. Biciu, după pronunțarea bghiciu = valoare, pret, valoarea aprepțată. Ungurescul beos. Biciș, după pronunțarea bghiciș = aprepțitor. Ungurescul beosli. Bghiciulesc = aprepțez. Într'o doină: Care fată-i mai mărețā, Nu plătece-on ou de rață; Ou de 'lai bicuili, Nici atăta n'ar plăi. („Gaz. Trans.“ N. 105. 1889, I. Moldvan, distr. Crașnei.) Cuvintul e foarte obișnuit; este ungurescul beosli. Bghiciu, plr. bghiciuș, = cătușă, feară. Ung. békci. Bingham = foale, burtă, foale de rumegaiș; ung. bendó. —

Bghintă = osândă, pedeapsă, pedepsire. Ung. bñnteds. Bghintătesc = pedepsesc, osândesc. Este ungurescul bñnteds. S'a folosit, și de scriitorii vechi din Ardeal, astfel îl aflăm de mai multe-ori în catechismul calvinesc, sp. pl. „Ghudecătorii se o bintătească; se-l bintătească ca pre nesce necredincioși“. (ed. Bariș, pag. 127.) Binățe = salutare. Nu știu mai este astăzi usitat și în Moldova în acest înțeles, dar' scriitorii vechi din Moldova îl obișnuiau. Astel în codicele logofătului Eustratieu, de pe timpul lui Vasile Lupul Vodă, se citește: „seau de vor dice binețe unul altuia“. (V. „Glosariul codic. Vasile Lupul, de logof. Eustrate“. de G. Seulescu an. 1875 „Buciumul Rom“.) Rimbo = nume la boi; ungurescul bimb. Bghir = simbric. Dajdea popii. Ungurescul bér. Se mai aude, dar' numai în unele locuri, birsag pentru amendă în bani. Ungur. birsag. *) Bghiriș = fciorul, sluga ce lucra cu plugul, carul și sania trasă de boi. Ungurescul bérres. Cuvântul e folosit pretutindenea în Ardeal; — S. Bărnouț în o epistolă la an. 1843, zugrăvind starea de lucruri din Blaj din acele timpuri, dice: „Blajul e un car încarcat de multe rele pe o coastă foarte primejdioasă; birișul nu e harnic mai mult n' l ocărnu“. („Amicul Fom.“ anul 1890, pag. 6.) *) Cuvântul odinioară era poate și mai lătit decât cum astăzi este. Într'un deliberat al sinodului din Blaj dela anul 1742 se dice „până va plăd birșagul obișnuit“ (p. 152 acte sin. I. Moldovan).

Birtocș = posesor. Barbarism urit, ungurescul birtokos, dar' folosit în o parte a Sălagiului. Bghiruesc = înving, joacă, ridic; în sens reflexiv; mă bghiruesc = mă ridic, m'am, mă întărit. În frasa: „l-am bghiruit în trântă“, verbul are sensul 'l-am învins; în „bghiruesc cu lucrul“ = joacă, am timp deajuns cu isprăvirea lucrului; în „mă bghirui ghin pat“ = mă ridic, las patul; în „Iuân se bghirue bintă“ = se are bine cu averea, este bogat; în „bghirue-tie ghe jos!“ = întărit-te, stăruesc, probează a te ridica de jos! Cuvântul îl aflăm și în catechismul calvinesc și îndeosebi în cărțile vechi bisericesci de proveniență din Ardeal, dar' precăt scim, la cuvânt n'au fost legate atâte sensuri ca tocmai în dialectul sălagian. Bizotmān = membru în antistia comunală. Ung. bizotmány. Foarte lătit. Bghiu = prisositor, mănș; — îl aflăm în cărțile cele mai vechi românesci; astfel în catechismul calvinesc citim: „Nu lua, Doamne, dela noi dhalu țeu, și cuvântul cel' stut, ce ne dă întrămănea cea de biu a credinței derepte“ (ed. Barișiu, pag. 77); în codicele voronețean deasemenea întimpinăm cuvântul în cestiune, unde se citește: „bāsădăi de biu pāură la țori“. (Vezi: „Probe din textul manuscrisului voronețean“, în „Aurora Rom.“, a. 1882, de Ioan I. Bumac.) E foarte adese întrebunțarea și a formei bghioș pentru bghiu, tot în același sens. Atăt bghiu, cât și bghioș este ungurescul bō, bōs. (Va urma.)

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Un şir garnond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; şi timbru de 30 cr.
Redacţia: Str. Ierlii 11. — Administraţia: Str. Ciandiei 3
Se prenumără şi la poste şi la librării.
În Bucuresol
primeşte abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsicani 35.
Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază
Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Sibiu, 14 Aprilie s. v.

Între mai multe oraşe de frunte din România s'a încus o luptă străşnică. Aceasta şi decursul acestei lupte s'nt puse în faţa publicităţii prin intermediul presii, deşi la prima vedere s'ar părea că este o luptă naturală între mai multe oraşe, care vroau să crească şi să înflorască.

Este vorba de străşnica luptă pentru capătarea unei table regesci după decentralizare. Oradea-mare, Clujul, Aradul, Timişoara, Seghedinul şi Dobrişniul, încaut puse pe părţile răsăritene, locuite şi de Români, s'nt înverşunatele luptace pentru câştigarea acestor mult dorite instituţii. În reprezentatiunile comunale, în presă, prin petiţiuni trimise guvernului şi parlamentului se întrec care de care să documenteze, că viitorul Ungariei şi mai ales al naţiunii maghiare depinde de la aceea, ca fiecare din ele să capete câte o tablă regescă.

Până la un punct oarecare înţelegem această luptă. O instituţie de caracterul tabelelor reg., cu personal mare şi bine salariat, fără îndoială că trebuie să fie binevenită fiecărui oraş doritor de înaintare. Înţelegem chiar şi jertfele, care pe întrecute le ofer oraşele pentru în schimbul tabelelor reg., deşi aceste jertfe în mai multe locuri s'nt exagerate, abia stau în proporţie cu folosul real, care se aspiră.

Dar' ceea-ce nici-decum nu va înţelege nici un European luminat, s'nt motivele, pe a căror bază reclamă oraşele rivale dreptul de a servi de rezidenţă pentru noile curţi de apel.

Avu-ne în punctul acesta se înţelege lucrul neînţeles, nenatural şi nedrept, dar' care altcum se întimplă în toate actele politice din era modernă, că principalul şi singur normativul interes, care se aduce drept motiv, este interesul naţional al rasei specifice maghiare. Nu pe motivul intereselor lor economice, nu pe al intereselor justiţiei, ci sub cuvânt, că astfel mai bine se satisfac intereselor naţionale, pretind oraşele din cestiune să se aşeze într'insule câte o tablă regescă.

Ce nu a face aceste curţi judecătoreşti cu interesele naţionale ale rasei specifice maghiare? Aşa trebuie să se întrebă tot omul modern, care crede,

că curţile de judecată se sistematizează numai şi numai pe seama justiţiei. Aşa se va întreba şi, negăsind răspunsul, va şice şi el, că este ciudată această luptă purtată cu asemenea argumente. Noi însă, care-i cunoaştem mai bine pe stăpânitorii noştri, nu ne mirăm de fel. Toate instituţiile şi toate legile din epoca nouă a constituţionalismului maghiar numai din punctul de vedere naţional-maghiar s'au făcut. Prin urmare lupta pentru tablele regesci nu conţine nimica nou pentru noi. Şi totuşi conţine. Nici-odată nu s'au dat aşa vedit pe faţă tendenţele maghiarizante, ca în această afacere. De aceea şicem, că ea este totodată foarte caracteristică.

Guvernul însuşi prin reprezentanţii săi şi prin organele sale susţine şi măturisează, ca la fixarea reşedinţelor nouelor table regesci a avut în vedere interesele naţionale, după care Orşheiu, Clujul, Oradea, Timişoara, ca nişce pivoturi naţionale-maghiare ce s'nt, au să fie întărite prin tablele regesci. Ba se spune chiar aprint, că aceste „pivoturi“ au să servească contra „părţilor ardelenese“, sau pe românească: contra Românilor.

Vin apoi reprezentanţii oraşelor, care în zelul şi strimtoarea lor merg şi mai departe. Am reproduş ieri pe unul din Arad, care fără încungiuri spune, că Aradul trebuie să capete tablă regescă, pentru-că numai aşa se poate spera, că procesul de amalgamizare, care acumă decurge foarte încet, va săvârşă în timp mai repede opera unităţii naţionale, adică a maghiarizării.

Interes naţional, pivoturi naţionale contra Românilor, proces de amalgamizare, unitate naţională, ce vorbe s'nt aceste, când în discuţie se află organizarea judecătorească a ţerii.

Dacă aceste s'nt interesele normative, după care se face organizarea, apoi halal de tine justiţie! Dar' aceasta ar fi cum ar mai fi. Întrebăm însă pe zoloşii şi guralivii agenţi ai maghiarizării de toate categoriile, ce socotesc ei, până când vor mai privi în linişte organizarea acestui sistem măturisit de denaţionalizare accia, pe care mai denpropne să privească?

Îşi dau oare cinstitele lor feţe seama de ceea-ce fac? Sau cred, că nemaghiarii, cărora cu atâta iscusinţă li-se pregătise moartea naţională, fără de a se mai face măcar secret dintr'a-

ceasta, vor sta cu mâinile în sin şi vor aştepta cu capul plecat lovitura? Deodată cu aceste măturisiri de obrăncă tendinţă de maghiarizare a eşit în publicitate ordonanţa ministrului Csáky, prin care cere instrucţiunea mai intensivă a limbii maghiare în preşcolărele româneşti şi sârbesci, şi în acelaşi timp proiectul de lege al fii-moşelor asile de copii, cel mai nou mijloc de maghiarizare este gata de a fi pus în discuţiunea corpurilor legiuitoare.

Ca-şi-când prevedinţa ar voi, ca toate aceste să se întimple deodată, pentru-că nici o îndoială să nu rămână, că o formidabilă, sistematică şi premeditată luptă de extirpaţiune naţională organizează statul contra majorităţii cetăţenilor de limbă nemaghiară.

Ni-e groază a ne şi întreba, care vor fi consecvenţele acestei lupte. În provocăm însă în toată serioşitatea pe accia, care o provoacă, să se întrebe ei, căci ei vor fi responsabili de ele înaintea patriei, a lui Dumnezeu şi a istoriei.

Ear' noi Români în aceste timpuri grele să fim trezi şi cumiute, dar' rezoluţi şi negovăitori în apărarea scumpei noastre liabi, care este singurul avut ce ni-a mai rămas şi pe care nici-odată şi cu nici un preţ nu-l vom da.

Afacerea gimnasului din Beiuş. Cu privire la mişcările dintre Români diocesei Orădiei-mari, relative la intronizarea unui sinod în atacarea gimnasului din Beiuş, „Gazeta Transilvaniei“ (Nr. din 14/26 Aprilie s. v.) primeşte următoarea informaţiune dela „Notariul“:

„Grăbesc a face cunoscut publicului român, că preşii din districtul Mădăraşului în 15 Aprilie s. v. s'au adunat la o conferinţă la Jidani, unde au primit în principiu deciziunile conferinţei constituante din Carei, ţinută în causa gimnasului de Beiuş; s'au declarat a lua parte activă în conferinţa generală ce ar fi să se ţină, după părerea lor, în Satu-mare; şi au proiectat presiului conferinţei constituante, ca la conferinţa generală să se invite dimpreună cu preşii toţi mireni inteligenţi din întreg comitatul“.

Sibiu, 14 Martie v. 1890.

(†) Procând în parlamentul din Budapesta se discută regularea averilor Românilor grăniţeri dela Năsăud şi ora-

tori opoziţionali se întreceau în vorbiri pline de ură la adresa Românilor năsăudeni, pe atunci lumea românească rămăne surprinsă de decorarea dlui Ioan Ciocan, director al gimnasului-superior din Năsăud cu crucea de cavalier al ordinului „Francisc-Iosefin“.

Accastă distincţiune, făcută în actualele împrejurări politice unui fiu de ţeran român, ar trebui privită ca un semn al îmbunătăţirii sortii Românilor năsăudeni, precum şi ca o pornire mai favoritoare în politica internă a guvernului unguresc faţă cu Români.

Românii grăniţeri dela Năsăud vor să mai bine apretia acest favor al cavalerialului Ciocan şi vor să cu mult mai bine decât noi ceea-ce au câştigat sau au pierdut prin această distincţiune. Numai viitorul va fi în stare a ne arăta „meritele“ dlui Ciocan ce le va fi având deoparte faţă cu toate averile grăniţereşti, de altă parte faţă cu gimnasul superior din Năsăud susţinut din fondurile Românilor năsăudeni. Accentuăm „viitorul“, deoarece prezentul este numai o frământătură de fapte nefetle, dar' care din şi în şi se arată judecării şi apretierii oamenilor cu toate împrejurările, în care au fost săvirsite.

Încât însă ministerul unguresc a recomandat Maiestăţii Sale meritele dlui Ioan Ciocan ca director gimnasial şi ca mijlocitor al regulării averilor grăniţereşti, sarcina de publicisti ne impune a lumina opiniunea publică românească.

Di Ioan Ciocan, de profesiune profesor, are merite pe terenul politic, nicidecât însă pe terenul literar-scientific. Chiar de aceea să nu se creadă, că ordinul de cavalier s'a dat pentru meritele câştigate pe terenul didactic. Pe acest teren domnul Ioan Ciocan nu are nici cel mai neînsemnat merit. Din peana domnului Ciocan nu am citit până acum nici baremi o broşură românească, maghiară sau germană, de care am pute lega ordinul de cavalier.

Cel mai competent for românesc în materie de ştiinţe este „Academia română“. Faţă cu multele „concurşuri“ ştiinţifice, publicate de Academia română, domnul Ioan Ciocan a rămas rece, fără a-şi arăta valoarea ştiinţifică fie pe terenul didactic, fie pe terenul literar de ori-şi-care categorii. Cine ştie contrarul celor susţinute de noi, are teren de a ne combate.

Şi totuşi ministerul unguresc propune decorarea domnului Ioan Ciocan pentru meritele câştigate ca director gimnasial!?

Aici este surprinderea noastră la culme!!

Noi aşa am şciut, că gimnasul din Năsăud a avut şi până la domnul director Ioan Ciocan directori vrednici, directori cu multă tragere de inimă faţă cu acest institut, care asemenea domnului Ciocan au susţinut vaşa institutului pe un pedestal cu caracter curat confesional greco-catolic şi curat naţional-româneşc.

Au fost şi s'nt nesocotite vredniciile acestor fosti directori?

Distincţiunea domnului Ioan Ciocan face să apună vredniciile veteranului vicar, reverendisimului domn Gregoriu Moisil, care ca prim director pe la anul 1863 a fost peatra unghiulară a gimnasului năsăudean, dar' face să apună ori-şi-care serviciu adus în calitatea de director al tuturor succesorilor până la domnul Ioan Ciocan.

Ei bine, una din două: sau că este adevărat ceea-ce şicese deputatul Iosif Molnár, că Năsăudul a fost cuibul agitatorilor naţionalităţilor şi atunci toţi fostii directori au luat parte activă la aceste agitări, sau este adevărat ceea-ce a şic deputatul Arthur Jelinek, că „tocmai în acest ţinut ideea statului maghiar s'a lăşit, s'a consolidat, ba şi învătarea limbii maghiare face din şi în şi tot mai mari progrese“.

În cazul prim domnul Ioan Ciocan are meritul de a fi pus capăt agitatorilor şi este vrednic de decorare, pentru-că a făcut servicii patriei şi Tronului.

Întrebăm însă: care au fost şi s'nt acei agitatori naţionali, pe care i-a înfrinat dl Ioan Ciocan? Noi nu aflăm ca să fi pornit dela Năsăud vre-o agitarea politică naţională. Din contră, Năsăudeni au fost cu mult mai timiţi până acumă, decât ca să păşească cu fruntea ridicată şi cu inima deschisă întru apărarea drepturilor lor legitime. Şi-i aflăm aşa chiar sub directoratul dlui Ciocan. Aşa fiind, nu cumva este merit a purta crucea de cavalier?

În cazul al doilea ese mai cu putere la iveală meritul dlui Ciocan.

Idea statului s'a consolidat...!! Cu atât mai dureros pentru domnul Ciocan, ca Români ce este!! Pentru-că d-sa în atare ca a favorizat maghiarizarea!! Străbunii dlui Ciocan „şi-au dat vieţa pentru Tron şi patrie, au fost

FOIŢA „TRIBUNEI“

Canonul Ţiganului

(Anecdotă din popor.)
Un Ţigan, ci-că odată, păcătos ca ori-ce om, Spovedindu-se la popa, căpătă acest canon, Ca trei luni de zile seara, dimineaţa şi la-amezi să şică opt Tatal nostru. „Popa asta nu e treaz, Dacă dă aşa canoane“ — Ţi găodia Ţiganu'n sine; Eu nu cred, că cel din ceruri se va îndura de mine, Chiar să-mi implinesc canonul! — Măno-şi până în şori, Cu cialovul subasori, Ugoa popa să se închine. Dar' Ţiganu-i ese'n cale li şic: „Bună şia!“ „Mulţumită dumitale!“
Bună şia“, repetăse ciorara; popa fi răspundă: „Trăiesci, noroc, Ţigane!“ Aşa pare-că n'aude mai dă o: „Bună şia!“ „Crepi, Ţigan afurisit!“
Fu răspunsu'n mod răstit. „Aie, părinte sfinte! să crep mă afurisesci, Aci şi-am şic de trei-ori numai: bună şia!“... Ce gândesci, ce se întimpla cu mine, canonu-şi de-aş fi implinit, „une-mi? O! de bună-seamă Dumnezeu m'ar fi trănit!“
P. Truică.

Material jargon de dialect sêlagian.

De Vasille Valda. (Urmare.)
Bghirău = jude comunal. Ungurescul *bérb*.
Boboană = superstiţiune; materialul ce se foloseşte la vacariile folurite. Ungurescul *babona*.
Bobghistina = bobisco.
Bodor = nume la boi. Ung. *bodor*.
Bocioacă = măciucă de sămânţă; se ustează şi: bociuă, bociuie, spre pildă: „Măghoran bociuie, „Drăguţa mi mînios, „Măghieran cu bociuie, „Nu-mi pua de-a lui mînios.
Bocociu = stiftetă călănească. „Mănce-Ţe bocociu!“ = să ajuşi Ţel, ca să Ţi ostaş! Să Ţi cătună! Dola ung. *bukancs*.
Bodor = tufa. Ţeranul de prin Sêlagiu şic: ou bodor de mazdre = o tufa de fasole. (Nadesul-rom. şi în tot districtul Cehului.) Ung. *bokor*.
Bocotôr = strugure fraudăriti; viţă ce produce struguri fraudăriti; — mai este şi un alt soi: bocotôr alb. Cuvântul este ungurescul *bakotor*.
Boghigău = şurecar. (Un soi de pasdre răpitoare.) *Butes Vulgaris*.
Boiuga = umflătură în arbore.
Bomba = nume obiectiv la vaci.
Bonda, bŃnghiţă = bundă. Cuvântul cum se foloseşte în Sêlagiu este interesant din punct de vedere fonetic; o sub accent în destul de multe cuvinte în dialectul sêlagian nu trece în u.
Bocănti(a) = se şic despre vitele cornute, când aruncă cova paie sau fân cu cornele.

Bolnav = milog, schilav; nu are sensul de morbos.
Bolnăvesc, sens activ şi reflexiv, în loc de schilăvesc.
Bôit, plur. boitari = ciucur, Ţorţol. Ungurescul *bojt*.
Boies = ficiorul ce păzesc boi.
Bold = prăvălie, dugheană.
Boidăş = negustor, prăvălier.
Boală = morb veneric, fre. mal de Naples. În sens traslat şi pentru alte morburii; sensul fundamental însă în graful sêlagian e: *syphila*.
Bolibore = gângav.
Bloncui = uod, Ţorţor. În balada „Gruia lui Novac“: „Face bloncui ca pumnul, „Că Ţi-e groază de dinsul“.
„Gazeta Transilv.“ a. 1889, Nr. 46. (Cehalul Rom.).
Bolund = nebun. Ung. *bolond*.
Bolundău = măsălarită (plantă).
Bôr = vênêt, albastru, venetel. Cuvântul e folosit în districtul Crasno. În o doină din acele ţinuturi: „Mândruţa cu ochii bori, „Nu te uita la ficiori“.
„Gazeta Transilv.“ a. 1888, Nr. 154. (I. Moldovan).
Borndi(a) = a râci din piept.
Borona = grupă; ung. *borona*.
Borzoş = sbârli. Ungurescul *borzos*.
Borzolenc, sens activ şi reflexiv, sbârlesc, mă sbârlesc. Ung. *borzolni*.
Borghilesc = dumio, secţionez, taiu în carne făcând buchşi mari.
Bontău = o parte din morile ce s'nt oclădite în pod pe apă; moara anume e aşe-

dată pe apă într'un pod, roata morii cu un capăt se întinde în afară şi stă aşedată pe bontău cu capătul din afară; între bontău şi între moara curge apa, care învite ponele roatei. În o baladă: „Hiru-i bun şi nŃci prê, „Că drăguţa ta cê dragă „S'o dus la moară'n bontău; „La moara tătân-i-têu „S'o şpat ghe dorî tâu“.
Bontăni (a) = a lovi, a bate; a face larmă prin lovire sau batere.
Bot = grămăgioară, bulz. În o doină: „Unge-o pŃicat căt-on hir (fir), „Răsărit-o trandafir; „Unge-o pŃicat căt-on bot, „Răsărit-o bosnioc“.
Botă = bêt. Într'un vers de conăcărît: „Astă-noapŢe ce-aşi ghisat? „Ghe botŢe 'n uşi-aşi aruncat „Şi toşi aici v'aşi adunat? „BotŢe 'n uşe aşi azvîrlit „Şi toşi aici aşi venit“!
Bosuiocă = un soi de viţă de viie; verosimil viţa ce dincolo de Carpaşi e cunoscută sub numirea: *tămăioasă*. —
Botăş = botoşar.
Bostău = encurbătă pentru rimători; în sens traslat ca drept ironie se foloseşte pentru omul bondoc şi mare la crescut.
Brăgle = vatalele dela resboiu.
Brăncă = mână. Nu se foloseşte pretutindena în Sêlagiu, ci în părşile cupriuse în districtul Crasno, Şimleului şi al Tăşnadului.
BrăntiştŢe = luncă; agru sau rŃt împrejmuît de arbori.
Buciumă roati = butucul roatei.

Budalău = fântână în buturugă; stăbeiu.
Bugăt = destul. În-o poesie populară din Sêlagiu: „Bată-te, leliţă, bată, „Douş zile după-olată; „Nu te bată alte rele, „Numai gândurile mele, „Că Ţi-or fi bugăt de grele“.
„Gaz. Trans.“ N. 8. 1889. I. Moldovan.
Budulesc = alung, a face pe ciueva să ie lumea în cap.
Buhălesc = a împuşca; a da şgomot mare între paserile de casă; a spăria. Pentru aceste din urmă sensuri se foloseşte mai mult forma buhăesc.
BucăŢe = grâne.
Buiăc, pluralul buieci (ete) = buimac, buiestru. Într'o doină din Sêlagiu: „Gura căntă, că-i buiacă, „Inima 'n mine se'neacă“.
„Gaz. Trans.“ Nr. 151 an. 1888. I. M.
Buică = surtuc de postav pentru femei, uneri lung până aproape la genunchi. Într'o doină din Sêlagiu o fată se satirisează în chipul următor: „Măciută, dragă măciută, „Vinde voca, ie-mi buicuţă; „Bostău de noi mânca eu lapte, „Numai buică să-am în spate“.
„Gutinul“ Nr. 36 a. 1889.
Buibălăc, buibelesu = surtuc pentru femei croit strîns la trup. Într'o doină: „Frunză verde iaşomie, „Spusu-mi-a măciuca mie, „Că 'mi-a face buibălăc „Şi m'a da după diac“.
„Gaz. Trans.“ Nr. 173 a. 1888. I. M.

bătăuți cu vârgel și băte, în răboai...

Înainte a acestor mărețe umbre meri...

Vom recunoaște cu mult mai bine meri...

Atunci se va vedea valoarea cavalerul...

Că Românii grănițeri au pierdut fondur...

Pe alt teren aflăm meritele dlui Ciocan...

DL Ioan Ciocan a fost membru în conferen...

DL Ioan Ciocan a primit directoratul preste...

DL Ioan Ciocan se supune statutului impus...

DL Ioan Ciocan a primit directoratul preste...

DL Ioan Ciocan a primit directoratul preste...

DL Ioan Ciocan a primit directoratul preste...

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 14 Aprilie st. v.

Afaceri interne.

Ieri au sosit ministrii ungurești Szapary și Weckerle...

se vor ține astăzi, mâine și Luni. la cas...

Congresul bisericesc sârbesc, convocat la Carloveț...

Din Germania. Împăratul Wilhelm e mare iubitor...

La 24 l. c. împăratul Wilhelm a sosit la Straasburg...

Călătoria presidentului republicii franceze. Presidentul...

Deschiderea congresului sârbesc. A avut loc astăzi...

cu ordinele împărătesci, reagează ultramontanul...

Furt de documente. Furtul de documente politice e...

Din Bruxella se împărtășește, că din arhivul de stat...

Din Petersburg se telegrafează, că numărul ofițerilor...

Călătoria presidentului republicii franceze.

Presidentul republicii franceze a vizitat ieri dimineață...

Deschiderea congresului sârbesc

A avut loc astăzi în 24 l. c. n. la oarele 10...

Toți deputații au fost de față. La masa episcopilor...

Administratorul patriarhatului, episcopul Petrović...

Punct la oarele 10 a sosit baronul Nikolici împreună...

„Maiestatea Sa ces. și apost. reg. Preaînaltul nostru...

Din München se împărtășește, că în contra țiarului...

cumentul, în care se manifestă grația Preaînaltului...

Dând apoi rescriptul sigilat secretarului său, acesta...

„Este imposibil, ca aceste manifestații ale Preaînaltului...

„Eu din parte-mi vă asigur, că năzuințele și activitatea...

„Împlozând binecuvântarea Atotputernicului asupra...

„Maiestatea Sa împărătească și apostolică regească...

„Ar fi foarte de dorit și cu scop, ca aceste afaceri...

Administratorul Petrović a salutată apoi pe comisarul...

După aceea baronul Nikolici între aclamațiuni a părăsit...

La predarea mandatelor s'au prezentat 71 de deputați...

Ioanovici și Dr. Polit au fost în aclamații.

După aceea s'a ales comisiunea revizitoare...

Nu se știe pozitiv, când va fi a doua ședință...

CRONICĂ.

Archiducesa Gisela cu fiicele Sale Elisabeth și Augusta...

Dinastia prusiană în armata noastră. După-cum...

Distincțiune. Dl George Popp, directorul financiar...

Scire diplomatică. Secretarul de legăpune contele...

Decentralizarea tabelor regesci. Comisiunea juridică...

Limba elină în gimnasil. Comisiunea de instrucțiune...

Sinodul arhidieceșan. Ședința de astăzi a fost cea...

Măsuri în contra lătririi turbarii. Deoarece în...

Bumghi în ureți (urechi) = cervici; „cercei” nu este cunoscut. Buntzesc, buntzesc = desfac, risipesc, stric, ruinez. Ungureșul bontoani. Buruclesc = cupțușesc. Ungureșul burkolni. Búrcoș = nume ce țeranii români dau la câni; este ungureșul burkos = stufos, noduros. Burlăc = nu are sensul ca în Moldova de holțu tomnatec, ci de butoiu, ton. Usul nu este însă general, ci în unele comune numai din giurul Jiboului. But = pismă, ciudă, mutră. Butăciu, butăc = timpit, stupid. Ungureșul buta. C. Că = ca; adverbial în chestiune în graiul literar exprimă cauza, în dialectul sâlgian însă pune în vedere și scopul; urmă de acest particularism întâlnim și în psaltirea Scheiană, circa 1485, (ed. Bianu, pag. 40), unde citim: „că se nu grăească rostul meu lucru omerescu”. Căcăr = măceș; a lipsit de accent nu s'a ridicat în ă. Căcior = om cu doi bani în trei pungi. Graiul din România nu-l obicnuiesc. Calar = călar; se aude foarte adese-ori cu a deschis; deși regula generală a limbii pretinde: ca a ce nu cade sub accent să treacă în ă. Caldare = căldare; foarte adese este obicnuirea cuvântului în chestiune și cu a deschis. Căncău = scafă, cană, ulcior. Într'un vers de concărit: „Că decât acoale-i sta „Și la noi că te-i uita, „Mai bine 'a pînă-i i intră

„Cu ou canceu de vin să vii „Noue să ne fochii”. E. Bran (în „Steaua Mării”, foaia scrisă a teologilor din Gherla, a. 1887-88.) Călchitū = călcăiu. Călășesc = iau în zefemea, băjocoresc. (Districtul Jiboului.) Canariciu = canal. (Com. Nadeșul-rom.) Cănepă de iarnă = cănepă de toamnă. (Nadeșul-rom. distr. Cehului S.) Căneptliștină = căneptice, loc de sămănat cănepă. Căntiptliștiriță = chifteriță. Cantarig = furca la fântână. Căoaciu = faur. Ung. kovács. Căriăesc = corăesc (mațele). Cărnileagă = săptămâna din urmă în postul mare. Într'o doină satirică: „Când coala în cărnileagă „Veghe fata, că nu-i șagă; „Scoate capul pe ferastă; „Amăr, maică, și ghe mințe, „Că eară rămăit cu tinele „Și pe ană care vințe”. etc. Cardabôș = mațul mai gros umplut cu piast și carne. Cartie = răvăș, scrisoare. Într'o doină din giurul Craiovei: „Pășerică, pășerea, „Dacă ești din țeara mea, „Stăi să-ți scriu o cărticea „Să o duci la maică-mea”. „Gaz. Trans.” Nr. 142 a. 1888. I. M. Căpătîu = căpătîu. Cărunț = cănunț. Rotaciom.

Căsi = pluralul pentru case, nu sună căși, sau mai corect ăis în unele părți se folosesc căși, ear' în altele căși. Căși = căci. Casă = odaie, chilie. Cășciga (a se) = mă plâng, mă tânguesc cuiva. Într'o baladă: „Pe cel deal, pe cel colnic „Căștigă-se un voinic; „Tinerel s'a însurat, „Tineruță 'și-a luat, „De 'la ajuns sărăcia”. — etc. Fratele și sora. „Tribuna” N. 73 a. 1888. E. Bran. Cășulie = celula din fagur. Căștarigo = catalige. Căță = cătră. Într'un descântec dela riuri din noaptea dela Sân-Văsiu: „Căță căși băsădește. „Inima ghiuli toptlește; „Căță căși se uita „Inima ghiu li a săca” etc. Cătlingan = încetinel, în lin; se aude și cătlingan, mai mai adese-ori. — Ce = ci. Dicala: nu-i ghe vină gura, cei ghe vină ptiitura” (chiitura). În graiul bătrânesc era aproape exclusiv ce în loc de ci, spr. pld. în „Tetraevangeliul din Brașov” se citește „ce vrea furii să o lase ea”. (După „Abalecte” de Cipariu, pag. 1.) Ceapă = l. bonetă, 2. latul ciului. Ceacou = chiveră. Ung. csédő. Ceacău = nume ce se dă boilor; Ung. csédő. Cei = celei, cu mult însă mai adese-ori se pronunță cîi. Cealău = înșelător. Ung. csald.

Celșag = înșelăciune. În balada „Nevasta Sêrbului”: „Ești măndruță pând'n prag, „Nu te teme de celșag, „Că io's omă tēu cel drag” etc. „Tribuna” N. 72 a. 1888. V. V. Celuesc = înșel; este foarte întrebuițat. Într'o doină: „Astă lume, nu-i lume, „Numa dor și înșelăciune; „Bată-tie, focuți, lume, „Cine 'ți-o pus ție nume, „Nu 'ți-o ptiut punte nume! „Să fi pusă lume nume, „Să 'fi pusă 'nșelăciune, „Că pe mulți ai celuit, „Da pe mințe m'ai isprăghit”. Într'o altă doină: „Nu e baiu, că 'ți-s urită, „Bine că nu-s celuită”. „Gaz. Trans.” N. 121 an. 1888. I. M. Este ungureșul csalmi. Cenșoditū = cenușu. Terminățiunea iu, latinescul iuvus, în graiul sâlgian se schimbă în diū. Cendêș = nume la boi; ungureșul cendes. Cătte = băltan, cocor de băltă. Ardea. Ceucûș = chior, cruciș la vederea ochilor. Ci, cîi = cei, nominativul plural dela cel. În Psaltirea lui Dosofteiu: „O scurmară verii cîi grași dela luncă. Și urit o pascu și'n coarne o aruncă”. (Glosar din psalt. lui Dosofteiu. „Buciumul-Român” a. 1876 pag. 4. G. Soulescu.) Cîi, ci = cazul oblic la singular dela femininul cea.

Cite, Cita = nominativul plural dela masculinul cela. Această formă o întâlnim și în Miron Costin. (Veți pag. 24 tom. II. Opere complete ed. Urechie.) Cie = cazul oblic singular dela demonstrativul feminin cea. Ciiași, citeși = pentru ceiași, nominativul plural dela demonstrativul celași. Ciliași = cazul oblic la singular dela demonstrativul feminin ceiași. Ciștêe, Cișteta = nominativul plural masculin dela cesta. În „Istoria de crăia ungurească decând și cum au cădut pe mâinele Turcilor” de Miron Costin (tom. II. ed. Urechie) citim: „cie (acea) se implinească porunca Pașei, care a avut pentru Corvin, cișteta (acestia) se implinească porunca lui Corvin”. Dovadă, că în Moldova, cel puțin pe vremea celebrului cronicar, se rostia această formă demonstrativului întocmai cum astăzi se grăește în Sâlgiau. Cîatarăș = lăutar, cuvântul din urmă din capul locului nu se obicnuiesc. Cîghir = vin de poame, vin de vară. Cîlgîiū = servitorimea din casă; membrii din familie lușți oa totalitate, neluând între ei și pe capii de familie. Cîarocăn = marginea gălbuiie a lunii. Într'o doină din Sâlgiau: „Fruză verde, fonic lată, „Bată-te, bădiță, bată „Cîarocăn de p'angă lună „Și credința mea cea bună”. „Gaz. Trans.” N. 153 a. 1888. I. M. (Va urma.)

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Iernii 11. — Administrația: Str. Cișdiei 3.

Se prenumără și la poște și la librării.

În Bucurosi

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsani 35

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Sibiu, 16 Aprilie st. v.

În numărul 82 și 83 ai ziarului nostru am reprodus din o foaie clujană, „Erdélyi Híradó”, doi articoli intitulati „Pasivistii români” și am promis, că vom sta de vorbă cu autorul lor, fiindcă aceasta și-a dat silința, de a observa o obiectivitate neobișnuită în organele maghiare de publicitate.

Pentru a combate argumentațiunea foii clujene n'aveam nevoie, de a intra în detalii și de a arăta punct de punct ne-cunoștința de cauză a autorului, neexactitățile articolului și concluziunile greșite, cu care se termină.

Situațiunea politică, în care se află astăzi România este teribilă coroaiei Sfântului Stefan, din mult mai clară, decât ca să aibă trebuința de o asemenea discuțiune. Astăzi nu împoartă, dacă principiile politice fundamentale ale partidului național sânt greșite sau nu; nu împoartă, dacă cerem abrogarea sau numai recunoșterea unor legi votate și sancționate de Regele; nici chiar legea electorală a Transilvaniei, care se deosebeste de a Ungariei, nu mai are importanță actuală. Faptul, cu care trebuie să socotim noi astăzi, este că noi Românii sântem lipsiți aici în țara noastră de toate drepturile constituționale. Pasivitatea Românilor nu învoiesc numai din principii politice, ci ea este o consecuență firească a întregii politici de stat în Ungaria. Românii din Ungaria propriu zisă n'au acceptat principiul pasivității Românilor ardeleni, ci folosindu-se de o lege electorală mai liberală, au mers la urnă, ca să-și trimită reprezentanții lor în camera țerii. Ca și în Ardeal așa și în Ungaria propriu zisă sânt cercuri electorale, unde marea majoritate a alegătorilor este română. Și unde sânt deputații români ai acestor cercuri, căci în cameră nu sânt? Va să zică Românii, ori pasivi, ori activi, au ajuns pe terenul constituțional la aceleași rezultate. Pentru-ce dar' se discutăm asupra principiilor în fața acestor fapte? În luptele politice nu ni-se pun în fața noastră legile, ci ni-se pune puterea.

Din punct de vedere al puterii dar', și nu din al principiilor politice trebuie să se judece astăzi pasivitatea Românilor. Românii ardeleni au fost de bunăvoie pasivi, car' Românii ungureni de silă. Astăzi ei sânt una. Chiar și dl Dr. Gall, care prin „Viitorul” seu a încercat a face o politică românească nu numai activistă, ci o politică de servilism, în urma urmelor a trebuit să

treacă în tabăra pasivistilor și să recunoască, că altă politică decât politica pasivistă nu e posibilă.

Dacă se vorbește dar' în articoli foii clujene de greșeli mari fundamentale în socoteala noastră a pasivistilor români transilvăneni, n'are nici un înțeles, fiindcă Românii ungureni, care sânt lipsiți de aceste preținse greșeli, stau astăzi politicesc tocmai acolo, unde stăm noi Românii ardeleni.

„Și aceste greșeli și rătașiri”, — continuă însă foia clujană, — „sânt cu atât mai eclatante, cu cât mai mult accentuează pasivității români alipirea lor tradițională către Tron și lealitatea lor”.

Va să zică accentuarea lealității noastre și a alipirii noastre tradiționale către Tron scot la iveală în mod și mai eclatant greșelile noastre politice! Da. Din punct de vedere maghiar, dl Ūrmösy Lajos, autorul articolului din cestiune, are dreptate. Nu mai încapă nici o îndoială, că politicele maghiare i-ar veni cu mult mai bine la socoteală să aibă de a face cu un popor românesc neal, cu un popor românesc, care nu poate accentua așa mult alipirea sa tradițională către Tron. Fie că atunci politica lor de putere față cu un popor neal ar avea oare-care îndreptățire. Însă faptele împedecă pe Maghiari a se folosi de acest argument tare și ei trebuie să se mulțumească cu gogorițele „Daco-României” și a „gravităților în afară”, inventate și făurite anume de ei. Ear' nouă Românii din țerele coroanei Sf. Stefan nu ne rămâne decât să punem în fața acestor gogorițe fapte, să ne provocăm la istoria noastră, care este plină de acte leale și dovedesc pentru toate timpurile o tradițională alipire către Tron și către patrie. Noi Românii, care am udat cu sângele nostru în atâtea rânduri pământul bătelilor purtate pentru Tron și patrie; noi Românii, care am ținut totdeauna cu credință la jurământul nostru; noi Românii, care n'am conspirat nici-o dată contra Tronului, și acum, când ne vedem lipsiți în țara noastră de toate drepturile politice, când ne vedem cutoșiți de putere și amenințați în individualitatea noastră națională, n'aveam să conspirăm, ci nu numai vom accentua de nou lealitatea și tradiționala noastră alipire către Tron, dar' vom da noue dovezi despre ea.

După-ce generalul austriac Traian Doda, încărcat de glorie militare câștigate aici în țara sa, a fost interpretat cel mai chiebat al poporului românesc, după-ce frații nostri din regatul

României au felicitat prin numeroase adrese pe acest bărbat pentru atitudinea sa patriotică, este acum rîndul nostru, al poporului român, să mergem la Regele încoronat al Ungariei și să așternem cu omagială supunere durerile noastre.

Preste 170 de bărbați de încredere ai partidului național, care reprezentau toate cercurile electorale din țeară, întrușiți în conferența politică dela Sibiu, au luat cu unanimitate hotărîrea, de a se așterne Împăratului-Rege un memorial. Memorialul acesta este terminat și comitetul executiv al acelei conferențe se ocupă cu dispozițiunile așternerii lui.

În acest memorial și în așternerea lui culminează politica Românilor din țerele coroanei Sfântului Stefan. Nu cerem hegemonie, nu cerem privilegiu, nu cerem „sfirțicarea Ungariei”, ci ne plângem de nedreptățile ce-ni se fac, pretindem respectarea legilor existente și voim să nu ni-se pună pedeci dezvoltării noastre firești.

Ca în toate timpurile de grea cercare așa și de astădată, căutăm scutul nostru la Coroană. În noi e tare convingerea, că precum de altești, așa și de astădată glorioșii membri ai Casei domnitoare ne vor ocroti.

REVISTA POLITICĂ.

Sibiu, 16 Aprilie st. v.

Afaceri interne.

„Politische Korrespondenz” primesc din Budapesta împărtășirea, că actuala petrecere a ministrului-președinte Szapáry și a ministrului de finanțe Weckerle la Viena are scop exclusiv numai consultarea asupra afacerilor comune, între care se află în prima linie stabilirea bugetului comun.

Despre conferența ministerială dela 26 Aprilie „Neue Freie Presse” publică următorul raport scurt:

Astăzi s'au început conferențele de ministri comune în cestiunea stabilirii termenului pentru delegațiunile ce au să se întrunească în estan la Pesta și a proiectelor ce se vor prezenta acelora. Conferența de astăzi s'a început la 1 oară după am. și a fost prezidată de ministrul de externe contele Kálnoky. La conferență au participat: Ministrul de externe comun contele Kálnoky, cei doi ministri-președinți contele Taaffe și contele Iuliu Szapáry, ministrul de războiu al imperiului, generalul de artilerie baron

Bauer ministrul de finanțe comun de Kállay, ministrul de finanțe cav. de Dunajewski și Dr. Weckerle și primul șef de secțiune în ministerul de externe dl de Szögyeny.

Direle din Viena au fost desmintiți scirea, că se vor cere dela delegațiunii circa 4 milioane pentru iarba de pușcă fără fum; „Neue Freie Presse” confirmă acum această scire.

„Pol. Korr.” desminte scirile ce s'au ivit în foile din Budapesta cu privire la o fusionare a partidului guvernamental cu opoziția moderată. Corespondența din cestiune dice, că nici o persoană normativă din partidul guvernamental nu s'a ocupat cu idea unei asemenea contopiri de partide și ilustrațiunile singuraticelor organe ale opoziției moderate, după care în sinul partidului guvernamental au existat desbinări, sânt cu desăvîșire scornite anume spre a face lumea să creadă, că fusionarea celor două partide ar fi iminentă.

Astăzi casa deputaților din Budapesta va ține o ședință, în care va raporta comisiunea școlară asupra proiectului de lege despre limba elină în școlălele medii. Comisiunea școlară a stabilit deja definitiv textul proiectului de lege modificat de ea. Astfel într'un nou §. 2. se expun drept obiecte în locul limbii eline: Anteiu tractarea mai extinsă a literaturii maghiare și în legătură cu aceasta introducerea în opurile clasicele grecesci, mai departe elementele de literatură grecească; a doua desemn geometric și desemn liber.

Tot astăzi la 5 oare d. a. va ține o ședință și comisiunea financiară, spre a lua la dezbateri din punct de vedere financiar proiectul de lege despre decentralizarea tabelor reg.

Germania.

„Reichs-Korrespondenz” din Berlin a fost adus scirea, că Împăratul-Rege Francisc Iosif este așteptat pe la începutul lui Mai în Potsdam.

Din Berlin se telegrafează, că în cercurile bine informate de acolo nu se scie absolut nimic de un asemenea plan de călătorie al Monarhului nostru.

Întâlnirea dintre împăratul Wilhelm și regina Victoria în Darmstadt se privește în Berlin de o nouă confirmare a raporturilor amicale dintre cele două națiuni. Această întâlnire a făcut și în Londra o impresie favorabilă. Astfel dice „Times”, că nu e fără oare-care importanță, că împăratul își învoiesc comunicarea ami-

cală ce a început-o în Osborne cu regina Angliei. Participarea escadrei de canal engleze la manevrele flotei germane va aduce la cunoștința întregii lumi, că acum există între Anglia și Germania o înțelegere cum nu a mai fost nici-o dată până acum.

„Le Nord” din Bruxella privește în discursurile împăratului german la bauchetel din Bremen și pe bordul vasului „Fulda” o nouă chizeșie pentru susținerea păcii.

Organul oficios rusec satirizează afirmațiunea ziarului „Hamburger Nachrichten”, că opinia publică voiesc să scie vederile principelui de Bismarck asupra tuturor cestiunilor. Aceste vederi, dice „Le Nord”, le cunoaște toată lumea și trecutul lui Bismarck deabia îl va îndreptăți a păși ca bărbat al opoziției, dacă nu voiesc cumva să joace rolul lui Wallenstein.

Dieta imperială germană se va deschide, după-cum se scie, la 6 Maiu a. c. Din proiectele ce se vor prezenta acesteia până acum e gata numai proiectul de lege despre judecătoriale industriale. În comisiunile consiliului federal se lucrează cu tot zelul la terminarea proiectului cu privire la legislatura fabricilor și se poate privi ca lucru sigur, că și acest proiect se va prezenta dietei imediat după deschidere.

Cestiunea Cretel.

„Norddeutsche Allgemeine Ztg.” scrie: „Agence Havas” s'a aflat îndemnată a răspândi un articol aproape cu desăvîșire neobservat al ziarului „Kreuzzeitung” despre Creta. În acest articol s'a fost expus, că acum a sosit pentru puteri momentul, de a interveni, și Germania e în prima linie chiebată a face acest lucru din cauza prieteniei dintre împăratul Wilhelm și Sultanul și a raporturilor de rudenie între el și familia regală din Grecia. Acesta e pentru sine un lucru nevinovat. Dar' se pare, că agenției respective, prin telegramele ei, i'a succes a deștepta din nou în Greeii ușor iritabili fel de fel de visuri și speranțe neîndreptățite. Se vede, că „Agence Havas” a presupus la Greci o necunoștință a raporturilor noastre, și nu pe nedreptul. Numai așa se și poate explica, că articolul ziarului „Kreuzzeitung” s'a privit în Atena drept oficios și s'a putut admite, că guvernul german voiesc să-și schimbe atitudinea lui de până acum în această afacere.

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Material jargon de dialect selăgian.

Vasile Valda.

(Urmara.)

Ciocota, de-a ciocota = Lambrior în „Convorbiri Literare”, a IX. pag. 7., acest joc de minge îl descrie sub numere: de-a țicul.

Cinag, cinăgel = logmetel. Ungurescul *cinos*.

Cinag = mobilierul casei.

Cinob = păpușe, legătură. Ungurescul *cinob*.

Foarte arare-ori se aude și în senul: multe, limbă multă, spr. pl. în frasa: în uliță sta un cimou de oameni = în stradă sta o gloată de oameni.

Ciocă = beț fudoit la capăt în linie spirală.

Cioban = acat.

Ciocăltău, pluralul ciocăltăuș, = unealtă, instrument.

Ciocluț = ciocăltanul. Alauda cristată. Învețatul nostru folklorist, doul S. Marianu, în „Ornitologia populară” pag. 335, tom. I., unde tractează despre ciocăltan, inspirând mai multe legende ce fantasia poporului a plasmuit asupra acestei pasări și teluritele numiri, sub care este cunoscută Românilor, nu inspiră și numele ciocluț, semn evident, că până acum nici n'a fost cunoscută această numire și în alte ținuturi locuite de Români nu se obișnuiesc.

Ciont = os. Într'un descântec de pocit:

„Egi cias rêu gbin creii capului,

„Ghin fața obrazului,

„Ghin unghii,

„Ghin ciont,

„Ghe subt ciont,

„Ca N. să rămăe curat,

„Precum Domnii 'lo dat”. etc.

Pentru a exprima ceea-ce se dice în frasa: a înghețat ca osul, a înghețat os, țeratul român din Selăgiu dice „a înghețat ca ciont”.

Cionmolesec = pisez în chip urit ceva cu diuși; molfoc.

Ciotină = vită cornută, se înțelege sub cuvânt cu deosebire vacile așa numite rîșcane.

Într'o doină autentică din districtul Crașnei:

„Mere ciuma se le murgă,

„Ciotinele-o iau la fugă;

„Mere ciuma se le 'uvarne,

„Ciotinele-o iau în coarșu”.

„Gazeta. Transil.” Nr. 235 a. 1888. I. M.

Mai are sensul, sens figurat: figură potită; mătahală.

Ciorlică = *Vandus cristatus*; se obișnuiesc numai în unele părți. Într'un prov. din Selăgiu:

„Nu-ml e frică de ciorlică,

„Că-ml stă casa 'ntr'o urică,

„Că-ml e frică de ciocoiu

„Că-ml stă casa 'ntr'un gunoiu”.

„Soțdoarea” a. IV. pag. 127.

Ciot = nod de lemn; buturugă cu noduri.

Ciocoiu, ciocan, spre pildă în frasa: asta ciocoiu, a sta ciocan = a sta dus pe gân-

duri, măchnit, indispus, cu capul lăsat pe piept.

Ciovdou, plural ciovoale, = lucrurile mai mărunte din casă.

Cipcă, citecă, circă = dantelă.

Cipor = turmă; se dice spre exemplu un cipor ghe bof = o ceată de boi. Este ung. *csoport* = gloată, ceată.

Cipou = pânișoară. Ung. *csipó*.

Ciubalău = ulcior cu virful spart, sau având în loc de găurice deschidătură ca la cană.

Ciudă = are une-ori și sensul arhaic minune. În catechismul Rákoczy an cuvântul oară sub forma: ciudese; „cu ciudesele și cu minunile cău făcută Chș”. În psalтира Scheiană citim: „Doamne Domnul nostru, că ciudat e numele tău preste tot pământul!” (Edi. Bianu pag. 19.) Mai are însă cuvântul și sensul obișnuit pretutindenea în Ardeal: iritațiune, mânie amestecată cu supărare, but, murtă.

Ciudălesc, ciudălesc (m) = mă supăr, mă iritez, mă minunez, mă pun în uimire. Ciud = batjocură, pocitură. Dicală: ciudă ciudălesc = batjocura batjocoresc. Ungurescul *cauf* = alut, urit.

Ciudulesc = batjocoresc, păcălesc.

Ciucuri = pantaloni, nădragi.

Ciumă = înfățură pe din afară albă, pe din lăuntru neagră ce crește pe firele de păpușoiu, îndosebi când vremea este ploioasă.

Ciumpi (a se) = a se lăucechi.

Ciur, cu ciur = cusătură cu boricole.

Ciurgău = isvor ce curge pe un scoc, ciuroiu. Ung. *csorgó*.

Ciumurlesc (m) = capăt ciumeriță; mă îngreșez de ceva. Este ungurescul *csömörteni*.

Ciumurlire = ciumeriță.

Ciurdă = turmă de vite cornute; ungurescul *csorda*.

Ciurdăș, ciurdăș = ficiorul ce îngrijesc vitele comunei.

Ciurbghirșu = economul de curte ce îngrijesc stogurile de grâu etc. Ungurescul *csürbörő*.

Ciulesc (m) = mă tupilesc, mă splec; tupila nu e cunoscut graiului viu din aceste părți decât foarte arare-ori.

Cijmăș = ciobotar.

Ciup = moș, vișă de păr. Poate-că vine din ungurescul *csup* = culme, virf, pic.

Ciupoș, a, = cu părul moțat, cu părul în disordine. Într'o chiuțură:

„Du-tle-acasă tu Mărie,

„Și te lă (peptenă) p gămălie;

„Du-tle-acasă tu ciupoșă

„Și te lă și hl frumoașă!”

Ciupă = covată unde țerancele își scaldă prunoi cei mici. Într'o variantă a baladei „Tomă” din aceste ținuturi:

„Vine Tomă la ferastă:

„Haid în lume, tu, neovastă.

— „Da cum io Tomă-oiu vinți,

„Pruncu 'n ciupă găgălesc

„Focu 'n cuptoriu domoleștiu” etc.

Ciupăesc = scald în ciupă; în sens translat: bat bine pe cineva.

Ciupelesc = jumulesc.

Ciul = pat! Ungurescul *csit!*

Ciuntă (se) = se stinge; se isprăvesc. Într'o baladă, „Gruia lui Novac”:

„O, nălțate împărate,

„Nici 'ți-am adus bani de dat,

„Nici vinul 'mi-s'a ciuntat”.

„Gaz. Transil.” Nr. 46 an.

1888. (Cebalu Rom.)

Clănciu = cărlig; încurcătura.

Clinț = 1. clin, 2. pământ puțin, capăt de pământ arător ce cade cam de-o lăture.

Clisă = slănină.

În multe ținuturi în Ungaria este mai obișnuită numirea de clisă, decât cea de slănină. Astfel în epopeea comică, în „Țiganiada” lui Budai Delan, scriitor din veacul trecut, încă aflăm numirea de clisă, spre pildă în căntecul I. (veđi „Buciumul-rom.” pag. 37 a. 1876) citim:

„Atunci într-o gură gloată dișă:

„Mulțămim foarte Măriei Tale

„Dă toate, iar mai virtos de clisă” etc.

Clociump = pocium, părușel.

Clop = pălărie. Într'o doină:

„Da struț din cloplu tșu

„S'a usca de dorul mēu”.

„Gaz. Transil.” Nr. 121 an.

1888. I. M.

Coal = cată mēi!

Coș, în frasa haid' n coș = haidă încoace!

Andrássy și Români.

Emanoil Kónyi, șeful stenografilor parlamentului ungar, publică în „Deutsche Rundschau” și în același timp și în „Budapesti Szemle” o nouă serie de amintiri despre Beust și Andrássy.

Intr'aceste se află un pasagiu, care-i privește pe Români. Dăm la locul acesta următorul extras:

În parcul dela Terebas a venit la 1870 un domn cu numele Jordan, redactorul ziarului Slavilor „Zukunft”, cu următoarea misiune călăra contele Andrássy „dela domniile cehi”: Domniile cehi s'au bine, că și tranșacțiunile lor cu contele Hohenwart nu vor avea rezultat bun, dacă nu se va învîl și Andrássy. Mai departe domniile cehi s'au bine, că Andrássy a negociat cu Bismarck la spatele împăratului și al lui Beust. Dacă Andrássy nu se va opune împlinirii dorințelor Cehilor, apoi vor descoperi împăratului uneltirile lui secrete.

Andrássy a răspuns, că dacă domniile cehi s'au bine, că el a uneltit la spatele împăratului, apoi s'au datori să-l denunțe. Altcum căt privește dorințele Cehilor, el nu se mesteacă, decât în cazul, dacă vor fi atinse prin ele interesele Ungariei.

Amenințarea misterioasă a Cehilor, ne spune dl Kónyi că se bazează pe următoarea întemplantare:

Când în Maiu 1866 prințul Carol de Hohenzollern Sigmaringen s'a dus în România ca principe ales, s'a manifestat în Franța o anumită agitațiune contra acestui membru al dinastiei prusiene.

În anul 1868 s'a denunțat lui Andrássy, că în salonul de primire al principelui Carol se află o cartă tipărită în colorile hohenzollerniene negru-alb, pe care Ardealul este arătat ca parte anexată a României. Mai departe a aflat Andrássy, că în România se fac subscripțiuni publice pentru a cumpăra arme spre scopul unei înarmări contra Ungariei.

Andrássy a comunicat aceste scrieri numai decât lui Beust, dar acesta se făcea că nici nu-i pasă, n'avea deloc grije de eventualele urmări ale acestor demersuri, așa că nu s'au necesar să i se nici o măsură.

Nu mai la 26 Octomvrie a făcut în comisiunea militară a consiliului imperial cătă un deputat o observare relativă la aceasta afacere. Deputatul susținuse, că Austria va purta chieluțiile honveșimii unguresci. La aceasta a reflectat Beust, că s'ar putea ușor întempla, ca honveșii să între cei dintăiu în acțiune, căci este lucru cunoscut, că România s'a prefăcut într'o tabără înarmată.

Cu acest privilegiu s'a exprimat Beust și despre Prusia într'un înțeles, care numai prietenos nu era.

Nu mult după-ace vorbise Andrássy cu Beust despre aceste lucruri, s'a întâlnit cu ablegatul prusian prelungă Curtea din Viena și l'a rugat să comunice lui Bismarck, că Ungaria voește să întrețină cu Prusia raporturi de amicitie, dar' că întreaga Ungarie până la cel din urmă om s'ar întoarce contra Prusiei, dacă un prinț prusian ține cu roșii din România, care au de gând să facă turburări la frontierele ungare, și dacă

principelul Carol face propagandă pentru anexarea Transilvaniei. Prusia se le considere aceste și să poarte de grije, ca agitațiunea românească să înceteze.

În urma acestora a scris Bismarck principelui Carol, că Germania, având să aleagă între sentimentele de bunăvoință ale Ungariei și ale României, ar fi destul de prudentă, ca să deo Ungariei antietatea. Principele se pună deci capăt uneltirilor și să demită ministerul radical al lui Brătianu, pentru a face Ungaria să creadă în serioșitatea năsuințelor sale. Aceasta s'a și întemplat la începutul lui Novemvrie al aceluiași an.

Despre toți pașii, care l'a făcut în această materie, Andrássy a înscințat cu credință pe Maiestatea Sa.

CRONICĂ.

Dela Curte. După-cum se telegrafează din Wiesbaden, Maiestatea Sa Impărateasa-Regină și Archiducesa Maria Valeria se vor întoarce la 30 l. c. de acolo și vor sosi la 1 Maiu în Viena. — Principeasa de Coroană văduva Stefania și fiica Ei archiducesa Elisabeta, care de Sămbăta trecută petrec în castelul Rotenstein ca oaspeți ai familiei Archiducelui Carol Ludovic, până la 8, eventual 10 Maiu vor rămâne în Meran și apoi vor merge la Bozen, unde vor petrece șase zile la Archiducele Henric.

Contele Welsresheimb, ministrul austriac pentru apărarea terii, a fost numit general de artilerie. Colegii sei din minister l'au felicitat la acest avansament în ședința dietei austriace dela 26 l. c.

Contele Geza Teleki, fostul ministru de interne, a pătimit de apărindere de plămâni, dar' acum s'a însănătoșit și s'a reintors deja la Budapesta.

Numire. Ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică a întărit definitiv în postul ei de până acum pe învățătoarea adj. Maria Kőpecsi dela școala elementară de fetițe din Bistrița.

Statute aprobate. Ministrul reg. ung. de interne a propovădit cu claușula de aprobare sub Nr. 26.427 statutele reuniunii de cântări și musică din Ciușereda.

Sinodul eparchial din Caransebeș. Precum s'afm din „Foia Diecesană”, sinodul eparchial, deschis și presidiat de Preasfinția Sa episcopul Nicolae Popa, a fost bine corcetat, lipind numai 11 membri și participând mai toate comisiunile sinodului. Desbaterile au decurs în ordine exemplară, în înțelegere frățească și cu însuflețire generală, laudă înțeleptei conduceri și încrederei ce Preasfinția Sa a inspirat tuturor membrilor sinodali, care la rândul lor s'au folosit de toată ocaziunea spre a-și manifesta devotamentul cătă venerabilul arhiepiscop.

Acestei favorabile împregiurări este de a se mulțumi, că sinodul în șese ședințe, ținute în patru zile, a rezolvat toate agendele, între care unele de natură mai dificilă, precum este regulamentul pentru pensionarea preoților.

Sinodul eparchial din Arad. Precum ne comunică unul din corespondenții noștri din Arad, s'a încheiat și acest sinod. Se înțelege, că la Arad nu se poate fără un mic scandal, al cărui erou ar fi fost ginerile dlui Boncs Döme, dl Petru Truța.

Congresul sârbesc, după-cum se scrie din Carlovei, își va ține astăzi ședința constituantă, după-ce comisiunea verificatoare și-a terminat în săptămâna trecută lucrările. La 25 a dat administratorul patriarhatului, epis-

copul Basilian Petrovici, un dîneu, la care au luat parte toți deputații congresuali.

„Vila Sânt-Andreu”. În numărul ultim al ziarului nostru, raportul nostru despre sinodul archidieceșan de aici ne spune, că metropolitul Miron nu s'a înțipășit nici la încheierea sesiunii sinodale, ci a adresat vicarului seu, archimandritului Ilarion, o scrișoare datată din „Vila Sânt-Andreu”. Mulți dintre cititorii noștri prin această scriere vor fi fost seduși a crede, că bolnăviciosul metropolit va fi plecat doară din Sibiu spre a-și restaura sănătatea sa adrunțată și petrece în post și rugăciuni într'o vilă pustnică necunoscută de nimeni, spre iortarea păcatelor sale. Nu e așa. Părintele Miron se află în Sibiu, tare și mare, și se ocupă de prezent ca în toate primăverile cu planșări de gropi și cu obliiri de linii strimbe. O grădina situată în apropierea grădinilor archiepiscopesci și cumpărată de una din femeile de prelungă curtea archiepiscopescă este plină de gropi și aședături, care îi fac Preasfințitului multă bătaie de cap. Rădicăturile de pământ din grădina archiepiscopescă au fost în sfârșit condamnate de Inaltpreasfințitul a umplă găurile din grădina învecinată. Un astfel de lucru nu sulfere amănare nici interupere și mulți din pașanii admirau pe capul bisericii noastre, cu cătă abnegațiune se supune la această muncă grea. Preocupat cu desvîșire de ideile sale, și fiind și caldura mare în aceste zile, nimeni nu putea să-i iee înaltului prelat în nume de rău, dacă în graba afacerilor trecea într'o toaletă legeră și adese cu țigara în gură printre numeroșii pașanii dela grădina cu aședături la grădina cu rădicături. Grădinile archiepiscopesci de astăzi erau odinioară averea privată a Metropolitului Andreu Șaguna, pe care biserica sa în virtutea meritelor sale l'a pus alături cu sfinții. Pentru-ce se nu-și făcă ingeniosul nostru arhieru, așa greu chinuit, un haz și să botese aceste grădini „Vila Sânt-Andreu”, de unde să trimită sinodului eparchial, compus numai din prietenii sei, un cordial și afectuos „Adio”?

Adunarea generală extraordinară a comitatului Sibiu s'a ținut în 26 l. c. și toate cele 76 obiecte puse la ordinea zilei s'au petrecut și s'a decis în sensul propunerilor comitetului permanent. Singur numai la cererea comunelor de lângă Olt: Sebeșele și Racovița pentru primirea drumurilor lor vicinale în rețeaua drumurilor comitatense a provocat o scurtă dezbateră. Adunarea a fost condusă de vicecomitele și puțin cercetată.

Dela universitatea din Budapesta. Docentul privat dela universitatea din Budapesta Dr. Otto Pertik a fost numit profesor extraordinar de histologia pathologică.

Un iubileu militar. După-cum am anunțat deja, regimentul de infanterie Nr. 61 cu cercul de întregire în Timișoara își sărbăzează iubileu de 25 de ani, decând șeful regimentului este actualul Țar al Rusiei. Sărbărea se va ține la 18 Maiu printr'un serviciu divin și un banchet. Câteva zile după aceea se va arangia o festivitate în tabără pentru ficiozii regimentului. Stabul regimentului va sărbăzui iubileu în fortăreața din Petruvaradin. Batalionul staționat în Timișoara va trimite delegați la această sărbăre.

„Asociațiunea aradană pentru cultura poporului român”. Ni se comunică din Arad, că în zilele aceste această reuniune românească și-a ținut adunarea sa generală sub președenția episcopului Mețian. În locul dlui Dr. Oncu, ales de președinte dar' neaprobare de guvern, s'a ales — deputatul dietal Ioan Beleș. Postul de vicepreședinte ocupat de profesorul Vasile Mangra s'a încredințat protopopului Aradului Moise Boșcan, despre care Aradanii încă nu știu unde locuiesc. Advocatul aradan Arel Suciu, care avea funcțiunea de fiscal, s'a înlocuit prin avocatul Dr. Ioan Suciu. Fostul profesor la preparandia din Arad, Romul Ciorogariu, a fost și el scos din direcțiunea acestei societăți.

„Asociațiunea aradană pentru cultura poporului român”. Ni se comunică din Arad, că în zilele aceste această reuniune românească și-a ținut adunarea sa generală sub președenția episcopului Mețian. În locul dlui Dr. Oncu, ales de președinte dar' neaprobare de guvern, s'a ales — deputatul dietal Ioan Beleș. Postul de vicepreședinte ocupat de profesorul Vasile Mangra s'a încredințat protopopului Aradului Moise Boșcan, despre care Aradanii încă nu știu unde locuiesc. Advocatul aradan Arel Suciu, care avea funcțiunea de fiscal, s'a înlocuit prin avocatul Dr. Ioan Suciu. Fostul profesor la preparandia din Arad, Romul Ciorogariu, a fost și el scos din direcțiunea acestei societăți.

„Asociațiunea aradană pentru cultura poporului român”. Ni se comunică din Arad, că în zilele aceste această reuniune românească și-a ținut adunarea sa generală sub președenția episcopului Mețian. În locul dlui Dr. Oncu, ales de președinte dar' neaprobare de guvern, s'a ales — deputatul dietal Ioan Beleș. Postul de vicepreședinte ocupat de profesorul Vasile Mangra s'a încredințat protopopului Aradului Moise Boșcan, despre care Aradanii încă nu știu unde locuiesc. Advocatul aradan Arel Suciu, care avea funcțiunea de fiscal, s'a înlocuit prin avocatul Dr. Ioan Suciu. Fostul profesor la preparandia din Arad, Romul Ciorogariu, a fost și el scos din direcțiunea acestei societăți.

„Asociațiunea aradană pentru cultura poporului român”. Ni se comunică din Arad, că în zilele aceste această reuniune românească și-a ținut adunarea sa generală sub președenția episcopului Mețian. În locul dlui Dr. Oncu, ales de președinte dar' neaprobare de guvern, s'a ales — deputatul dietal Ioan Beleș. Postul de vicepreședinte ocupat de profesorul Vasile Mangra s'a încredințat protopopului Aradului Moise Boșcan, despre care Aradanii încă nu știu unde locuiesc. Advocatul aradan Arel Suciu, care avea funcțiunea de fiscal, s'a înlocuit prin avocatul Dr. Ioan Suciu. Fostul profesor la preparandia din Arad, Romul Ciorogariu, a fost și el scos din direcțiunea acestei societăți.

O reformă postală. Se telegrafează din Timișoara, că direcțiunea postală de acolo ar fi făcut ministrului propunerea, de a se introduce următoarea reformă în expedițiunea ziarilor: Exemplarele de ziare să nu se pună la post sub bandă și cu adresă, ci în pachete separate pentru fiecare oficiu postal, căruia i-se va trimite și o listă a abonenților din cercul seu.

Episcopul Mețian este fără îndoială un discipul credincios al școlii sibiene, inaugurată prin Partenie Cosma. La Sibiu s'a curățit biserica de „nihilisti”, la Arad s'a făcut întocmai; la Sibiu s'a suspendat din „motive grave” un protopop, iute și de grabă răspunde episcopul Mețian dela Arad cu două suspendări și amovări; la Sibiu se provoacă un conflict la „Asociațiunea transilvană” și se mătură de pe terenul acestei societăți toate elementele independente. Se poate, ca episcopul Mețian să nu facă și el același lucru la Arad? Noi Sibiienii s'ntem acum în avansă cu scrișoarea dela „Vila Sânt-Andreu”. S'ntem curioși cum va găsi părintele episcop dela Arad părechia acestai fapt.

Loterie pentru școlile române confesionale. Un comitet de doamne sub președiul doamnei Emilia Halic din St. Nicolai-mare a primit dela ministrul ung. de finanțe permisiunea, de a arangia un joc de loterie cu losuri în favorul edificării școlilor române confesionale cu emiterea de 30.000 losuri la 30 cr.

Cor mixt diregeat de o damă. După-cum citim în „Foia Diecesană”, doamna Elena Dobrin născ. Rădulescu din Lugoj a compus un cor mixt, cu care s'a dus la Caransebeș și a executat în Dumineca Tomii cântările liturgice. Precisiata, scrie „Foia Diecesană”, cu care acest cor a executat toate cântările, a înălțat festivitatea sărbătorească și a pus în uimire pe evlavioșii ascultători.

Molochul maghiarisării. Ministrul de culte și instrucțiune publică a ordonat, ca pentru anul școlar viitor să fie scoase din școlile manuale germane folosite în gimnasiile statului și să fie înlocuite cu opuri exclusiv maghiare. Se înțelege, că aceste vor fi mai rele, dar' asta n'are a face. Numai maghiare să fie.

Agitatori arestați. Cetim în „Pester Lloyd”: Du Petrinja se împărțese, că la ordinul procuraturii de stat s'au fost arestați preotul Glamocija și notarul Iancici, care din incidental alegerilor congresuale au ținut discursuri revoluționare. Între altele ei au spus, că Maghiarii vor să răpească fondurile bisericesci și școlare sârbesci.

Expoziție de tablouri în Brașov. Ieri s'a deschis în Brașov o expoziție de tablouri aranjată de reuniunea ungară pentru artele plastice. Expoziția se află în casele d-nei Zoe Popp și ține până Duminecă în 12 Maiu n. a. c.

Sinucidere. Profesorul de desemn dela gimnasiul din Brașov, George Vlădăreanu s'a sinucis alături în locuința lui. Motivul este, după-cum află „Gazeta Transilvaniei”, o boală incurabilă.

Afacerea Scudier. Se raportează din Viena, că afacerea generalului Scudier a intrat într'o fază senșională. Anume la institutul de credit din Viena s'au găsit avizurile guvernului, prin care a avisat lui Tattartyz sumele împrumutate, care constituie pretensiunea generalului asupra masei concursuale a lui Tattartyz. Prin aceasta banuiala, că Scudier n'ar fi dat lui Tattartyz banii respectivi și că pretensiunea ar fi de origine necinstită, cade dela sine.

Mandate postale falsificate. „Post. Közlöny” anunță, că frații Rohrer au falsificat 10 mandate postale, prin care au causat erarului postal o pagubă de 4985 fl. v. a.

Defraudățiunii. Perceptorul de dare dela Tereșopol Ioan Horváth, pus sub acuză publică, după o cercetare de mai mult timp a fost condamnat decătră tribunalul din Marat-Tereșopol la 5 ani de închisoare corecțională. Tabla regească a casat procesul lui Horváth, pe motiv, că este prescripș, dar' Curia hotărîrea aceasta a tablei, a îndrumat-o o sentență meritorică.

„Alford” împărțese, că cu prilejul revisurii casei reuniunii de honveșii publici, după o cercetare de mai mult timp a fost condamnat decătră tribunalul din Marat-Tereșopol la 5 ani de închisoare corecțională. Tabla regească a casat procesul lui Horváth, pe motiv, că este prescripș, dar' Curia hotărîrea aceasta a tablei, a îndrumat-o o sentență meritorică.

O mișelie pe calea ferată. Nisecă căcetrii de rele au pus între stațiunile Siebenbrunn și Enzersdorf ale căii ferate austro-ungare în noaptea dintre 24 și 25 Aprilie o peatră mare între șini, care, dacă s'ar fi observată la timp, ar fi făcut să se deruleze trenul de persoane Viena—Budapesta. Spre norocire păzitorul căii ferate a observat și a avisat trenul, care a așteptat în Enzersdorf până-că peatră a fost delatată. Fînd acest tren mare și bine frecventat, s'ar fi putut naște o nenorocire incalculabilă din acest atentat mișelesc.

Împăratul Wilhelm în Darmstadt. Împăratul Germaniei a sosit la 25 l. c. în Darmstadt. Pe peron l'a făcut mare primire. Împăratul a purtat uniforma dragonilor de gardă ai reginei Angliei. El merge într'o trăsură cu marele-duce de Hessen la noii palat, unde a fost primit de regina Victoria și de prințese.

Refugiați bulgari în România. „Pol. Korr.” primește din Belgrad împărțirea, că 50 de refugiați bulgari din România voiau să navălească în districtul din Vidin și cu acest prilegiu s'au ciocnit cu trupele. Sfinșitul luptei încă nu se cunoaște.

Napoleon și Carnot. Priutul Jérôme Napoleon a adresat președintelui republicii franceze următoarea scrișoare noștă: Domnule președinte! Ai fost în Corsica. Contra acesteia n'ar avea nimic de observat, dacă n'ai fi comis cel mai mare inconvenient prin aceea, că ai vizitat casa, unde s'a născut unchiul meu. Aceasta casă nu este a guvernului. În nici o formă n'ai avut dreptul să treci peste pragul ei. Ce legătură este între primul consul, care a restaurat Franța în câteva luni, și între guvernul D-Tale, care o desorganizează și de ți, între împăratul, care a putut fi învins numai prin mărirea sistemului seu, și între regimul d tale parlamentar, care cade prin impotența lui. Cum cutezi D-Ta, care exilize pe moneștii lui fără motiv, să aduci omagii adulatoare leagăului marelui bărbat. Mărginesc-tea rămâne șeful guvernului de partid, care ruinează Franța, bucură de leile și funcțiunile D-Tale, pe care mai mult le ocupi, decât le umpli, dar' lașă-ne nouă amintirile și nenorocirile și nu ofensa exilul meu nemeritat. Visita D-Tale este numai o parodie, respectul D-Tale fals numai o profanațiune, contra cărora s'nt dator să protestez. Semnat Napoleon Jérôme.

D-na Czebrikowa. Din Petersburg se scrie, că în afacerea duei (nu d-soare) Czebrikowa, care a trimis Țarului cunoscuta scrișoare, s'a adus deja sentența. Prin aceasta ea este condamnată la deportațiune pe doi ani în guvernamentul Vologda. Se ștece că Țarul ar fi voit să-i reducă pedeapsa, dar' ministrul de interne și de justiție au fost de părere, că n'ar fi consult să o facă. Viza ce se impuță d-nei Czebrikowa este, că a adus în țeară o broșură tipărită în străinătate fără permisiunea cenzurii. Scrișoarea d-nei Czebrikowa cătă Țarul este tipărită în formă de broșură.

D-na Czebrikowa. Din Petersburg se scrie, că în afacerea duei (nu d-soare) Czebrikowa, care a trimis Țarului cunoscuta scrișoare, s'a adus deja sentența. Prin aceasta ea este condamnată la deportațiune pe doi ani în guvernamentul Vologda. Se ștece că Țarul ar fi voit să-i reducă pedeapsa, dar' ministrul de interne și de justiție au fost de părere, că n'ar fi consult să o facă. Viza ce se impuță d-nei Czebrikowa este, că a adus în țeară o broșură tipărită în străinătate fără permisiunea cenzurii. Scrișoarea d-nei Czebrikowa cătă Țarul este tipărită în formă de broșură.

Sinodul archidieceșan gr-or.

Înainte de a ne ocupa mai deaproape cu rezultatele sinodului archidieceșan gr-or. din estan, aflăm de bine a pune deocamdată sub ochii cititorilor rapoartele generale ale consistoriului archidieceșan, din care fiecare își poate face o iconă despre activitatea de un an a acelu consistor.

Raportul general al consistoriului din ședința plenară.

I. A. Numărul exhibitelor consistoriale a fost în decursul anului 1889 preste tot de 8977, față cu anul 1888 cu 7407 se arată o creștere a numărului exhibitelor de 1570 piese. Din numărul acesta total au fost în referadă: 1. La asesorul, acum vicar archiepiscopesc, archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu: a) plenary 165, b) bisericesci 72, c) școlare 162, la olată 399. 2. La asesorul protosinel Nicanor Frateșiu: epitropesci 231. 3. La asesorul protopresbiter Zacharia Boiu: a) plenary 110, b) bisericesci 981, c) școlare 367, la olată 1458. 4. La asesorul protopresbiter Moise Lazar: a) plenary 5, b) bisericesci 597, c) epitropesci 388, la olată 990. 5. La asesorul protopresbiter Nicolau Cristea: bisericesci 611. 6. La asesorul Gherasim Candrea: a) plenary 267, b) bisericesci 5, c) școlare 2, d) epitropesci 2018, la olată 2292. 7. La asesorul Mateoi Voileanu: școlare 2598. La secretarul protosinel Nicanor Frateșiu: a) presidiale 314, b) plenary 21, c) bisericesci 48, d) școlare 14,

Cociubă = bordeiu, crama, casă de tot mică și sărătoacă.
Cobârțau = nu știu se aibă decât sensul: îngrăditură cu pociumbi cu scop de a întrepne gășce și alte paseri de casă, sensul de vizuie nu este folosit.
Cobăltoc = lac, loc mlăștinos.
Cocod = hurlup, prună vijiată.
Codod = în limba păzitorilor de vite și oi e a se înțelege sub acest cuvânt: lupul.
Codoriște = coșda dela bicu.
Cofăriță = sfărâriță.
Cobe = culină.
Colb = pulbere, prav; usul cuvântului față cu prav și pulbere este aproape exclusiv.
Colbot = ceartă, gălgăie.
Colduș = cerșitor; cerșitor nu este cunoscut. Ung. koldus.
Colduesc = cerșesc. Ung. koldulni.
Colț = acea parte a plugului ce leagă, ține prins ferul plugului de grindeiu.
Comințau = contract.
Comințăuș = cel obligat, partea ce ia asupra sa obligațiunea.
Conciu = pērul adunat și legat la femeile mărirate. Într'un strigat de joc:
„Fetele-ș pe sū părețe
„Cu gura ară de setle
„Și cu conciuiri pupușete” etc.
Cordenciū = la strivitorul de cănepă partea ce se ridică pentru a strivi cănepa, inul.
Corindă = colindă.

Cordănc = colac mare împletit cu meșteșug.
Corăge = curagiu, dispoziție bună, inimă. Cuvântul e folosit sub această formă pretutindenea la Români din Ardeal și Ungaria; și aflăm și în „Țiganiada” lui Budai Delan, unde în cântecul VI. cetim:
„Și acum chibzuia tocmai se spargă
„Capul vrășmașului ca și-o nucă,
„Așa de mare corăge îl apucă” etc.
(Vezi „Buciumul Român” a. 1876, pag. 312.)
Cortil = curțir, vipt, provodere.
Corfă = brățar, lemnele ce s'nt puse la poduri pe de lături pentru a servi de răzămătoare. Ung. karfa.
Copârșău = cosciug, sicriu. Ung. koporsó. Într'o doină:
„Dar' cine ne-a despărțit
„N'ar ave loc în pământ,
„Nici loc în temetu,
„Nici scânduri de copârșău.”
„Gaz. Tr.” Nr. 128 a. 1888.
Copce = copcă.
Copce = săritura repede a calului ce o face în fugă.
Cops = plesug. Ung. kopos.
Coptil = dacă este accentuată silaba întâiu, cuvântul totdeauna are sensul: prunc din flori.
Coptilă = dacă cade sub accent silaba primă, atunci cuvântul are totdeauna sensul: fată din flori.

Coș ghe imblătit = leasă de imblătit.
Coșarcă = cotarcă, coș, corfă, pânier.
Cosor = cuțit îndoit la vîrf.
Coșoțel = ban de argint de valoarea 10 cr.
Coștefu =
Costree = mohor.
Cot = caut. Într'o doină:
„Nu te-am aflat năicirea
„Și te-am cotat în tăta lumea;
„Ghe te-aș măi putea afla,
„Cu tăta lumea n'aș știnba” etc.
Cotătoare = oglindă.
Cotcoroți (a) = a cotcodăci, a cărcăi.
Cotăngan = voinic, făcăiandru, ficio bino făcut.
Cotună = cătană, otaș. Într'o doină de soldație:
„Cum foc n'oiu hî supărat,
„Că cotună m'o luat;
„Atăta nu m'o lăsat.
„Că rămas bun să-mi hî luat
„Ghela firuță de iarbă” etc.
Cotoțbră = porumbea, roada spinului. Într'o doină:
„Mărită-te cotoțbra,
„Nu trage nădejdea mea.”
„Gaz. Trans.” Nr. 154 an. 1888. I. M.
Craiu nou = mirele.
Craiasa = mireasa.
Craimb = codru (de pâne).
Crañcul = 1. la morile de apă o parte, pe care o învîrte roata cea mică din lăuntru

morii; 2. bucată de pâne. (Nădiul Rom. districtul Cehului Sălagiului.)
Crăghință = logodnă.
Crăghinț (m) = mē logodesc.
Cuculbău = melc, moldovenescul culbec.
Cucurbău = cucubeu.
Cutfă = cuvânt cu care alungă vițeii dela vaci.
Cutartite, cutartite = cutare.
Curetăștină = curechisce, locul unde se samănă curechiu.
Curtie = casă pompoasă, casă șindilită. Sensul: ocol; nu este folosit.
Curt = ciunt, scurt. Ung. kurta.
Curulesc = croesc.
Curuitorfă = croitor.
Cusurău = coră dela edificiu. Nu este folosit pretutindenea în Sălagiu. (Cemuna Cosnici, districtul Șimleului.)
Cuș-ohi = afară! Se alungă cu această vorbă rîmătorii.
Cușulesc = gust. Ung. kóstolni.
Cușulește, în frasa: căt își cușulește? = căt își cușă? —
Cușulește = gustarea. 1. Acțiunea îndreptată în faptă asupra vre-unui fluid, bucată, cu scop de a se încredința despre gustul aceleia. 2. Bucata, fluidul menit pentru a se gusta cu scop de a se încredința despre felul de gust al aceluia.
(Va urma.)

ABONAMENTE

Pentru Sibiu:
1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.
Pentru monarhie:
1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.
Pentru România și strălătațe:
1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.
Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.
Redacția: Str. Iernii 11. — Administrația: Str. Căndăiei 3.
Se prenumerează și la poște și la librării.
În Bucuresol
primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsani 35.
Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază.
Un număr costă 5 cruceri v. s. sau 15 bani rom.

Sibiu, 17 Aprilie st. v.

(=) În Nrul nostru de ieri am reprodus nisece destăinuri interesante din viața politică a răposatului conte Iuliu Andrassy. Interesante întru atât, încât ating o cestiune, care și astăzi este pendentă și foarte actuală, cestiunea raportului dintre Români și Maghiari.

Domnul Kónyi, publicatorul amintirilor din cestiune, scie să spună, că la anul 1868 liberalii roșii ai domnului Ioan Brătianu, care pe atunci era la guvern, făceau mare agitațiune contra Ungariei, făceau carte geografice, pe care Ardealul era arătat ca parte integrantă a României, puneau în circulație liste de subscripțiune publică pentru scopuri de înarmare contra Ungariei etc. Va să zică, după dl Kónyi, România dela 1868 cu principele Carol de Hohenzollern în frunte se pregătea în toată forma, ca să declare război Ungariei și să anecteze Transilvania.

Dar' de această fatală situațiune a scăpat patria noastră comună, — se înțelege tot după dl Kónyi, — prin intervențiunea providențialului bărbat de stat Iuliu Andrassy.

Acesta s'a pus în legătură cu Bismarck, care și pe atunci era ministru-președinte al Prusiei, deși ministrul de externe al monarhiei austro-ungare era contele Beust, s'a pus în legătură cu Bismarck chiar și cu risicul de a fi bânuit, că uneltesce cu Prusia la spatele Maiestății Sale Monarhului și al ministrului acestuia.

Și rezultatul pertractărilor lui Andrassy cu Bismarck a fost, că acest din urmă a scris principelui Carol la Bucuresci să pună capăt uneltirilor roșilor, să demită guvernul lui Brătianu și astfel să dovedească Ungariei, că n'are gânduri rele contra ei. Ear' principele Carol așa a și făcut, pentru-că Bismarck 'i-a declarat, că la spriginul Prusiei n'are să ceteze, de vreme-ce Prusia este destul de prudentă să țină mai mult la prietenia mării Ungarii, decât a micii României.

Fără de a mai cerceta aceste destăinuri cu scalpelul critice istorice, admitem și presupunem, că așa a fost cum spune dl Kónyi. Ear' atunci ce concluziuni s'ar pute trage din toate acestea?

Nouă ni-se impun cu deosebire următoarele:

Există asadară dela unirea țerilor române și dela consolidarea lor într'un stat monarhic național un fel de rivalitate între România și Ungaria, sau mai bine zis între elementul românesc, ca alcătuitorul statului de dincolo, și al

celui maghiar, ca alcătuitorul statului de dincoace de Carpați.

De această rivalitate se ține cont în lumea diplomatică europeană, care sub anumite impregiurări se poate folosi de ea în diferite chipuri în combinațiunile sale politice. Hotărât, că așa trebuie să fie, dacă comitele Andrassy, vedându-și țeara amenințată cu încercături dinspre România, recurge la Bismarck și face pendentă prietenia Ungariei către Prusia de ingerența acesteia asupra principelui Carol și a României spre sfârșit, ca să înceteze uneltirile și dușmăniile contra Ungariei.

Ear' dacă Bismarck a dat ascultare comitelui Andrassy și a pus în cumpănă autoritatea sa și a regatului prusian în favorul Ungariei, hotărât, că nu a făcut-o numai de dragul ochilor frumoși ai comitelui Andrassy, sau de dragul mustețelor unguresci, ci va fi avut alte motive să o facă.

Ear' aceste motive numai următoarele au putut fi: Elementul maghiar și cel românesc constituie două popoare aproape într'o formă de importante ca elemente eterogene vrite în marea ocean al slavismului. Amândouă au misiune aproape într'o formă de mare, căci dela ele așteaptă Europa zădărnicierea unirii tuturor Slavilor într'o formidabilă și amenințătoare putere. Amândouă sunt aproape într'o formă de capabile să-și împlinească această misiune, cel maghiar în urma superiorității sale în regatul Stlui Stefan, ear' cel românesc în urma superiorității sale numerice, considerându-l ca un întreg nedespărțit, după-cum a bună-seamă și este considerat în diplomația europeană.

Menirea acestor două popoare ar fi, ca ele în bună înțelegere și în frățescă armonie să lucreze mână în mână și să se spriginească reciproc în împlinirea misiunii lor europene. Durere însă, că nu fac așa, ci mai virtos se dușmănesc unul pe altul și-și jignesc reciproc interesele, fie prin aceea, că Românii rîvnesc a-și sporî teritorul pe contul Ungariei, precum ne spune dl Kónyi, fie prin aceea, că Maghiarii voesc să-și sporească numărul pe contul Românilor, precum vedem noi în toată ziua că se întimplă.

În această rivalitate Europa fără îndoială va sta pe partea aceluia dintre amândouă popoarele, care va fi dat dovezi, sau va mai da, că este mai cu viață și mai capabil de a-și împlini misiunea. Ear' dacă la 1868, precum ne spune dl Kónyi, Prusia 'i-a pus toată greutatea în cumpănă Ungariei, nețigăduit că a făcut-o numai creșdend, că elementul maghiar, conducătorul statului

ungar după încheierea dualismului, este mai tare, mai cu viitor și mai propriu de a împlini așteptările Europei, decât cel românesc.

Cu alte cuvinte astăzi, când nu simpatia și caprițul celor puternici, ci interesele reale ale țerilor și popoarelor hotărăsc prietenile politice, atât Maghiarii, cât și Românii pot conta la prietenia și spriginul Europei, numai întrucât se vor dovedi, că sunt capabile de consolidare, că sunt elemente de ordine și de cultură și că spriginirea aspirațiilor lor este totodată și spriginirea intereselor Europei vecinic amenințată de eutropirea slavă.

La 1868, precum ne spune povestitorul incidentului de sub întrebare, favorul Europei a înclinat spre Maghiari. Dar' este întrebarea, că oare tot așa este și astăzi după 22 de ani și că tot așa va fi și după alți 22 de ani?

Dela 1868 încoace multe s'au întimplat atât în statul maghiar, cât și în cel românesc.

Cel din urmă a avut bogat privilegiu să-și arete trănicia, vînjoșia și virtuțile, cu care a purtat un războiu glorios și a devenit dintr'o mică țerișoară vasală un regat respectat și consolidat, care pe terenul cultural și economic a înaintat cu pași gigantici.

Ungaria de altă parte oferă Europei scrutătoare și imparțiale cu totul altă priveliște. Raporturile ei economice abia s'au îmbunătățit, ear' cele naționale-politice sunt mai rele și mai deplorabile ca ori-și-când. Pauperismul și nemulțumirea naționalităților nemaghiare sunt singurele rezultate netdoelnice ale stăpânirii acelor 22 de ani, despre care e vorba.

În această situațiune și mai ales dezvoltându-se și mai departe această situațiune, care din cele două elemente, cel românesc sau cel maghiar, are mai multe titluri la simpatia Europei și oferă mai multe garanții pentru viitor? Tare ne temem, că răspunsul Europei la această întrebare nu va fi în favorul fraților maghiari.

În fața acestei sincere mărturisiri a stărilor de lucruri vor sări organele maghiare și maghiaroane și ne vor arunca ear' în față bănuirea, că gravităm în afară și sîntem contrari patriei. Dar' nedreptate ni-ar face și acum. Nu numai că nu gravităm în afară, dar' totdeauna sîntem gata să jertfim tot, să ne jertfim și pe noi pentru binele patriei noastre comune, care este și patria Maghiarilor.

Și tocmai din acest motiv nu ne sfîim să spunem adevărul, care este, că

statul coroanei ungare numai atunci are viitor, când satisface așteptărilor, pe care Europa le pune într'nsul.

Ear' aceste așteptări nu sînt satisfăcute, nu pot fi satisfăcute prin rezultatele stăpânirii maghiare dela dualism încoace. Europa așteaptă dela noi progres în avuție și cultură, așteaptă cetățeni mulțumiți și uniți între sine și însuflețiți întru apărarea patriei și a civilizațiunii europene. Ear' noi li oferim sărăcie, decadență, corupție și cetățeni nemulțumiți, care sînt tractați ca străini, ba chiar ca dușmani în propria lor patrie.

Am făcut aceste concluziuni, pentru-că încă odată cu toată hotărîrea să reprobăm sistemul, de care este stăpânit statul Silui Stefan, sistem, care nu numai pe noi ne nemulțumesc, ci totodată trebuie să înstrăineze lumea civilisată decătră patria noastră și să o ducă pe aceasta pe povârnișul celor mai mari primejdii.

Ear' când facem aceasta, când reprobăm din toată amărăciunea inimii nedreptățile actualului sistem de stăpânire, ca unui al căror ideal este înfrățirea română-maghiară, fără respect la frontierele geografice, căci comună ne este soarta și comuni ne sînt dușmanii, nu hesităm a declara, că tot asemenea am reprobăm ori-ce demers din partea Românilor, prin care înțelegerea dorită cu concetățenii nostri maghiari s'ar îngreuna.

Cu aceeași energie am reprobăm, se înțelege, și eventuale uneltiri din partea României contra frontierelor regatului ungar, de care ne povestesc dl Kónyi, dar' de care Românii ardeleni nici la 1868, nici astăzi n'au avut și n'au nici o cunoștință.

Nu dușmăni, nu sporirea unuia în paguba altuia, fie prin cuceriri, fie prin desnaționalizare, ci respectarea integrității și intereselor reciproce: numai în aceasta vedem noi mântuirea și a Românilor și a Maghiarilor.

REVISTĂ POLITICĂ

Sibiu, 17 Aprilie st. v.

Afaceri interne.

Alaltăieri la 11 oare înainte de ameații s'au continuat conferențele ministeriale în ministerul de externe din Viena. La această conferență au luat parte aceiași funcționari, care s'au prezentat și la cea dela 26 l. c.

Casa deputaților a ținut ieri la 1 oară d. a. o ședință. La 10 oare înainte de ameații s'a intrunit comisiu-

nea financiară, spre a lua la desbatere proiectul despre decentralizarea tabelor reg. din punct de vedere financiar. În felul acesta s'ar pute, ca atât comisiunea judiciară, cât și cea financiară să-și fi putut deja astăzi prezenta casei rapoartele lor, așa ca mâne sau poimâne să se înceapă desbaterea asupra acestui proiect. Partidul liberal va ține deseară o conferență, în care se va ocupa cu proiectul de decentralizare.

Episcopul din Vesprim, baronul Hornig, a fost publicat o pastorală în afacerea botezului copiilor născuți din căsătorii mixte. Opiniunea publică se ocupă încă și acum cu această pastorală și „Nemzet“ se încearcă a dovedi, că pastorală episcopului Hornig stă în contradicțiune cu acel conlus al episcopatului, care în ordonanța ministrului de culte Csáky nu a aflat nimic ce ar vătămă interesele bisericii, așa că episcopatul s'a unit pe deplin în ceea-ce privește publicarea ei și măsurile ce au a se lua mai departe. Punctul de vedere special al episcopului din Vesprim s'a manifestat într'acolo — ceea-ce de altmintearea se scie de ani încoace, — că, după-ce biserica catolică privește căsătoria drept un sacrament, ea nu se poate mulțumi cu dispozițiunile legale, care consideră de legală căsătoria între catolici și acatolici și face sfințenia bisericească a acestor căsătorii pendentă dela condițiunea, ca copiii ce se nasc din aceste căsătorii să fie crescuți în confesiunea catolică. Episcopatul deci numai atunci se învoescă cu încheierea unor asemenea căsătorii, dacă părinții promit că vor crește copiii în confesiunea catolică. O asemenea promisiune însă, zice „Nemzet“, nu e validă, deoarece-ce în virtutea legii dela 1868 copiii urmează după genul lor religiunea părinților. În conferența sa din urmă episcopatul a menținut acel punct de vedere, căruia totdeauna 'i-a dat expresiune cu privire la căsătoriile mixte; de altă parte el a trebuit să recunoască, că ordonanța ministrului corăspunde legii în toate privințele. Diarul guvernamental ține de greșită admiterea episcopului, că ministrul a trimis ordonanța auctorităților administrative cu ocolirea episcopatului, și afirmă, că aceea a fost trimisă deodată auctorităților civile și bisericesci. Dela împregiurarea însă, că episcopul, în loc să se țină de conclusele conferenței, la care a luat și el parte, 'i-a mai comentat cu observările sale, „Nemzet“ nu vede nici un bine nici pentru interesele catolicismului, nici pentru interesele țerii.

FOIȚA „TRIBUNEI“

Material jargon de dialect selagian.

Vasilie Vaida. (Urmare.)

D. Da = de. Da pentru de nu se obiceiuosec pe totuțdeea în Selagian, decât în parte. (O parte din districtul Șimleului.)
Dăc = dac. Se uneltesă numai în unele părți. Într'o doină:
„Până străinu-i în cină,
„Io țină țeqnic (șeqnic) și lumina;
„Dăc gata ghe cizat,
„Io' așternătoare ghe pat,
„Dăc străinul se culcă,
„Ieu cupt și mi tain pfită
„Și mănănc șgrijă prăjită
„Cu lacrimi ghin uafii stropitii“ etc.
Dăbălană = un soi mare de prune galbene.
Dădui = perfectul simplu dela verbul da în dialectul selagian, întocmai ca în cel din Moldova, se formează în chip esențial: dădui etc. Într'o doină de o rară frumusețe:
Mă sculău Luol gheminață,
Pă negură și pe ceață,
Și lui cossa la mână
Și trecu în cē grăghină;
Aflai larba țărălăiță
Și pe mândra adurnăță.

Trețiu-ș și nu mē 'ndur,
Somnū mândrū tare bun.
Dădui în murg cu pțiciorū:
Su trezi mândra ghin somn;
Se trezi mândra ghesicūș,
Ca o lumina aprinsă;
Ghe-ș pute-o măi apringhe,
N'ar hi vēnt care o-ar stinge.
Dăo = din. Numai în unele părți din districtul Crasnei și al Șimleului.
Dărab = bucată, parte din un întreg, codru de păne. Se află și în „Catechismul calvinesc“: „distrănu dărabū face focū, distrănu drab iși face dăzeu“. (pag. 123, ed. Bari.) Ungurescul darab.
Dărabuesc, dărabălesc = bucatesc, duminic. Ungurescul darabolni.
Dărabos = grosolan, necioplit.
Dătorie = în graiul literar se folosește datorie, unde a neacceptat nu se ridică în a.
Dăuri, plural dela dău = biruri grele, imposite publice. Ungurescul add.
Demica, după pronunțare ghemetica = duminică. În cărțile vechi de proveniență din Moldova aflăm în prepouderanță demica pentru duminică. Astfel la Dosofteiu: „Impăratul mândușe invățe delu legă la muscoi strepi de i s'au demica trupul“. („Prelogul metropolitului Dosofteiu“. Glosar elab. d. G. Seulescu. „Buciumul-Român“ a. 1878, pag. 7.)
Dereș = baocă, lavită; nume ce se dă la cai. Ung. deres.

Dermelesc = încrețesc, fac dungi pe haine.
Deștid, gheștid = deschid; se dice când țeranul destupă via din pământ primăvara, înțelegându-se sub cuvânt acțiunea de a destupa. (Com. Nadejul-rom., distr. Cehului.)
Di, după pronunțare: ghi = de; se uneltesă însă și ghe = de, dar' poate ceva mai rar. În Moldova încă se folosește di din timpurile cele mai vechi. Astfel în „Pravile împărătesci“ (a. 1648, Iași) citim: „acesta lucru după pravilele celoru împărați bătrâni vechi di demult li sau foat făcând moarte“. (Cresto. Cipariu pag 222.)
Diăc, după pron. ghiăc = cântărețul bisericii.
Dinde? = de unde? Se folosește numai în unele ținuturi, districtul Șimleului.
Dinte-căuosc = dintele ochiului.
Dip-ce, dipt-ce, după pron. ghi-p-ce, ghipt-ce = este vechiul derep-ce, pe care atât de adese ori îl întâlnim în scrierile celor vechi, astfel în psaltirea lui Cornei (ediț. Hejd-u, pag. 7) citim: „dorep-ce lubiți derep-cu“.
Dingă, după pron. ghi-ngă = formă coruptă din: de lăngă; este în mod preponderant usitată față de corecta de lăngă.
Diug, după pron. ghi-ug = hoit, stiv, morăciune. Este des usitat. Ungur. dög.
Dricăr = pilot de fulgi.
Drăgălesc = țin ceva de prea scump. Ung. drăgalok.
Drod, drot = sirmă de metal.

Drăcos = șaguitor, glumeț, păcălitor, cu apucături invențioase în graiu.
Droangă = talangă.
Dripălesc = bătuesc (pământ), calc, bat pământ; în sens figural foarte adese folosit: bat bine pe cineva.
Dobălesc = bat toba.
Doduros = prostatec, necioplit.
Dohan = tutun.
Dohăniță = tutun țerănesc. Dl G. Bariț în dicționarul maghiar-român, pag. 280, pre-pune pe ungurescul kapa-dohány cu: tutun țerănesc, la această specie de tutun țerării români din Sălăgiu îi dice: dohăniță.
Dohănez = duhănesc, fumez. În o doină:
„Derăud joc fete pe-ales,
„N'am dohan să dohănez“.
„Gaz. Tr.“ Nr. 128 a. 1888 I. M.
Dolfan = dulfan; brav, cu dare de mână, om care își poate pune la cale lucrurile ce proiectează sau dice că are de gând să facă atunci și atunci.
Dologit = opărit, domolit.
Dord = dimie. Ungur. daróc; este puțin în-trebuințat.
Domorit = domolit. Într'o doină:
„Cântă pășerica 'n rit
„Trece badea domorit,
„Găndesci că un 'lam iubit“.
(Băreul-de-sus.)
Dubă = temniță, închisoare.
Dub = dup, astupuș.
Dubleț = dovleac.

Dubghistină = dubice.
Ducălește = se cuvine, cât trebuie după valoare și merit; costă; apre pildă: cât ducălește = de ce preț este? În sensul din urmă însă abia se folosește.
Dudăi (a) = a umbra cântând, șuierând încet-țent; ung. dudolni.
Dugan, dugău = dop. Ung. dugó.
Durăesc = dau de-a rotogolul.
Durăituri, plur. = aschiile ghluito.
Durjulesc = frec; este foarte des obicnuit. Ung. dorasolni.
Dup = vâscul perinii.
E.
E = te, așa e, da.
Erchezleac = am destulă vreme, am vreme de ajuns, îmi ajunge timpul. Este ungurescul erkezni.
Erdelesc = merit. Ungurescul erdemelni; erdemlește ca formă impersonală are sensul: plătesc, prețuesc, valorează.
Ertăș = tăietură de pădure; foarte folosit. Ung. irtás.
Ertuăsc = stirpez, taiu, curățesc.
Ernatice = iernatec.
Estim = estimp.
Elesău, mai adese ilestau, = dospitor, crescător. Ung. lesztó.
Ei = voi; mai adese este —.
F.
Făcău = galbin mucețiu; foacă, nume ce se dă la cai. Cuvântul se derivă dela ungurescul fakó.

Anglia în cazul unei derute.

Din Londra se depeșează, ca cu prilejul banchetului anual al funcționarilor civili a declarat generalul Wolseley, care a presidiat, că ideea, că Anglia ar fi silită să se predea în cazul unei derute a flotei, e ridicolă. În țeară se găsește totdeauna victualii suficiente pentru opt luni și, afară de aceea, ar fi preste puțință de a bloca toate porturile fără ajutor străin.

Doză cuvântări arhipastorești.

Metropolitul Miron Roman a deschis sinodul eparhial din Sibiu cu următoarea cuvântare:

Preștințimii domni deputați, iubite frați, iubite fiș spirituale!

Vă cer din capul locului bunăvoința experimentată în trecut proa de multe ori și în special seusele binevoitoare, dacă astăzi voui fi cât se poate de scurți în vorbirea mea presidială, cu care am să deschid sinodul ordinar al arhiepiscopiei noastre, convocat după normele din statutul nostru organic.

Starea sănătății mele foarte scâpătate mai ales din toamna anului trecut m'a pus pe îngrijiri de tot serios; ear' cu intrarea timpului de primăvară, răul ce mă bântue s'a potolât în așa măsură, încât mai bine ca două săptămâni a trebuit după multe alte intreruperi să-mi caut recreațiunea necesară, reducându-mi ocupațiunile oficioase la cele de tot urgență, mai ușoare și legate așa fiind de persoana mea.

Chiar și astăzi, cu toate că de două zile mă simt cevași mai bine, nu sânt încă sigur, că în decursul acestei sesiuni voui pute conduce în persoană toate consultările noastre sinodale; de aceea pentru cazul împedcării mele vă cer încă de acum indulgența binevoitoare, prezentându-vă totdeauna aici pe noul meu vicar arhiepiscopesc preocupat cu arhiepiscopul Dr. Ilarion Pușcariu, care ca stare este chemat a mă înlocui la casa de împedcare.

Se înțelege de sine, că între astfel de dispoziții sanitare limi este preste puțință a reflecta în vorbirea mea presidială la situațiunea generală a bisericii noastre naționale și în special a arhiepiscopiei transilvane; cred însă, că rapoartele ce se vor prezenta din partea consistoriului arhiepiscopesc, se vor extinde la toate acele momente, care merită atențiunea sinodului nostru arhiepiscopesc și întregesc icoana stării prezente a lucrurilor.

Cerându-vă deci de nou seusele, pentru că de astădată sânt silit a pune în vedere acestui sinod la locul prim neajunsurile mele personale, și implorând din nou ajutorul lui D-zeu la lucrările, care le vom întreprinde pentru binele și prosperarea sfintei noastre biserici, sesiunea sinodului ordinar arhiepiscopesc pentru anul curent 1890 o declar de deschisă.

Episcopul Nicolau Popa a deschis sinodul eparhial din Caransebeș cu următoarea cuvântare:

Preștințimii domni deputați! Preștințimii fiș spirituale!

Cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns la primul sinod diecesan, care în înțeleșul statutului organic urmează a se continua sub arhiepiscopostoria noastră, ca episcopul canonic și legal al eparhiei de Dumneșeu scutite a Caransebeșului.

Mă bucur, preștințimii domni, că în calitate de reprezentanți ai clerului și poporului diecesan, vă văd adunati aci la episcopia noastră pentru un scop înalt și sfânt: pentru ca împreună să consultăm asupra afacerilor noastre diecesane bisericești, școlare și economice, — și că în bucuria noastră aceasta vă pot saluta de bună venire, după vechiul și frumosul obicei al părinților noștri, cu: *Christos a înviat!*

E scurt timpul, domnilor deputați, de când am onoare a ocupa scaunul nostru episcopesc și a conduce afacerile noastre diecesane, și tocmai pentru aceea în scurtul acest timp și în împrejurările grele ale începutului activității noastre arhipastorești, de sine se înțelege, că privirile noastre în linia primă au trebuit să se îndrepte asupra afacerilor celor mai urgente și mai înșeltoare, care nu sufer amânare. A trebuit deci mai întâiu să îngrijim, ca agenda oficială generală ale diecesei, care în urma evenimentelor din anul trecut s'au putut jigni în oare-cât, să fie aducă în curent și să-și iee earăși cursul lor natural, liber și neîmpedecat deoparte, eară de alta, ca neînțeleșerile și conflictele daunose, care, durere, în multe părți ale eparhiei se iviră, să se complase și reguleze după puțință, restituindu-se astfel pacea și ordinea bună în biserici.

Până încât s'a putut ajunge scopul acesta în ambe direcțiunile, — mulțumită domnilor asessori consistoriali, care n'au pregetat a-și da toate silințele și tot concursul posibil, — Veneratul sinod va binevoi a se convinge din rapoartele și actele oficiale consistoriale.

Dar' prelungă aceste și cu alte obiecte destul de grave și atund tăietoare, care dealtmintețea cer timp și studiu mai îndelungat, încă s'a ocupat consistoriul nostru în restimpul acesta, dintre care unele, și în special proiectul de statute pentru pensionarea preșilor și profesorilor, încă acum se vor sapune așteptării veneratului sinod, și pot dice, că a lor dreaptă și nimerită rezolvare va trage după sine îmbucurătoare consecențe pentru o parte însemnată, ba pentru întreaga diecesă noastră. Aici dar', la aceste chestiuni importante, se cere cu deosebire binevoitorul concurs, matura judecată și experiență, și tocmai întru aceasta cred eu că se cuprinde puterea vitală și însemnătatea cea mare a sinodalității noastre bisericești, care nu se poate în destul accentua.

Preștințimii domni! Încă multe și grele avem de făcut în diecesă. Biserica noastră în buna ei organizațiune, de care ne bucurăm, ne oferă în mare măsură mijloacele morale pentru promovarea afacerilor noastre bisericești, școlare și economice în toate direcțiunile. Dela înțeleșta întrebuintare a acestor mijloace atrăgă una stare religioasă-morală, intelectuală și morală a clerului și poporului, prin urmare prosperarea și înflorirea bisericii noastre diecesane. Să ne folosim deci, domnilor deputați, de aceste mijloace salutare în propriul nostru interes cu cuget curat, va să dice fără de a confunda interesele particulare cu interesul general bisericesc. Să fim mai învelo activi, să punem umăr la umăr și să facem, ca să domnească între fiș bisericii pacea, concordia și buna înțeleșere frățească, și atunci, dar' numai atunci, biserica noastră nu numai va prospera și va înflori, ci ea totodată va deveni o forță reală tare, mai tare decât forțelele de tunuri, pentru noi și drepturile noastre.

Prelungă aceste vederi ale noastre și prelungă dorința, ca lucrările noastre sinodale să aibă un rezultat bun, am onoare a declara sesiunea ordinară a sinodului diecesan din anul acesta de deschisă.

Afacerea gimnasiului din Beiuș. Diecesă oradana, Aprilie 1890

Articolul dlui Dr. Lauran, apărut atit în „Gazeta“, cât și în „Tribuna“, în terminul cel mai moderat nu se poate altcum califica, decât atentat în contra simțului național. Stă omul nimit, nesocind a alege, compătimi va mai mult diecesă, în ale cărei afaceri are respectivul un rol prea important, compătimi va pe omul care, debrătat de tot simțul delicat și nobil, cu toată forța inteligenței sale, se lasă condus de patimile superbiei, îngâmării, invidiei, răsunării și de rivna de a fi considerat infalibil, sau compătimi va însăși națiunea, care de secol de ani o jignită nu numai de inimici sei, ci însuși între fiș sei s'au aflat și se află de aceea, care dice și fac, că nu le pasă de caracterul național, dar' oare ce alta fac și cer și cei mai aprigi inimi ai nașionii? Aceasta Dr. Lauran li-o dă bun bucurios fără ceva scrupul, ba pretinde, impune în nebuna sa trafie, că acolo n'are drept, n'are curvânt nici napune, nici public, nici cler, ba interdice respect, ca nimeni să nu cutesă a scrie articoli și apeluri, că acele sânt numai glome și curiosități incoade și greunătoare s. e. l.

Din tonul scandalos al articolului, cu care Dr. Lauran a avut neștințarea de a eși în public, poate să-și facă ori-cine concluziunea despre starea lucrurilor din diecesă oradana; va aci afla ce e cauza, că în diecesă aceasta simțul național e așa fiind sugrumat; va concluda, cum de preșii culți și în relațiune cu alte diecesă mai dotati, se retrag și nu sporesc nici măcar literatura română; va aci, pentru ce lustru Papfu, ale cărui scrieri, și indeosebi „Amvonul“, sânt și adu un mărgăritar nu numai pentru diecesă, ci pentru o parte mare a româniimii, a fost relegat la o parohie, unde acela, a cărui saptă a fost condusul și terenul de lucrare hărtia, nesocind a plăgări a picat în desperare și s'a mutat la cele eterne în etate cam de 40 ani; va aci combina, ce procedură se urmează la distribuirea parohiilor; va aci afla, cum se consideră corpul profesoral, care cu puterile ce reprezintă poate fi fală ori-cărei diecesă; va aci afla de viața nebanească a lui Lauran: „*de solo sio pado*“.

Articolul s'ar pară și răspuns la articolul din „Nemzet“ Nr. 90, în adăvăr însă acela e un retrun potențat, aprobare cu o vehemență și misce sofisme tendențioase și revoltătoare de tot simțul nobil, la care „Nemzet“ doară nici n'a cugetat, sau n'a cutesat a le expune.

„Nemzet“ n'a învidiat aureola profesorilor, a căror stimă Lauran voese cu tot preșul a lio detrage, ba conșind la omnipotența sa, se provocă la ei, scind că respectivii nu vor cutesă a-l da de gol prin publicarea negrului pe alb ce-l au la mână; însă fie convins Dr. Lauran, că prelungă toate opiniile lui, prin care nu se sfieșe a vădăma discrețiunea, respectivii vor fi totmai și atunci, când pentru d-sa să ajungă la ori-căre demnitate, la posteritate în cazul cel mai bun nu va rămâne alt epital decât:

„*Mortuus est Jesuita. Utinam omnes ita. Tactus est fulmine, Laus tibi Domine*“.

„Nemzet“ nu neagă dreptul nașionii, publicului diecesei și al clerului de a discuta în cauza gimnasiului din Beiuș, ba se simte dator a răspunde, însă Lauran, cu un ton îngâmfat, cu un aer de infalibil și sofisme lipitate de tot simțul curat, deneagă și impune tăcere, bag-seamă el cugetă că instrucează pe preparanșii sau seminarisii?

„Nemzet“ doară nici nu știe, că sub toată afacerea corpul profesoral a fost desconsiderat, însă Lauran ne spune: „E drept, că în urma urmelor guvernul diecesan a comunicat cu direcțiunea gimnasiului și tenoarea ordinașionii ministeriale referitoare la limba de propunere în clasele superioare ale institutului“. Așadară numai în urma urmelor, încă doară și atunci a fost ceva scrupul, că oare nu se va vădăma discrețiunea lauraniiană prin punerea în praxă a ordinașionii ministeriale.

„Nemzet“ afirmă, că inițiativa pentru limba maghiară a făcut-o episcopul, ear' Lauran dice: „E greșită însă, dacă nu chiar tendențioasă, acea informațiune a articolului din „Nemzet“ (1 Aprilie a. e. Nr. 90), ca-și-cum însuși episcopul ar fi făcut inițiativa în privința aceasta“, dar' atunci pentru-ce continuă: „Guvernul diecesan, ca una dintre garanțele, care ar pute să-l convingă pe înaltul guvern al țurii, că arhigimnasiul din Beiuș este întru adevăr un institut de învățământ merit pentru pregătirea tinerilor la ajungerea scopurilor școlare, eară nu o instituțiune de demonstrașionii politice, a pus, ce e drept, în prevedere învățarea limbii maghiare în mai mare extensiune decât în trecut“, apoi ce însemnează aceasta, cum se poate dice greșită și tenden-

țioasă afirmarea lui „Nemzet“? Sau doară Lauran voese meritul în privința aceasta să-și l însușească și el? Cu dela minister așut de altă părere, acolo figurează ca episcop Pavel, ear' nu Lauran, dar' Lauran ar voi, ca în sus să se acie aceea în meritul lui, ear' în jos a tină discrețiunea, din care cauză interesează și intristarea publicului o numesc „curiositate“, suloarea cauzei în publicitate „glumă și prurit de scriere“. Oare sofismele aceste proaste le-a scris Lauran cu peana cea de aur? Pentru-ce atribuie el altora însușirile sau patimile aceste, care în dînsul se concentrează în așa grad, încât când scrie la „M. Állam“, deodată și întreabă prin telegraf, că oare se primese? Ear' din numărul conștințorii ai articolelor dînsului „compără o mulțime și împarte gratis“, ba și articolul monstruos din „Gazeta“, nu numai că l'a imprimat în lume, ci l'a tradus și pentru „Saabod-ág“. Limba celor 3 milioane de cetățeni leali, care a pus-o în prevedere de a o înlocui în limba maghiară, se folosese numai apud demonstrașionii politice? Aceasta n'a dîso „Nemzet“, însă Lauran pune negru pe alb, sau ce alta înseamnă citatul din sus?

Nu știu dar', cu ce obraz poate numi afirmarea de „inițiativa“ a lui „Nemzet“ de greșită și tendențioasă, când el prin sofismele și expunerile sale fără cap această afirmare încă o desialosește continuând: „Înșă aceluia, care pentru aceasta l'ar face guvernului diecesan vreo imputare, numai așa li-aș pute crede că vorbese sincer, dacă respectivii m'ar convinge despre aceea, că nici ai înșipi, nici fiș lor nu știu ungureșce nici un cuvânt“ șel.

Atit din aceasta, cât și din cele de mai sus, — conglomeratiuni de cuvinte, — se poate convinge ori-cine, că ce credința rea trebuie să aibă și ce sofisme proaste a silit să folosească acela, care se opintese în contra adevărului. „Nemzet“ nu s'a dus așa departe, adică n'a pretins ca să demonstrăm, că nu știe înșă ungureșce, ear' foile române din contra tocmai pentru aceea pledează prelungă suspensie limbii române, pentru-că acela, care se pregătesc pentru postul de preot și învățător, cei mai mulți au știu româneșce. Ca în totacele tendențioasă a aceasta dară? Sau pe Lauran doară nici nu-l' genează afacerea comunelor din „Saabod-ág“, din care tocmai pentru aceea se exclude limba română, pentru-că acela știu ungureșce. Nu a aceasta miserabilitate, nu e tradare nașională sub firma confesională? Aceasta e credul popii Lauran? Deși doară știe, că dela maghiarizarea Româniilor până la calvinism a numai un pas scurt.

„Nemzet“ n'a afirmat, că ce e „injust“ și „legal“, dar' Lauran filosofează, ba afirmă, că închiderea gimnasiului din Beiuș, deși ar fi „injustă“, dar' ar fi deodată și „legală sau mai bine dice după lege“. „Nemzet“ nu pune în compunșă portobiile ministeriale cu complianșarea afacerii gimnasiului din Beiuș, însă Lauran și aceasta o face. Oare înșinșurii sau ce vor să fie aceste? Oare nu seamănă aceste cu celele a mai făcut ca secretar al episcopului Oltean, pentru care a fost și destituit din secretariat? Sau doară prin aceste voese a deveni la renume și demnitate mare? La renume au ajuns și oameni de aceia, care nici pe departe nu se pot asemăna cu Dr. Lauran, ba renume are și Rozsa Sándor, deși a fost făcător de rele, ba încă în 1848 a fost comandant la o trupă beligerantă, pentru-ce să nu poată fi Lauran comandant de maghiarizare al diecesei oradane? Nu ne pasă, facă-se ori-ce comandant, schimbe-și numele în „Baberoși“, dar' nu figureze ca preot român, ci ducă-se în serviciul aceluia, pentru care are predilecțiune, să nu infecteze cu ideile sale scalciete clerul și tinerimea română.

Lauran a vădut și a auzit entuziasmul nașional al frașilor maghiari, dar' nu l'a simșit, pentru-că pentru acest nobil simșământ n'are inimă, căci dacă l'ar avé, acela negreșit l'ar atrage cătră nașionea sa. Însă a auzit și a vădut cum se glorifică simțul nașional-maghiar, glorie? Ei, pentru așa ceva el rivneșce, a maimușat și maimușeșce pe acela, dela care sperază împlinirea dorului inimii sale.

Lauran încă din frageda tineretăș deșpărșit de ai sei, crescut în străinătate și între străini, poate-că l'a și lipsit terenul și ocașiunea spre cultivarea celui mai nobil simșământ, iubirea familiară și de aici cea nașională, crescut și ajuns la etate și stare, în care se află între alternativa de discipol și magister, supus și superior, dresat la lingușire și servilism în sus, la despotism în jos, în toată viața sa ocupațiunea principală l'au fost rigidele studii, unde încrederea în talentul seu l'a făcut superb și îngâmfat, n'a avut și n'are altă țintă decât rivalisarea și ridicarea cât de sus cu ori-ce preș. Ca stare dară să se îndestulească cu rolul de „gladiator literar“, dar' nu se atingă cu buze și mâni ascirile de simțul iubirii nașionale, pentru care n'are inimă, n'are simț și înțeleșere, nu se virască, nu se obrudă de preot în acel altar al iubirii nașionale, pentru care n'are chemare, n'are inspirașionii, ci numai diotr'o distanșantă onorifică să respecteze, ba să se închine acestui sanctuar, pentru a cărui apărare și-au

vărsat milioane sângelui. Lauran nu șie de parte nu poate înțeleșe și simș simțământul și durerea ce a cauzat el prin artidul său lipsit de ori-ce simț nobil, ear' înșinșurii genea înferbăntat de cele mai arșinate și rășagante principii înveninate de pofia dășionării și superbiei, înbăntat cu de toate în vină el să dăscălească nașionea și limba, vină și în ori, cerre, înșinșurii și limba ce e durerea, ce e dorința aceluia, că înșă numai din contra, și asta bine să-și înșinșurii dacă voese să fie om de onate.

Reflexiunile „Tribunai“, unde pe de nici episcopului li timbrează de oamei lăș trageri de inimă pentru nesimț lor, maghiaroni, renegașii s. a., trebuie să le înșinșurii la-colo, că nu trebuie făcut deducșionii dela Lauran la toți, că el e unicul în țeară, ear' el însă deodată silit să recunoșce, că e dă la mijloc, ce deși e foarte drăștie, o expreșion, un căpău a în stare a duce în conștinșionii așpimă iepurii unui țint întreg. E drept, că asemănarea aceasta pentru diecesă oradana e măgulitoare, ba poate caracteriză și toată inteligenșia din Ungaria, care a răsas așa fiind răce țară cu afacerea gimnasiului din Beiuș, însă e așa, clerului „*de solo sio pado*“ cere desialuzii într'un sinod sau a țeară țara cauza gimnasiului, și clerul se va țupa în tușșe, ear' inteligenșia mireană numai pe le parte va striga cătră cei asonșii dar' ei șel, nu vi-e rușine? Dar' nici ea nu va merge mai departe, se va pătra însă în generașionii în generașionii actuali rușionii pentru întreaga napune. Oare a și va bine fi șel? Și oare ce va urma încă?

CRONICĂ.

Maiestatea Sa Monarșia a asistat la 27 l. e. la boteșul nou născutului fiș al celui și ducelui de Parma în castelul de Schwarzau. Maiestatea Sa, ca nașionii nou născutului prinș, a dus cu sine numeroșe daruri în giuvaiers etc.

Un iubileu al Maiestății Sale. Alături s'au împlinit 40 de ani, decât Maiestatea Sa a împușat la vâdătoare prima glăștie. De atunci în fiecare primăvară înaltul vâdător s'a înfășțiat cu vâdarea acestui tîm vâdat, ear' numărul exemplarelor împușate este deja de 645.

Sciri militare. Cu prilegiul avansamentului cu rangul de I Marș a. e. au avansat: Capitanul Basl Sándor de Viteșca din reg. de intanterie Nr. 64 la gradul de major și capitanul-auditor Ioan Mihăilău u dela tribunalul militar din Alba-Regală la gradul de major tot acolo.

Decentralisarea tabelilor reg. În legătură cu decentralisarea tabelilor va avé se rezolvă și chestiunea, dacă competenșia tabelilor reg. se va extinde asupra proceselor arbitrale? Se crede însă, că tabelile din Ungaria vor avé fiecare câte un senat arbitral. Singur în Ardeal vor fi vînște cauzele arbitrale numai la una din cele două table. „Erdélyi Híradó“ crede, că această tablă va fi cea din Cluj.

Relativ la scutirea de didactru în școlaele civile și superioare de fete, în școlaele civile și comerciale secundare de bășii al statului a dispus ministrul armatoarele: De didactru se pot scuti numai elevii și elevile cu purtare morală bună și cu progres bun în studiu. Scutirea totală sau parțială trebuie motivată cu raporturi familiare și de avere vrednice de a fi luate în considerare. Cererile de scutire au să le facă părinșii sau tuturii. Ele sânt a se preda deodată cu inserenșia directorului școlaei respective, care o înaintășă a minister. În decursul anului numai în casuri excepționale pot primi directorii cereri de scutire.

Exercițiile militare în școlaele medii. „P. H.“ adă, că ministrul de culte și instrucșionii publică are intenșionii de a introduce exerciții militare în școlaele secundare. Acest plan, care în fața militarismului moderu și cu deosebire în fața actualei organizașionii a voluntariatului este destul de important, se află altcum numai în stadiul studiului prealabil, așa că nu sânt prospecte de a fi introdus în curând.

Maghiarizare. Citim în „Erd. Híradó“, că inspectorul de școlae al comitatului Solnoc-Dobăca Fr. Halász a ținut la 4 l. e. examen din limba maghiară cu bășii dela școlae reg.-cat. din Ielodul-mare și a împărșit între 9 bășii premii de câte 1 fl. Cu acest prilegiu a constat, că învățatorul Pavel Moldovan face progrese înșinate în instrucșionii limbii maghiare. Oare convinsăș dl inspector de școlae, că aceste progrese se fac cumva în contul celorlalte obiecte mult mai importante decât limba maghiară de care bășii din Ielod de sigur nu au avut trebuinșă.

Sinuciderea unui căpitan. Citim în „Foaia Diecesană“: Joi noaptea pe la 11 oară căpitanul Sigismund Oborožak dela regimentul de inf. Nr. 43 din loc. murgășia compania sa, a lustr o pușcă încărcată, apoi în pașii repeși s'a dus la cotel în pavilionul obcerilor și s'a împușcat, înainte de ce l'ar ș putut împedca camerășii, care prinșind de vesele, că dînsul s'a dus acasă în mod ascocios cu pușca încărcată, numai decât să al-

- Fac, în trasa: fă-tle încoace are sensul dă-te încoace.
- Făgăș, fogăș, = cuier. Ung. fogos.
- Făgădu = ban, birt. Ung. fogadó.
- Făgăduș = promisiune. Ung. fogadás. În înțelșim cuvântul și în catechismul calvinesc, unde citim: „după făgădușul țeu dăne putero și voo“. (Ediția. Bariș, pagina 74.)
- Făgădușu = juruinșă, promisiune.
- Făget = făgôt; toate cuvintele formate cu sufixul et, contra usului literar, în dialectul sêlagian au e scurt în et.
- Fălêț = fudul. Cuvântul se obicnușce și în graiul bihărean.
- Fărina = făină.
- Fărșang = carnaval; este rar folosit și mai mult cu sens ironic. Ungr. farsang. (Com. Leleiș, distr. Hodod.)
- Fătol = vâl, crep. Ungr. fátol.
- Feghêu = copacul de pe oală, acoperiș. Ungr. fadó.
- Femeișcă = la rășoiu prinș amnar troce o chingă cu găurele mici, care se chiamă femeișcă.
- Fenloghetas = ameniș; este des întrebuinșat. Ung. fenygetni.
- Feleșec = a prindo gură cu cineva, a răspunde neubranșio la cele ce ni-se dic. Ungr. feleselni.
- Feleșec = răspund. Într'o doinșă de pe Er, o parte a Sêlagiului:

- „Decât în țeară străină,
- „Mai bine-i în statul țeu
- „Și cu apă din pârâu.
- „Că omu 'n țeară străină
- „Se teme și de-o găină,
- „Dar omu în satul lui
- „Felește ori-și-cui“.
- „Gutinul“. A. B. Nr. 7. an. II.
- Este ungureșcul *feleini*; cuvântul sub forma substantivală: *feleiniu*, li aflăm și în codicile Voroneșean, astfel citim: „ascultați acum al meu cătră voi *feleiniu*“ (Veđi: Probe de manuscriul Voroneșean în „Aurora Rom.“ pag. 146. an. 1882.)
- Felohérț = crucea rudei.
- Feleșec = dau turmeta și gozul în lături cu o mătură specială de pe aria unde este grâul de-a lungul așternut. Ungr. *feleini*.
- Feleșitoare = mătura cu care se „felește“.
- Ferghetleu = la car esto dricul, pe care este aședat podul și asupra căruia stă: ferghetleu.
- Felle = rudenie, consânșionitate. (Com. Nadeșul-Rom. distr. Cehului.)
- Ferastă = ferastă; „pui de ferastă“ ochiu de ferastă, gem „tocul ferastii“ = teaca, închidștura ferestrii. — Într'o doinșă: „Până străinu-i în masă,
- „Io susțin pș sâ ferastă,
- „Până străinu-i în cină“ etc.
- (Va urma.)

ABONA
Pentru un an 20 cr.
Pentru doi ani 35 cr.
Pentru trei ani 50 cr.
Pentru cinci ani 75 cr.
Pentru zece ani 100 cr.

TRIBUNA

Apare in fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un sir garmond prima data 7 cr., a doua oara 6 cr., a treia oara 5 cr.; si timbru de 30 cr.
Redactia: Str. Ierlii 11. - Administratia: Str. Ciandiei 3.
Se prenumera si la poste si la librarii.
In Bucuresti
primeste abonamente D. C. Pascu, Str. Lipscani 35.
Epistole nefrancate se refuza. - Manuscrise nu se inapoiata.
Un numar costa 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Sibiu, 18 Aprilie

(X) După calculul gregorian, astăzi este ziua primă din luna lui Mai, din luna florilor, cea mai plăcută din lunile de primăvară.
Ziua aceasta, cu toate acestea, nu inspiră bucuria, care era obișnuit omul a o vedea legată de dînsa. Capete militare cu muzici, trîmbițe și tobe percurgeau de altedăși în monarchia noastră prin străzile cetăților cu garnizoane mai mărioșoare, în mijlocul unei multimi vesele. Așa era dată să fie în ziua dintîiu a lui Mai.

La noi în Transilvania așa are să fie și acum. Nu va fi însă în toate țările monarhiei austro-ungare așa.
Lucrătorii din fabrici și din stabilimente mari, nu numai din monarchia noastră, ci din Occidentul Europei întreg, s'au înțeles să sîrbeseze ziua de prima Mai, punîndu-se pentru acea zi în grevă și demonstrînd față cu datătorii de lucru, cu fabricanții și capitaliștii. Ear' fiindcă greva aceasta are un caracter general, ar pute servi de un signal pentru o mișcare socială în toată Europa cu industrie mai dezvoltată. Toate acestea, dar' mai cu seamă experiența tristă, că felul acesta de greve sînt adese-ori împreunate cu excese, cu prădări și demolări, unele guverne au aflat cu cale a oprî greva și sîrberea de ziua primă din Mai ca sîrbătoare demonstrativă a lucrătorilor, altele ear' s'au mulțumit a lua numai măsurile de lipsă, ca să întîmpine eventualele excese cu energia cuvenită.

Din toate părțile, unde sînt lucrătorii de fabrici și de stabilimente mari în masse considerabile, miliția este conștientă și provădită cu cartușe cu glonț. „Wiener Abendpost“, ca să iulature orice îndoaială despre serioșitatea acestor preparative din urmă, spune curat, că nimenea să nu-și facă iluziuni, căci miliția, fiind provocată a intra în acțiune față cu excedenții de felul îndigetat, are să tragă drept în carne și în os. Așa sînt regulamentele militare.
Prelîngă astfel de perspective, în adevăr ziua verdeții și a florilor nu s'ar prezenta tocmai inspirătoare de bucurie.

Ce e mai mult, ieri se răspîndise fama, că în Viena s'ar fi publicat statoriul, ceea-ce până acum nu s'a adevărit. Se adevărește însă scirea despre măsurile cele mai serioșe ce s'au luat în Viena și în alte părți pentru toate eventualitățile. Și aceasta e deajuns, ca să înțeleagă ori-și-cine serioșitatea situațiunii.

Se vor întreba mulți din cititorii noștri cum apare așa ca din senin mișcarea aceasta cu toate îngrijirile căte le inspiră?
Înainte de toate observăm, că numai la aparență vine mișcarea ca din senin. Parțial s'au întîmplat și până acum greve de lucrători destule. Tot ce e nou sînt dimenșiunile, care le ia mișcarea lucrătorilor, și înțelegerea ce se vede că există între dînșii, așa, ca-și-cînd ar forma o corporațiune fără deosebire de stat și de naționalitate.

Cauza?
Mai întrebăm?
Sînt oamenii cu scăderile lor. Oamenii, care au produs în evul mediu feudalismul cu robotele, pentru-ce nu ar produce alte scăderi sociale, cum este capitalismul cu proletariatul.
Și scăderile aceste sînt deja demult produse. Abia au încetat raporturile dintre feudali și roboți, și s'au început raporturile între capital și brațele de lucru. Nu de tot fără de cuvînt s'a dîs, cînd s'a dîs, că „rîșnița (moara de mîna) reprezintă societatea cu domnul feudal și moara de abur reprezintă acum societatea cu capitalismul industrial“.

Încă pe la 1862 cestuinea socială, care aji se manifestează mai accentuat ca mai înainte, era în discuțiune. De pe atunci se cugetau capete luminate în Occidentul Europei, cum să facă, ca raportul dintre capitaliștii industriali să nu ajungă acolo, unde ajunsese în multe părți raporturile dintre feudali și roboți. Acele capete au făcut prin ne-numerate scrieri propuneri statelor respective, care, dacă se luau în considerațiune mai serioșă, puteau preîntîmpina relele, de care astăzi societatea este amenințată. „Istoria este o luptă cu natura“, dicea Lasalle în primăvara anului 1862, cu „miseria, cu necștința, sărăcia, impotenta și prin urmare cu nelibertatea de tot felul, în care ne aflăm în starea naturală primitivă“. Lasalle vine apoi la datorițele statului față cu indiviții și la scopul statului față cu aceștia, despre care dice, că nu este altceva, decît de a pune fința omenească în pozițiune „de a se desvolta în mod pozitiv și progresiv, cu alte cuvinte de a realiza mențiunea omenească, cultura, de care neamul omeneșc este capabil, și de a-l creșce și desvolta pentru libertate“.

Statele, sau mai bine guvernele lor, prea arare-ori se indeletniceșc a asculta de glasurile aceluora, care își dau păreri folositoare. Guvernele fiind în genere preocupate de interese de partid, sau de castă, sau de rasă, lasă să crească răul

în tăcere, până-cînd nu se mai poate ascunde, până-cînd izbucneșc. Ear' atunci.... Încă și atunci caută după mijloace paliative, prin care în casurile cele mai multe răul creșce, în loc să dispară cu totul.

Nu vedem la noi acasă, că preocupățiunea pentru limba maghiară orbeseșc atît de mult, încât capitalul și mai cu seamă capitalul jidoveșc, acuză își supune toată suflarea din statul ungureșc voinței sale nefermurate? —
Numai o noapte ne desparte de ziua de mîne și de aceea ne mărginim numai a îndigeta la ceea-ce se așteaptă, după scirile ce ni-le-au adus diarele, că are să se întîmple, precum și la ceea-ce s'ar fi putut face mai înainte prin o guvernare înțeleaptă. A îndrepta sau a împedea cineva, prin cuvînt scris mai cu seamă, din ceea-ce ar fi să se întîmple, nimenea nu mai este în stare.

Tot ce se mai poate în asemenea cas este a exprima dorința, ca prevedința să deșc gînd bun și pacinic lucrătorilor să nu se opună autorităților legale, să nu excedeze și să nu provoace vîrsări de sînge.

Ce e drept, noi stăm departe de teatrele, unde s'ar pute întîmpla lucrurile regretabile cauzate de excedenți, sîntem însă, ori-unde și ori-cît de departe, geloși pentru ordine în societatea omenească și ca iubitori de ordine dorim, ca aceea pretutîndenea să fie între cetățeni, cu deosebire între cetățenii ungureșci și ai monarhiei noastre.

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 18 Aprilie st. v.

Afaceri interne.

„Ung. Post“ împărtășeșc: Conferențele de ministri comune sub presiul ministrului de externe se ocupă mai ales cu cerințele prezentate de ministrul de răboiu comun pentru întroducerea ierbi de pușcă fără fum și alte chielțueli împreunate cu aceasta. Ștergerea unei pozițiuni din budget a fost, ce e drept, aprobată de întreaga conferență, dar' cifra definitivă încă nu s'a putut stabili. Consultările asupra budgetului comun probabil se vor termina cu conferența începută aji înainte de ameași (28 Aprilie n.), deoare-ce pe 2 oare după ameași e convocat un consiliu de ministri sub presiul Maiestății Sale. Dacă în această conferență nu se va pute stabili definitiv suma plusului ce-l cere ministrul de răboiu, acestor consultări vor mai urma încă și alte conferențe ministeriale.

Ședința dietei din Budapeșta s'a deschis alaltieri numai pe la ora 1 1/2, d. a. După-ce s'au prezentat și depus la biroul casei trei petițiuni în afacerea decentralisării tablelor reg., una a municipiului din Arad, alta a lui Dr. Max Falk și a treia a lui „Arader Lloyd“ pentru împărtășirea Aradului cu tabla reg., ministrul de culte și instrucțiune publică contele Csáky și instruce un raport asupra cumpărării locului așa numitei grădini Beleznay. Același ministru mai așterne și un proiect de lege despre școlile de copii. Ministrul de comerț Baross prezentează un proiect de lege despre regularea provisorie a tractatelor comerciale cu acele țeri, în care până la 5 Iunie 1890 e încă în vigoare tractatul comercial și de navigațiune între Turcia și Austro-Ungaria. Proiectul se transpune comisiunii economice. Deasemenea se transpune comisiunii de comunicațiune mai multe rapoarte despre concesionarea unor cai ferate vicinale. Iuliu Schwarz predă referada comisiunii școlare asupra proiectului de lege despre instrucțiunea limbii elne în școlile medii. Fr. Chorin prezentează referada comisiunii judiciare și a comisiunii financiare asupra proiectului despre decentralisarea tablelor reg. Acest proiect se va pune pe Vineri la ordinea zilei. Ministrul Szilágyi prezentează apoi un proiect de lege cu privire la stabilirea numărului și al teritoriilor pentru tribunale și judecătorii cercauale. Acest proiect se transpune comisiunii judiciare. Raportul comisiunii petiționare asupra seriei a 18-a de petițiuni se va lua la dezbateri în proxima ședința. Ședința s'a ridicat deja la 1 oară și 40 minute.

România.

Mesagiul de tron, prin care s'au deschis corpurile legiuitoare din România, e următorul: „Domnilor senatori! Domnilor deputați! V'am convocat în sesiune extraordinară pentru a supune deliberărilor d-voastre mai multe proiecte de legi rămase nevotate din sesiunea trecută. Importanța și urgența lor n'au permis guvernului Meu să aștepte sesiunea ordinară dela toamnă. Creditele necesare pentru a asigura apărarea țerii, legea pentru organizarea magistraturii, legile pentru pensiunile civile și militare, legile votate de senat, între care legea cumulului e una din cele mai importante; eată atâtea obiecte, pe care între altele guvernul Meu le recomandă cu deosebire studiului și votului corpurilor legiuitoare. Deși tim-

pul înaintat și începutul muncii câmpului au silit pe guvernul Meu a mărgini într'un termen scurt durata acestei sesiuni, sînt încredințat însă, domnilor senatori și domnilor deputați, că activitatea domnilor-voastre patriotice și luminată va răspunde dreptelor așteptări ale țerii. Dumnezeu să binecuvinteze lucrările domnilor-voastre. Sesiunea extraordinară este deschisă. Carol.

Cu alegerea dela 27 l. c. a unui senator în al doilea colegiu electoral din București a fost ales conservatorul Nicu At. Popovici cu 537 voturi față cu Dimitriu Ciriagdi (liberal), care a întrunit numai 443 voturi.

Alegerile din Franca.

Resultatul alegerilor întregitoare dela 28 Aprilie pentru camera franceză e următorul: În Corrèze a fost ales candidat republican Delpeuch față cu boulangistul Vaucher, al cărui mandat a fost anulat. În Lo-dève a fost ales republicanul Menard-Dorian, în Tournon republicanul Seignobos. În departamentele Eure, Yonne și Charente se vor face balotagii.

La alegerile municipale s'au vîrșite la 27 l. c. în Paris au fost aleși 8 conservatori, 12 republicani și un boulangist. Afară de aceasta mai au să se facă încă 59 balotagii, dintre care 42 vor reuși în favorul republicanilor de deosebite nuanțe, 4 în favorul conservatorilor și 13 în favorul boulangistilor.

Toate foile republicane se pronunță cu mulțumire asupra rezultatului alegerilor municipale, care înseamnă o derută deservită a boulangistilor. Organele celor din urmă sperază, că balotagiile vor repara pierderile suferite. Foile monarchiste și, că alegerile conservator sînt o dovadă, că partidul conservator e de nou întărit.

Afaceri bulgare.

„Agence Roumaine“ dice, că scirile despre năvălirea unei bande de refugiați bulgari din România în districtul din Vidin sînt lipsite de orice temei, și mai adaugă, că domnesce liniște deplină. Deasemenea declară și „Agence Balcanique“, că scirile aceste sînt neintemeiate. Cu toate-că între refugiați se urmează o activitate viuă, de-a lungul graniței domnesce liniște completă. Auctoritățile sînt cu multă băgare de seamă la toate căte se întîmplă la graniță.

Cu privire la afacerea majorului Panța, „Românul“ din Bu-

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Material jargon de dialect sêlagian.

Vasilie Valda. (Urmare.)

Ferbe = se dice despre furtună cînd vuese.
Fêrê = interjecțiunea: în lături! Ung. félre; des întrebuintat.
Feregheu = feredeu, baie, scaldă de apă. Se află și în „Catechismul calvineșc“, unde citim: „Curățiatu beseroca sa pri în feredulă apel“. Este ungur. ferdő, feredő.
Fêrtăiu = pătrar (măsură). Ung. yardály.
Fepnic = sfernic. Intr'o doină:
„Până strănu-i în cină,
„Io tîd feșnic și lumtînă,
„Dacă gată de cînat,
„Io-s' așternătoare ghe pat“. etc.
Festantie = stețanie. (Com. Nadeșul rom., distr. Cehului.)
Festlic = sugrăveală. Ungur. festék.
Fetêle = pluralul dela: fete. Într'un descântec de albeștă:
„Se luară nouă fetêle
„Cu nouă ștergurele,
„Cu nouă deștănașe;
Nime 'a lume nu le-aughe (aude),
„Nume maica sfîntă,
„Ghin poarta cerului,
„Ghin dreapta Tatălui;
„Da, uoghe mareșî voi, nouă fetêle?“ etc.

Aci două ipoteze pot avê loc, sau că forma fetete este pentru rima ștergurele, sau că le este terminațiunea diminutivă pentru fe în foite; cea dintîiu nu poate fi temeinică, pentru-că e ceva prea neobișnuit, ca rima primă să se acomodeze după a doua și nu din contră; ne rămîne deci a concludi, că aci cuvîntul fetete are sufix latinesc, folosit poate oare-cînd în graiul viu al Românilor; ba se poate presupune, că și era doară întrebuintat și la scriitorii noștri vechi, intrucît în dialectul sêlagian s'au păstrat și multe alte forme gramaticale și cuvinte vechi, care astăzi nu mai sînt obișnuite nicăiri.
Fiara pămîntului, după pron. hîara = o plantă de culoare cîm roșetică închisă, nu creșce mare, se află în locuri grașe și indeosebi în grădini cu legumi; este bună pentru bube și cu deosebire se foloseșc împotriva „bubei rele“. (Com. Nadeșul-rom., distr. Cehului.)
Fi-birêu, fi-curator etc. = jude-primar, curator-primar, fi în graiul țeranilor se foloseșc pentru a arêta, numai înaintea altor cuvinte, pe șeful, pe mai marele. Este ungureșcul fő.
Fic = siu, cuvînt format după analogia femininului fică. În balada „Toma“ ce am din giurul Cehului:
„Pruncu-afară 'și-o egit
„Tăt strîgînd și țipolînd,
„Că cînle 'n lume 'și-o vîdut:
„Fic moficuit nlecat în sînge,
„În sîngele mîni-șca
„Pân-ce-o fugit cu Toma“.

Tot în acea baladă:
„Nle, veđi mîndră în tîica mē,
„Nle, veđi mîndră cē-t' veghē!
„Văđut-o puiț de gărgăriță
„În gură la veveriță;
„Așe-a hl și ficu mîleu
„În braștele tătîni-șeu“.
Fioc = saltar.
Firetic = firetec. Terminațiunea adiectivală atec în graiul sêlagian trece în attic.
Firiz, după pronunț. hiriz, = fereseu.
Fișcariș = advocat. Cuvînt rēmas din administrațiunile vechi.
Fitău = apă colorată, bumbac colorat.
Fitincău = hermafrodit, feteleu.
Flit = bot (la patrupele).
Floncâl (a) = a cloncâli (cloca).
Fraged, în trasa: fraged la gură = flecuros.
Frâu = în graiul sêlagian d din frău nu s'a ridicat la a; în psaltirea lui Coresi încă întălmim cuvîntul sub această formă, astfel în ediția Hașdeu, pag. 78, citim: „cu zăbale și cu frău falcile lor tragi“.
Frigurie = flegorie.
Frumghie = franghie.
Fodor = încrețsală. Ungureșcul fodor.
Fogălălesc = secuestrez. Ungureșcul foglabin.
Foită (a) = se dice despre torentul de ploaie ce e pe aci, pe aci să înăbușească un om, veșuitoare. Mai adese se foloseșc forma: foităși, tot în acest sens și tot dela ungureșcul fojtant.

Foităș = 1. torentul puternic de ploaie, 2. cumulul de omet ce vîntul adună, 3. pravul și tot ce se înduesc în pușcă sau pistol, cînd se umple.
Foatășesc = jăfuesc, lipsesc pe cineva de ceva cu sila ori cu înșelăciune; este ung. fostani.
Fomeie = femeie; este foarte des întrebuintat, se foloseșc cuvîntul și sub forma: femeie, poate însă că nu pretutîndenea așa de des.
Folt = pată, petec. Ung. folt.
Forai (a) = pufățul calului, suflarea tare a calului pe nări.
Fordulău = învîrtitură, cotitură de hotar. Ung. forduló.
Formă = în trasa: în ce formă pentru în ce chip este aproape exclusiv întrebuintat.
Foartă! intrp. = în lături! Dă-te îndorêt! Se dice numai la vite.
Fortăi (a) = a respînge (vita). Ungureșcul fartolni.
Forăstesc = lipesc fer la fer. Ungureșcul forastani.
Ful = fugi!
Fugău = potărniche; latinescul perdix.
Fugăș = fugaciu.
Furingină = funingine.
Fughîș = foarte peziș.
Furcitură = căpița mai mare ca de obi-ciu.
Furcoiu = 1. furcă de fer, 2. sensul ce îl are pretutîndenea.
Furgătesc, sens activ și reflexiv, = grăbesc, adverbul ung. fûrgetni. Se foloseșc și adverbul furgătiș = cu mare grabă.

G.
Găbănăș = grănar. Ung. gabonda.
Gac = ismene. Ung. gatyá.
Găgălesc = găgăesc; 1. sonul ce-l exmit pruncii încă înainte de a sci gră. În balada Toma:
„Da cum io Tom'oiu vinti,
„Pruncu 'n ciupă găgăleștie,
„Focu 'n cuptor domoleștie“.
— „Lasă focu a domoli
„Și pruncu a găgăli
„Și tu cu minte-i vinu“. — etc.
2. Sonul ce-l exmit găcele, care pe alocurea se exprimă prin: găgăesc.
Gălbăndu = galbin.
Galiță = pasere de casă. În balada ce am din giurul Cehului „Ileana Petri“:
„Pă Ileana o luat
„Și la drum o plecat;
„Pă drumușă Dunării
„Cu puiușă galiții“. etc.
Gămălie = cap, dar' numai în sens ironic. În doina:
„Du-te-acasă, tu Mărie,
„Și te lă pe gămălie;
„Du-te-acasă, tu ciupoasă,
„Și te lă și hi frumoasă“.
Gândăo = șerpe. Într'o doină din districtul Crasnei:
„Vai de mine, ce-am făcut?
„Trebul-mi-ar capu rupt
„Și adrobot ca la gândăo,
„Ce-am făcut să nu mai fac“.
„Gaz. Trans.“ Nr. 105 a. 1889 I. M.
Gărbi, dup. pron. gărghi (a) = a lătra.

curesei primese din Sofia următoarea telegramă cu data de 27 Aprilie n.:
 Consiliul de război, dinaintea căruia va fi trimis maiorul Panța, e constituit. Acest consiliu are de prezidenț pe colonelul Petroff, șeful statului-major general, și între alți membri pe maiorul Drandarenky, destul de cunoscut pentru participarea sa la toate afacerile de furnituri pentru armată.

Reuniunea femeilor române din Făgăraș.

Ni-se trimite spre publicare următorul

Proces-verbal

luat în adunarea generală a „Reuniunii femeilor române greco-catolice din Făgăraș și jur” în 15 Aprilie 1890.

De față fiind următoarele doamne: Zinca Roman ca prezidentă; Elisabeta Pop ca viceprez.; Ana Chiserean ca casieră; Luiza Făgărașan, Ana Motoc, Lucreția Micu, Ana Poparad; domnul Dimitrie Chiserean, notar substituit.

În urma convocării prezidiale, publicat, în „Gazeta Transilvaniei” și „Tribuna”, chemarea adunării generale s'au determinat pe 15 Aprilie s. c. la 3 oare după amiază, la care s'au prezentat membrele sus descrise în casa prezidenței din Făgăraș.

Prezidentă doamna Zinca Roman, ocupându-și locul prezidial, salută pe membrele reuniunii cu un „Bine ați venit” și cu o cuvântare bine aleasă la așezarea ocaziunii declară ședința de deschisă.

În urma s'au pus la ordinea zilei următoarele obiecte de pertractat:

I. Prezidentă aduce înaintea, că periodul de 3 ani al alegerii sale, precum și al comitetului administrativ a expirat, mulțumind în numele său și al comitetului pentru încrederea, cu care a fost onorată în intervalul anilor trecuți, și își depun mandatele, și totodată roagă pe adunarea generală, conform §-ului 9 al statutelor, a alege comitetul și biroul pe alți 3 ani curgători, după o pauză de 5 minute.

ad. I. Adunarea generală având în vedere stăt conducerea, cât și administrarea averii suportate de până acum din partea comitetului cu atât zel și conștiințiozitate, își exprimă mulțumirea cea mai călduroasă onoratei doamne prezidențe, cât și comitetului administrativ.

Din acest incident plin de recunoștință s'au reles cu acclamațiune pe 3 ani: de prezidență doamna Zinca Roman; de viceprezidență doamna Elisabeta Pop; de casieră doamna Ana Chiserean; de notar domnul Ioan Cinteș.

II. După programul publicat vine înaintea alegerea comitetului dirigent consistând din 8 membre, 4 suplente și 4 bărbați de încredere cu vot consultativ.

ad. II. S'au ales cu unanimitate în comitetul dirigent:

De membre ordinare următoarele doamne: Zinca Roman, Elisabeta Pop, Ana Chiserean, Cristina Beclerean, Luiza de Gramoio, Cristina Ghimbasan, Catinca Cepesu și Lucreția Micu.

De suplente următoarele doamne: Ana Motoc, Ana Poparad, Catarina Cinteș și Rosa Pop.

4 bărbați cu vot consultativ următorii domni: Basiliu Rațiu, vicar; Dimitrie Chiserean, paroh; Dr. Stefan Pop și Dr. Andreiu Micu.

III. Casieria doamna Ana Chiserean raportează despre starea casei în următoarele:

1. În intervalul anului trecut și prezent până astăzi în folosul reuniunii nu s'a dat nici o petrecere.
2. Doamna Ana Motoc s'a înscinat de membră ordinară, plătiind taxa recerată.
3. Doamna Lucreția Micu s'a înscinat de membră fondatoare, plătiind taxa.
4. Doamna Catarina Cinteș s'a înscinat de membră fondatoare, plătiind taxa.
5. Conform libelului de depunere, se află capitalul elocut la institutul „Furnica” în Făgăraș până astăzi . 1332 fl. 96 cr.
6. Două acțiuni dela „Furnica” în valoare de . . . 200 fl. — cr.
7. La Vasile Berian, argășitor în Făgăraș, un împrumut prelungă ipotecă întabulat de . . . 100 fl. — cr.

Suma . . . 1632 fl. 96 cr.
 Roagă deci adunarea generală a lua această spre acțiune și a-i da absolutul cuviincios.

Ad III. Se ea cu plăcere la cunoștință, exprimându-și mulțumirea doamnei Chiserean pentru zelul și corectitatea ce a dezvoltat în interesul reuniunii, și totodată s'au absolutul pentru conducerea socotelilor de pe anul trecut.

Totodată se receracă cu toată stima a încasa taxele restante dela restanțiere și depunerea lor la institutul „Furnica”.

IV. Fixarea bugetului pe anul viitor.

Ad IV. Fiindcă fiecare membru, pe baza statutelor, e dator a suporta oțibul gratis, nu s'a aflat de lipsă facerea bugetului.

Neînscinuându-se alte propuneri, prezidentă ridică ședința și protocolul s'a încheiat și subscrie.

D. n. s.
 Zinca Roman, prezidentă. Demetriu Chiserean, notar substituit.

CRONICĂ.

Presumptivul moștenitor al Tronului Archiducele Francisc Ferdinand de Austria Este a fost numit colonel și șef al regimentului de infanterie Nr. 19. Faptul din urmă înseamnă, că Archiducele Francisc Ferdinand e proclamat și în privința militară de principe moștenitor presumpțiv, deoarece șeful de mai înainte al acestei reg. a fost decedatul Principe de Coroană Rudolf.

Ministri avansați. Nu numai contele Welsersheimb, ci și ministrul de honoțe baron Fejérváry a fost înaintat la rangul unui general de artilerie. Ambii miniștri au fost la 28 l. c. în audiență la Maiestatea Sa, pentru de a-i mulțumi pentru această înaintare.

Sciri militare. M. Sa Monarhul a numit colonel și șef de regiment de Archiducele Francisc Ferdinand de Austria Este la regimentul de inf. Nr. 19, pe Archiducele Carol Stefan la regimentul de infanterie Nr. 8 și pe Archiducele Eugen la regim. de inf. Nr. 41. — Locotenent-colonel Ferdinand Jerusalem de Salenegg dela regimentul de infanterie 31, la cererea proprie, a fost pus în retragere cu caracterul unui colonel *ad honorem*. — Capitanul clasa I. Ioan Theodorovic dela regimentul de inf. 62 a fost distins cu crucea de cavalier al ordinului Francisc-Iosefin. — Transferați au fost: locotenent-colonel Iosif Bojer dela regimentul 50 la regimentul 31, maiorul contele Enrie Giovanelli de Gheraburg dela regimen-

tul 31 la regimentul de vânători tirolezi, capitanul cl. II. Danil Dobreen dela regimentul 31 la regimentul 63, capitanul auditor cl. I. Carol Heinrich dela regimentul 49 la regimentul 51, medical de regiment Dr. Petre Zerbha dela regimentul 31 la regimentul 64, medici superiori Dr. Ludovic Dabrowsky dela regimentul 21 la 51, Dr. Iuliu Zeiler dela spitalul de gerasioasă 22 la regimentul de husari 2, Dr. Aron Weingrubler dela regimentul 21 la reg. 31, locotenentul Frideric Mangessius dela regimentul 62 la regimentul 31 și Martin Rossmannitz dela regimentul 61 la regim. 82, mai departe accesații Albert Hark muller dela magazina de alimente țapone mil. din Arad la cea din Brașov, Victor Rosmannith dela magazina de alimente din Alba-Iulia la cea din Budapesta și Emanuel Wik dela cea din Budapesta la cea din Alba-Iulia. — Aspirantul Frideric Krauss de Ehrenfeld a fost numit practicant de contab. milit. la intendatura corpului XII. de armată. — Locotenentul Victor baron de Schleinitz dela batalionul de vânători Nr. 23 a fost împărțit la statul major.

Nouă legătură de tren. După cum află „Siebenb. Deutsches Tageblatt”, cu prima Iunie începând va pleca trenul din Sibiu în ordinea următoare: la 7 oare 35 min. dimineața, la 3 oare 35 min. numai până la Oana (trenul de scaldă), la 4 oare 39 min. după amiază, la 9 oare 50 min. seara. Trenul sosește: la 6 oare 10 min. dimineața, la 12 oare 52 min. amiază, la 8 oare seara (trenul de scaldă dela Oana), la 9 oare 24 minute seara.

O interesantă afacere urbarială.

Nrul dela 27/15 Martie al revistei „Apicultorul și economul român” redactat în St. Nicolaulmare de părintele Svetoniu Petroviciu expune pe toate paginile sale o importantă afacere urbarială a parohiei gr-or. din Chiesiaromână. Această parohie are pretențiuni de bir parohial asupra tuturor sesiunilor de pământ din numita comună, care fiind mai demult proprietatea exclusivă a credincioșilor gr-or., formează laolaltă un fond patrimonial gr-or. Pe vremuri o parte considerabilă a acestor sesiuni au trecut în mâni străine, ear' actualii lor proprietari, fiind de altă confesiune, refuză a plăti birul parohial de mai mulți ani de zile. Părintele Svetoniu Petroviciu a recercat autoritățile comitatene să-i încaseze aceste pretențiuni sub motivul, că nu proprietarii, ci sesiunile au acest obligămēt. Forul comitatens a împărțit aceste vederi și a ordonat încasarea birului parohial restant pe calea execuțiuni. Partidele interesante au apelat la minister, ear' acesta a hotărât să transpună afacerea spre rezolvare consistoriului metropolitan gr-or. În Nrul citat al lui sale părintele Svetoniu Petroviciu, publicând toate actele schimbate în această afacere, roagă sinodul eparhial al Caransebeșului a se pune în conștiegere cu consistorul metropolitan, ca să rezolveze cât de iute această afacere și să facă pașii necesari la guvern, ca „patronatul gr-or. să fie decretat de obligatoriu în toate părțile locuite de Români”. Fiind această o afacere de interes general pentru biserica gr-or., ear' nu numai pentru comuna, respective parohia de sub întrebare, atragem și noi atențiunea factorilor competenți asupra ei.

Tirgul de vite de prășila din Sibiu, ținut ieri, a fost bine corectat. De astădată am văzut mai mulți exponenți români în tirg. Dintre exponenții români au dobândit premii următorii: Părintele Emilian Cioran din Rășinariu premiul al doilea de 10 fl. pentru un taur de rasă indigenă; părintele Ioan Băndă din Roșia premiul al patrulea de 10 fl. pentru un taur de rasă indigenă; Teodor Rotariu din Hamba pentru un taur de rasă indigenă; Ioan Opriș din Șura mare premiul întâiu de 15 fl. pentru o vacă de rasă indigenă; dl Eugen Broțe premiul al doilea de 10 fl. pentru un taur de rasă Pinzgau; dl Alexandru Leb din Sibiu premiul al șe-

alesa de 10 fl. pentru un taur de rasă Pinzgau-bastard; Teodor Mureșanu din Sibiu premiul al șeptelea de 10 fl. pentru un taur de rasă Pinzgau-bastard; Petru Imbăruș din Sibiu premiul al doilea de 10 fl. pentru o vacă Pinzgau; Ioan Vintilă din Sibiu o vacă premiul al cincilea de 10 fl. pentru o vacă Pinzgau-bastard; Ioan Joandrea din Sibiu premiul al șeslea de 5 fl. pentru o vacă Pinzgau; Ioan Stancu din Sibiu premiul al cincilea de 5 fl. pentru o vacă Pinzgau; învătătorul Lazar Negriță din Sibiu a primit un decret de laudă.

Posta de astăzi dela Viena și Budapesta nu ni-a sosit până la închiserea lui.

Un tâlhar prins în România. În casa neguțorului de produse din Brașov Ioan Prentner a săvîșit un fost servitor al lui cu numele Szabó Domokos a un furt cu spargere, cauzând pagubă considerabilă. Popla brașoveană, erănd pe făptuitor, a aflat totodată, că el s'a refugiat în România. Pentru a evita procedura complicată a extrădării oficiale, s'a trimis a funcționar la București, ca să ale tâlharul și să statorosească identitatea lui. Prefectul poliței din București cu toată prevenirea a pus la dispoziție funcționarului din Brașov doi funcționari de polițe românești, care au aflat apoi pe tâlhar la comuna Preșana lângă București. El a mărturisit faptele, ear' neavând nici pasaport, nici mijloc de subsistență, a fost trimis la graniță. Aici a fost prins apoi de funcționar brașovean și dus la închisoare. Este foarte bine, că astfel s'a statorit un exemplu, ca tâlharii nici preste graniță nu scapă de pedespa meritată.

Brutalitate. Cumpăna automatică de pe Brețterul de aici a fost în noaptea de Luni spre Marți stricată în mod răuțacios, spărgându-și se sticla și încovoindu-și se arătător. E regretabil, că organele noastre de pază nu văd astfel de lucruri.

Grevă în fabrica de zahăr din Bod. După cum anunță o telegramă din Brașov, lucrătorii din fabrica de zahăr din Bod au asistat lucrul. Deoarece în fața enormelor pretențiuni nu a succedat aplanarea, direcțiunea a demis o mare parte a lucrătorilor.

Școalele din Galiția. În ședința dela 28 Aprilie n. a clubului polonez din Lemberg a comunicat viceprezidențele Czarkowsky, că o deputațiune trimisă din partea clubului s'a prezentat la ministrul de instrucțiune Dr. de Gautsch și a primit dela acesta următoarele promisiuni: 1. Facultatea medicală dela universitatea din Lemberg se va înființa; mai înainte însă trebuie să se dozeze în mod coreșpundător universitatea din Cracovia. 2. Numărul școalelor mediu din Galpa se va înmulți. 3. În curând se va clădi gimnasiul din Przemysl. 4. Pentru dotațiunea școalelor industriale din Galiția se va aviza o sumă mai mare.

Sinodul archidieceșan gr-or.

Raportul general al consistoriului archidieceșan ca aneal bisericesc.

(Urmare.)

8. Procese matrimoniale s'au pertractat în decursul anului 135, dintre care 18 din anul trecut. Din aceste s'au decis: a) cu divorț total 103; b) cu îndrep area părților la conviețuire 12; c) cu cassarea sentențelor 19; d) cu sistare (din cauza morții) 1; laolaltă 351. Motivele, din care s'au intentat procesele, respective s'au adus sentență, au fost: 1. adulterul la 46, 2. ura nelvingibilă 36, 3. pribegirea la 33, 4. sila căsătorie 19, 5. impotența 1; laolaltă 135. După protopresbiterate au fost: 1. Din protopresbiteratul Abrudului 6, 2. al Agnitei 6, 3. al Albei-Iulie 3, 4. al Avrighului 8, 5. al Bistriței 2, 6. al Branului 14, 7. al Brașo-

ului I. 15, 8. al Brașovului II. 1, 9. al Câmpenilor 4, 10. al Cetăței-de-pază 2, 11. al Căhalmului 7, 12. al Dejului 4, 13. al Devei 1, 14. al Dobroș 3, 15. al Făgărașului 7, 16. al Găosgăului I. 2, 17. al Găosgăului II. 1, 18. al Hăgăgăului 1, 19. al Iliș 0, 20. al Lăppei 4, 21. al Măgăreșului 2, 22. al Mărcurei 7, 23. al M. Oporobăului 2, 24. al Orăștiei 5, 25. al Răghinului 1, 26. al Săbăului 1, 27. al Săliștei 5, 28. al Săliștei I. 29. al Sighisorei 10, 30. al Sighisorei I. 31. al Târnavei-inferioare 0, 32. al Târnavei superioare 0, 33. al Trăisăneșului 5, 34. al Turzii 0, 35. al Ungureșului 0, 36. al Zărandului 1, laolaltă 135.

9. Procese disciplinare s'au pertractat cu totul 59, între care 10 din anul trecut. S'au finalizat: 1. cu deslucire 0, 2. cu suspendare 0, 3. cu multă 1, 4. cu lăjană 4, 5. cu abolare 1, 6. cu cassare 12, cu totul 18. Celelalte s'au încă pertractate, cauzele disciplinare pe anul 1890 s'au:

1. din protopresbiteratul Abrudului 2, 2. al Agnitei 5, 3. al Albei-Iulie 1, 4. al Avrighului 3, 5. al Bistriței 1, 6. al Branului 1, 7. al Brașovului I. 1, 8. al Brașovului II. 0, 9. al Câmpenilor 4, 10. al Cetăței-de-pază 0, 11. al Căhalmului 1, 12. al Căhalmului I. 13, 13. al Dejului 1, 14. al Devei 1, 15. al Dobroș 0, 16. al Făgărașului 1, 17. al Găosgăului I. 2, 18. al Găosgăului II. 3, 19. al Hăgăgăului 0, 20. al Iliș 2, 21. al Lăppei 0, 22. al Măgăreșului 1, 23. al Mărcurei 1, 24. al M. Oporobăului 1, 25. al Orăștiei 1, 26. al Răghinului 0, 27. al Săbăului 1, 28. al Săliștei 1, 29. al Săliștei 2, 30. al Sighisorei 3, 31. al Solocului 1, 32. al Târnavei-inferioare 1, 33. al Târnavei-superioare 1, 34. al Trăisăneșului 3, 35. al Turzii 0, 36. al Ungureșului 1, 37. al Zărandului 2, laolaltă 50.

10. Trezerile religioase dela biserica noastră la sitele și dela alte biserici la a noastră au fost numai sporadice. Și adesea au trecut dela biserica noastră la sitele 177, ear' dela alte biserici la a noastră 243, den în favoarea bisericii noastre vin 66 suflete.

11. Biserici noi s'au zidit și s'au zidit două și anume: biserica din Băndorf, protopresbiteratul Sighisorei, și cea din Măierău, protopresbiteratul Devei.

12. După datele despre cei ce s'au citi și scrie, intrate dela respectivele ofici protopresbiterale, afară de cel al Turzii, care nu le-a asernut, ci s'a folosit cele din anul precedent, putem nota un progres în cultura intelectuală, căci numărul acolora lașă cu anul 1888 s'a sporit într'un mod însemnat. Computându-se în procent, dă un calcul general de 21.5. Percentajunea după protopresbiterate se poate vedea din conspectul general.

13. Referitor la starea morală a credincioșilor noștri din archidieceșă, aceea se poate măsura în parte după numărul proceselor matrimoniale, al trecherilor dela biserica noastră la alte biserici, după numărul conviețurilor nelegiuite și al pruncilor nelegiuiți. Față cu anul precedent se observă un progres îmbucurător cu privire la starea religioasă-morală prin împușinarea casurilor sus amintite, așa d. e. casurile de conviețuire nelegiuite lașă cu anul precedent s'au constat cu 1534, ear' născeri ilegitiime cu 196 mai puține.

14. În fine se adaugă, că conlucsele sinodale din anul 1889, aparținătoare competenței senatului bisericesc, s'au executat întocmai.

Gat, gat = isprăvesc, sfișesc; cuvântul este folosit în acest sens și în graiul din Bharea. În sens reflexiv: mă gat = mă gătesc. În balada: „Fratele și sora”:
 „Gat-ă-te, nevastă, bine,
 „Că te-oi duce 'n tirg cu mine”. etc.
 „Tribuna” Nr. 73. a. 1888. E. B.
 Găuneit = tăun.
 Găacoiu = găzdac.
 Găzdac, găzdag = bogat. În o doină:
 „Da fata găzdacului
 „Dă o 'n mâna dracului”.
 „Gaz. Trans.” Nr. 153. a. 1888. I. M.
 Într'altă doină:
 „Două gățe și-un găzdac
 „Să mă fac și eu găzdac”.
 „Gaz. Trans.” Nr. 185. a. 1888. I. M.
 Dar' se pronunță și găzdag, spr. pl. într'o doină din giurul Cehului:
 „Dă-mă, maică, după drag,
 „Nu mă da după găzdag;
 „Găzdagă-gu-i trecător,
 „Uritu-i neperitor”.
 Cuvântul este ungureșul *gazdag*.
 Găzdă = 1. econom; 2. om bogat. În sensul din urmă într'o baladă:
 „Da ibghitu-a'o ibghit
 „On fecior de găzdă mare
 „Cu-o fată selescă tare”.
 (Oarță de jos.)
 Găzdă mare = om foarte bogat. Cuvântul este ungureșul *gazda*.

Găzdragie, găzdușag, găzdrag = bogăție. Cele din urmă două cuvinte sânt ungureșul *gazdags*.
 Găzdoaic = economă, găzdarică. Într'o doină:
 „Leliță, mândră leliță,
 „Cinle te-a lua pă tinle
 „Margă (meargă) 'n tirg și-și iee funle
 „Și o puie să se moaic,
 „Că-apoi o face găzdoaic”.
 Gegera (a) = a degera. În Sălagiu, toțmai ca prin Bănat, se folosesc a gegera, gegerat.
 Geget = deget
 Gegetariu = degetar.
 Ghig, Geruntle = genuneche, plur ghiguri, = capet de pănușă. O formă plurală în balada „Ileana Petri”:
 „Nu te tome tetul meu!
 „Păuă stă sus capu meu;
 „Că pe tine te-oi ascunde
 „Tot în ghiguri de giolgiuri
 „Și 'n valuri de postavuri”.
 Cuvântul este ungureșul *vég*.
 Ghialog = rotunda, un joc național, dar' în părțile sălăgiene se joacă destul de rău; numirea ghialog am audit-o numai în comunele Nadiș, Noșig și Inău, districtul Cehului.
 Ghigan = sănătoș. Ungr. *vigan*
 Ghieca = decăt.
 Ghimalesc = ridic, ridicu cu părglia ceva. Ungr. *emelni*.

Gingina = gingie.
 Gingsay = delicat, răsfățat, debil. Contra usualui general accentul cade pe silaba primă în graiul sălăgian.
 Ghinghe = ghindă. Într'un strigăt de joc.
 „Cel cu struțu cât o cioură,
 „N'are ce duce la moară;
 „Cel cu struțu cât o ghinghe,
 „Are mălaiu de și vinde”.
 E. Bran. („Steaua Mării”, foaia scrisă a teol. rom. din Gherla).
 Ghituliș = adunare. Mai tot sub această formă întâlnim cuvântul și la Miron Costin. În „istoria de erăia ungurească decând și cum au cădut pe mânie Turcilor” citim: „Ear' până la întorsul lui Alli, ghiulușul ungurilor la Agoropol se stringe”. (Vezi: Opere complete, ed. V. Urech. tom. II. pag. 60.) — Cuvântul este ungureșul *gyűlés*.
 Ghiu-all = se dice când se mînă esii, spre a semnala intențiunea celui ce mînă, ca cail să se pună la drum.
 Ghioghyi = după ortografie ungurească *gyogy* = pică. Numida *meleagris*. Este ungureșul *gyógy-tyuk* = găină cu mărgăritare.
 Gongă = ori-ce insectă mai mică.
 Gõron = stejar.
 Gonaș = gonasiu.
 Grăghitice = rețea, grădiece. În dialectul sălăgian accentul cade pe silaba primă.
 Grajd = are și sensul specific: grănar.
 Grău = grâu; nici în cuvântul grăur, precum nici în brău, trău, & nu s'a ridicat în a.

În mai multe cărți vechi de proveniență din Moldova aflăm grău în loc de grâu, să cităm una, în „cartea românească de învățură”, tip. la Iași, 16—43. citim: Iară un curăbierl neguțtoru de grâu, înplu corabia sa de grău să o ducă la Francie să vânză grăul”. (Cit. după Crestomatia de Cipariu, pag. 211.) — Două soiri de grău se cultivă în Sălagiu decătă țeranii noștri, grău tuns = grău fără de țapă, și grău țapos = grău cu țapă.
 Greliș = greor; cuvântul din urmă din capul locului nu se obișnuiesc.
 Grițar = crețar; în dialectul sălăgian de mai multe-ori o trece în g contra usualui literar. În balada lui „Gruia lui Novac”:
 „Că nouă buți am deșertat,
 „Nici un grițar nu 'mi-a dat”.
 „Gaz. Trans.” Nr. 46 a. 1889. A. B.
 Tot în această baladă întâlnim și forma: grăiță a cuvântului densemenea uitat în graiul sălăgian, astfel:
 „Da nu cero nici o grăiță,
 „Dă-i vin cât a puté bă” etc.
ibidem.
 Grinzău = gozul din casă.
 Groștor = smântână.
 Groșită, o groșită rō = doi crețari, o groșită bună = cinci crețari.
 Gudă = 1) oțtea, în acest sens se folosesc și în graiul din Biharea; 2) în comuna Cosnici, districtul Șimlului, se numesc astfel: vătavul flăcăilor ce umblă în noaptea sepa.

de Crăciun a colinda. Colinda se potrece în acea comună în chipul următor: se asociază flăcăi între sine și casă de casă colindă, „guda” (vătavul) se pune în fruntea flăcăilor, și întrând în casă, întreabă: „ve-neli-ti gazdă?”, dacă stăpânul casei le dă voe să colinde, precum le și dă, „guda”, având la pălărie borbonoc, în mâni ploaca cu vin, — tot astfel vânt intrarmă și colindă flăcăi, — Antășiu începe el a colinda; colindă și colindă flăcăi doi cu doi mai în urmă; sfișindu-se colinda, și „guda” și fiece-care flăcău primește câte un „colac” dela stăpâna casei; apoi se depărtoază, luând altă casă țintă.
 Gubă = surică. Ungr. *guba*.
 Gunoiștină = gunoie, loc gunoit.
 Gule = cãrd de vite. Ungr. *gulya*.
 Gulș = ficiorul ce păstorește la „gulo”.
 Guriș = gureș; gurișe = gureșe.
 Gustare = prând. Țeranii români din aceste părți mănăcaru de dimineață o numesc prând, ear' ceea-ce noi obișnuim a tuțolega sub cuvântul: prând, ei exprimă prin cuvântul: gustare.
 Gutiu = gutăiu.
 Gutile = gutăie (poană).
 Guzundiu = vobol; animal de clasă insectivorelor cunoscut în Moldova sub numirea: cărtiță. (Va urma.)

moștenitorului de tron rusec cu o princesă din Europa apuseană s'a zădărnicit cu desăvârșire din cauză, că sinodul a refuzat cununarea înainte de a fi trecut prin casa la religioasă greco-orientală.

CORESPONDENȚA "TRIBUNEI".

Blaj, în 29 Aprilie n. 1890.

Societatea de dame române din loc, care, după-cum am amintit în Nr. 295 din a. tr. al prețuitei foi ce redigeți, — a fost luat asupra-și nobila misiune, ca cu ocaziunea sărbătorii ale Crăciunului să ajute pe studenții din gimnaziul inferior și pe copilele dela școala populară din loc cu vestimintele absolut necesare, nu s'a oprit aici, ci împinsă de un îndemn mai înalt, și după mai multe consultări, a conchiesat la o ședință pe toate damele române. În această ședință, ținută în 27 Aprilie n. a. c., după-ce s'au citit statutele, s'a purces la alegerea unui comitet al Reuniunii femeilor române din Blaj, care și până la întărirea statutelor de înaltul minister să lucreze pentru ajungerea mărețului scop ce 'și-l-au prefript: de a înființa un pensionat de fete în Blaj. Spre acest scop, — după-cum se scie, — clar. domn Dr. Victor Samigelski, profesor la facultatea teologică, a destinat asigurarea sa și tot venitul ce-l va aduce cârticia sa „Tatăl nostru“, care până acum s'a ridicat la o sumă destul de însemnată.

Comitetul reuniunii numite se compune din următoarele doamne și domni: președintă d-na Rosalia Munteanu, v-pres. d-na Elena Nestor, casieră d-na Leontina F. Negruti și secrete cl. domn Dr. Basiliu Hossu. Membre în comitet s'au alea doamnelor: Elena Moldovan, Maria Vlăsă, Amalia Grama, Amalia Papiu, Cornelia Deac, Maria Radu, Camila Pop, Maria Ungurean, Aurelia Oltean și Berta Solomon. Suplente: d-nele Maria Aranyosi, Francisca Bariț, Ana Scurtu și Ana Chirilă. Bărbai de încredere: domni Ioan German, Ioan F. Negruti, Dr. Victor Szmi-gelski și Basiliu Oltean.

În fața acestei hotărâri nimerite a damelor române din loc nu putem să nu dăm expresiune sentimentelor de feliicitare și să nu le dorim, ca acest scop sublim ce 'și-l-au prefript să l'ajungă cât mai curând și cât mai bine.

Și ne place a crede, că aceasta așa va și fi, vocea noastră va fi ascultată de Dumnezeu, și încă cu atât mai virtos, cu cât zelul și sfirguinta ce au manifestat damele noastre și până acum, și în special cu ocaziunea pregătirii vestimintelor pentru cei miseri, merită toată lauda și considerațiunea.

Eacă dar încă un contra-argument pentru cei-ce susțin cu răutate, că Blajul doarm! a—a.

CRONICĂ.

Numiri. La perceptoratul din Lippa au fost numiri: oficialul cl. V. Ioan Demszky oficial clasa IV. și practicantul de contabilitate Ioan Șerban oficial cl. VI. Mai departe au fost numiri: oficialul cl. V. Ignatie Breinich dela perceptoratul din Szegzard oficial cl. IV. la cel din Timișoara și practicantul Carol Lantz dela perceptoratul din Lippa oficial cl. VI. la cel din Verșet.

Hodina = odihnă.
Hoda = o pasere de apă la pene neagră, la picioare lungă, cu care fuge prin stuh și trestie cu o mare dexteritate; carnea fi este foarte căutăată.
Homoni = mătăhală.
Homnogi = locotenent. Ungurescul had-nagy.
Homp = gruiu, dălmă, deal mai mic; ungu-rescul homp.
Hollie = acareturi, superedificate; se folo-sesc și fără aspirație, însă mai rare-ori. Cuvântul s'a folosit și la scriitorii vechi, astfel Miron Costin îl folosește de mai multe-ori, odată chiar în înțelesul: cetate, fortăreață. În „Istoria de crăia ungurească decând și cum au cădut pre mâine Turcilor“ citim: „Și făgăduindu-î două olate a Muncaciului și a Patacului“. (Veți „Opere complete, ed. Urechie, pag. 63, tom. II.)
Holbură = volbură.
Holubă = hrubă, bordeiu.
Holm = cumul de pământ grămădit în formă de moșiroiu. Ungurescul halom.
Hore = orice soi de poezie ce poporul cântă.
Horincă = vinars, rachi, holercă.
Horincle = edificiul unde se ferbe vinarsul.
Horaită = stradă; în România cuvântul nu se obișnuiesc; în graiul țeranilor din aceste părți este adese-ori folosit, dacă țeranul voese să exprime, că cineva: umblă fără scop bătând în lung și î lat străzile, comuna, țînce: umblă pe horaită.
Hopșagos, hopșagos = ponaș, păcălitor, glumeț, omul ce scie să spună multe și mē-

Sciri militare. Cu prilegiul avansamentului militar din Maiu au mai înaintat în armata comună la rangul de căpitan cl. I. căpitanii de cl. II-a Bartholomeu Andreica la reg. de inf. Nr. 17., Ioan Bogdan la reg. 64., Iosif Sebastian la reg. 37., Simeon Blasiu la reg. 60 și Constantin Lalesko la reg. 31. Căpitan de cl. I-a s'a făcut locotenentul Mih. Vercean la reg. 71., ear' locotenenți sublocotenenți: Dimitrie Burdea la reg. de inf. Nr. 33; Gregoriu Ioveseo la reg. 5, Ioan Cioba la reg. 82 și Mih. Cioban la reg. 2. La rangul unui căpitan cl. I. a avansat căpitanul Demetriu Tran-gul la regimentul de Dragoni Nr. 10. Sublocotenenți au fost numiți cădeții aspiranți de ofițeri: Aurel Căpitanu la reg. de inf. Nr. 43, Ioan Goica la reg. 31, Ioan Brad la reg. 43 și Ladislau Bazan la artilerie. Medicul superior Iustin Colbasi a fost numit medic de regiment cl. VI-a, ear' sublocotenentul de contab. Alexandru Miunța locotenent de contab. — La honvești s'au făcut următoarele înaintări: căpitanul de cl. II-a Teodor Papp a fost numit căpitan cl. I. Sublocotenentul Ioan Telea a fost numit locotenent. În rezervă au fost numiți de sublocotenenți cădeții-aspiranți de ofițeri în rezervă Ioan Mirce și Iosif Papp.

Maghiarizări de nume. „Budapesti Közlöny“ publică următoarele schimbări de nume: Antoniu Porohnavi în „Porohyai“; Alexandru Izsák în „Geszti“; Adolf Avram Fried în „Fenyves“; Wilhelm Reichenfeld în „Rads“; Ioan Walykó Cziczman în „Csdnyi“.

Domenii de ale statului vândute. În comitatul Csanad s'au vândut în timpul din urmă următoarele moși ale statului: Moșia Kunágot și Bánhegyes în extensiune de 2260 jug. proprietarul Ioan Ráth cu 416.000 fl.; moșia Mezőkovácsháza lui E. Simay cu 172.000 fl. și moșia Sionda lui Dr. I. Verzar cu 152.000 fl. Armeni și Ovrei!

În afacerea matriculelor publică „Magyar Allam“ două scrisori ale arhiepiscopului-primat rom.-cat. către ministrul Csáky. Din aceste se vede, că primatul Simor, înscuțat fiind de ministru despre ordinațiunea ce voia să emită și a și emis mai apoi în afacerea matriculelor, a sfătuit pe ministrul să nu o emită, căci atunci episcopii catolici nu ar pute da dispensus la căsătorii mestecate între catolici și necatolici. Prin ordinațiunea aceasta, țise primatul mai departe, catolicii ar suferi mai mari pedeci decât protestanții, deși aceștia protestează mai cu insistență decât catolicii. Primatul își dă părerea, că afacerea trebuie lăsată în suspens până-când nu se va modifica legea dela 1868 în sensul acela, că părinții pot dispune în libertate despre religioana copiilor.

Întreprindere de comunicație. Din cauza surpării unei șini la stațiunea Virágos-Völgy, în apropierea Clujului, locomotiva trenului accelerat Budapesta—Brașov ce avea să sosească ieri dimineață la 7 oare a deraiat și din astă cauză nu am primit posta de dimineață. Un tren separat, care a sosit numai la 12 și jum., a adus atât pasagerii, cât și posta. Tot din astă cauză posta de astăzi a sosit întârziată cu două oare și jumătate.

I. Maiu în Banat. Lui „Kolozvár“ i-se telegrafează din Seghedin cu datul de 29 Aprilie, că lucrătorii din minele dela Boocsa, Bistra, Reșița, Criciova, Moldova și Drencova în număr de treizeci de mii au pregătit demonstrațiuni urieșe pentru 1 Maiu. Vicecomitele a telegrafat să se trimită miliție și gendarmerie la fața locului. Alte informațiuni nu avem în această privință.

runte toate presărate cu glume ce excită risul ascultătorilor.
Hotărăș = hotărît, apert.
Hotărăș și hotărăș = cădător într'o mequ-ină, mărăginis, hotarnic. Ungurescul határos.
Hulpe = vulpe.
Hunsfut, hunsfut = forma din urmă abia se aude, în preponderanță se obișnuiesc hunsfut = hătru; se folosește și în Biharea.
Hurdău = butoiu, poloboc. Ungurescul hordó.
Húsoș = ban de valoare à 20 cr. În balada „Nevasta Sêrbului“:
„Cătu-i putea număra,
„De-cum până-ce-a 'nsêra,
„Și-apoi mâni toată țîia,
„Talerii cu felderile,
„Husoșii cu căldările“.
„Tribuna“ Nr. 72 anul 1888. V. V.

I.
I = auxiliarul voui în a doua persoană; pentru vei se obișnuiesc și și, dar' mai adese este usitat și, care sună ca i sub accent.
Construcția cu forma i în descântecul următor ce se recitează la vrăciurile dela fruri, fântâni, în noaptea de Sân-Văsiiu, Joia-mare, Vineria-mare și Pasci:
„Jos țte-oiu apleca,
„Buj ghe-aur și afa,
„În sîn 'ți-l'oiu țîpa,
„În sus țte-oiu rêghica,
„Păată satte-î lumnîna,
„Căta căpi i băsădi,
„Cu mîlere î indului,
„Căta căpi î căta,
„Cu ghin bun î fnbata“ etc.

Nona. În comitatul Vespriș „nona“ s'a ivit în mod aproape epidemic. În Balaton-Almadi s'au îmbolnăvit de această boală misterioasă nevasta și fata unui țeran și dorm dieja amândouă de gece zile. Și din Eperjes se împărtășește un cas de „nona“.

Defraudanți. Reuniunea de honveji din Arad a ținut zilele aceste adunarea generală, în care s'a tractat și de defraudanți, pe care am fost anunțat-o într'unul din numeroii trecuți. S'a constatat, că pozițiunea de 200 fl. a fost rău indusă în cârpi, dar' 100 fl. nu s'au putut afla din cârpi deloc. S'a ales o nouă comisiune pentru cercetarea acestei afaceri.

Furt cu spargere. Primim următoarea informațiune: În noaptea de 27 Aprilie n. a. c. în comuna Holtmizeș, comitatul Aradului, nisce țuri au intrat în prăvălia arăndașului I. Illés, trăgând ușile din țîini și furând bani gata 170 fl. și mai multe specii de marfă, anume: pânză, o mulțime de cărpe, postav, zahar, tutun, beuturi etc. în valoare de 220 fl. v. a., fără-ca arăndașul să simtă ceva. Așadar a cășunat arăndașului o pagubă de 300 fl. v. a. Faptoșitorii se crede că sînt nisce țigani, care au venit călări în comună, lăsând căruța în depărtare de comună circa 3-5 kilometri. Dar' ei în drumul lor, întorcându-se înapoi cu marfa furată la căruță pe căii lor, au mai furat și un cal negru în p. de circa 6—7 ani al locuitorului din comuna Crocna, Ioan Negru, ca astfel mai ușor să poată duce prada furată. E comic, că tocmai în noaptea de 27 Aprilie 2 gendarmi au inspecționat comuna Holtmizeș, adică mai bine țis au dormit la primul comunal, în loc de a inspecționa, și astfel hoții 'și-au putut îndeplini meseria fără-ca să-î prindă cineva; ei acum sînt urmăriți de gendarmi.

O afacere de onoare în parlamentul austriac. Se scie din Viena: Deputatul Exner, în vorbirea sa despre excesele din Neulerchenfeld și despre recurarea întârziată a miliției, a făcut unele observări, care fiind rău înțelese, au fost luate atât de unii deputați, cât și mai ales de cercurile militare drept imputări contra miliției. În urma acestora veniă deputatul Exner trei coloni, Rohonczy din regimentul 8 de husari, Engel din regimentul 7 de dragoni și König de Festeuwall din regimentul 84 de infanterie, ca să-î ceară explicații. Dând deputatul Exner deslășiri satisfăcătoare de cuprinsul, că imputările nu lea înțeles la adresa miliției, ci la a poliției, afacerea s'a complanat pe cale pacifică. Reprezentanții deputatului Exner au fost deputați bar. Chlumecy și E. Plener. E frumos, că ofițerii păzesc reputațiunea militară și cu arma în mână, dar' apoi oare cu imunitatea deputatului cum rămâne? Apoi încă una: Câte grosolăni s'au rosit la adresa militarilor în dieta ungară, când cu debaterile asupra legii militare! Câte afaceri de onoare ar fi avut loc acolo!

Inubilul lui Schmerling în academia teresiană din Viena. La 28 Aprilie s'a sêrbat în sala festivă a academiei teresiene din Viena inubilul de 25 de ani, decând cavalerul de Schmerling este primul curator al acestui institut. La sêrbare au fost de față: iubilantul, un reprezentant al guvernului austriac, unul al celui ungar, foști și actuali elevi ai academiei, iubilantul i-s'a dăruit o medalie comemorativă bătută cu acest prilegiu.

O revoltă de țerani. Se telegrafează din Lemberg, că în 8 comune din districtul Colomea în Galiția au făcut țeranii o formală revoltă. Într'o adunare ținută în comuna Kulczkovicze au hotărît, că nu vor mai lucra pe moșiile nobililor poloni. S'au întemplat transgresiuni atât contra șleahțîșilor (nobililor), cât și contra Ovreilor. Căpitanul districtului a cerut putere armată, după care s'au trimis în astele

!a! Yatălă! = eatăl eată!
Iagă = glaje; se pronunță și olagă. Diminutivul e Yegută și oleguță. În o var. a baladei „O fată amăgită“, publ. în „Tribuna“ Nr. 72, a. 1888:
„Otrăvi-î, dragă, bine,
„Ie o Yegută cu tine“ etc.
(Giurul Cehului.)
Iărăș = district, cerc. Ungur. járás.
Iapa-plugului = cobilă.
Î = ei, pluralul dela pronumele el.
Îi = ei, casual oblic dela femeninul ea.
Ibghiu = plăcut, spre pld. în frasa: i ghin ibghiu la băt = e vin plăcut, gustos la beut.
Ibghesc = iubesc; țeranul sub cuvântul: ibghire nu înțelege decât amorul; ear' o altfel de iubire nu o exprimă nici-odată prin ibghire. În o baladă:
„Ibghit-u-s'o, ibghit,
„Fecior ghe gazdă mare
„Cu-o fată ghe seleac tare.
„Fecioru ghin graiū o grăit“ etc.

III. Școale populare.
a) Copii de școală. În anul școlar 1888/9 numărul elevilor obligați a frecuenta școala ni-se prezentează în următorul tablou: Dela 6—12 ani. Obligați: Copii 35.750, copile 30.365, suma 66.115, din care au frecuentat în semestrul I. copii 26.189, copile 18.696, suma 44.885. Dela 12—15 ani. Copii 13.457, copile 11.980, suma 25.437, din care au frecuentat în semestrul prim copii 6.510, copile 5731, suma 12.241. Suma tuturor copiilor obligați a frecuenta școala este 91.552. Suma tuturor copiilor, care au frecuentat școala în semestrul I. este 57.126 sau 61%. În comparație cu anul școlar premergător se arată la copiii obligați a frecuenta școala o creștere de 1856 și la care au ceretat școala o creștere de 2555. Date mai speciale sub 3.

III. Școale populare.
a) Copii de școală. În anul școlar 1888/9 numărul elevilor obligați a frecuenta școala ni-se prezentează în următorul tablou: Dela 6—12 ani. Obligați: Copii 35.750, copile 30.365, suma 66.115, din care au frecuentat în semestrul I. copii 26.189, copile 18.696, suma 44.885. Dela 12—15 ani. Copii 13.457, copile 11.980, suma 25.437, din care au frecuentat în semestrul prim copii 6.510, copile 5731, suma 12.241. Suma tuturor copiilor obligați a frecuenta școala este 91.552. Suma tuturor copiilor, care au frecuentat școala în semestrul I. este 57.126 sau 61%. În comparație cu anul școlar premergător se arată la copiii obligați a frecuenta școala o creștere de 1856 și la care au ceretat școala o creștere de 2555. Date mai speciale sub 3.

b) Adjustarea școalelor. Edificii școlare proprii sînt arătate 651, inchiriate 153. Din toate apar corăspunzătoare 590 și ca necorăspunzătoare 214. Grădina de pomărit e arătată în 481 comune, dintre care 269 apar ca cultivate și 212 ca necultivate. În comparație cu anul trecut se arată la grădinile de școală o creștere de 44, la cele cultivate o creștere de 1 și la cele necultivate o creștere de 46. Întocmiri pentru gimnastică au 250 comune bisericesci. Date mai speciale sub 3.

c) Averele școalelor. Nemiciătoare: edificii și pământuri fl. 743.949-88, mișcătoare: bani, hărții de valoare, mobile etc. fl. 189.861-51,

tlburate două companii de infanterie și un detașament de cavalerie. Va să ție că nu numai lucrătorii de fabrici și mine, ci și muncitorii plugari se mișcă în Austria.

Un incendiu îngrozitor. În noaptea spre Dumineca trecută s'a aprins țîrgșorul Stăniliești din județul Tecuci în România. Focul, ajutat de vînt, s'a întins preste tot țîrgșorul. Numai 7 case, care erau pe la margine, au putut scapa. Din cauza vîntului, care ducea schinteile, s'au mai aprins și alte 4 case din satul vecin, care este în apropiere. Locuitorii dorm pe câmp și n'au nici de mîncare. S'a început o anchetă, spre a se afla cauza focului. Așa scie „Universal“.

Un banhier misterial. Un Francez cu numele Charles Duval s'a stabilit sînt acum 4 ani în România, trăind parte în București, parte în Turnu-Severin. La început trăia modest, dar' mai apoi, după-ce se căsătorii cu vîduva unui alt Francez, începu să ducă casă mare și să cheltuească foarte mult. În casa lui venia chiar și dl Contoly, reprezentantul Franței la București. Deodată veni o hărție dela guvernul francez, care cerea arestarea și extradarea banhierului Charles Duval. Se dovedise adică, că acest domo împreună cu bărbatul dîntîi al nevastei sale fusese stabilit ca banhier în Paris, de unde pleasră într'o bună țî, ducînd cu ei un milion de franci, care nu erau ai lor, ci înapoi dela o mulțime de oameni creduli. Precînd urmau pertractările de extradare între guvernul francez și cel român, dl Duval dispără din România, precum se scie din București, fără ca să se fi putut afla, în care parte a luat-o. Se înțelege, și milionul l'a dus cu sine.

Principele de Bismarek. În cea mai nouă listă de rang a armatei principele de Bismarek figurează la regimentul de curasieri de Seydlitz à la suite; în lista de anciennitate e indus ca „Otto principe de Bismarek duce de Lauenburg, colonel-general al cavaleriei“.

Tempul prin părțile noastre. De o vreme încocoare prin părțile noastre a început a bate vîntul, la început domol, apoi tot mai vehement, până-cînd în cele din urmă s'a schimbat într'un adevărat orcan, care vîia de-ți era mai mare groaza. În fine vîntul s'a mai liniștit, cerul se acoperi de nori și o ploaie abundantă a început a se vîrsa asupra pământului însetat, spre bucuria economilor noștri, care erau împedețai în lucrările lor din cauza secetii și asteptau cu neastîmpăr ploaia. Acum dorința economilor este împlinită. Din cauza ploii țîrgul de țeară de aici, care are loc în săptămîna asta, nu va fi așa bine frecventat. — Precînd la ges a ploii, pe atunci munții și colinele până jos la Reginari sînt acoperit de zăpadă, din care cauză temperatura a scădut. — În decursul după amezii de astăzi cerul s'a înscunat eară și soarele a început a străluci în toată splendoarea sa. Vom ave așadar earăși timp trumos.

Sinodul archidieceșan gr.-or.

Raportul general al consistorului archidieceșan ca senat bisericesc. (Urmare și fine.)

II. Secțiunea pedagogică din seminarul archidieceșan. În secțiunea pedagogică a seminarului archidieceșan cu începutul anului școlar 1888/9 s'au înscris 54 de elevi, dintre care în decursul anului au părăsit institutul 5. A rămăși deci cu finea anului numărul elevilor cu cifra de 49, și anume în cursul I. elevi 16, în al doilea 19 și în al treilea 14. Studiile s'au predat prin 3 profesori ordinari din secțiunea aceasta, apoi prin 2 profesori din secțiunea teologică, ear' studiile tehnice prin cei 2 profesori extraordinari. În comparație cu anul trecut se arată o descrescență de 7. Programa se alătură sub 3.

III. Școale populare.
a) Copii de școală. În anul școlar 1888/9 numărul elevilor obligați a frecuenta școala ni-se prezentează în următorul tablou: Dela 6—12 ani. Obligați: Copii 35.750, copile 30.365, suma 66.115, din care au frecuentat în semestrul I. copii 26.189, copile 18.696, suma 44.885. Dela 12—15 ani. Copii 13.457, copile 11.980, suma 25.437, din care au frecuentat în semestrul prim copii 6.510, copile 5731, suma 12.241. Suma tuturor copiilor obligați a frecuenta școala este 91.552. Suma tuturor copiilor, care au frecuentat școala în semestrul I. este 57.126 sau 61%. În comparație cu anul școlar premergător se arată la copiii obligați a frecuenta școala o creștere de 1856 și la care au ceretat școala o creștere de 2555. Date mai speciale sub 3.

b) Adjustarea școalelor. Edificii școlare proprii sînt arătate 651, inchiriate 153. Din toate apar corăspunzătoare 590 și ca necorăspunzătoare 214. Grădina de pomărit e arătată în 481 comune, dintre care 269 apar ca cultivate și 212 ca necultivate. În comparație cu anul trecut se arată la grădinile de școală o creștere de 44, la cele cultivate o creștere de 1 și la cele necultivate o creștere de 46. Întocmiri pentru gimnastică au 250 comune bisericesci. Date mai speciale sub 3.

c) Averele școalelor. Nemiciătoare: edificii și pământuri fl. 743.949-88, mișcătoare: bani, hărții de valoare, mobile etc. fl. 189.861-51,

suma 933.811-39. Venitul total anual al școlilor este în suma de fl. 75.635-69. În comparație cu anul trecut școlile au arătă la venitul total a averii o descreșcere de fl. 38.034-21 și la venitul anual al școlilor o creștere de fl. 3512-68. Date mai speciale sub 3.

d) Salarele învățătorilor. Salarele solvite învățătorilor în întreaga archidieceșă dau suma de 168.674 fl. 60 cr. În medie mediu computat vino pe un învățator suma de 170 fl. Salarele s'au solvit: a) la fonduri școlare fl. 22.527-53; b) din aloca. fl. 30.493-68; c) din lada bisericilor fl. 19.096-39; d) dela popor fl. 72.644-78; e) din sîta in-voare fl. 4279; f) victualii fl. 5737-20; g) cuartir fl. 7991-50; h) lemna de foc fl. 5914-02; suma fl. 168.674-60. În comparație cu anul trecut cu o sumă totală de fl. 164.058-93, rezultă o creștere de fl. 4615-67. Date speciale sub 3.

e) Numărul școalelor. Rubrica această cuprinde date statistice pentru anul școlar curent. Ele ne arată tabloul următor: Archidieceșca de prezent are 1214 comune bisericesci, dintre care 938 matre și 276 fili. Dintre aceste susțin școala proprie 744 matre și 26 fili, cu totul 770. Nu susțin școala proprie 185 matre, 249 fili, cu totul 344 comune bisericesci. Dintre aceste afiliate la școala de ale noastre sînt matre 62 și fili 114; ear' elevii din celelalte comune sînt aviați la cercetarea de școale straine și starea lor a următoarea: La greco-catol. 33 matre și 12 fili, la romano-catolici 3 matre și 4 fili, la evang. reformați 5 matre și 19 fili, la evang. luterani 7 matre și 22 fili, la unitari 1 matre și 3 fili, la școala de stat 26 matre și 14 fili, la școala comunale 31 matre și 46 fili, la școala de reuniuni private 10 matre și 1 filie. Iarșigistrate protopresbiteratele după numărul comunelor, care susțin școala proprie, ni-se prezentează următorul tablou: Zarand 39 comune din numărul total 60, Agnita 34 din 37, Cluj 33 din 46, Iia 32 din 45, Făgăraș 30 din 37, Sibiu 27 din 33, Sebeș 27 din 33, Alba Iulia 26 din 40, Orăștie 26 din 36, Sighișoara 26 din 40, Bran 22 din 22, Dej 22 din 33, Gioagiu I. 22 din 37, Gioagiu II. 22 din 30, Reghin 22 din 27, Avrig 21 din 23, Mercurea 21 din 24, Unguraș 21 din 26, Abrud 21 din 23, Cohalm 20 din 37, Hațeg 19 din 76, Lupșa 19 din 30, Bistrița 18 din 28, Deva 18 din 54, Treiscaune 18 din 56, Brașov I. 16 din 17, Cămpeni 16 din 20, Dobra 15 din 26, Mediaș 15 din 24, Têrnava-sup. 15 din 18, Brașov II. 14 din 28, Cătacea-de-peatră 14 din 16, Solnoc 14 din 17, Mureș-Oșorheiu 13 din 31, Seliște 13 din 13, Têrnava-infer. 13 din 26, Turda 13 din 28.

e) Invățătorii. Și la rubrica această servim cu datele de pe anul școlar curent. Numărul total al învățătorilor este 893. Dintre aceștia sînt definitivii 429 și provizorii 464. Aceștia se împart eară în 2 categorii, provizorii cu calificațiunea prescrișă 141, ear' restul de 323 este categoria învățătorilor tolerați, adică indiviți, care nu au calificațiunea prescrișă de lege și sînt numai tolerați, ca școalele se nu rămînă cu totul goale. Iarșigistrate după numărul învățătorilor definitivii, oficiile protopresbiterale se prezentează în ordinea următoare: Sibiu 30 din suma totală 42, Brașov I. 26 din 35, Agnita 25 din 37, Bran 24 din 32, Seliște 24 din 27, Sebeș 23 din 39, Brașov II. 19 din 23, Orăștie 18 din 29, Zarand 18 din 39, Cohalm 15 din 21, Treiscaune 15 din 21, Mercurea 14 din 28, Bistrița 13 din 18, Făgăraș 13 din 33, Sighișoara 13 din 30, Iia 12 din 32, Unguraș 12 din 21, Avrig 11 din 28, Dobra 10 din 17, Mediaș 10 din 15, Abrud 9 din 21, Cămpeni 9 din 19, Reghin 9 din 22, Mureș-Oșorheiu 8 din 13, Alba-Iulia 7 din 25, Gioagiu I. 7 din 23, Hațeg 6 din 18, Cluj 5 din 35, Deva 5 din 18, Dej 4 din 22, Lupșa 3 din 19, Solnoc 3 din 13, Têrnava-sup. 3 din 16, Têrnava-infer. 2 din 13, Turda 2 din 13, Cătacea-de-peatră 1 din 14, Gioagiu II. 1 din 22. Iarșigistrate după numărul învățătorilor fără calificațiunea prescrișă oficiile protopresbiterale se prezentează în ordinea următoare: Cluj 23 d. sumă tot. 35, Gioagiu I. 15 d. 23, Iia 15 d. 32, Alba-Iulia 14 din 25, Dej 14 din 22, Gioagiu II. 14 din 22, Zarand 14 din 39, Têrnava-superioară 13 din 16, Lupșa 12 din 19, Cătacea-de-peatră 11 din 14, Făgăraș 11 din 37, Sighișoara 11 din 30, Agnita 10 din 37, Avrig 10 din 28, Solnoc 10 din 13, Abrud 9 din 21, Deva 9 din 18, Hațeg 9 din 18, Cămpeni 8 din 19, Mercurea 8 din 28, Reghin 8 din 22, Sebeș 8 din 39, Turda 8 din 13, Orăștie 7 din 29, Bran 6 din 32, Unguraș 6 din 21, Cohalm 5 din 21, Dobra 5 din 17, Mediaș 5 din 15, Sibiu 5 din 42, Têrnava-inf. 5 din 13, Treiscaune 4 din 21, Brașov I. 3 din 35, Bistrița 3 din 18, Mureș-Oșorheiu 2 din 13, Seliște 2 din 27, Brașov II. 1 din 23. Despre școale și învățători se alătură acestui raport un conspect tabelaric, și despre prunci de școale, averea școalelor, venitul anual al școlilor și despre salariile învățătorilor asemenea un conspect tabelaric în noaptea sub semnele 3. și 3/.

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Iernii II. — Administrația: Str. Căminii I.

Se prenumerează și la poște și la librării.

În București

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsicani 35.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Sibiu, 20 Aprilie st. v.

(Δ) Ideea de stat maghiar e salvată. Brankovics este ales patriarh.

Și că în adevăr salvată se simte ideea de stat maghiar în sfere anumite prin rezultatul alegerii, se vede din adăușul ce biroul de corespondență îl pune...

Va fi, nu ne îndoiim, mare insuflețire din cauza rezultatului alegerii ce ieri a avut loc în reședința metropolitană din Carloveș.

Șeptedecei votanți au fost de față în congresul național-electoral bisericesc al Sârbilor. Din acești șeptedecei, patru-

În sinul alegătorilor divizați în două tabere, din care o parte considerabilă n'a ținut de demnitate nici a se dimita la alegere, sigur că insuflețire mare n'a putut să fie.

Insuflețirea cea mare așadar nu poate fi decât în sinul aceluia, care au dorit rezultatul acesta al alegerii, care erau tot cu gheața în sin, că rezultatul alegerii va fi cu totul altul și e arăși vor fi silii a-și da liberalismul și respectul către legi de gol înaintea lumii și înaintea Europei.

A ajuns. Candidatul ei a eșit din urnă. Să n'aibă dreptul de a respira odată liber, ca și când i-s-ar fi luat o peatră de moară de pe piept?

Biroul de corespondență, când în telegrama, prin care a publicat urbi et orbi rezultatul alegerii din Carloveș și a adăuș cuvintele: „mare insuflețire”, a

pus înaintea publicului în locul fotografiei congresului electoral din Carloveș fotografia sferelor guvernamentale șovinistice ungurești.

Dealtmintrelea, ce și putea alta să facă? În timpul de față substituiri ca cea din urmă sînt normative. Popoarele din țările ungurești cu aspirațiunile și pretenșiunile lor drepte trebuie să stea la o parte.

Un lucru bun însă totuși putem admite și noi, că s'a ajuns prin alegerea de ieri din Carloveș. Guvernul este de astădată scutit de a cauza perplexități Coroanei, cum causase când cu numirea „neuitatului” Angyeli.

Însă cum rămânem cu bucuria, la care ne țineam și noi oare-cum în drept de a avea oareși-care aspirațiuni și pretențiuni?

Sărbii, diceam noi înainte cu vreo opt zile, sînt coreligionarii Românilor în număr considerabil. În sinul națiunii române se află o metropolie ortodoxă ca a Sârbilor și coordonată acesteia. Măncând dela tesa, că dacă îi merge unaia bine, trebuie să se bucure și cealaltă, ar ave și Români și simtă ceva din „insuflețirea cea mare”.

Este însă cu puțință, ca Români să se entusiasmeze de rezultatul alegerii săvîrșite ieri în Carloveș?

În țările ungurești sîntem încă departe de zilele acele, în care popoarele să se poată bucura împreună cu guvernul. Este trist, că este așa, însă putem noi schimba ceea-ce au stricat și strică mereu alții?

Din cele premise este evident, că insuflețirea cea mare n'a putut fi pe partea reprezentanților poporului ortodox sârbesc, ci pe partea guvernului și a aderenților lui. Ca unii, care avem înaintea noastră o experiență de mai bine de două decenii, scim ce va să însemneze, când guvernul nostru este „insuflețit” de ceva. Din toate insuflețirile lui, în decurs de două decenii, n'avem de înregistrat decât obstacole în dezvoltarea noastră din o cauză prea cunoscută.

Și ceea-ce se întîmplă cu noi, se întîmplă și cu Sârbii ortodoci din țările ungurești.

Ne putem noi dar bucura de „insuflețirea” aceluia, care se bucură, când le succede a pune altora, în cazul prezent Sârbilor, obstacole în dezvoltarea lor, fără îndoială tot din cauza cunoscută?

Mai este încă ceva ce ne strînge piepturile, ca să ne putem respira veseli din cauza faptului petrecut ieri în Carloveș. Diceam tot noi înainte cu opt zile, că șovinismul maghiar se căesece, că a permis bisericilor sârbe și române ortodoxe a se regula pe baze constituționale și totodată și naționale și că același își bate capul, cum se anihileze constituționalismul și naționalismul în aceste două biserici.

Teamă ne este deci foarte mult, că prin reușita de ieri în Carloveș, șovinismului maghiar i-a succes a pune minele, care la timp potrivit să derapene ceea-ce s'a alcătuit sub înțeleapta conducere a resortului cultelor și instrucțiunii publice decât fericitul bar. Eötvös. În dauna regatului unguresc să derapene, se înțelege. Însă aceasta pentru șovinisti este de puțină importanță. Ei sînt satisfăcuți, dacă pot strica concetățenilor lor nemaghiari. Într-această vedă ei patriotismul. Cine se bucură de asemenea lucru, fie el oricine, este înaintea lor adevăratul patriot.

Trebuie așadar și Români și Sârbii să fie de aci înainte cu îndoita atențiune asupra mersului constituțional în bisericile lor, ca să nu dea ei privilegiul șovinismului maghiar să se amestece în afacerile lor bisericești. Să nu creadă cumva, că guvernul, când pune un instrument al seu sau al șovinismului maghiar undeva, are să servească totodată și de parafuz al institutului, în fruntea căruia s'a așezat acel instrument. Când îi va veni guvernului și șovinismului la socoteală, puțin îi pasă de instrumentele sale. Le aruncă în aer fără de nici un scrupul, pentru-că își dă instrumente mai găsim noi și pentru-că și pentru guvern și pentru șovinism și sînt principii: scopul sfîntesc mijloacele.

Și apoi mai departe ce-i pasă și guvernului și șovinismului? Peară regatul unguresc, numai ideea de stat maghiar să fie salvată.

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 20 Aprilie st. v.

Afaceri interne.

Consultările asupra cestiunii congreui se vor începe din nou în decursul acestei luni; „Pesti Napló” află anume, că ministrul de culte a convocat comisiunea congreui pe 20 l. c. n., după-ce episcopii catolici au trimis deja ministrului hotărîrile ce le-au luat cu privire la rezultatele consultărilor

comisiunii respective de până acum. Din partea episcopatului au fost delegați în acea comisiune arhiepiscopul Samassa, episcopul Schlauch, episcopul Schopper și episcopul baron Hornig. Consultările iminente se vor ocupa cu rezolvarea mai multor cestiuni dorită de Majestatea Sa, și anume cu rezolvarea dreptului de patronat, a competențelor lecticale, și în sfîrșit cu cestiunea, dacă au să se conscrie venitele tuturor preoților catolici sau numai ale celor slab dotați.

O adresă de neîncredere către Dr. Bieger.

„Národní Listy” publică în fruntea foii o adresă de neîncredere, pe care a primit-o Rieger din cercul electoral Eisenbrod-Semil, pe care îl reprezintă dela 1848 încoace. Adresa subscrisă de 56 alegători și afirmă, că până în cel din urmă bordeiu s'a simțit lovitura, pe care Rieger a dat-o drepturilor națiunii și în urma căreia Germanii prin votul curial pot de aci înainte să zădărnicească orice pas ce s'ar face în favorul dreptului public; Rieger a cășunat mari pagube națiunii, i-a sacrificat drepturile; în contra atitudinii lui se protestează cu toată puterea și, conform propriilor sale cuvinte, că își va depune mandatul îndată-ce ar veni în contradicție cu majoritatea alegătorilor sei, e rugat a-și depune mandatul încă înainte de a se deschide dieta.

Raportul dintre Germania și celelalte puteri europene.

„Hamburger Nachrichten” aduce un articol despre raportul dintre Germania și celelalte puteri europene și „Pester Lloyd” nu e sigur, dară acest articol nu e și el cumva inspirat dela Friedrichsh. Diarul din cestiune expune, că, după-ce Germania nu are nici un interes în Balcani, e oare-cum justificată speranța presei rusești, că Germania ar lăsa mână liberă politicii rusești. După închiderea Bosforului, Rusia nu are de gînd să devină puterea centrală predominantă și să amenințe Europa apuseană, ci voește să închidă numai Bosforul, pentru a se pute îndrepta cu toată puterea spre Asia. E cu totul greșită părerea, că între Germania și Franția s'ar pute restabili relațiuni de încredere, care ar înlătura pericolul, în contra căruia s'a încheiat întreita alianță. Pacea între cele două națiuni se va pute nutri, dar' ori-ce încercare de în-

țelegere mai departe s'ar zădărnici din cauza opiniei publice din Franția și din cauza intereselor Germaniei.

Evenimentele din Sârbia.

Evenimentele din Sârbia merita o deosebită atențiune. Alaltieri s'a închis Scupeina cu un mesaj al regenților, în care se înșiră rezultatele sesiunii parlamentare și se exprimă mulțumirea pentru devotamentul patriotic, cu care Scupeina a votat toate legile privitoare la noua constituție. Punându-se budgetul pe baze mai sigure și răscumpărându-se monopoliurile, venitele statului s'au regulat și s'au înmulțit în mod considerabil. Mesajul constată cu satisfacție scăderea deficitului la jumătatea sumei din anul trecut, precum și concluse îndreptate spre îmbunătățirea puterii armate.

Mult mai interesant e însă un raport despre acea ședință secretă a Scupeinei, în care s'a spus deputaților, că noile poveri militare stau în legătură cu viitorul amenințat și cu alianța cu Rusia. Intreaga Scupeină s'a declarat cu insuflețire pentru alăturarea la Rusia și a izbucnit în strigări de „Zivio!” la adresa Țarului.

Raportul amintit al diarului „Daily News” și sună astfel:

În ședința secretă a Scupeinei ministrul-președinte Gruici a cerut un credit de șapte milioane franci pentru scopurile armatei, prezentând Scupeinei acte importante, care ilustrează viitorul ca foarte îngrijitor. După-ce Scupeina a acordat în unanimitate acest credit, un deputat radical a interelat guvernul, dacă Sârbia, la cas că ar ajunge într'un conflict serios, stă singură, sau guvernul s'a îngrijit de cu bună vreme de aliați bizuiți. Președintele Pasici a făcut apoi un eseu despre călătoria sa în Rusia și a declarat, că în cazul unui răboiu Sârbia nu va rămâne izolată, ci va învinge ori va căde deodată cu cel dintîiu stat din Europa. Când Pasici a repetat la urmă cuvintele Țarului, că el nici-când nu uită de frații sei sârbi, Scupeina a izbucnit în urale insuflețite pentru Țarul și pentru regele sârbesc.

Afacerea majorului Panța.

După împărțirile, pe care „Corr. de l'Est” le primesce din Sofia, procuratorul militar a încheiat deja ceree-

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Material jargon de dialect sêlagian.

De

Vasilie Vaida.

(Urmare.)

Indrê=ori-ce soi de ac. (Com. Baiță, distr. Cehul S.)

Ingerel=geometru, inginer.

Inburd, inbord=rêatoru; obicnuit este cuvîntul în acest sens și în Biharea.

Invâluituri=amestecătura de otavă și paie ce țeranii dau vitelor.

Intfurluesc, inchiurluesc=ar a doua-oară ogorul.

Incușluesc=a umbra în giurul cniva roată-roată cu scop astut, și în acest sens se obicnuiesc ca colorit ironic; se mai dîce despre rimător, când socioreasc mereu în paie ca să-și progătească culcuș bun, despre găină când își tocmește cuibul.

Io=eu; io este folosit în multe ținuturi din Ungaria și Ardeal, de aci se poate explica și încercarea unor gramatici de a-l introduce și în graiul literar, dar' precăt se vede, până astăzi fără de rezultat, dealtfel este o formă tot atât de vechie ca și eu; astfel spre pld. în „Psaltirea Scheiană”, a cărei origine dl I. Bianu o pune între 1482-1485, citim: „Fură lacrămile mele mie pâre și și noapte, cînd'u gice mie în toate zilele: io e Deul tău?” (Ediț. Bianu, pag. 131.) În

psaltirea diaconului Corosi publicată pentru prima-dată la a. 1577, ear' la a. 1881 de erd. Hajdeu, citim: „io nu era frică” (pag. 29, ediț. Hajdeu), unde io stă pentru mie”.

Iosâg=avere, bun material și îndeosebi vitele dela o economie. Este ungr. jósâg.

Iobagiu=sclav. Din cărțile mai vechi din Ardeal ocură în „Catechismul calvinesc”.

(Vezi pag. 125, ediția Bariț.)

În părțăștiină=împărțisce, împărțire.

Ir=unsoare molcuță. Ungr. ír.

Irhă=pele foarte subțire.

Irimă=înimă. Nu pretutindenea în Sêlagiu se obicnuiesc cu rotacism, ci mai mult în nisece comune din districtul Cehului, situate sub „codru” ce desparte Sêlagiul de com. Sătmar. Într'un descântec din comitatul Băița:

„In dosu-i ca-o ruge mare,
„In față ca sfîntu soare,
„Cătă căți basăduște,
„Irima ghin îi topduște,
„Cătă căți se-a uita,
„Irima ghin îi a seca”. etc.

Într'o doină de o frumșeță rară:

„Astă-noapție și eri noapție
„Tată noapție n'am durulit,
„Că irima mi s'o stăgbit,
„Irima cu sufletu;
„Că irima mi-ar ibghi,
„Dar sufletu așe grăie:
„—Taci, tu, taci irima mē,
„Că tu n' ai pămînt hoghinșești,
„Dară io mē cănonțesc”.

Cuvîntul irimă este unu dintre cele mai dese ce ocură în graiul viu al Românilor

de astăzi cu rotacism; este des și în codicele Voroneșean și psaltirea Scheiană, astfel în aceasta din urmă, ediț. Bianu, pag. 69, citim: „Nevinovatul cu mărul și curatul cu înrema”.

Ipen=întreg, sănătos. Ungr. ép.

Ipenesc (mē)=me însănătoșez. Ungr. épulni.

Ipuletu=clăditură, edificiu; este des în trebuințat. Ungurescul épület.

Ipulesc (mē)=îmi edific. Verbul este format din substantivul épület.

Ișor=ușor; foarte adese-ori se pronunță și ișor pentru ușor.

Iștalău=poiță; Români l-au împrumutat dela Unguri, precum arată terminațiunea dă, ear' ungurescul istaló este nemțescul: der Stall — În balada: „Maica nemilouă”: „Egi, măicuță, pân' afară
„Și bagă geuua n' cămară
„Și murguță n' iștalău,
„Nu 'ți-oiu fi ficiorul tău”.

„Tribuna” Nr. 73. a. 1888. L. Bran.

Iuhă=la carelo pentru cai partea dela capetel crengărilor dela inimă.

Iuș=drept de moștenire, se folosește, dar' foarte araro-ori și simplamente pentru a exprima conceptual: drept; cuvîntul în graiul țeranilor e introdus prin administrația vechie ungurească, îl aflăm și în explicarea unei hîrtii guvernale în sinodul dela an. 1782 din Blaj, publicată de rev. domn I. M. Moldovan în „Acte sinodale”, unde citim: „Două lucruri ați putut cunoaște, a)

... b) cum s'au milostovit a ne lăsa în loc iușul al țerei după obiceiul acestui Scaun”. (Pag. 114.) Tot acolo: „s'au milostovit a ne lăsa iușul nostru în puterea sa”.

Iz=gust, miros. Ungr. íz.

Izulețu=miros, duhoare; se înțelege totdeauna miros urit.

J.

Jăcuțu=executor.

Jeb=buzunar. Ungr. zseb.

Jele=jale. Într'un cântec ostășesc:

„Rămăi mândră sănătoasă,
„Ca și-o vioră trumoasă,
„Că io mē duc sănătos
„Ca și-on roșmalin crengos;
„Numa-atăta mîli mîi greu,
„Pân' ce merg ghin sată mîneu,
„Numa-atăta mîli mîi jelo
„Pân' ce ved mândre ghe-a mele”.

Jelêr=omul ce șede în casa altuia și pentru-ce drept taxă plătește prin muncă cu palma. Cuvîntul ocură și în catechismul calvinesc, unde se citește: „Ne dobitocul teu, nece jellarii caril simtu di în lăuntruță porței tale”. — Se derivă dela ungurescul zselér.

Jenuesc, sens activ și reflexiv=suspicioz.

Ungr. gyanusitok.

Jașcău=săculeț. În o satiră populară:

„Lelea-i lungă
„Cât o pungă,
„Tată-so cât-on jașcău
E. Bran. („Steaua Mării”, foia scrisă a teol. din Gherla.)

Cuvîntul este ung. szaskó.

În altă poezie populară:

„Lehiță din Husasău
„Poartă pipă și jașcău”.

„Gaz. Trans.” Nr. 154 an. 1888. I. M.

Jevruică=fereastră de formă rotundă în pârtele din dosul casei. (Com. Bănișor, distr. Șimleului.) Într'o poezie populară:

„Nime n' lume nu-l aude,
„Num' o mândră de nevastă
„Pe jevruică de fereastră”.

„Gaz. Trans.” Nr. 238 an. 1888. I. M.

Jib=mare, foarte, cu mare țarie, cu mare greutate. Într'un cântec ostășesc:

„Dar' s'ermanii feciorii
„Plică pe jos ca snoptii,
„Ca și iarba primăvara,
„Ca otava colo toamna;
„Când soarele răsăre,
„Plumbghii pe noi jib căghă,
„Când soarele scăpata,
„Plumbghii pe noi jib plică”.

Jilip=canalul ce duce apa la moară. Ungurescul szilip.

Jinău=suspicioz. Ungurescul gyan.

Jip=pajițe. Ungurescul gyep.

Jordă=prăjină; prăjină nu este cunoscută.

Jontăniesc=bat pe cineva de sună; fac stropet priu lovitură de secura în lemn, prin lemn de lemn.

Jup=snopul trierat la spico. Ungurescul szep. A lega cu jupții—a învali cu snopi trierați la spico.

Jurincă=juniucă.

tares în afacerea majorului Panița. Procesul se va începe săptămâna viitoare. Procuratorul cere pedeapsă de moarte pentru Panița, ca urzitorul conjurației, și aplicarea §-lui 58 al legii penale cu privire la ceilalți acușați, adică carcer greu de 3—15 ani. Multe scrisori ale unui anumit Jacobsohn, dragoman al legațiunii rusești din București, au fost din nou sesisate. Se știe că s'a constatat, că Panița a fost unealta oarbă a partidului panslavist.

Alegerea patriarhului sârbesc.

Despre antecedentele alegerii patriarhului bisericii naționale-sârbești, s'evirșită în ședința congresului de ieri, avem următoarele informațiuni telegrafice din Carloveț:

Președintele ședinței dela 30 Aprilie a fost vicepreședintele Dumcio. După autentificarea protocolului a prezentat Drul Maximovici în numele comisunii de 15 adresa de lealitate către Maiestatea Sa, prin care congresul mulțumesc, că intrarea lui s'a concesi la termen legal și s'a dat ocaziune să-și continue activitatea în interesul bisericii, al școlii și al fundațiilor și să poată crea condițiile pentru susținerea și dezvoltarea autonomiei garantate prin lege. Congresul este convins, că Maiestatea Sa dorește regularea definitivă a raporturilor încurcate și neglijate, atât în favoarea bisericii și al poporului, cât și spre binele patriei iubite. Congresul dă asigurarea solemnă, că în exercitarea drepturilor autonome, cu deosebire a dreptului cardinal de a-și alege metropolitul, se va nisa a alege un astfel de cap al bisericii care, fiind cu credință neștrămutată către Maiestatea Sa, iubindu-și biserica și poporul, va căștiga și va legitima Preaînalta încredere prin zel, acțiune și caracter. Mai departe după alegerea metropolitului în actualul period de trei ani, congresul se va sili a termina clădirea autonomiei bisericești. În sfârșit congresul roagă pe Maiestatea Sa a primi preagrațios expresiunea credinței, devotamentului și alipirii neștrămutate și dovedite către Maiestatea Sa și întreaga Casă domnitoare și a dăruți în viitor poporului sârbesc reprezentat în congres spre mângâiere grația Sa de monarch.

Drul Vucetici voesc să petiționeze în adresa de lealitate către Regele pentru aprobarea statutului despre alegerea metropolitului, ear' alegerea patriarhului să se facă numai după această aprobare.

După dezbaterea urmată cu vioiciune, însă cu multă dignitate, toți vorbitorii au accentuat în modul cel mai călduros lealitatea către Regele și către Casa domnitoare, ear' amănamentul lui Vucetici, după ce a vorbit contra Drul Maximovici, a fost respins și adresa primită cu toate voturile contra 5 între strigăte frenetice de „Jivio“!

După aceea a fost condus în sală printr'o deputațiune comisarul reg. baronul Nikolics. Comisarul, încungiurat de secretarii Jorgovici și Cirič, a luat în primire adresa prezentată de vicepreședintele și a promis, că bucuros o va depune la treptele Preaînaltului Tron. El a asigurat congresul de grația neștrămutată a Maiestății Sale și l'a provocat să facă alegerea metropolitului în modul obicnuit din vechime și să-și comunice apoi rezultatul. Totodată el a șis, că voința Maiestății

Sale este, ca dintre episcopii metropoliei sârbești din Ungaria să fie ales acela, care prin zel deosebit s'a distins mai mult în împlinirea misiunii sale și prin urmare este mai iubit Maiestății Sale și mai dorit decâtă bisericii. Alegerea unui asemenea episcop va fi întărită, ear' bisericii sârbești îi va fi spre folos. Afară de patriarh, congresul se-și mai alegea comitetul congresual și comisiunea pentru revizuirea socotelilor și pregătirea proiectelor.

Revizuirea baronului Nikolics, care a fost citită și în limba sârbească, a fost aclamată cu vioiciune și comisarul condus în mod solemn ear' la locuința lui. A făcut cea mai bună impresiune, că în vorbirea sa comisarul a desavuat sârbătorește opozițiunea, care a afirmat, că congresul este numai un congres electoral.

Atitudinea compactă a majorității în această ședință a avut asupra majorității efect foarte mare, cu deosebire partidul liberal a rămas cu desăvârșire fără direcție. După ce modificările adresei, propuse de opozițiune, au fost respinse, au declarat după ședința doi membri ai acestui partid, că repășesc. Astfel partidul este redus la 16 membri. În ședința clubului acestui partid, ținută după amiază, s'au declarat doi membri pentru alegerea lui Brancovici. Cea mai mare parte a membrilor era pentru Jivcovic, ear' cinci membri, între care Vucetici și Polit, au declarat conform enunțațiunii lor, făcută în ședința plenară, că nu vor vota pentru nici un candidat, fiindcă statutul de alege, votat de congres, n'a fost sancționat. Până acum numai radicalii susțin candidatura lui Stoicovici, ear' o înțelegere între cele două partide nu s'a putut face!

Este posibil, că și dintre radicali se vor obșinē cășiva dela vot și astfel alegerea lui Brancovici este cu desăvârșire sigură.

CRONICĂ.

Maiestatea Sa împărăteasa-Regină, după cum se telegrafează din Wiesbaden, terminându-și cura, a plecat alaltăieri la orele 12 și 40 min. împreună cu Archiducesa Maria Valeria la Viena.

Numiri. Ministrul reg. ung. de justiție a numit notari pe subnotarii: Geza Nyirő dela judecătoria cerc. din Murș-Ludoaș la tribunalul reg. din Dej și Iosif Kiss dela judecătoria cerc. din Aradul-nou la tribunalul reg. din Arad. Mai departe au fost numiți subnotarii practicanți în drept: Geza Lokody dela tribunalul reg. din Murș-Oșorheiu la judecătoria cerc. din Murș-Ludoaș, Frideric Haupt dela tribunalul reg. din Bistrița la judecătoria cerc. din Reghinal-săseșc, Andreiu Solyom dela tribunalul reg. din Arad la judecătoria cerc. din Lippa, Andreiu Szunyogh dela tribunalul reg. din Biserica-Albă la judecătoria cerc. din Deta și Dr. Alexandru Schartner dela tribunalul reg. din Arad la judecătoria cerc. din Aradul-nou. Diurnistul Eduard Eble dela judecătoria cerc. din Abrud a fost numit scriitor la judecătoria cerc. din Teaca.

Transferări. Scriitorul Gustav Noesner dela judecătoria cerc. din Ilonda mare a fost transferat în aceeași calitate la judecătoria cerc. din Teaca, ear' medicul Dr. Antoniu Kádár dela minele din Baia-mare a fost transferat în aceeași calitate la cele din Kapnikbánya, ear' în locul lui în Kapnikbánya a fost numit medicul-super. Dr. Ludovic Barcsi dela regimentul de husari Nr. 12.

Cărți aprobate. Ministrul de culte reg. ung. a aprobat următoarele cărți de școală: Ioan Georgescu: „Curs practic de economie pentru școlile populare“ etc. a doua edițiune. (Brașov, 1890, tipogr. Ciurcu.) Hipolit Ilasievici: „Curs metodic de istoria naturală pentru școlile populare“. (Brașov, 1890, tipografia Ciurcu.)

Școala de cadeți din Sibiu. Cu începerea anului școlar viitor se vor primi în școala de cadeți de aici 30 până la 50 elevi. Cererile de primire corespundător instruite sunt a se înainta cel mult până la 20 Iulie la comanda școlii numite. Cererile sosite mai târziu și necorespunzător instruite nu se vor lua în considerare. Contra respingerii vre-unui aspirant nu începe recurs. Dintre condițiunile de primire generale sânt de însemnat următoarele: 1. Să fie cetățean austriac sau ungar. 2. Să aibă aptitudinea corporală. 3. Să aibă o viață nepătată. 4. Să aibă etatea recerută și adică: pentru anul I. al 14-lea an de etate împlinit și netrecut preste al 16-lea, pentru II. al 15-lea an împlinit și netrecut preste al 17-lea, pentru III. al 16-lea an împlinit și netrecut preste al 18-lea, pentru IV. al 18-lea an împlinit și netrecut preste al 20-lea. Etatea se compute cu 1 Septembrie. Asentarea aspiranților primiți va avea loc numai după absolvirea școlii de cadeți. Aspiranții dela trupă se primesc numai în anul II, III și IV. 5. Să aibă studiile pregătitoare, ceea ce va avea să documenteze prin atestatul dela școală și prin un examen de primire. Aspiranții au să documenteze atestatele dela școală că a absolvit cu succes în destulor pentru anul I. patru clase reale sau gimnastice, pentru II. cinci, pentru III. șase și pentru IV. gimnasiul sau școala reală sup. sau vre-o altă școală pe o treaptă cu aceste. 6. Aspirantul e îndatorat să și procura din mijloacele sale recuzitoale de lipsă. 7. Didactul de școală pentru fii persoanelor militare de orice categorie e de 12 fl. la an, pentru fii de ofițeri în rezervă, pentru funcționarii de stat civili sau de Curte și pentru servitorii de stat civili sau de Curte 60fl., ear' pentru toți ceilalți cetățeni 120 fl. Didactul se plătește în două rate anticipate și adică la 18 Septembrie și la 1 Martie. De didactul nu poate fi nimeni scutit și ratele deja plătite nu se mai înapoază. La cerere trebuie să se aducă următoarele documente: 1. Extras de boț. 2. Atestat de indigenat. 3. Atestat medical dela un medic militar în activitate. 4. Atestatul de școală de pe întreg anul școlastic 1888-89 și atestatele de pe semestrul I și II. al anului școlastic 1889-90. 5. Atestat de vaccinare. 6. Atestat de moralitate din partea organelor politice, la care aparține aspirantul. Cererea și atestatul medical au să fie prevăzute cu timbru de 50 cr., celelalte actiune cu timbru de 15 cr., dacă nu sânt deja timbrate. Broșuri despre organizarea și condițiunile de primire ale școlilor de cadeți se află la L. W. Seidel și fiul în Viena și la librăria Schmiedicke în Sibiu.

Școala de cadeți din Sibiu. Cu începerea anului școlar viitor se vor primi în școala de cadeți de aici 30 până la 50 elevi. Cererile de primire corespundător instruite sunt a se înainta cel mult până la 20 Iulie la comanda școlii numite. Cererile sosite mai târziu și necorespunzător instruite nu se vor lua în considerare. Contra respingerii vre-unui aspirant nu începe recurs. Dintre condițiunile de primire generale sânt de însemnat următoarele: 1. Să fie cetățean austriac sau ungar. 2. Să aibă aptitudinea corporală. 3. Să aibă o viață nepătată. 4. Să aibă etatea recerută și adică: pentru anul I. al 14-lea an de etate împlinit și netrecut preste al 16-lea, pentru II. al 15-lea an împlinit și netrecut preste al 17-lea, pentru III. al 16-lea an împlinit și netrecut preste al 18-lea, pentru IV. al 18-lea an împlinit și netrecut preste al 20-lea. Etatea se compute cu 1 Septembrie. Asentarea aspiranților primiți va avea loc numai după absolvirea școlii de cadeți. Aspiranții dela trupă se primesc numai în anul II, III și IV. 5. Să aibă studiile pregătitoare, ceea ce va avea să documenteze prin atestatul dela școală și prin un examen de primire. Aspiranții au să documenteze atestatele dela școală că a absolvit cu succes în destulor pentru anul I. patru clase reale sau gimnastice, pentru II. cinci, pentru III. șase și pentru IV. gimnasiul sau școala reală sup. sau vre-o altă școală pe o treaptă cu aceste. 6. Aspirantul e îndatorat să și procura din mijloacele sale recuzitoale de lipsă. 7. Didactul de școală pentru fii persoanelor militare de orice categorie e de 12 fl. la an, pentru fii de ofițeri în rezervă, pentru funcționarii de stat civili sau de Curte și pentru servitorii de stat civili sau de Curte 60fl., ear' pentru toți ceilalți cetățeni 120 fl. Didactul se plătește în două rate anticipate și adică la 18 Septembrie și la 1 Martie. De didactul nu poate fi nimeni scutit și ratele deja plătite nu se mai înapoază. La cerere trebuie să se aducă următoarele documente: 1. Extras de boț. 2. Atestat de indigenat. 3. Atestat medical dela un medic militar în activitate. 4. Atestatul de școală de pe întreg anul școlastic 1888-89 și atestatele de pe semestrul I și II. al anului școlastic 1889-90. 5. Atestat de vaccinare. 6. Atestat de moralitate din partea organelor politice, la care aparține aspirantul. Cererea și atestatul medical au să fie prevăzute cu timbru de 50 cr., celelalte actiune cu timbru de 15 cr., dacă nu sânt deja timbrate. Broșuri despre organizarea și condițiunile de primire ale școlilor de cadeți se află la L. W. Seidel și fiul în Viena și la librăria Schmiedicke în Sibiu.

Asigurarea lefurilor funcționarilor mai puțin dotați Spre a asigura lefurile funcționarilor mai puțin dotați, ministrul de finance a adresat dăile aceste o ordonanță tuturor autorităților financiare. Deoarece s'au ivit cazuri, că s'au secustrat lefurile funcționarilor, care nu trec preste 800 fl. în acel fel, că detragerile au să se facă, când respectiv va primi o funcțiune mai înaltă, ministrul a declarat această procedură drept contrară legii și a ordonat, că o asemenea hotărâre are să se retrimită tribunalului, ca neexecutabilă din lipsa oricărui baze.

Cas de moarte. Maria Iosefina Buxbaum așce. Boboteau de aici a răposat așil a 91, a. m. în etate de 28 ani. Pe răposata o deplâng neconsolatul soț George Buxbaum și trei copii minoreni.

O mulțime de otrăviri s'au întâmplat în timpul din urmă în Abrud și Zlatina. Cercetarea introdusă a constatat, că persoanele otrăvite au consumat brânză strictă de proveniență dela Turcia. Simptomele otrăvirilor sânt vărsări de sânge. Până acum numena dintre cei otrăviți n'a murit. Avis tuturor consumătorilor și cumpărătorilor de brânză.

Incendii. Din Blaj n'au raportat, adeverat cam târziu, că în seara de 12 Aprilie s'a aprins și a ars cu desăvârșire o casă de școală, proprietatea unui bătrân învățator pensionat și a surorii sale, o văduvă bătrână. Acesti bătrâni, dormind după, când s'a aprins locul, în mod sigur ar fi perit în flăcări, dacă nu s'ar fi salvat trei gardași de finance, care observând focul mai întâiu, au fost cei dintru la față locului. Focul poarta înmăiat, ear' casa întreaga cuprinsă de flăcări, sus numpi au spart ferestrel și au intrat pe terestri în casă, de unde au scos pe bătrâni primejdii, precum și avutul lor de prin casă. Intervenirea lor energică meriând toată lauda, informatorul nostru ne roagă să le publicăm numele. Numpi gardași de finance se cheamă P. Biró, St. Pataky și S. Knopler.

Defraudatiune. Comisiunea disciplinară a comitatului Heves s'ra terminat cercetarea în afacerea defraudatiunii întemplate în orașul Agria. Defraudantul adeverat Lőrinczy, care precum se știe a dispărut, refugindu se cine știe unde, a scăpat cu fuga, dar fostul primar Tavassy și fostul contabil Csiky, suspendați amândoi, au fost condamnați decâtă comisiune la pierderea oficiului și la restituirea sumelor defraudate, pentru neglijență în controla preacrișă. Fostul fiscal, demisionat de bunăvoie mai dinainte, a fost condamnat și el la restituirea pagubei, dacă aceasta nu se va acoperi din averea celorlalți doi.

Legătura de postă între Sibiu și Cisnădiu. Oficiul postal în Cisnădiu, a cărui durată se extinde pe lunie Maiu, Iunie, Iulie și August ale fiecărui an, s'ra început activitatea la 1 Maiu n. Legătura se întinde prin o carioletă postală ce comunică dela Cisnădiu preste Cisnădie la Sibiu. Ordinea merului e următoarea: Plecarea din Cisnădiu la 5 ore 40 minute dimineața; în Cisnădie ată 5 minute; șoseșce în Sibiu la 7 ore 45 min. Plecarea din Sibiu la 10 ore a. m.; în Cisnădie ată 5 min. și șoseșce în Cisnădiu la 12 ore 5 min. ameză.

Edificiul direcțiunii postale și telegrafice în Cluj se va construi în strada podului (hid-uteza), spre care scop s'au mai cumpărat încă trei case învecinate. Speșele sânt preliminate cu 150 fl. Ministrul a asigurat orașului platirea unei chirii corespunzătoare timp de 30 de ani. Dacă reprezentanța orașului acceptează planul, se poate muta direcțiunea de aici cel mai târziu în Octomvrie 1891.

„Someșana“, institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Dej, s'ra fiint adunarea constituantă în 29 Aprilie st. n. fiind de față 42 acționari cu 256 voturi, reprezentând un capital de 31000 forini. — După deschiderea adunării și constatarea numărului acționarilor preșenți și al acțiilor reprezentate, s'a constituit biroul adunării, alegându-se: președinte dl canonic Vasiliu Pop, notari duii Dr. Gavril Tripou și Dr. Emil F. Negrușiu, ear' în comisiunea verificatoare și de scrutinuu duii Ioan Georgiu, Ioan F. Negrușiu și Ioan R. Chereșcu. — S'a constatat apoi, că preste numărul de 500 acțiuni emise, s'au subscris încă 98 și s'au plătit mai bine de 10% preșcrise; și în urma acestuia s'a hotărât înființarea societății cu capitalul de 50.000 forini priveduți în prospectul emis din partea fundatorilor, reducându-se numărul acționarilor la aceia, care au subscris dela 5 acțiuni în sus. După aceea s'au statorit statutele societății, în urma cărora societatea se înființează pe timp nedeterminat; fiecare acționar are în adunarea generală până la 5 acțiuni de fiecare acțiune câte un vot, nu poate însuși să intrunească nici un acționar mai multe de 30 voturi nici sub un titlu; — din pro-

ventul curat se lasă 12% la libera dispozițiune a adunărilor generale, pentru de a le distribui spre scopuri filantropice, culturale etc. S'a ales apoi consiliul de direcțiune pe șase ani în persoanele: Vasiliu Pop canonic, Dr. Teodor Mihali, N. F. Negrușiu, Dr. Gavril Tripou, Teodor Herman, George Gradovici, Ioan Welle, Alexandru Chereșcu; și comitetul de reviziune pe un an în persoanele: Augustin Munteanu, Gregoriu Stet, Stetan Galea, Ioan Georgiu, Victor Hies. În urmă fondatori au fost absolvați de responsabilitate — transpundând toate actele împreună cu banii încasați în sumă de 7210 forini la consiliul de direcțiune. Și cu această adunarea constituantă a „Someșanei“ s'a încheiat, exprimându se mulțumită aceluora, care au lucrat cu atât zel la înființarea acestui institut de credit și economii, între acționarii cărui n'a intrat nici un străin. Direcțiunea „Someșanei“ s'a constituit astfel: președinte dl canonic Vasiliu Pop, vicepreședinte și cassar provisor dl Ioan Welle, secretar și contabil provisor dl Dr. Gavril Tripou.

Împrumutul comunal al orașului Deva. Orașul Deva va primi un împrumut în suma de 100.000 fl. dela casa de păstrare săsească din Sibiu, prelungă siguranță ipotecară și zălogire venitelor orașului. Împrumutul va fi amortisat în 10 de ani. Școala împrumutului și convertirea datorilor orașului Deva.

Atacarea dela Kecskeket. Despre această atacare „Egyetértés“ împărtășește: La dirința întemplantă a cetățenilor din Kecskeket, contele Georg Csaky a fost transferat la regimentul de husari din Budapesta și autoritatea militară a mers în prevenirea și până acolo, că a promis și dislocarea regimentului de husari din Kecskeket. Acesta va schimba garniziuna cu regimentul de husari Nr. 13 din Budapesta și astfel contele Csaky, care are prospecte de a avansa în Noemvrie la rangul unui sublocotenent, vine din nou la Kecskeket cu regimentul, la care a fost transferat.

Cas de moarte. Maria Iosefina Buxbaum așce. Boboteau de aici a răposat așil a 91, a. m. în etate de 28 ani. Pe răposata o deplâng neconsolatul soț George Buxbaum și trei copii minoreni.

O mulțime de otrăviri s'au întâmplat în timpul din urmă în Abrud și Zlatina. Cercetarea introdusă a constatat, că persoanele otrăvite au consumat brânză strictă de proveniență dela Turcia. Simptomele otrăvirilor sânt vărsări de sânge. Până acum numena dintre cei otrăviți n'a murit. Avis tuturor consumătorilor și cumpărătorilor de brânză.

Incendii. Din Blaj n'au raportat, adeverat cam târziu, că în seara de 12 Aprilie s'a aprins și a ars cu desăvârșire o casă de școală, proprietatea unui bătrân învățator pensionat și a surorii sale, o văduvă bătrână. Acesti bătrâni, dormind după, când s'a aprins locul, în mod sigur ar fi perit în flăcări, dacă nu s'ar fi salvat trei gardași de finance, care observând focul mai întâiu, au fost cei dintru la față locului. Focul poarta înmăiat, ear' casa întreaga cuprinsă de flăcări, sus numpi au spart ferestrel și au intrat pe terestri în casă, de unde au scos pe bătrâni primejdii, precum și avutul lor de prin casă. Intervenirea lor energică meriând toată lauda, informatorul nostru ne roagă să le publicăm numele. Numpi gardași de finance se cheamă P. Biró, St. Pataky și S. Knopler.

Defraudatiune. Comisiunea disciplinară a comitatului Heves s'ra terminat cercetarea în afacerea defraudatiunii întemplate în orașul Agria. Defraudantul adeverat Lőrinczy, care precum se știe a dispărut, refugindu se cine știe unde, a scăpat cu fuga, dar fostul primar Tavassy și fostul contabil Csiky, suspendați amândoi, au fost condamnați decâtă comisiune la pierderea oficiului și la restituirea sumelor defraudate, pentru neglijență în controla preacrișă. Fostul fiscal, demisionat de bunăvoie mai dinainte, a fost condamnat și el la restituirea pagubei, dacă aceasta nu se va acoperi din averea celorlalți doi.

Legătura de postă între Sibiu și Cisnădiu. Oficiul postal în Cisnădiu, a cărui durată se extinde pe lunie Maiu, Iunie, Iulie și August ale fiecărui an, s'ra început activitatea la 1 Maiu n. Legătura se întinde prin o carioletă postală ce comunică dela Cisnădiu preste Cisnădie la Sibiu. Ordinea merului e următoarea: Plecarea din Cisnădiu la 5 ore 40 minute dimineața; în Cisnădie ată 5 minute; șoseșce în Sibiu la 7 ore 45 min. Plecarea din Sibiu la 10 ore a. m.; în Cisnădie ată 5 min. și șoseșce în Cisnădiu la 12 ore 5 min. ameză.

Edificiul direcțiunii postale și telegrafice în Cluj se va construi în strada podului (hid-uteza), spre care scop s'au mai cumpărat încă trei case învecinate. Speșele sânt preliminate cu 150 fl. Ministrul a asigurat orașului platirea unei chirii corespunzătoare timp de 30 de ani. Dacă reprezentanța orașului acceptează planul, se poate muta direcțiunea de aici cel mai târziu în Octomvrie 1891.

„Someșana“, institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Dej, s'ra fiint adunarea constituantă în 29 Aprilie st. n. fiind de față 42 acționari cu 256 voturi, reprezentând un capital de 31000 forini. — După deschiderea adunării și constatarea numărului acționarilor preșenți și al acțiilor reprezentate, s'a constituit biroul adunării, alegându-se: președinte dl canonic Vasiliu Pop, notari duii Dr. Gavril Tripou și Dr. Emil F. Negrușiu, ear' în comisiunea verificatoare și de scrutinuu duii Ioan Georgiu, Ioan F. Negrușiu și Ioan R. Chereșcu. — S'a constatat apoi, că preste numărul de 500 acțiuni emise, s'au subscris încă 98 și s'au plătit mai bine de 10% preșcrise; și în urma acestuia s'a hotărât înființarea societății cu capitalul de 50.000 forini priveduți în prospectul emis din partea fundatorilor, reducându-se numărul acționarilor la aceia, care au subscris dela 5 acțiuni în sus. După aceea s'au statorit statutele societății, în urma cărora societatea se înființează pe timp nedeterminat; fiecare acționar are în adunarea generală până la 5 acțiuni de fiecare acțiune câte un vot, nu poate însuși să intrunească nici un acționar mai multe de 30 voturi nici sub un titlu; — din pro-

ventul curat se lasă 12% la libera dispozițiune a adunărilor generale, pentru de a le distribui spre scopuri filantropice, culturale etc. S'a ales apoi consiliul de direcțiune pe șase ani în persoanele: Vasiliu Pop canonic, Dr. Teodor Mihali, N. F. Negrușiu, Dr. Gavril Tripou, Teodor Herman, George Gradovici, Ioan Welle, Alexandru Chereșcu; și comitetul de reviziune pe un an în persoanele: Augustin Munteanu, Gregoriu Stet, Stetan Galea, Ioan Georgiu, Victor Hies. În urmă fondatori au fost absolvați de responsabilitate — transpundând toate actele împreună cu banii încasați în sumă de 7210 forini la consiliul de direcțiune. Și cu această adunarea constituantă a „Someșanei“ s'a încheiat, exprimându se mulțumită aceluora, care au lucrat cu atât zel la înființarea acestui institut de credit și economii, între acționarii cărui n'a intrat nici un străin. Direcțiunea „Someșanei“ s'a constituit astfel: președinte dl canonic Vasiliu Pop, vicepreședinte și cassar provisor dl Ioan Welle, secretar și contabil provisor dl Dr. Gavril Tripou.

Numirea fondurilor și fundațiilor:

a) fondul general administrativ	5407 89	7518 83	2010 94
b) „Rudolfia“	2567 65	2756 40	188 63
c) seminarului Andreian	5229 68	13205 41	7975 73
d) „catedralei“	6155 22	6359 95	204 73
e) „tipografiei archidieceșane“	437 62	1082 35	644 73
f) „bisericii“	989 20	1063 28	74 08
g) „școlii“	556 53	585 46	28 93
h) fundațiunea Moga	951 06	1009 92	58 86
i) „Francio-Iosefină“	952 90	1048 77	95 87
k) „Pantaziună“	4258 65	4303 39	44 74
l) „Peioviu“	22 42	24 42	2 —
m) „Cologa“	104 98	129 94	24 98
n) „Andronic“	1902 21	2401 88	499 87
Suma	29536 11	41490 00	11833 89

În interesul instrucțiunii publică în Bacovina a vorbit deputatul Lupaș în ședința casei deputaților din Austria dela 28 Aprilie. Vorbindor a declarat, că înșpletarea claselor paralele în școlile necesiale gimnaziului superior din Bacovina este o necesitate, precum și întemeierea gimnaziului inferior în Cornăști și înșpletirea universității prin creșterea facultății de medicină. El adresesă guvernului rugămintă, ca să realizeze odată aceste proiecte îndreptățite.

Încercare de sinucidere. Un medic din clasa de jos a societății de s'au săvârșit într'una din zilele trecute săb o puză în strada Ureșului. El a fost descoperit odată și a fost sciat din apă laud via. Anul trecut acest individ a mai făcut o asemenea încercare de sinucidere.

Vasile Alexandri. „Curierul“ și vine vestea din Paris, că domnul Vasile Alexandri, ministrul pământului și zăcămăii, e foarte greu bolnav.

Comisiunea monumentelor publice din România. Metropolitul primat și doi M. Cogălniceanu, Dumitrie Stătescu, V. A. Urechio, T. Măiorescu, M. Sutu, G. Lăzărescu și Gr. Tocilescu sânt acum membri ai comisunii onorifice a monumentelor publice din România.

„Cercul artistic“ din București. S'a constituit o societate, compusă din s'au și absolvenții școlii de belle-arte, sub președința de onoare a dlui Theodor Aman, director școlii de belle-arte, și președinta școlii dl Ioan Georgescu, profesor de sculptură la aceeași școală. Societatea are numele de „Cercul artistic“ și are de scop răspândirea gustului pentru artele frumoase în part. În Jui la ora 5 p. m. a fost convocată prima adunare generală în sala Stavropoleos.

Windthorst decorat de Papa. De Roma se împărtășește, că conșiderabilul partidului din centrul catolic al dioc. imperial, Dr. Windthorst, a primit cea mai înaltă distincțiune, de care dispune această papă, anume „Ordinul lui Christos“. Decorația a urmat drept recunoștință pentru fazele merite, pe care și-le-a câștigat Windthorst pentru biserica catolică în Germania.

Principesa de coroană din Suedia. Cele din urmă știri despre sănătatea principesei de coroană din Suedia nu sânt tocmai favorabile. Catarul de plămâni, de care suferă, s'a înrăsărit și a exercitat o influență periculoasă asupra puterilor și nervilor s. Medicul ei, Dr. Tham, a sfătuit să se rețină în Nizza. Refuzarea soțului ei, a principesei de coroană Gustav, s'a amănât din cauza aceasta, și dacă se va mai domoli temperatura, el va însoți pe nevastă sa la Baden.

Sinodul archidieceșan gr-or.

Raportul general al consistoriului ca senat episcopesc. Senatul episcopesc a ținut în decursul anului 49 ședințe, dintre care 40 ordinare și 9 extraordinare. În resortul acestui senat s'au prezentat la protocolul de exhibițiune 2638 acte, dintre care s'au rezolvit în ședințe 2170, pe cale prezidială 246 acte, ear' 222 au rămas cu 1 Ianuarie 1890 nereșoluite, și anume 212 raționi dela singuratițele comune bisericești și 10 acte de diferită natură. Din restanțele rămase cu finea anului 1888 de 427 acte s'au rezolvit în decursul anului 1889 toate afără de două cauze, adică rațiunile comune bisericești Merceurea și ale comunei bisericești Brașov-Scheiu pe anul 1885, ear' din restanțele cu 31 Decemvrie 1889 s'au rezolvit până adă toate afără de patru cauze și anume rațiunile comune Brașov-Scheiu pe anul 1886, rațiunile gimnaziului din Brașov pe anul 1887/8, și două cauze privitoare la administrarea averii în comunele Poiana Lungă Merceurea și Proștea în protopresbiteratul Agniet.

Activitatea acestui senat, după natura lucrului, a fost îndreptată cu deosebire asupra corectei și raționalei administrări și manipulari a averii archidieceșane din centru și din singuratițele comune bisericești.

1. Ce privește administrarea și manipularia averii archidieceșane din centru, constatăm: că aceea a urmat și în anul acesta în consonanță cu dispozițiunile regulamentului sinodal din anul 1877.

2. Spre a ave venerabilul sinod o încaută despre economiile ce s'au făcut față cu bugetul anului 1888, care a expirat numai la 30 Iunie 1889, ne luăm voce a prezenta următorul conspect:

S'au proiectat pentru capitalizare	S'au capitalizat în faptă	S'au capitalizat mai mult decât s'au proiectat
fl. cr.	fl. cr.	fl. cr.
5407 89	7518 83	2010 94
2567 65	2756 40	188 63
5229 68	13205 41	7975 73
6155 22	6359 95	204 73
437 62	1082 35	644 73
989 20	1063 28	74 08
556 53	585 46	28 93
951 06	1009 92	58 86
952 90	1048 77	95 87
4258 65	4303 39	44 74
22 42	24 42	2 —
104		

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătiindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Ioniș II. — Administrația: Str. Glândiei 3.

Se prenumără și la poște și la librării.

În Bucuresci

primesc abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsicani 35.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Sibiu, 21 Aprilie st. v.

Opinia publică urgență de 20 de ani începe decentralizarea...

Apă nu s-a spus încă biroul de corespondență, că ar fi motivat deputatul...

In adevăr nu se putea face o motivare mai nimerită a acestui proiect de lege!

Ca la noi la nime! Voim să reformăm o instituțiune, care după credința comună tuturor oamenilor...

Ear' idea de stat maghiar înseamnă, vorbind mai lămurit, maghiarizarea, prefacerea statului poliglot...

Ei bine, cu puțință este, că în creerii domnului Choriș și ai celorlalți ejusdem farinae...

renegați pe această specie de oameni și să nu le dăm mare cinste. Dar' ce are a face.

Se poate așadar, ca în creerii renegeților și ai maghiarilor...

Gvernul și parlamentul nu și pun această întrebare, ci se mulțumesc simplamente a constata de pe înălțimile...

Dar' cine voescă să știe adevărul, își pune această întrebare, și ca să afle răspunsul...

A ține cu graiu de mameluș, că idea de stat s'a întărit, când majoritatea cetățenilor țării...

Aceasta ni-o dovedesc însăși motivarea dlui Choriș, dacă o privim nițel mai deaproape.

Privind astfel lucrurile, ne vine a crede, că nu numai idea de stat nu s'a întărit...

Ear' dacă așa este, apoi nici nouă, celor care combatem „idea de stat maghiar“...

Și acest adevărat adevăr este, că din 16 milioane de cetățeni ungari, cel puțin 10 milioane de Români, Sârbi, Croați, Germani, Slovaci și Ruteni...

putin 10 milioane de Români, Sârbi, Croați, Germani, Slovaci și Ruteni, de parte de a se da pradă acestei idei de stat...

Întrebați fiind, aproape două din trei părți a cetățenilor vor spune, că ei mai bucuros își lasă viața, decât limba și naționalitatea...

Aceasta este adevăratul adevăr, pe care datori sântem să-l vestim în toate părțile în lăuntru și în afară...

REVISTA POLITICĂ

Sibiu, 21 Aprilie st. v.

Afaceri Internă.

Mai zilele trecute „Allgemeine Reichsrespondenz“ din Berlin a fost răspândit știrea, că împăratul-Rege Francisc-Iosif va merge în decursul lunii...

„Pol. Korr.“ primesc din Budapesta o scrisoare, după care iarba de pușcă fără fum se va fabrica parte prin industria indigenă privată...

valerie, lucru hotărât deja de conferențele ministeriale comune, va costa mai puțin decum se credea la început...

Alegerii de patriarh în Carloveț au premeră, după-cum spune „Pester Lloyd“, pertractări între liberali și radicali.

Radicalii cereau o declarațiune publică, eventual în scris, că Jivocovici va repăși; dar' nu au putut-o câștiga.

„Pester Lloyd“ dedică un articol acestei alegeri și ține între altele: De sine se înțelege, că simpatia, cu care au întâmpinat candidatura episcopului...

„Gaz. Trans.“ Nr. 235, a. 1888. I. M. Aci cuvântul măgan premers de prepoziția de are înțelesul: de sine.

FOIȚA „TRIBUNEI“

Material jargon de dialect sâlagian

De Vasilie Valda.

(Urmare)

L.

Lă (a) = acest verb aproape apus din graiul viu și aflăm la scriitorii vechi adese pentru a exprima conceptul: a spăla, astfel în psaltirea Scheiană...

Lăbdă, lăptă = minge, pilă; în Marmăția se ține și cotcă, ceea-ce însemnă, pentru-că în dicționarul de Laurian și Massim se ține, că nu le este cunoscut...

Lăbôș = vas de fer sau lut provădit cu trei picioare; diminutivul este: lăbôșel.

Lăcătă = lăcat.

Lăibăr = jiletcă; este germanul Leibel imprumutat și de Unguri; diminutivul e: lăibărăș, lăibărêl.

Lăbghidăuă (e) = tâlpigile dela răsoiu; în com. Coenici li-se ține libidăuă (e).

Lăngalău = plăcintă coaptă în gura cuptorului.

Lămpăș = lampă.

Lărd = grăsimă.

Lăptă = acru = zară.

Lăptură = un fel de plantă ce crește pe agri, e foarte zămoasă și rimătorii o caută tare.

Lățuri = spălături. În balada: „Tânguirea nevastei“: „Noră, norioara mea, Du-te spală vasele, Apoi bea lăturile“.

„Tribuna“ Nr. 72 anul 1888. A. B.

Lășcuță = zupă; „lășcuță stoarsă“ halusce.

Lăgbiță (lavită) = lăiță.

Leage = lego; în limba veche foarte adese occură leage pentru lege, astfel în „Pravila cea mare“ tip. la anul 1652 în Tergoviște: „judecătorului i se cade săși aducă aminte de ceaste trei lucrure, întâi că e pre leage începătoriu...“

1640 se ține: „Pravila aiestă Yaste direptătoriu de leage, tocmeale...“

Lăbășă = un fel de mâncare ce se pregătește în chipul următor: se pune în oală zară și se ferbe în urmă se mestecă cu făină de păpușoiu astfel, că nu e virtuoasă ca mămăliga...

Lebăniță = barbuz.

Leciū = foarte ud. Ungur. locs.

Lemn = arbore. În giurul Cehului numirea: arbor nu e obișnuită.

Legheleu = pășune. Ungurescul legelô.

Leniș = leneș; lenișe = leneșe.

Libă! libă-libă = exclamațiune cu care chiamă găsele.

Libruș = carte de dare; latinescul libellum.

Libră = femeie desfrănată.

Lingurôiu = gavan.

Liptîu, lipiu = plăcintă. Ungurescul lepény.

Lipigheu, lepeghieu = lițăluț; ungur. lepedô; este exclusiv folosit.

Litără = litră (măsură).

Lituroă = zamă subțire și rea.

Liburț = un soi de pasere cunoscută sub numirea: nagăț, ciovlică, libuț, bibic etc.

„Veți ornitologia populară. Marian, tom. II., pag. 292.) Vanellus cristatus.

Lôitră = leasa carului.

Lôitriță = prăjina ce se atâră cu cușba la leasa carului.

Lôntre = luntre.

Lor în plor în frasa: a șmbia ghe-a loru-n plorū = a umbra fără rost, fără cap, degeaba.

Lotocesc = fac egomot prin lovirea apei.

Lotru = deștept, treaz, cuminte.

Lud, ludă = naiv, nătâng. Într'o poezie populară din giurul Crasnei:

„Ludă ești, bolundă ești, O tu nu te nădăești“.

„Gaz. Trans.“ Nr. 42, 1888. I. M.

Lungaș = lungaci.

Ludău = dovleac.

Luhăr = trifoiu.

Lôston = un soi de pasere mai mare decât rânduneaua, dar' mai mică decât graurul.

În ornitologia populară a dlui Marian, tom. II., pag. 121, ni-se spune, că lostunul este un soi de rânduneaua ce își face cuibul sub streșini și în maluri de riuri, în Sâlagiu sub numirea aceasta este cunoscută: drepneaua, cypselus apus.

Se obișnuesc frasa: gras ca lostonul.

M.

Măcioc = mătoc.

Mădăresc = nineresc, răsfăț.

Magă = cel puțin, deși; în sensul dintău într'o doină:

„Magă măt'ă pută face, Nouă să ne dae pace“.

„Gaz. Trans.“ Nr. 152, a. 1888. I. M.

Măgan = singur. Într'o doină:

„Și leagăn de măgheran

„Să mă leagăn de măgan“.

„Gaz. Trans.“ Nr. 235, a. 1888. I. M.

Aci cuvântul măgan premers de prepoziția de are înțelesul: de sine.

Mănanțelez = dumeic.

Măi = mai, latinescul magis. Foarte adese ori se pronunță în graiul din Sâlagiu mai: măi.

Mălaiu = păpușoiu, pâne de păpușoiu. Cuvântul are sensul din urmă în „Prunca și voinicul“:

„O cojiță de mălai

„Făcută de nouă ai“.

„Gaz. Trans.“ Nr. 267, an. 1887.

În satira următoare:

„Nu te ține-aga de sus,

„Că ce trebe toate nu-ș,

„Nici ai sare 'n sălăriță,

„Nici ai mălaiu pe poliță“.

Măliăr = om molatec, papă-lapte.

Măngoră, măngură = o firă, o schinteie.

Măndru = frumos.

Măngotă = vînțăluț.

Mănsalău = vîștelul ce este aproape a fi înțarcat.

Marhă = viță. Cuvântul este demult intrat în graiul românesc, astfel în „Scriul de aur“ tip. la a. 1683 în Sebeș citim: „Găbeuși iau lovit pre dănișii, și marhă o au prădat“.

(După Crestomatia de Cipariu, pag. 109.)

rațiune, spre a produce o revoluțiune pentru răsturnarea guvernului. Afară de acesta și de secretarul bursei lucrătorilor din Paris Prévot, care a împărțit proclamațiunile printre trupe, au mai fost arestați cunoscuta nebună Louise Michel, eroitorul italian Provaria, diaristul italian Martino, deputatul italian de odinioară Cipriani, tipograful Cabot, Reclus, Paul Dumont șel.

Toute arestările câte s'au făcut în Paris se motivează prin următoarele delict-e și crime: 1. Agitațiune la omor, jaf și incendiarie. 2. Provocare directă la adunări înarmate. 3. Agitațiuni spre a îndupleca pe soldați la nesupunere față cu superiorii.

Rusia mobilizează.

„Rusky Invalid” publică o ordonanță; după care din cele patru companii de mineuri ce există deja în litoralul Mării-Baltice și al Mării-Negre s'nt a se forma opt companii de mineuri de fortificațiune, dintre care va fi garnisonată câte una în Kronstadt, Swenborg, Wiborg, Dünabunde, Otchelow, Sebastopol, Kertch și Batum.

Afaceroa gimnasiului din Beiuș.

Adunarea preoților uniți din Siria.
Siria, 30 Aprilie 1890.

Cestiunea fatală a gimnasiului din Beiuș intrunul la Siria în 24 Aprilie st. n. a. c. și pe preoți români uniți din mai toate Țările Române comitatului aradului. La boicotele răsunătoare stăruind trimis și lor, ecoul trist răsunând în vibrare dureroasă de-a lungul acestei provincii românești. Acest răsunet a străbătut dela Crișul-Alb — ce sub piscurile munților Moma, Codru și Măgura, în cascade albe își scaldă valurile pe al petrilor sin, — până la vasta câmpie brădată de drumul Orădeu-mari; în rapid abor a trecut dela încântătoarea podgorie, unde la doina națională și melancolică ce adese-ori răsună lângă butucul viței de vie pe ale florilor ghirlande doarme fluturând logănat de zefirul dimineții, . . . până la pădurile deja mai strâpșite, dar pline de duminărbăi îmbalsamate de al trandafirilor odor, care zac de-a lungul Tenzului și Cigerelului; în șborul său a trecut departe până la sentințele Murdului, pe care înțelegându-l toți, cu o inimă și în inimă cu un dor grăbit al noștri cu crucea în frunte, dela districtele vice-archidiaconatelor B-Sebișului, Șimandului și Vlagodului, la opidul Siriei; ca în tenoarea ideilor expuse și ventilate pe cale diaristică, să-și facă și ei datorița ce națiunea o cere dela dînșii.

De față au fost mult on. domni: Ioan Pop, protopopul Șimandului și Vasiliu Zairos, protopop. Siriei, apoi on. dni: Petru Muntean, preot în Sinteia; Dionisiu M. Păscuț, preot în Miniad; Vasilie Biștan, preot în Siria; Vasilie Steer, preot în Bieliu; Ioan Mihalea, preot în Șimand; Ioan Pușcaș, preot în Mocrea; Ad. Pituc, preot în Galșa și George Sălăgian, preot în C-Miniș, excusându-se coialță puțină absenți, că din cauze momentuoase, deși nu pot participa la adunarea dorită, totuși primesc cu bucurie hotărârile ce se vor aduce.

Mai înainte de toate în sf. biserică din loc, a cărei frumetea internă, atât prin orna-

mente-și într'adevăr pompoase, cât și prin curățenia ei, ne-a pus în uimire, s'a servit la 9 oare a. m. prin trei preoți sfânta liturgie, sub al cărei decurs școlarii bine deprinși au înțonat cântările îndatinate. Numai decât apoi la 11 oare a. m. ne intrunim în casa parohială, pentru a dezbate în congregațiunea conchiamată afaceroa delicată, pentru a cărei clarificare am convenit. Președintele, — ales după etate, — m. o. domn Ioan Pop, deschidând ședința în termeni călduroși de bineventare și expunând ideile desfășurate în coloanele jurnalelor, invită preoții de față a-și expune din convingere părerile lor, care observări luându-se la protocolul condus de dl Ioan Mihalea, cu cea mai bună conțelegere toate au culminat în următorul deciz:

„Conferența adunată la Siria, în unanimitate seidentifică cu principiul apelului; rugând pe Ilustrateea Sa bunul nostru episcop să binevoiască grațios a conchiama în această cauză ponderoasă sinod diocesan, și aceasta chiar în intererul liniștirii spiritelor mult turburate ale credincioșilor noștri uniți”.

Protocolul, subscris de fiecare-care preot, prin presidele ședinței se trimite proasfințitului nostru episcop. Ear' la finea ședinței contrafraților sătmăreni, adunați din opt protopopiate la orașul Careii-mari, se trimite o telegramă de felicitare, — după care agende la 2 oare p. m. ne însoțim cu toți la un prânz comun la masa ospitală a m. o. dn. Vasiliu Zairos, unde între toatele pline de frățietate și iubire uitaram pe câteva momente de aprigele și îngreunătoarele gândiri ale vieții.

Așa decurse această adunare frumoasă, dela care d. am. la 5 oare cu cele mai sincere efecte cătră domnul casei, unde furăm acumulați de adevăratele și fidelele îngrijiri, ne despărțim fiecare la ale noastre.

Ca posteritatea ce va urma după noi să nu ne timbreze de indolenți și nepăsători, ne-am făcut datorița, că am protestat în modul cel mai leal contra uneltirilor vătămătoare limbii și națiunii române. Vor avé efect ori ba aceste încercări? Nu importa! Inimile noastre aprinse de stintele sfăcări ale iubirii cătră poporul îngrijit sufletesc de noi, se mângăie, că nu au tăngit hrănit durerea clipelor ce se străcor; că lângă tristele ruine ale gloriei străbune ce adevaarii vreau tot mai tare să ni-le înseneze, n'am stat indiferenți întroienți numai în chinuri și în jale, ci că reducându-li-se obiecțiunile lor la adevărate valoare, învâscuți în haina de aur a speranței, cu dorul sufletului nostru am dovedit, că decât o vieță moartă, mai bine dorim cu ardoare o moarte viuă.

Adalbert Pituc,
notar de corespondență.

Agitațiuni panslaviste în Macedonia.

Diarul din București „La liberté roumaine” publică sub acest titlu o scrisoare a corespondentului său special din Monastir cu data 5/17 Aprilie, care are următorul cuprins:

De un timp înceace propaganda panslavistă pe Peninsula-Balcanică a reîncept pe o seară întinsă.

Comitetul panslavist din Petersburg, care se ascunde sub numirea societății slave de binefaceri, cheltuește în Macedonia pe an 40 000 lire turcești (940.000 franci) pentru a întreprinde școale slave și a produce agitațiuni.

Din timp în timp vedem agenți muscali, îmbrăcați ca iconari, ca neguțatori de grâne, ca călugări chiar, străbătând țeara și propagând doctrina panslavismului. Astăzi mai mult ca ori-când comitetele din Petersburg și Moscova, în acord cu guvernul din Atena și Belgrad, fac tot posibilul pentru a menține agitațiunea în Macedonia și în Albania pentru a prepara terenul la o răscoală generală în Peninsula-Balcanică.

Sunt numai vre-o câteva zile, decând Bahri-Pașa, guvernorul general al Albaniei-de-sus, a arestat și a dat preste graniți un călugăr rus, care servia de emisar panslavist și montenegrin și care sub pretextul unui propovediutor cutriera satele albaneze.

Consulul rusesc din Scutari a fost contra acestei măsuri; el a adresat lui Bahri-Pașa o notă în această privință, însă fără rezultat.

Prezum vedeti, agitațiunile panslaviste au sporit în mod simțitor în timpurile din urmă: Grecii, Sârbii și Rușii lucră serios pentru o acțiune comună în viitor. În budgetul anului curent, Serbia a prevădut 300.000 franci, destinați pentru susținerea de școale în Macedonia, și Grecia 740.000 franci pentru același scop.

Mai adaugeți, că consuli rusesci în Macedonia și în Albania dau tot concursul lor Grecilor, care susțin un număr mare de școale în localitățile române și albaneze ale acestei părți.

Notați altcum, că Țarul va da Sârbiei 40.000 pușci sistem Berdan și 3 baterii sistem Krupp; că colonelii sârbi Oreszkovic și Tozolak Antiel au fost trimiși la Petersburg pentru a lua în primire acest cadou imperial; și că refugiații creteni au primit prin bunăvoia și protecțiunea pe față a dlui Onon, ministrul Rusiei la Atena, pușci pentru susținerea așa numitei lupte naționale în Creta.

Aici nu mai e pentru nimeni nici un secret, că Grecii și Sârbii se află în apele rusesci și că ei au devenit instrumente oarbe ale poliției panslaviste în Orient.

Eu am cuvânt de a crede, că Românii și Albanzii în Macedonia și în Albania, care formează fără îndoială o majoritate zdrobitoare în aceste provincii și al căror interes e de a susține integritatea imperiului otoman, nu vor fi amăgite prin panslavism și prin panelenism, care voace a se servi de această populațiune, pentru a scoate maroanele din foc.

Ar fi de dorit, ca guvernul imperial otoman să iee măsuri mai energice contra agitatorilor greci și panslavisti, care susțin școale în localitățile românești și albaneze, precum și propaganda revoluționară, pentru-ca într'un moment dat, Românii și Albanzii să facă cauză comună cu iniiciii imperiului.

CRONICĂ.

Din cauza sfintei sărbători de Luni numărul proximal „Tribunei” va apăre numai Marti seara.

Archiducele Iosif August, fiul Archiducelui Iosif, fiind numit sublocotenent în regimentul de infanterie Nr. 1. (Imperatul Francisc Iosif), după-cum spun foile din Budapesta, va intra la toamnă în serviciu

activ. Garnisoana, în care își va începe tinerul Archiduce cariera militară, este orașul Troppau în Silesia.

Camera advocațională din Alba-Iulia s'a constituit în următorul chip: Președinte advocatul din Deva E. Hollaky; vicepreședinte advocatul din Alba-Iulia I. Coșeriu; secretar advocatul din Alba-Iulia I. Izzekutz, ear' membri în comitet advocați G. Filip, Dr. A. Mohay, M. Nicola, I. Rainai, C. Dănă și I. Imets, ear' advocați B. Farkas, V. Bagota, Dr. I. Mihu și Dr. A. Jeney membri suplenți.

Camera advocațională din Arad aduce la cunoștință, că advocați Dr. Ioan Tolnai din Arad și Zoltan Nemes din Halmagiulmare au fost înscriși în lista acelei camere.

Transferare. Președintele senatului dela tabla regească din Mureș-Oșorhei, Dr. Bela Vavrik, a fost transferat la cererea proprie la tabla reg. din Budapesta.

Comitetul central electoral al comitatului Sibiu va ține Luni în 5 l. c. n. la 4 oare d. am. o ședință în sala de consultațiuni a casei comitatului.

Inspectare. Alături a inspectat generalul F. Feldenhauer școala de cadeți de aici.

Maghiarizare pe toate căile. Foia oficială publică o ordinațiune ministerială, prin care se concede, ca vre-o 30 de sate din comitatul Solnoc-Dobăca să-și schimbe vechiul și bunul nume românesc în nume nou maghiar. Astfel după ordinațiunea ministerială din Vad s'a făcut Rév-Kápolnok, din Plopiș Nyárfás, din Larga Tágfalva, din Preluca Haragos, din Măgura Nagyhegy, din Muncel Kishavas, din Poiența Kismező, din Gostila Gombás, din Draghia Drăgosfalva și așa mai departe. Și deu, gândesc șovinisti, că dacă pe tablele din capetele sator vor sta nume unguresci, pe care poporul nu le cunoaște și nu le folosesc, apoi aceste sate sunt maghiarizate! Sunt mai caraghioși ca cel din povestea: „Mi-a luat pipa și i-a dăș lulea, ca să nu 'mi-o mai dea”.

O rușinoasă alegere de notar. Ni-se scrie din Cut, comitatul Albeide-jeos, că acolo a avut loc la 25 Aprilie st. n. a. c. alegerea de notar cercnal pentru comuna Cut, Drașov și Spring. Ales a fost substitutul de până acum Tuzes Salamon, un Armean, care prin lipsa de diligență, de calificățiune și de trager de inimă pentru trebile comunale a dovedit în decurs de 10 ani de zile, că nici-decum nu merită să fie ales. între 3 candidați a fost și un Român, om cinstit, harnic și cu destulă praxă notarială, dar comitetele au preferat să aleagă lipitura, care aciu că nu este de nici o treabă. Notăm, că aceste trei comune sunt curat românești, ear' pe două din ele se află latifundii ce formează proprietatea fondurilor din Blaj. Conducerea arăndatorilor acestora, precum și a preoților, invățătorilor și a celorlalți cărturari sau a lipisit, sau a fost impotentă față cu rachiul Armeanului. Triste semne de decadență!

Ataceroa dela Kecskemét. Cu privire la comunicatul diarului „Egyetértés” produs ieri și de noi, generalul de cavalerie Pejacsevics publică în „Pester Lloyd” o declarațiune, după care împărțășirea diarului din cestiune în această ataceroa e cu deservire eronată. Adevărat e numai, că cadetul-aspirant de oficer contele Csáky, din considerări de serviciu, va fi transferat pe un timp oare-care la reg. de husari Nr. 13.

Un aristocrat ciudat în felul său. Din Veneția se scrie, că acolo trăese un marchis cu numele Csáky-Pallavicini, căsătorit

cu o princesă Orsini. Acest nobil aristocrat italiano-maghiar și-a înșușit răul obicei de a consuma cantități enorme de rachiu prin ea. Inele, ear' apoi în studiul de botic injur și ofensează pe toată lumea, cu care se totă nesece. Dilele trecute într'un astfel de stadiu de alcoolism a început coartă cu moșterea dintr'o cafeana și a ostenat pe însuși regelul Umberto al Italiani. Ear' când au luc aduși carabinieri, ca să-l aresteze, a sosit un junghiu dintr'un baston și s'a pus în oclășă față cu puterea armată a regelului venet aliat. Urmarea este, că astăzi se poartă în temniță și stă sub acuză, că a purtat arma oprite la dînșul și a comis crime de lea maiestate.

Comitetul pentru ridicarea unui monument pe mormântul lui Eminescu. Persoanele, care au primit liste de subscrieri pentru monumentul lui Eminescu, s'nt rugate să binevoiască a le înajpăia la adresa dlui A. Chibici-Révneanu din București, strada Kaslap Nr. 5 bis, până cel târziu la sfârșitul lunii lui Maiu a. c. dimpreună cu sumele ce s'au putut colecta până acum, spre a se pute începe a comandarea lucrărilor acelu monument funerar.

Societatea de vapoare română. Cetim în „Românul”: Comisiunea însărcinată a studia cestiunea înființării unei societăți de vapoare sub pavilionul român lucrat cu multă activitate și că în curând își va depune raportul său, concludând la admiterea fondării unei atare societăți. Țeara va fi dar fericită a vedé poate chiar în cursul anului viitor fălăind bandiera română pe vapoarele societății, care vor lega comerțul nostru național cu statele Europei. Dacă au ne înșelăm, dorința pentru formarea unei flote mercantile naționale a fost exprimată încă dela primul congres economic ce s'a ținut la Iași. D. P. Alexandrescu, actualul sindic al bursei din Galap, împreună cu dnul C. Ciocazan din Craiova, care formau biroul acțiunii comerciale la acel congres, au redactat un raport, primit în aplause decâtă întregul congres și în care între altele s'a dezvoltat utilitatea unei atari întreprinderi.

Fire rusesci în Orient. Din Sofia se telegrafează următoarea știre: Comisarul de poliție Cretov, însușit de doi genarmi, a voit să aresteze pe un Rus cu numele Lașin, pentru-că a amenințat pe doi Bulgari. Lașin s'a opus arestării și a omorât pe comisarul cu un revolver, ear' pe un genarm l'a rănit. În armă însă tot a fost arestat.

Nou complot în contra Țarului. Se șvonește, că autocratul Rusiei earăși a fost obiectul unei încercări de asasinare. S'a descoperit o mină în parcul dela Gaicna, aproape gata pentru a exploda. Un mic incident a dat de gol pe conspiratori.

Căsătorie în arest. „Indep. Belge” împărțășesc sub rezervă, că d. u. c. e. de Orleans, care actualmente se află în arest, are de gând să ceară autorizarea, de a se pute cununa în arest cu verișoară-sa, princesasa de Chartres.

Saint-Saëns, compositorul disparut. Am înregistrat știrea despre dispariția marelui compositor francez Saint Saëns. Acest om original a trimis o scrisoare din Las Palmas, în care anunță că e în vicață și că va mai sta acunș două luni de zile.

Sinodul archidieceșan gr-or.

Raportul general al consistorului ca senat episcopesc.

(Urmare și fina.)

6. Cu privire la taxa sidoxială s'au făcut reprezentațiune la ministru, pentru statornicirea cifrei exacte a pretensiunii erariului față cu fondul general administrativ, a stabilirii listei contribuabililor și a încasării regulate din partea organelor financiare ale statului.

7. Cu privire la rațiociniile tipografeii archidieceșane pe anii 1884, 1885, 1886 și 1887 urmează raport separat.

8. Din partea organelor administrative financiare ale statului s'a preacris înoc din anul 1888 pentru toate fondurile și fundațiunile archidieceșane plățirea de echivalent, țără de a se lua privire la menițiunea lor. Contra acestei măsurări nedrepte s'a luat recurs la tribunalul reg. financiar din Budapesta, în urma căruia s'au eliberat până acum dela solvirea echivalentului fundațiunile: Francisc-Iosefina, Cologea și Peioviciei, ear' în privința celorlalte fonduri și fundațiuni n'a urmat până astăzi rezoluțiunea tribunalului reg. financiar.

II. Trecând acum la starea financiară a singuraticelor comune bisericesci, la administrarea și manipulara averilor lor și preste tot la starea, în care se reprezintă singuraticele comune din punct de vedere al unei economii bune și raționale, ne permitem a raporta următoarele:

1. Mai multe comune bisericesci au început a-și investi averea în realități și astfel a și-o asigura în modul cel mai rațional. Astfel în decursul anului au cumpărat realități comunele: Arrig, Coșna, Libotin, Bratei, Covanșna, Cămpuri-Surdue, Marcoș, Leschia, Jimborul-mare, Mihaiț, Nadeșna-română, Vidra-medie, Mureș-Sângeorgiu, Ferihaz, Luța, Ciocanica, Sucul-de-jeos, Copalnic, Drăgoș, Covoș, Nașna, Meșendorf, Poiana-măralui, Sebeș și

Mărjoala = femeie perdută. În „Prunea și voiniculu”, poezie colorată din dist. Crasnei: „Mieroa de-a patra-oară „Să fie mare mărjoală”.

„Gaz. Transilvaniei” Nr. 267 a. 1887. I. M.

Murmangel = ceva ce poate fi mai bun; în fraselor: viu ca murmangelul, fân ca murmangelul și în alte fraselor de felul acestora „murmangel” are sensul acil indicat.

Mărturie = (irg) săptemănal; în comitatul Sătmăr încă se folosesc cuvântul tot în acest sens.

Matron, matronă = cuvântul l-am audīt în con. Nadișul-rom., districtul Cehului, pentru a semnala: bătrân, pisica bătrână; în comitatul Solnoc-Dobăca l-am audīt di-cându-se vacii bătrâne (matronă). Cuvântul este vechiul mator = bătrân, astăzi dispărut din graiul Românilor din Țile părți. În evangelia Coreei cuvântul occură și sub forma de verb, astfel: „Acosta matorice întru zile multe”. (Veđi „Glosariul evang.” de Coresi, tip. la 1861, Brașov. clab. de G. Soutescu în „Buiciumul-Român” a. 1875.) În „Pravila cea mare”: țără matoră lăste de la 70 de ani, până la optăzeci”. (După „Crestomatia” de Cipariu, pag. 179.)

Măstălișoiu = vitreg, mașter.

Măstălișoiu = mașter, vitregă.

Măzăriștină = mazărice.

Măzere = țanole, în mai multe comune am audīt măzere pentru țanole. În satira următoare este cuvântul întrobuințat în acest sens: „Școala, mândră, dă-mi de ciuă, „Bafu, că apa-i la fântână

„Și mazărea-i în cămară, „Nu vino singură 'n oală”.

Menfire = pomenire; se află și în catechismul calvinesc în acest sens.

Meghiș = totuși; este des întrobuințat. Ung. mégis. În balada „Gruia lui Novac”: „Apoi de trei palmi în frunte, „Meghiș nu vorbește multe”.

„Gaz. Transilvaniei” Nr. 46 an. 1889. A. B.

Melegăr, melegăghiu = pat cald. Ung. meleg ágy.

Melestesc = adrobesc, adrancin, distrug.

Mereu = rotund; se dice despre brații rotunzi ce se transportă ca plută pe apă.

Mere, meri, merem, mereți = merge mergi, mergem, mergeți; în graiul Românilor din Ardeal și Ungaria este mai deasă forma lipsită de g. În doina următoare: „În grădină pe cârtare, „Pagubă, că-i țarba mare, „Ghe nu pot horind a mere „Lu a mele floricele, „Să le ud cu apă rece, „Doară ghe dor fani va trece”.

Meriță, merediște, merediștină = locul unde vitele în vreme de vară se obiceșesc a sta la ameați; cuvântul e o frumoasă formațiune din latinescul meridia.

Meșterlesc = cercușec viis. (Comitatul Nadișul-româneș, dist. Cehului.) Ungurescul meșteresc.

Meșchericios, mișchericios = se dice despre omul, pruncul, vita ce vedând vre-un articol de alimentațiune este pe aci, cum

se dice se peardă, dacă nu va mânca din el.

Meszle = spoitor. Ung. meszoló.

Meserniță, miserniță = măcelărie. Cuvântul occură și în catechismul calvinesc, unde citim: „Pavelu apostolu învăță, varece se vinde la mesernițe să mâncați”.

(Edi. Bariș, pag. 4.)

Mestler-grindă = grindă de frunte. Ung. mester gerenda.

Mezdrea = cuțitoaie; mezdrea pentru cuțitoaie se obiceșesc și în graiul din Biharea.

Mezdresc = ciopleșec cu cuțitoaia.

Mărunt = mărunt. În doina următoare: „Frunză verde mer mărunt, „S'o suit Iancă la munte „Și tot scrie pe hărtie, „Că-or perli o sută, o mie”.

Mieriu, după pron. mlieriu = albastru, vânt. În doina următoare: „Aluniș cu creanga'n riu, „Dragu-mi-i badea mieriu „Că colacul cel de grâu”.

„Gaz. Trans.” Nr. 267 a. 1887 I. M.

Miere de trestie, după pronț. miere ghe trestie = zăhar.

Mijinoc, mijinău, după pronunț. mijinău, mijinoc = mai că, se poate, probabil, așa va fi. Cuvântul este o compozițiune din pronumele mi-și substantivul jinău = suspicione; adese c final din mijinoc trece în g.

Minos, după pronț. mininos = miroș; cuvântul din punct de vedere fonetic este de mare însemnătate.

Minosec, după pronunț. minosec = miroșec.

Minonie, după pronunț. minionie = minune.

Minteni, după pronț. minteni = îndată, cât ai bate în palmă odată. Este ungurescul mindjárt. Într'o baladă din districtul Cehului: „El și-o strins cald în pînteni „Și o fost aculo minteni; „El acolo s'o țipat „Și pe ea ghe-o aflat”.

Mnirișig = câștig, dobândă; ungurescul nyereség.

Mniruesc = câștig, dobândesc; ung. nyerni.

Mniriștină = mirisce.

Mnicăjori = popă pentru copii.

Mnirișoiu = mire.

Mnirișig = măcelar; ungurescul mészáros.

Modru = putere; în frasa: modru = se poate, este cu puțință. În o doină: „De-ar avé pismașii modru, „Face-m'ar cenușă'n codru”.

„Gaz. Trans.” Nr. 153 a. 1883 I. M.

Mocicolesc = fac troacă de porc pe ci-neva; — ungurescul mocskolni.

Mohilă = ori-ce cumul de petri; sensul: gruiu, deal ce movila are în graiul deobște, sălăgiuanul „mohilă” nu-l cunoașce.

Mojăr = puiță pentru sare; ungurescul mozsár.

Moișă = bubă rea.

Mont = rămășița din struguri călești și storsți.

Morcod = se aude câte-odată pentru morcov.

(Va urma.)

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu
Pentru ducerea la casa cu 15 c
Pentru monar
Pentru România și...

TRIBUNA

Apare in fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un sir garmond prima data 7 cr., a doua oara 6 cr., a treia oara 5 cr., si timbru de 30 cr.
Redactia: Str. Ierlii 11. - Administratia: Str. Ciandiei 3.
Se prenumera si la poste si la librarii.
In Bucuresci
primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsani 35.
Epistole nefrancate se refuza. - Manuscripte nu se inapoiază
Un numar costa 5 cruceri v. s. sau 15 bani rom.

Sibiu, 24 Aprilie st. v.

Maiestatea Sa regele României Carol I. a distins mai jilele trecute doi inalti functionari ai monarchiei austro-ungare. Ministrul-resident austro-ungar din Bucuresci contele Goluchowski si ministrul ungar de agricultura contele Andreiu Bethlen au primit deodata marea cruce a coroanei României.

In serviciul statului lor acesti doi conti nu se vor fi intalnit poate niciodata, decat acum in decretul semnat de regele României. Unul din ei lucreaza de multi ani pe terenul diplomatiei, celalalt a ocupat un inalt si insemnat post de administratie in Transilvania, de unde mai ieri-alaltăieri a fost chemat sa ocupe fotoliul ministrului de agricultura din Budapesta.

Intrebarea ce se impune fiecareia este: cum si unde se intalnesc in activitatea lor acesti doi inalti functionari ai Austro-Ungariei si pentru ce statul roman a gasit de cuviinta, de a-i distinge in mod asa remarcabil si deodata?

Daca cautam raspunsul la aceasta intrebare pe terenul economic, mănecând dela resortul ce-l reprezintă ministrul contele Bethlen András in ministerul ungar, nu gasim suficiente explicatii pentru acest fapt. Mai înainte activitatea noului ministru de agricultura este asa de scurta, încat a lipit chiar posibilitatea fizică pentru de a se pute el distinge pe acest teren. A doua, este foarte cu greu a găsi puncte de legatură între agricultura Ungariei si politica externă a monarchiei noastre. Deși este la mijloc răboiul vamal între Austro-Ungaria și România, totuși nu s'a întemplat nimic pe acest teren nici din partea unuia, nici din partea celuilalt stat, ce ar pute să îndreptățească pe cineva a căuta aici motivele inaltei distincții, de care s'a făcut părtași deodata ministrul-resident austro-ungar din Bucuresci și ministrul de agricultura din Budapesta. Răboiul vamal se continuă și astăzi cu aceeași tenacitate și nici în Viena și nici la Bucuresci nu se fac pregătiri pentru sfirșitul lui.

Nici lucrarea contelui Bethlen ca președinte al comisunii pentru regularea graniței între România și Ungaria nu ne ofere nici-decât suficient material pentru a încopia de aci desfășurările noastre.

Nu ne rămâne deci decât a căuta într'altă parte după motivele pentru conferirea deodata a celei mai mari deco-

rațiuni române acestor doi bărbați de stat ai monarchiei noastre.

Examinând activitatea politică a ambasadorului nostru din Bucuresci și a contelui Andreiu Bethlen, si găsim pe ambii în unele privințe pe același teren.

Contele Goluchowski reprezintă la Bucuresci statul nostru de mai mulți ani. In tot decursul acestor ani ambasadorul nostru numai într'o direcțiune avea să caute interesele statului nostru la Bucuresci: în cultivarea relațiilor celor mai amicabile între Austro-Ungaria și România. Nu odată, ci de nenumărate-ori s'a accentuat și la Viena și la Bucuresci prin cuvinte și prin fapte necesitatea relațiilor amicale între aceste două state învecinate și legate prin atâtea felurite interese unul de altul. Contele Goluchowski a fost totdeauna sincerul reprezentant al acestei politici austro-ungare și române.

Impregiurarea, că același neam de oameni, care sub auspiciile regelui Carol I. a fondat în înțeles modern statul la Dunărea-de-jos, ocupă în mase compacte teritorii întinse de-a lungul și de-a latul frontărilor ostice și sud-ostice ale imperiului nostru, care frontarii se întalnesc cu frontariile României, trage în sfera intereselor acestor două state învecinate și politica lor internă. Este preste puțință a susține în toată sinceritatea relațiuni amicale cu statul român, dacă Români din imperul austro-ungar sânt apăsați, băntuși de o adâncă nemulțumire și silii a emigra din țeara lor și a căuta o nouă patrie în România. Atât Viena, cât și Bucurescii au deci același interes, de a vedea pe Români din imperul austro-ungar mulțumii.

Contele Bethlen András are un scurt trecut politic. Examinând acest scurt trecut politic, găsim că contele Bethlen András a eșit la iveală mai ales prin două fapte remarcabile. Ca reprezentant al guvernului Tisza-ist în mijlocul naționalităților nemulțumite din Ardeal, contele Bethlen n'a lucrat pentru sporirea încordărilor, ci pentru slăbirea lor, ear' când Coloman Tisza, "sdrobotorul naționalităților" a trebuit să plece din minister, Regele Ungariei a chemat pe contele Bethlen la guvernul Terii-Unguresci.

Tocmai fiindcă trecutul politic al noului ministru unguresc de agricultura este scurt, tocmai fiindcă el în acest scurt trecut politic n'a făcut nimic altceva, decât a propaga cât a putut o politică internă a mulțumirii națio-

nalităților. Regele Ungariei numai în acest înțeles și sub acest titlu a putut să cheme la guvern pe acest bărbat atunci, când un alt bărbat, care avea de devisa sdrobotirea naționalităților, a părăsit guvernul.

Astfel și numai astfel putem înțelege pe contele Bethlen András pus alături cu contele Goluchowski; astfel și numai astfel putem înțelege distincția acestor doi bărbați prin regele României Iftngă-olaltă și deodata.

Pentru noi Români de aici era activității contelui Bethlen a avut puțină însemnatate. N'am avut motive de a ne plânge, dar' cu atât mai puțin de a ne bucura. Durerile noastre sânt cu mult mai mari, decât ca să le poată vindea un fôșpan. Nici puterea unui ministru de agricultura nu ajunge spre acest scop.

Avem însă o mare mângâiere, când vedem două capete încoronate, regi a două state, pe Împăratul-Rege al Austro-Ungariei mână în mână cu regele României pronunțându-se în mod netedios pentru mulțumirea naționalităților în această nefericită țeară. Această mângâiere ne oțelește în lupta noastră dreaptă.

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 24 Aprilie st. v.

Afaceri interne.

Vineri s'au început în casa deputaților din Budapesta desbaterele asupra proiectului de lege despre centralisarea tabelor reg. Referentul Chorin a expus motivele, pentru care se poate deja introduce această reformă și pentru care ea trebuie să premergea introducerii verbalității. Motivele le cunoaștem. Ele culminează în ceea-ce biroul telegrafic n'a împărțit și nouă la 2 l. c. n. Din partea partidului independent a vorbit Polónyi, care a luat sub critică împărțirea locurilor și a propus ca, în loc de Oradea-mare și Timișoara, să se înființeze numai o singură tablă în Arad și teritorul Oradei-mari și cel al Timișoarei să se împartă între Dobrișin, Cluj și Arad. Cel dintăiu orator al opoziției moderate a fost Ludovic Horváth, care ar fi dorit, ca deodata cu noua organizare să se fi făcut și noua procedură. Cu toate aceste partidul se primesce proiectul din cețiune ca cel dintăiu pas pe calea reformelor. Veszter încă așă, că împărțirea nu e corectă și el ar fi așteptat, ca și Brașovul și Canija să capete câte o tablă. După-ce Holló 'și-a exprimat

unii scrupuli față cu mai multe dispozițiuni ale proiectului și Hertelendy (liberal) a pledat pentru înființarea unei table în Canija, sedința s'a ridicat la 2 ore d. s. - În ziua următoare, Sâmbătă, s'a continuat desbaterea generală asupra acestui proiect. După discursul de o oră al deputatului dela Bichș-Giula, care a pledat pentru o tablă reg. în Arad, domnul Ludovic Mocsáry a cerut în interesul naționalităților o altă împărțire a tabelor reg. Cu aceste s'a încheiat apoi și desbaterea generală și, după-ce a mai vorbit ministrul de justiție, proiectul a fost primit drept basă pentru desbaterea specială, care s'a început în sedința dietei de ieri.

Ministrul-președinte contele Szapáry, ministrul de finance Weckerle și secretarul de stat Tarkovich au sosit la 3 l. c. n. în Viena. Conferențele, la care vor lua parte și ministrii unguresci, vor ține probabil trei sau patru zile.

Alaltăieri a avut loc prima conferență ministerială sub presidul ministrului de externe Kálnoky. Cu acest prilegiu s'a absolvat bugetul comun.

Primul dintre protestele ce se așteptau dela preoțimea catolică în contra cunoscutei ordonanțe ministeriale cu privire la botezul copiilor din căsătorii mestecate a apărut deja și s'a publicat în ziarul clerical „Magyar Állam“. Protestul vine dela preoțimea catolică din subdistrictul Oradei-mari și fără îndoială nu va rămâne singur, ci are să-i urmeze și alte proteste. El sună astfel:

„Noi, preoții subdecanatului districtual al Oradei-mari, protestăm unanim și sərbătorește în contra ordonanței, care ne vatămă conștiința și pe care domnul ministru de culte și instrucțiune publică a emis-o la 26 Februarie în mod arbitrar; protestăm în contra aceleia, ca-și-când neextradarea matriculelor boteșăilor ar fi o transgresiune față cu o oprire sau ordin polițian, pentru-că administrarea matriculelor introduse de biserică nu se ține de acele afaceri, pe care poliția trebuie să le controleze în interesul ordinii publice. Declaram cu toată onoarea, dar' totodată în mod bărbătesc și deschis, că noi vom desconsidera această ordonanță și accentuăm în special, că noi nu sântem functionari ai domnului ministru și nu primim dela el ordonanțe în afaceri religioare cu încunghiurarea prelaților nostri. Noi tragem la îndoială și negăm, că ministrul ar

avé dreptul, de a hotări, în care regiune au părinți să-și crească copiii, deoarece-acesta e un drept, pe care Dumnezeu 'l-a dat părinților; în contradicție cu dreptul dumnezeesc și natural nimeni pe lumea aceasta, nici chiar ministrul de culte al Ungariei, nu ne poate impune cu puterea vre-o ordonanță“.

Austria.

Circulă fama, că ministrul îmbolnăvit, baronul Prazak, va repăși în curând. Drept succesor al seu e designat vicepreședintele casei deputaților Zeithammer.

După o depeșă, pe care „Pester Lloyd“ o primesce din Praga, vutul de neîncredere, pus la cale decătră Cehii tineri în contra deputatului Rieger, nu-și va ajunge acopul. Dr. Rieger nu-și va depune mandatul și, după-ce majoritatea alegătorilor boemi, prin reprezentanții ei legali, 'i-a aprobat procederea, el își va ține cuvântul și se va întrepune pentru punctuațiunile de împăcare.

Germania.

Mesagiul de tron, cu care împăratul Wilhelm deschide astăzi dieta imperială germană, va fi, după-cum împărțășese „Allgemeine Zeitung“ din München un act de guvernare de o deosebită importanță, deoarece-prin el nu se vor anunța numai proiectele ce au să se prezenteze imediat dietei, ci se vor expune ca un fel de program și principiile, care vor servi de directivă politiceii imperiului pe viitor. Dacă în această privință „cursul va și rămâne cel vechiu“, se pare de oportun a se da reprezentanței poporului german asigurarea, că politica de pace de până-acum va rămâne misiunea neschimbată a imperiului și că schimbarea, care s'a făcut cu privire la conducerea politiceii germane, e numai personală, dar' nu obiectivă.

Noul proiect militar conține următoarele dispozițiuni: Înființarea de 54 noue baterii campestre, prin urmare înmulțirea artileriei cu preste 6000 oameni. Bateriile celor patru corpuri de armată dela frontieră primesc deja în timp de pace echipamentul campestru de câte 6 tunuri. Totodată va primi infanteria acestor patru corpuri de armată (laolaltă 107 batalioane) așa numitul etat tnal, deci aproape 700 oameni pro batalion, așa că și puterea

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Material jargon de dialect selăgian.

De Vasilie Valda. (Urmare.)

Morăesc = mornăesc, a schlinți.
Morocoșe = das Achaenblech. Ungurescul marokvas.
Moș = bunice.
Moșuț = în noaptea de Sân-Văsiu este obiceiul în Selăgiu, giurul Cehului, că făcăii fac o mătahală de paie în formă de femeie, pe care noaptea apoi o pun în partea casei unde sânt fete; tot astfel fac și fetele, cu deosebire, că ele fac chip de bărbat. Mătahala aceasta de paie o numesc: moșuț.

Moșină = 1) aprinjoară; 2) mașină.
Moșinar = mașinist.
Moșinoiu = mușuroiu.
Moșocoarnă = cocoradă.

Motroșca = un joc de copii; jocul se petrece în chipul următor: se adună mai mulți băieți la o casă, pe unul dintre ei îl leagă la ochi cu vre-un ștergar, coisalăți stau și aleargă prin odaie, între aceste cel legat la ochi umbă mereu prin odaie, și dacă îi succede a prinde pe vre-unul dintre ei, țice: „Îta-măța ce m'ai-am prins?“ Cel prins răspunde: „un ștergeuț“, cel legat la ochi ear' mai întrebă: „ghe căși ai?“ prinsul

răspunde de atâția și atâția; dacă din glasul celui prins legatul la ochi nu-ți ghicește numele, își urmează treaba eară, până prințdnd pe cineva, îi succede a ghici numele, când apoi este legat la ochi acela, al cui nume a fost ghicit. Jocul între Români este cunoscut mai ales sub numirea: de-a baba orba.

Motroșesc = ascund ceva în rufe; caut ceva în loc ascuns.
Muierușcă = o parte la răboiu numită și femeiușcă.
Muroiu, muroiș = pânișoară mică implementă.
Murză = zamă sărată (com. Var. distr. Ji-boului).
Mușlișă = bibio, o muscuță ce se face în vin.
Mușlic = amestecătură de lături și fân ce se dă la vite.
Muța (a) = a asmuța.

N.
Năbuhală = zăduf.
Nadă = trostie; ungurescul năd.
Nădăesc (mê) = presupun, suspicioez. Cuvântul în aceste două sensuri se obiceșuece în mai multe ținuturi din Ardeal și Ungaria.
Nădragi = pantaloni. Ungurescul nadrag.

Într'o satiră:
„Și n'ai cap de comănac,
„Nici picioare de nădrag“.
Nyalcoș = fudul; cuvântul se întrebuintează în acest înțeles și în Biharea. Ungurescul

nyalka. Proverb adese folosit în Selăgiu este următorul: „pe rind l omă nyalcoș“ - cu încetul devii ceva; în urmă se vede ce se alege; și hop, dacă-i sări.

Nană = faț.
Nănaș = naș.
Nănașe = nașe.
Nari = naș. Într'un vers de conăcărît:
„O nănașii voșii cit mari,
„Amu se spală pe nari?“
Nărădesc, mai adese este: mărădesc = rămân. În balada „Blastemul“:
„Numa-atăta nărădesc
„Până murgu-mi potcoveș“.

Năpântoc = nătrău. Cuvântul poate este obicnuit în mai multe ținuturi locuite de Români în Ardeal și Ungaria; îl citim și în „Țiganiada“ lui Budai Delan:
„Și nu se ajunse ca năpântocul
„Numai cu d'o seacă sărutare“.
Cântec. IV. „Buciumul-Rom“, an. 1876, pag. 175.

Nevică = mustella, nevăstăică. În „Pravilamă“ dela Govora, tip. la an. 1640, citim „cineva mânca lup... sau nevăstăică“ contrăgea anumită pedeapsă.
Nievoie, nevoia = o ră = epilepsie.
Nihilă = o falcă de pământ; ungurescul nyil.
Neguțator = negustor. Într'o doină:
„Ghe-ar hi urită vëndător,
„Face-m'aș neguțator,
„L'aș vingho pe banți ghe pleavă,
„Numa să scap mai în grabă“.
Negrôiu = negriu.

Nimesturi = acareturi; cuvântul mai demult avea și formă verbală, astăzi însă abia mai are pluralul în graiul din Selăgiu și, după-cum susține scriitorul binemeritat de nașune, domnul G. Bariș, în graiul muntencilor din districtul Brașovului, dar' aci având forma: nemestii. (Vezi glosar la „Catechismul calvinesc“ pag. 127).
Nimornic = foarte, grozav.
Noat = nostru.
Notarăș, notarăș = notar.
Nitală-i! = eată-l mei!
Nună = drucșă.
Numa = numai.
Numbruș = număr.
Not = înot; - cuvântul tot sub această formă îl aflăm și în codicile Voroneșan, cu deosebire, că acolo o este ridicat la u, astfel: „E noi începumu a nuta dintru Tiru“. („Aurora Rom.“ pag. 146.)

O.
O = ori; se obiceșuece și ori, dar' mai arareori. În balada „Toma“:
„Ungehi maica pruncului?
„O murit-o, o perit-o,
„O în lume dusu-s'o?
„Nici o perit, nici o murit,
„Da cu alți 'n lume s'o dus.
„Maica pruncului ghe-ar inturna,
„Ce moartie 'i-ai afla?
„Omori-u-ai, o îngropa-u-ai,
„O la prunc maică lăsa-u-ai“ etc.
O = singularul a și pluralul au al auxiliariului am.

Într'o doină pentru sig. a o:
„Focă bată, străinu!
Mult o dă, că-a hi bun!
„Străinu cu-a lui bunleță
„Mănăcă a mă viață,
„Străinu cu-a lui bunleț
„M'adună la bătăneț“.
Într'o altă doină o pentru pluralul au:
„Frunză verghie ghi pe fagi,
„Fostu-și-o doi tineri dragi;
„Ghe s'ar lua căță-și-și dragi,
„N'ar mai hi frunză pe fagi;
„Da se ieu și cei urii
„Și fagii-a ingramăghiță“.
Oblon = numai fereastra de scândură dela poiate și grajduri.
Ocăș, câte odată uicăș, = cuminte, deștept, ager. Ung. okos.
Ocol = curte.
Odr = curte; - este ung. udvar.
Ogă = glaje; adese se pronunță: uăgiă.
Oa! = a! ca semn de mirare.
Oiu = voui. De câteva-ori întalnim auxiliariul voui sub forma oi și în scrierile lui Miron Costin; - astfel spre pildă în „Lectopieșul țerii Moldovei dela Aron-Vodă Incoace“ citim: „Căinilor! ecă eu o purcede drept asupra Ghiarului, și nu cu altă armă, ce numai cu sabie“. (Vezi „Opere Complete“ ed. Urechie, tomul I, pag. 675.)
Într'un cântec ostășesc din giurul Cehului:
„Unge-o-iu muri maică, eu
„Nu-s'ă sticucă ghe seacă,
„Numa feciori ghi pe țară,

activă a infanteriei se va urca cu 5000 oameni (dela 70.000 la circa 75.000).
Din Petersburg se telegrafează, că ministrul de externe Giers a plecat în străinătate. Acestei călătorii se dă mare importanță în cercurile politice de acolo și se afirmă, că împăratul Wilhelm a invitat pe Giers la Berlin, spre a se consulta cu el și cu cancelarul imperiului Caprivi asupra mai multor afaceri ce privesc amândouă statele învecinate.

Uneltirile emigranților bulgari.

„Kölnische Zeitung“ a primit din Belgrad o telegramă, după care, la ordinul ministrului de interne, ar fi fost arestați mai mulți emigranți bulgari, care pregăteau pe teritoriul Sârbiei un pueciu în contra Bulgariei.
„Pester Lloyd“ primesce de altă parte din Belgrad cu data de 3 Mai n. împărțirea, că scirea diarului „Kölnische Zeitung“ e nefetemeiată și că guvernul nu a făcut nici o arestare și nici nu a existat vre-un privilegiu pentru asemenea arestări. Același diar însă publică în ediția sa de seara o telegramă dată tot din 3 Mai de următorul cuprins: Guvernul sârbesc a dispus arestarea imediată a emigranților bulgari, care voesc să însceneze o năvălire înarmată în Bulgaria. Mai mulți agenți ruseci, care petrec de mai mult timp la granițele sârbesci, au fost deasemenea expulsați. La cei arestați s'au aslat o mulțime de proclamațiuni îndreptate în contra prințului Ferdinand și în contra guvernului bulgar.

Inchiderea Scupcinei sârbesci.

La 30 Aprilie s'a închis Scupcina sârbescă. Inchiderea nu a fost însă atât de imponentă și impunătoare, precum s'a fost proiectat la început. Regenta s'a mărginit a exprima reprezentanților poporului mulțumirea și mulțumita pentru patriotismul și precauțiunea, pe care le-a dovedit Scupcina prin votarea adausului de dare pentru scopurile armatei. Și se pare că acest adaus de dare, care se urcă la respectabila sumă de 10 milioane franci, a format în realitate o așa numită *pièce de résistance* a sesiunii. S'a și făcut o presiune colosală, pentru de a pute obține votarea acestei sume. Ministrul Gruici a fost făcut o ilustrațiune posomorită a situației, ear' președintele Scupcinei Passici s'a fost provocat la Țarul, care nici-când nu va uita pe frații sei sârbi.

Evacuarea Egiptului.

„Agence de Constantinople“ află din parte bine informată, că Salisbury ar fi declarat ambasadorului turcesc Restem-Paşa, că Anglia ar fi gata a împlini dorința Franciei cu privire la noua convenție despre evacuarea Egiptului, dacă condițiunea indispensabilă, ca Anglia să aibă totdeauna dreptul de a interveni în Egipt în cazul unui pericol intern sau extern, va fi primită decâtă puteri drept basă a unei convenții.

Un nou atac contra institutelor de învățământ românesci în diecesa Oradei-mari.

„Gazeta Transilvaniei“ (Nr. din 4 Mai n.) publică o scrisoare datată „Dintre Crișuri“ de următorul cuprins:
„Kultur-Egypt“ -urile maghiare și gazetele maghiare se scusă înaintea lumii civilizate, că Doamne feresc! ei nu vor să despoaie elementele nemaghiare de naționalitatea și de limba lor, ci numai le întind mijloace, ca să-și câștige mai cu ușurință cunoștința limbii maghiare, a statului, de care au atâtă lipsă în afacerile publice-ocioase.

Că această afirmare este ipocrie și minciună invederată, am scuit-o și până acumă tot din declarațiunile acelor organe, care stăruind necontenit pentru lățirea elementului maghiar, cer cu frase bombastice, ca spiritul național-maghiar să pătrundă în masele nemaghiare, ca să se creeze astfel un simț general maghiar și alte lucruri de aceste, care toate ne arată unghilele eșite din sac ale pisicii.

Mai dureros ne convinge însă despre adevăratele niusințe maghiare provocarea, pe care ministrul unguresc de culte și instrucțiune publică Csaky a adresat-o episcopului de Oradea-mare Preasfinției Sale Mihail Pavel, ca în școlile confessionale populare gr-cat. din Nir-Adon, Nir-Aciad și St-Georgiu-Abram din comitatul Saboleiu limba de propunere să fie exclusiv cea maghiară, eară limba română să fie pentru totdeauna eliminată (scosă afară) din acele școlile, din cauză: că cu ocaziunea recensământului popular (a conscrierii sau numărării poporului) din anul 1880 poporeni gr-cat. ai acestor parochii au fost înscrisi ca Maghiari.

Lucrul s'a petrecut adevărat astfel: Comisarii de pe atunci însărcinați cu conscrierea poporului i-au întrebat pe oameni: „Scii ungurescă?“ „Vorbiți limba ungurescă?“ și răspundând-li-se cu „da“, bieții oameni au fost înscrisi în rubrica de sciu limba maghiară, ci în rubrica, că limba lor maternă este cea maghiară. Prin urmare, după părerea șovinistilor dela putere, ei sânt acum, de voesc ori nu voesc, Maghiari.

Etă politica maghiară, care ține: „Nu voim să vă facem Maghiari, ci voim numai să scii limba maghiară“. Și după-ce o acie și o vorbesc cineva, se pomenește că-l botează Maghiar și-l opresc pe cale oficiasă de a-și învăța și de a-și cultiva limba sa maternă.

Deci este clar că și lumina soarelui, că cupitul a ajuns la os!

Avem comune românesce, cu alte cuvinte poporeni uniți în comune mari, cum e Letamare, Poceiul, Silindrul, Chinizul și câte altele din jos de Oradea-mare, care toți vorbesc perfect limba maghiară. Acestia la recensământul din anul curent vor fi înscrisi cu limba maternă maghiară și urmarea va fi, că episcopul sau ordinariatul earăși se va trezi cu un ucas al ministrului, ca în 10-15 comune, respective școlile confessionale, limba de propunere să fie exclusiv cea maghiară cu eliminarea limbii românesce — și etă că așa „episcopatul gr-cat. maghiar de Dorog“ ce se planuește a se înființa, va fi extins până sub Oradea-mare și, înființându-se amăsurat parochiilor anexate, se vor lua și din fundațiuni sumele proporționate. Atunci dl Lauran va pute exclama „omnia ad maiorem Dei gloriam“, mai ales dacă va fi numit episcop la Dorog.

Dar' să trecem la meritul lucrului. Acestoră cauză proa gravă earăși se portractează între ministrul cultelor și episcopul Pavel sau ordinariatul, în secret, și este impusă earăși tăcere, ca în cauza gimnasului beușan.
Publicul român poate vedea, că această chestiune este o chestiune de viciată *per excellentiam* pentru poporul român și mult mai ponderoasă ca chestiunea unui gimnasiu, căci scotându-se limba română din școlile populare, ni-se taie și ni-se seacă eliar rădăcina elementului nostru românesc.

CRONICĂ.

Dela Curte. „Bud. Corr.“ spune, că Maiestatea Sa va sosi la 6 Mai în Budapesta. Această corespondență spune acum, că scirea o greșită în urma unei împărțiri telefonice rău înțelese și că Maiestatea Sa numai la 6 Iunie va veni pe timp scurt la Budapesta, ear' pe la mijlocul lui Iunie va veni pe timp mai îndelungat și va sta acolo până la încheierea delegațiilor.

Archiducele Leopold Salvator a sosit la 3 Mai n. în Lemberg și a descins în palatul principelui Sapieta.

Distincțiuni. Diarul oficios „Bosnische Post“ ce apare în Sereievo comunică, că în virtutea mentelor câștigate pentru administrațiunea Bosniei vor fi numiți de Maiestatea Sa conscrieri intimi: F. M. L. David, șeful militar atașat prelungă guvernului Bosniei și al Ertegovinei, baronul Hugo de Kutschera, șeful civil, și șeful de secție în ministerul comun de finanțe Janscovici.

Ministrul de culte contele Albin Csaky, după-cum etă „Erdelyi Híradó“, ar avé intenția să cerceteze Clujul după încheierea delegațiilor pentru de a inspicia universitatea și institutetele de învățământ în legătură cu această.

Namiri. Diarnistul comitatens Carol Sztrék din Arad a fost numit practicant de manipulațiune de cancelarie. Mai departe au fost numiți candidați de practicanți dela perceptoratul din Sepsi-Sângeorgiu, Paul Farakas și Andreiu Duka, practicanți fără diurnă tot acolo, ear' servitorul adj. Petru Vukosavljev dela tribunalul reg. din Chichinda-mare servitor el. II. tot la acel tribunal.

Introducerea juriului în afaceri criminale. „Jogtödomásy Közlöny“ împărțășește, că lucrările pregătitoare cu privire la introducerea procedurii criminale pe bazele juriului au înaintat mult în anul ministerului de justicie; drept basă servence proiectul lui Fábiny, care s'a modificat și s'a mai întregit prin un pasagiu despre procedura curților cu jurați.

Premii pentru împădurire. Ministerul de agricultură reg. ung. a sacris șese premii în suma de 1000, 800, 500, 400, 200 și 100 franci în aur pentru împădurirea de platouri sterpe de munți, de muchi de dealuri și coaste ripoase, prin împădurirea cărora se poate împedeca supurarea de dealuri, prăvălirea de petri și furtunile stricăcioase. Premiile se vor da în anul 1895; însușirile pentru aceste premii s'nt a se adresa până la 25 Decembrie 1890 la ministerul de agricultură reg. ung.

Maghiarisări de nume. „Budapesti Közlöny“ publică următoarele schimbări de nume: Iuliu Gruber în „Gál“; Eduard și Wilhelm Abeles în „Aldor“; minorul Antoniu Mayer în „Mátra“; Stefan Fisch în „Fenyves“; Ioan Hochhofer în „Udvard“; Aloisiu Steinberg în „Sártes“; Ioan Heit-

vogl în „Madarasi“; Ioan Steindorfer în „Köfalusi“; Ludovic Caisner în „Bata“; Bernhard Kohn în „Sedkely“; minorul Ernestin Falkenheim în „Fekete“; minorul Mihail Barina în „Badacsony“; Stefan Rubanyik în „Béked“; Vincentiu Schlenk în „Sabolcs“; Frideric Schwarz în „Fekete“ și Maximilian Fried în „Békési“.

Noul patriarh sârbesc. Precum anunță telegramele sosite ieri din Budapesta, noul ales patriarh sârbesc ar fi și obținut aprobarea Maiestății Sale și va fi introdus în zilele aceste în scaunul seu din Carloveț. În „Agrar Zeitung“ găsim despre el următoarele date biografice: „George Brancovici, nou ales patriarh, este născut la 25 Martie 1830 la Kulpin în Bačoa. El este fiul parochiului Timoteu Brancovici din Kulpin și Zenta. Studiile gimnasiale le-a absolvat Brancovici în Verbas, Baia și Nagy-Kőrös și în virsta de 19 ani a fost numit vicenotar la magistratul din Zenta. În anul 1862 a luat cariera preoțească și a intrat în seminarul din Carloveț. În anul 1855 a fost hirotonit de diacon în Sân-Miclăuș și la 1856 hirotonit de presbiter. Până la anul 1857 a funcționat ca capelan prelungă părintele seu, mai târziu ca administrator parochial în Zenta. La 18 August 1859 a fost numit protopresbiter în Zombor, unde a funcționat din anul 1862-1871 ca director nesalarizat al preparandiei de acolo. După-ee Brancovici a perdit deja la 1868 pe soția sa prin moarte, a fost ales la 19 Mai 1882 de episcop la Timișoara și la 13 Iulie al aceluiași an hirotonit de archimandrit la Kovli.

Curs pentru cultivarea napilor de zahar. Direcțiunea școlii agricole din Făldioara (lungă Brașov) va deschide în acest an un curs pentru toți aceia, care doresc a se instrui în cultivarea napilor de zahar. Direcțiunea va face cunoscut prin diare anumite zile, când înainte de ameași se vor ține la acea școală prelegeri teoretice, ear' după ameași demonstrați practice pe câmp.

Adunarea generală pentru înfrumusețarea orașului Sibiu. Duminica trecută societatea „s'a ținut adunarea generală, care a fost puțin cercetată. Din raportul comitetului ce s'a etit rezultă, că numărul membrilor a scădut dela 566 la 530 și că în anul 1889 s'au perceput 7333 fl. 48 cr. și s'au sșesat 7091 fl. 25 cr. Pentru anul curent se preliminează în percepțiuni 4141 fl. 23 cr. și 4135 fl. în erogțiuni. Lucrări mai mari nu se au în vedere pentru anul acesta.

De ale universității din Cluj. Cu prilegiul alegerii de rector magnificus al universității din Cluj, săvârșită la 4 Mai, a fost ales pentru anul școlar 1890/91 profesorul de filosofie Dr. Bela Szász.

Introducerea noului preot în parochia Mănaștarului ung. N-ae scrie din Bădăuți următoarele: Via a vă face cunoscut, că la 13 I. e. e. st. n. a fost introdusă de preot din Mănaștarul ung. Noul introdus preot este Petru Cucuian, cleric aba. din Iauri. Introducerea o a făcut în persoană n. on. domn administrator protopopesc al Clujului Talia Roșescu. Duminică des de dimineață se vedea o mișcare viasă pe stratele comune. Pe la 7^{1/2} oare s'a început serviciul divin, la care a celebrat cu mare solemnitate n. on. domn administrator protopopesc împreună cu noul ales preot. Cântările liturgice le-a executat cu o rară preciziune și exactitate coral elevilor dela școala noastră confesională gr-or. din acea comună sub conducerea zelosului domn învățător Vasile Teotelecan, spre mângăierea poporului îmbrăcat sârbătoresc, care s'a adunat în număr atât de însemnat, încât nici pe jumătate nu a încapat în biserica destul de spațioasă a acelei parochii. La finea sf. liturghi dl administrator protopopesc a ținut aproape 1 oară o cuvântare măduoasă și acomodată zilei și festivității, din care poporul adunat a putut trage multe învățături folositoare. În decursul acestei vorbiri a predat noului paroch cheile bisericii, evangelia și crucea prelungă nise cuvinte aduce pătrundătoare, care au făcut o mare impresiune asupra publicului. A urmat apoi discursul de program al dlui Cucuian, care a fost primit cu un viu „să trăiască“ de popor. După aceste a urmat ședința comitetului, în care s'a predat arhivul și toată averea parochiei noului preot. Pe la 2 oare apoi a urmat un prânz comun la casa parochială, dat de noul preot, la care păduț a luat parte n. on. domn admin. protopopesc, mai mulți preoți și învățători și inteligența din loc precum și credincioșii acelei biserici aproape la 200 persoane. Toastele încă n'au lipsit. Târziu seara apoi ne-am dus cu toții la ale noastre, ducând un suvenir plăcut.

Edificarea de casarmă în Cluj. Ministrul de interne a aprobat deciziunea orașului Cluj pentru clădirea unei casărmi mari, mai departe ofertul arhitectului Mätz provitor la aceasta, care s'a primit decâtă oraș, precum și facerea unui împrumut de 380.000 fl. pentru îndeplinirea lucrărilor de construcție.

În afacerea emigranților a ținut la 3 Mai deputații municipiilor de dincolo de Dunăre o conferință, care s'a ocupat și cu crearea de reuniuni de cultură. După ce conducătorul conferinței, domnul Gustav Beksiacs, a ilustrat raporturile respective, precum și necesitatea sanării lor, s'a iscat o desbatere mai lungă, la care au luat parte mai mult de deuce reprezentanți. Președintele Vozsédi a constatat în urmă, că toți oratorii s'nt de acord cu Beksiacs și s'ar pără că propunerea acestuia va fi primită. Astfel s'a ales un comitet, în care fiecare comitat de dincolo de Dunăre e reprezentat prin câte un deputat. Cu aceste s'a încheiat conferința. Cu reuni-

uni de cultură voesc di Beksiacs et împotrivă emigrării?

Neerologice. Primul următorul născuturi: Ana Pop mărită Moldovan, peșă teasă în Ascleul-mic, cu soțul și fiu în Ludovica Pop măr. Puscaru, protopopesc în Bădăuți, cu soțul și fiu în Paulina Pop măr. Babos, proprietăreasă în Nimsa, cu soțul și fiu sei — ca fiice, resp. gineri și nepoți: Vasiliu Pop, canonic în Ghiora, Stefan Pop, protopop-paroch în Mihăiți, cu soțul și fiu sei, Nicolau Pop, paroch în Lugrad, cu soțul și fiu sei, Maria Pop, veduță preoțească în Cetan, cu fiu sei — ca trați, respective canonic și nepoți; Ana, Maria cu soțul și Dr. Stefan C. Pop ca nepoți, în numele lor și al nemeșilor conșăngeni, cu inima lovită de gros durere, aduc la cunoștința tuturor conșănginilor și amicilor, că preaibutul lor părinte, respective strabun și frate, respective canonic și unchiu Gregoriu Pop, paroch roma gr-cat. al Gârboului-unguresc, provădat în știtele Taine ale muribundilor, a răposat la ora 6 dim. sale din Ascleul-mic în 1 Mai 1890, în al 66-lea an al vieții și al 43-lea al păstoririi eșetice. Credinciosul soț n'a scuit supraviețuirea sa conșărtă, — adormită în Dumal în Decembrie anul trecut, — ci a urmat-o în scurt, lasând aci pe nemăngăiați sei fi, carea l-a fost un părinte purtare îngrijitor, și pe dinășii sei trați și conșăngeni pe care s'au bui din adăncul sufletului seu, precum și pe învâșii sei poporeni, pe care l-a păstori în timp de aproape o jumătate de secol cu depina abnegațiune și zel într-adevăr apostolic. Oamintele scumpului defunct se vor struca la Ascleul-mic în 3 Mai st. n. 1890. Răpăus lin și amintire eternă!

— Maria Pop născ. Lazar ca soție, — Alexandru, Maria, Agneta și Eugenia ca fi, — George Lazar și Ioan Huscu ca gineri, — Moise Pop, protopop în Borgo-Tiha, ca frate, cu inimile frânto de durere anunță înscarea din viață a zelosului paroch gr-cat din Părcăp, în părțile chiorene, Stefan Pop, în 24 IV. cu moarte repentină în etate de 62 ani, ai preoții 38. Un bărbat bun meritat pentru biserica și școala. Un exemplar de probitate. Înmemntarea s'a întemplat în Duminica Mironșoșilor cu asistența celor 11 preoți și mulțime imensă de popor și inteligenți din gjur, veneratori ai virtușilor defunctului.

Afaceri rele. În Cluj circula taina, că fabricile de apert industriale de acolo, șapte la număr, își vor sista fabricațiunea pe la finea lui Mai din cauză, că le merge foarte rău.

Înselătorie cu mijloace chimice. Nu demult un „laborant chimic privilegiat“ din Viena a umbiat prin ospetările din împregiurimea Sibului, precum și prin Mediaș, anunțând publicului mijloacele sale chimice pentru străpiera insectelor și altele de acest soi. Mai mulți oșetăni de aici au fost seduci de acest înselător spre a face comande. Care nu l-a fost însă mirarea, când în urmă se pomenește, că în loc de cantitatea comandată li-se trimite cu rambursă postala o cantitate îndouăzeci mai mare, ear' nevoid să o primească, s'nt amenințați a fi dați în judecată. Comitenți au fost atât de neprecauți, că nu au cerut dela respectivul o contractantă despre cantitatea și prețul cantității comandate, ci pini de încredere au subscris hârtia de comandă. S'a întemplat, că un postovar de aci a comandat de 1 fl. 20 cr. ear' în loc de atăta s'a poment cu o cantitate, după care ar fi trebuit să plătească 27 fl. 20. Pentru a face front acestei înselătorii și a evita pagubele rezultânde din această, cei trați pe sfară s'au adunat ieri seara la 7 oare în restaurațiunea Paokievitz. Acest cas poate servi de exemplu poporațiunii, ca să fie mai precaută și să nu subscire nimic fără de contractantă.

Accident pe calea ferată. În apropierea gării dela Herceghalom o carambolat în noaptea spre 1 Mai n. două trenuri de povară (Nr. 52 și 31) ale căii ferate de stat, cu care privilegiu magnistul Mihail Serres și conductorul-suprem Emeric Kiss au fost ușor răoiți.

Ciocniri sângeroase. După sciri sosite la Seghedin, s'a întemplat în Szász-kabánya între băieși și gendarmi o ciocnire. Gendarmul Ioan Mattuz a pușcat pe un lucrător; băieșii au prins pe gendarm pentru a-l omori și numai cu greu a fost scăpat din mâinile lucrătorilor. Căpitanul gendarmilor din Seghedin a plecat la fața locului, pentru a face cercetare.

Moarte prin dinamită. În comuna Orilipez ne din comitatul Carașului nise fapătuitori necunoscuți au omorit pe țeranul Carvalan prin o patroană de dinamită. El dormise, precăd a explodat în odaia sa patroana. Se crede că dinamita ar fi fost pușă pentru alte scopuri acolo.

Earăși influența! Din Varșovia se depeșează, că influența a isbucnit de nou în mod aproape îngrozitor. Decursul boalei etă adese foarte primejdios.

Incendii. Ni-se scrie din Crocna cu data 2 Mai n. e. următoarele: În seara de 29 Aprilie n. în comuna Iosagel s'a aprins un grajd, în care se află 86 de boi grași ai domnului A. Wauer, posesor de pămănt. Dintre acestia au fost mântuiți 23, ear' restul de 63 au fost arși. Grajdul și 41 de boi au fost asigurați, ear' 22 neasigurați. Grajdul s'a aprins din spargerea unei lampe cu petrol, pe care nu se scie dacă v' un servitor a sșert-o sau a poenit.

— Comuna Burdușeni din România, aproape de Iteani, a fost aproape distrusă prin foc; mai mult de 200 de case au ars.

„Nici stăcută ghe ovés,
„Numa feciori tăt pe-ales,
„Nici firușe ghe grău,
„Numa sânge oia n brău.
„Și io, maică, oia muri
„Pă țernurii Dunării,
„Fără lumlină ghe ceară,
„Fără om ghin a mē țară“ etc.
Ogoesc = liniștesc băiatul din leagăn.
Ogrădă = grădina de legumi.
Ol, ual = ulcior.
Olvoancă = oală foarte mare.
Oltoan = oltoiu; ungur. olvány.
Oldiu = interjecțiune ce țeranii obișnuesc când alungă cănele.
Om = auxiliarul vom.
On = aproape exclusiv pentru un. În balada „Anița Banului“ ce am din giurul Cehului:
„Când fu locă la mijloc,
„La mijlocu țirgului;
„Lua țirgu ghe-a rindă
„Și șetrile ghe-a țiră.
„Și vinie-on Turc și vinu doi,
„Vintē altu mai 'napoi“ etc.
Tot în acea baladă:
„Pē cel gheal, pē cel colnic,
„Mere-o mândră cu-o n volnic;
„Voinicu ghin graiu grăie:
— „Astăci caghe țirg la Brăila
„Și el n'are ce mina.
„Strigă altu ghin t-on gheal...“ etc.
Opsigă = osigă.
Or = auxiliarul vor. În scrierile lui Miron Costin încă s'flam această formă ca scăpătă din condeiu, astfel în: „Istoria de crăia un-

gurescă decând și cum au cădūt pe mările Turcilor“ citim: „Nădăjduia Ardeleii că or pleca pe Impărăție la pace“. (Opere. compl. ed. Urechie, tom. II. pag. 59.) Tot acolo: „Deci de or fi drept și se vor da sub ascultarea Impărăției, vor hălădui“. (Pag. 60.)
Oroea = urieș. (Com. Salașig, districtul Cehului.)
Ortae = companion.
Oștorăș = ficiorul ce mină boii prinși în jug; ungur. ostoros.
Oșdă și ūșdă = ud până la os, întinat din cap până în tălpi; cuvântul sună tot așa de des și cu ŷ, ūșdă. Originea cuvântului în chestiune este a se cercsa, nu fără de orice temei, în vechiul oșdă = verigă, cătușe, ce în codicele Voroneșean ocură sub forma plurală: oșde. („Probe de manuscr. Voroneșean“ în „Aurora Rom.“ a. 1882 pag. 147.)
Păciū = miop.
Pă = pe.
Pădureș = gangrenă, cancer.
Palant, palanc = gard de scăduri; — ungur. palánk, primit dela Germani: din Palanke.
Păler = mai marele între zidari, între dulgheri; cuvântul în România nu se obișnuesc.
Palăcă = ploacă; — ungur. palácsk.
Paletș =
Paletșu = baston; ungur. palcsa.
Pălincă = rachiu; unguresc. palinka. Într-o doină din giurul Craenei.

„Cui i place palinca,
„Șese boi n'a mai mina“ etc.
„Gaz. Trans.“ Nr. 128 an. 1888. I. M.
Pălelea Țiganului = calea lui Traian.
Pănu = prin. Într-o doină.
„Țucu-te, draguț lăsat,
„Multe înlele mni ai dat
„Și păn dor și păn bănat“ etc.
Pănc = buchec. În doina următoare:
„Bădișor de prește vale,
„Ce porți până așa mare?
„Poartă până rețezată,
„Cum îți stau boii n' poiată“.
„Gaz. Trans.“ Nr. 154 a. 1888. I. M.
Păncă = păduchi, țeranul din aceste părți țice:
„'lo umplut până“ = în starea cea mai deplorabilă a ajuns, încât l'au umplut păd...
Pănc = period, vremea spre ex.: „Păncă cireșelor = vremea când cireșele s'nt mai cu prisos și mai multe în comparație cu alt interval de timp al aceluiași an; — mai bine s'a putē țice: floarea vremii pentru un lucru cutareva.
Pănc-e = pentru-ce. În doina următoare:
„Țăcați tălfi (ochi) nu lucrămați,
„Că voi s'ntițeți ghinovați,
„Pănc-e sama nu luți
„Cu cinte mănă-voi dăți“?
Pănie = se țice numai la pânea făcută din aluat nedospit; aluatul se frământă virtos, ca pentru supă.
Păngă = prelungă; este de tot obișnuit.
Păpăruză, păpăruș = (Va urma)

„Cui i place palinca,
„Șese boi n'a mai mina“ etc.
„Gaz. Trans.“ Nr. 128 an. 1888. I. M.
Pălelea Țiganului = calea lui Traian.
Pănu = prin. Într-o doină.
„Țucu-te, draguț lăsat,
„Multe înlele mni ai dat
„Și păn dor și păn bănat“ etc.
Pănc = buchec. În doina următoare:
„Bădișor de prește vale,
„Ce porți până așa mare?
„Poartă până rețezată,
„Cum îți stau boii n' poiată“.
„Gaz. Trans.“ Nr. 154 a. 1888. I. M.
Păncă = păduchi, țeranul din aceste părți țice:
„'lo umplut până“ = în starea cea mai deplorabilă a ajuns, încât l'au umplut păd...
Pănc = period, vremea spre ex.: „Păncă cireșelor = vremea când cireșele s'nt mai cu prisos și mai multe în comparație cu alt interval de timp al aceluiași an; — mai bine s'a putē țice: floarea vremii pentru un lucru cutareva.
Pănc-e = pentru-ce. În doina următoare:
„Țăcați tălfi (ochi) nu lucrămați,
„Că voi s'ntițeți ghinovați,
„Pănc-e sama nu luți
„Cu cinte mănă-voi dăți“?
Pănie = se țice numai la pânea făcută din aluat nedospit; aluatul se frământă virtos, ca pentru supă.
Păngă = prelungă; este de tot obișnuit.
Păpăruză, păpăruș = (Va urma)

76 voturi. La acest vot în realitate nu se aștepta nimeni și mai puțin Crispi. După ce a dispărut prima impresie, s'a ridicat ministrul-șef de cabinet și a declarat, că după cele întâmplate el trebuie să roage senatul a absta de la pertractarea mai departe a proiectului, și va cere îndrumări Preaînalte.

Ceea-ce are să urmeze acum de aci înainte va atina dela coroană. Ori că se va dizolva camera, ori că se va produce o mică criză ministerială. Pentru Crispi amândouă eventualitățile pot să fie binevenite. O dizolvare a camerei de aceea, pentru-că opoziția va intra nepregătită în lupta electorală, ear' o criză ministerială de aceea, pentru-că într'un mod ușor ar pute scăpa de colegii sei dela ministerul de agricultură, tesaurariat și finance.

În cameră se ține, că ar fi în contra spiritului constituției, de a convoca pe alegătorii din cauza unei asemenea certe. Prin urmare ar exista numai două posibilități: să se retragă întreg ministerul și să se chieме la guvern Sarracco, ceea-ce deocamdată însă nu e probabil, și apoi să se reformeze cabinetul în modul amintit.

Pregătirile militare ale Rusiei.

De un timp încoace guvernul rusesc atribuie mare atențiune căilor ferate strategice din Rusia. Diarele din Moscova împărtășesc, că comitetul de miniștri din Petersburg a luat la 28 I. tr. o hotărîre, care deobligă coroana la cumpărarea tuturor căilor ferate strategice din țeară. Mai departe se va clădi în Bialostok (Littania) o gară centrală pentru toate liniile căilor ferate ce se împreună acolo (Petersburg—Varșovia, Brest—Grajevo și Bialostok—Slonim). Lucrările de pregătire s'au început deja. În sfîrșit s'a început și cu construirea unei noi linii strategice dela Losowo la Kiew.

Alegerile franceze.

Cu privilegiul alegerilor restrîns pentru consiliul comunal a fost aleși 52 republicani, 6 conservatori și un boulangist. Noul consiliu comunal nu se va deosebi mult de cel de mai înainte.

Foile franceze de toate nuanțele politice declară, că alegerile aceste au fost o derută nimicitoare pentru Boulanger. Înseși organele boulangiste se declară de învinse. Dîarul „Presse” declară, că va depune armele.

Afacerea majorului Panitza.

La 3 I. c. tribunalul de rîsboiu instituit în afacerea majorului Panitza a ținut o conferență și a hotărît, ca să deschidă pertractarea procesului la 15 Maiu, așa ca acușai să aibă timpul acordat de lege pentru pregătire și apărare. Pertractarea va fi publică.

Statul și maghiarisarea.

Sub acest titlu citim în „Nemzet” dela 5 Maiu n. următorul prim articol: E un vechiu adevăr, că atunci, când amicul cel bun trece în tabăra dușmanilor, el devine cel mai turbat dușman. Gura renegaților e totdeauna cea mai săngerată. Aceasta ni-o dovedește cel puțin Ludovic Mocsary, care din mare Maghiar ce era al partidului independent a devenit agitator național. Ceea-ce nu cutează nici înșii Români, cutează să facă Ludovic Mocsary. A dovedit-o și ieri în parlament, când se discuta asupra decentralizării tabelor reg. Nu poate să ajungă pe masa casei deputaților temă, pe care el nu ar aci să o servească cu o leacă de sauce de a naționalităților. Nu putea deci să formeze excepție nici decentralizarea tabelor regesci.

Cu ultraistii naționalităților sîntem deja obișnuiți, ca să atace totdeauna drepturile necontestabile ale națiunii maghiare și să formeze pentru naționalități drepturi egale cu drepturile națiunii. An de an, și de și se plîng pe nedreptul, că statul unguresc voese cu puterea să maghiarizeze locuitorii țerii de limbi străine. Dar' nici un agitator al naționalităților nu s'a cutezat să facă ceea-ce a făcut aci Mocsary, când a pus direct la îndoială dreptul statului, de a maghiariza, când a negat, „că maghiarisarea ar fi un punct de vedere îndreptățit al dispozițiilor statului și ale legislativei”. Când asemenea lucruri le spune un agitator, ale cărei aspirațiuni măriturite sînt o Românie mare sau alcătuirea unui mare stat slav în Ungaria, când un astfel de om ar țice, că „maghiarisarea generală e o utopie, — afirmă că e foarte natural, că el se o spună aceasta, și zimbiba în fanteziile lui naive; dar' când astfel vorbeste un om, care odinioară era Maghiar și a cărui rătăcire nu o poate scusa orbia firească a fanatismului seu pentru naționalități, — propovăduirea unor asemenea principii nu se poate lăsa necombătută.

Dreptul natural al popoarelor consistă în alipirea cătră limba și naționalitatea lor și de acest drept se poate folosi în Ungaria fiecare naționalitate ca nicăiri pe această lume. Dar' față cu aceasta statul are datorința naturală, ca să-i valideze pretențiunea limba și caracterul național. Unde acest drept și această datorință vin în coliziune, trebuie să învingă totdeauna datorința, căci altfel se răstoarnă statul.

Fiecare stat din Europa își împlinește această datorință și statul unguresc nu poate rămîne înderătul celorlalte, dacă nu voesece să fie șters de pe harta Europei. Și ar fi bine, ca naționalitățile din Ungaria să se gîndească, că de acel drept natural numai până atunci se pot folosi, până-cînd acest stat, pe al cărui pămînt trăiesc, își poate menține caracterul național-maghiar. Pentru-că nu există pe continent nici un singur stat, afară de cel unguresc, care nu 'și-ar da silința, de a asimila cu forță mai multă sau mai puțină pe locuitorii sei străini. În Europa numai Ungaria e singurul stat, al cărui guvern și legislativă nu exerciază nici o forță față cu naționalitățile sale. Și eată, care e urmarea lealității și răbdării națiunii maghiare? Aceea, că agitatorii naționalităților abuzează de ea și, ținînd că răbdarea e o slăbiciune, își iau curajul, de a nega statului maghiar acel drept, a cărui exerciere pentru el este o datorință.

Da, statul unguresc are dreptul să maghiarizeze și el își exerciază acest drept prin

guvern și prin legislativă, și încă cu atîta tact, că nu poate să vatăme susceptibilitățile nici-unei singure naționalități.

Maghiarisarea nu e altceva, decăt validitatea statului maghiar în societatea din Ungaria. Maghiarisarea nu e noțiune de același rang nici cu germanizarea, nici cu olahisarea; pentru-că germanizarea și romanizarea în Ungaria ar fi validitatea unei naționalități străine într'un stat străin, prin urmare ar fi ilegală și nenaturală. Precănd maghiarisarea statului unguresc e legală și naturală!

Dacă statul unguresc și legislativă ungurescă nu are dreptul de a maghiariza Ungaria, atunci aproape fiecare alcătuire de lege a legislativei unguresce dela 1848 încoace ar fi nedreaptă. Atunci bravul deputat Mocsary, care odinioară era stîlpul partidului din 48 și căruia și astăzi îi place să se tragă la umbra partidului din 48, să atace artichel de lege V:1848, căci acesta decretează, că numai acela poate să fie membrul legislativei unguresce, care știe unguresc. Atunci e o nedreptate artichel de lege XVIII: 1879, care introduce limba maghiară în școli și deobligă pe învățătorii populari la învățarea limbii maghiare. Aceste și încă multe alte legi maghiarizează cu toatele; prin urmare sînt toate nedrepte?

Națiunea maghiară leală și față cu naționalitățile din seamă afară marinimoasă prin lege a decretat egala îndreptățire a naționalităților, dar' nici-odată nu a decretat egala îndreptățire a naționalităților cu națiunea. Căci locuitorii de limba străină ai Ungariei se nu uite acea distincție, că Maghiarii nu sînt naționalitate în această țeară, ci națiune; în această țeară locuiesc și naționalități străine, și acest stat are și cetățeni de limba străină, dar' acest stat e — statul maghiar.

Până acum eram obișnuiți să ne întîlnim cu un asemenea galimatias numai în coloanele oficiosului dela Cluj. Nu ne-am așteptat să-l găsim și în cel dintîiu organ autorizat al guvernului, în dîarul „Nemzet”. Vom reveni.

Românii din Macedonia.

Dîarul guvernamental din București „Timpul” primese din Macedonia o corespondență, prin care se descrie situația Românilor de acolo, precum și progresele făcute de școlile românesce din Macedonia.

Credem a face o plăcere cititorilor nostri, publicînd în întregime această corespondență.

Veria.

De cîtva timp școlile române din Macedonia au luat un avînt foarte mare, așa că numărul elevilor crește în fiecare și în mod foarte repede. Sentimentul național s'a dezvoltat în punctul de a se manifesta prin fapte, care sînt de natură a încuraja partidul românesc din acele locuri și a pune pe gînduri pe adversarii limbii și naționalității române în Turcia, care credeau deja pe acei Români greșitai.

Propaganda străină însă nu s'a descurajiat, ci din contră 'și-a îndoit silințele spre a greșia pe Români din Macedonia. De aceea și lupta ce există în localitățile acele între romanism și străinism s'a accentuat, a luat proporțiuni mai mari și cu caracter de-

stul de serios. Propagandistii străini au devenit mai furioși în ofensiva lor, ear' Români, animați de sentimentul național, mai tenaci în legitima lor defensivă.

În fiecare localitate, unde este o școală românească, s'a format deja un simbur al partidului românesc, care lucrează și apără pe căi legale drepturile legitime și interesele neamului românesc în satul sau în orașul lor.

Prelîngă aceasta locuitorii celorlalte sate românesce, unde nu s'au putut încă înființa școli de limba română, fiind în contact cu conaștrii lor din localitățile unde există școli românesce și mai ales cu tinerii formați în gimnasiile românesce, și vîdînd pe de altă parte rezultatul strălucit al învățămîntului public în limba lor maternă, din propria lor inițiativă nu numai își manifestează dorința de a vedea școală românească și în satul lor, ci încă roagă a li-se trimite institutori și institutoare române, ca să instruească pe copiii lor în limba maternă, angajîndu-se a plăti dinși cheltueala de întreținere a școlii și rugînd a li-se da un mic ajutor pentru remunerarea profesorului, deocamdată nedispunînd în deajuns pentru aceasta.

A relata aci toate faptele, care dovedesc în mod patent cele-ce preced în privința bunului rezultat ce au dat școlile române pretențiunea în Turcia, unde există Români, și în privința deșteptării sentimentului național între acei Români, este a prelîngi prea mult, care știe limba română, anume Ciungu, plîndu-l din venitul statului, ca să învețe pe copiii lor carte românească, vara cînd se întore la satul lor Xiroliavad. Și fiindcă au preste 100 de copii, pentru care nu ajunge un singur institutor, ei au cerut cu rugămintă direcțiunii școlilor române din Macedonia să le trimită încă un profesor superior.

În orașelul românesc „Gopes”, care are preste 500 de familii și care în urma activității și zelului ce a desfășurat dl. Pelita, directorul școlii române, școlă greacă din acea localitate, întreținută de comitetul grecesc și protejată în mod vădit și oficial decătră arhierul local, precum sînt toate școlile grecesce din localitățile românesce, era pe aci a se închide din cauză, că mai toți copiii din localitate s'au retras dela școlă greacă, ducîndu-se la cea română.

În orașelul Crașova școlile române de ambele sexe, la care sînt 2 profesori pentru clasele gimnasiile și 3 institutori pentru clasele primare și 3 institutoare, progresează în mod spîmîntător pentru adversarii care își impun sacrificii de tot felul și nu cruță nici un mijloc, ca să pună pedeci mersului progresiv al școlilor române, pentru care scop s'au trimis și se plătesc din Atena 11 profesori și institutori de limba greacă și 5 institutoare. Tot pentru scopul acesta arhierul grec fiind îgonit din metropolia lui din Ohrida, s'a așezat în sus dîsul oraș românesc Crașova, unde nu există nici o familie greacă de origine, plîndu-i-se și 120 lire turcesce din partea comitetului din Atena.

În orașelul românesc Maloviste, care are preste 500 case și familii, partidul grecesc s'a descompus cu desăvîrșire, deoarece numai 2 indiviđi fără mijloace plăți de comitetul din Atena, prin metropolitul din Bitolia, formează acolo partidul dîs grecesc; prin urmare cu toată protecția oficială a metropolitului grecesc, cu toată influența consulului grec din Bitolia, partidul românesc a reușit a lua localul școlilor comunale și a instala în ele școlile române de ambele sexe.

Ear' în biserică, cu toată opozițiunea arhierului și cu toate neajunsurile ce li-se fac partizanoilor cauzei române, la o strană se clătesc românesce.

Același lucru s'a întîmplat și în orașelul românesc Vlaho-Clisura, care are preste 500 case și familii, pentru-că cu toată părținea autorităților locale câștigate de arhierul și de consoul grec, grație stăruinței Românelor patrioți din acea localitate și a neajunsurilor ministerului torcesc, a trebuit ca însuși guvernorul general din Bitolia să meargă la fața locului și să instaleze școlă română în localul școlilor comunale, deoarece autoritatea locală, luîndu-se după arhierul grec, nu execută ordinele superioare ce li-se da în această privință.

Precum se știe deja, grație sîmîntimii părintesce a M. S. Sultanului, încă în anul trecut s'a acordat autorizație prin firma Românilor din orașul Hristițe, ca să clădească o biserică românească. Se știe asemenea, că patriarhia din Constantinopol a făcut tot ce 'a stat prin putință, ca să nu se derade să se facă biserică românească în imperiul rusesc. Neurgînd la Constantinopol a lăpelea clădirea sus dîsei biserici românești, se înceară în această chestiune de o importanță capitală în Turcia, reușind prelîngi subprefectul din Castoria a-l face să deo seio, ca să înceteze clădirea acestei biserici, cînd se începură să se sepe temelile, deși exista un firman.

Afîndu-se aceasta la Constantinopol, îndată s'a dat ordin perentoriu guvernului general din Bitolia, care chiar în timpul ierii a trebuit să meargă în persoană la fața locului și să asiste la punerea petrii fundamentale, așa că clădirea bisericii va fi preste puțin terminată.

Mai în toate localitățile, unde există o școală românească, se întîmplă adese certe, chiar scandaluri, din cauză că Români doresc să reușească a citi românesce în biserică, ear' unii tot dintre Români locuitori, fiind agenți plăți ai arhierului și ai comitetului grecesc, se opun și astfel se da ocaziune la lupte și la bătăi. (Va urma.)

CRONICĂ.

Ajutoare împărătesce. Majestatea Sa Monarcul a dăruit din caseta Sa preste 150 fl. comunei bisericesci gr.-cat. din Heteny în scopul reparării școlii și bisericii și 100 fl. comunei gr.-cat. bis. din Jesztreb în scopul edificării de biserică.

Nou comandant de brigadă de honveđi în Cluj. Colonelul Alexandru Păpăi, comandant al regimentului de infanterie contele Jellacic Nr. 69, a fost transferat la honveđi și numit comandant al brigădei de honveđi Nr. 75 din Cluj.

Numiri. Perceptorul de vamă Otocar Zuppan dela oficiul vamal din Vulcan a fost numit controlor cl. III. la oficiul vamal suprem din Seghedin. Mai departe au fost numiți: practicantul vamal din Neoplanta, Paul Făbián, perceptor de vamă cl. II. la oficiul vamal din Poiana-mărului; practicantul de loterie Rudolf Werner oficial cl. II. la oficiul loteriei din Sibiu; practicantul de poștă și telegraf Iuliu Făbry oficial cl. VI. la perceptoratul din Arad.

Statute aprobate. Ministrul de interne reg. ung. a provăduț cu clausula de aprobare sub Nr. 24.661 statutele clubului filantropic al tipografiilor din Mureș-Osorheiu, mai departe sub Nr. 29.162 statutele reuniunii

Ponosit = palid pînă a smolit, fără de coloare de viață în față.
 Pönt = apucătură; a face pönturi = a face apucături.
 Popă = snopul ce se pune mai în vîrfu clăiței de grău.
 Poptfiistăș = papistaș, catolic.
 Poptfirôș = papir.
 Poreglă = poreclă, conune; în graiul din Sălagiu cuvîntul în chestiune nu are sensul: bațocură, conune de rîs, ci numai și numai sensul ce în graiul literar exprimăm prin conune.
 Porcar = purcar; cuvîntul după-cum în unele locuri din Sălagiu se pronunță este de însemnătate din punct de vedere fonetic. Într'o doină:
 „Bintele mîneu ghin fetie
 „Vlăghica nu-i poaste șrie;
 „Bintele ghin nevestie
 „Și-on porcar îl poatie scrie
 „Cu colfi toporului
 „Pê dunga cuptorului“.
 Poruncesc = trimit vorbă; spre pildă poruncesc celor ghe-acasă sănătate = dorec sănătate celor de acasă. Într'o doină:
 „Nu știu ce 'și-o tîrguit,
 „Că 'napoi n'o mai vinofit;
 „Ghe-acolo mîno poruncit,
 „Pê tri stice (spice) ghe șecară,
 „Sê mê duc, că el se 'nsoară“ etc.
 Potăng = otgon de nuiete rotilat.
 Potioresc = iau în fugă pe cineva.
 Potlick = apotecă. Dintr'o doină:

„Rumeneala din potică
 „Face pe lelea voinică
 „Și pe badea do nimică“.
 „Gaz. Trans.“ Nr. 186, an. 1888. I. M.
 Pottică = fîtanul tînr de carpin sau alt soi de lemn cu care, — parte crepat, parte necrepat, — îngrădesc țeranii păreții la case și asupra cărora în urmă vine lipitura. Ungur. *patica*.
 Potori = bani buni meniți dracului; bani cu care își acoperi sârăcia.
 Prând = mîncarea de dimineată.
 Prav = praf; se pronunță încă și mai adeseori *prab*. În „Psaltirea“ tip. la Iași la an. 1680: „nu așa, ce ca prahul pe carele aruncă vîntul“ („Crestom.“ de Cip. pag. 230.)
 Prăbălesc = cerc. Ungur. *prôbdm*.
 Pradalău = prădător.
 Premândă = merinde pentru timp fixat.
 Primă = cordeluț. Într'o doină:
 „Cînd am fost la maica fată,
 „Fost-am ruje după masă;
 „Da dacă m'am mîrîtat,
 „Fost-am ruje după ușe,
 „Roșmalin verghie 'n cenușe.
 „Sê mê vîd la maica fată,
 „Știu-aș prima cum se poartă“ etc.
 Priantilic = o parte din moară; sulul cel vîrte la morile clădite în pod pe apă în vîrte și o roată mai mică, care apoi pune în mișcare „priantilic“ ce e în legătură cu peatra morii.

Priscornicêr = pistornic.
 Prohit, prophet = deridere, vorbă de nimic.
 Un cuvînt vechiu acesta, pe care anevioie o sê-l obișnuiesc și în alte ținuturi locuite de Români. Îl aflăm la autorii nostri dintre cei mai vechi; în psaltirea cea în versuri a lui Dosofteiu: „Cîț ce beau la crișme mă cîntă și pre la porți mă iau în prohită“ (Veđi „Glosariul la psaltirea în versuri“ de G. Seulescu, „Buciumul-Rom.“ an. 1876, pag. 13.) În „Profitologiu“ lui Dosofteiu: „Cui este vai, cui gâlceavă, cui mîhniciuni și prohituri“ („Glosariu la profitologiu“ de G. Seulescu, în „Buciumul, Rom.“ an. 1876, pag. 402.)
 Pruniet = prunet; e sună scurt.
 Prunc ghin frate = vîr.
 Pruncotlă = băietandru.
 Pruncoiș = copil între 7—12 ani.
 Prașcă = zablou.
 Puiu de mălaiu = bastard ce crește din firul de păpușoiu.
 Pumbășel = mîncar, mangetă.
 Punga = pungaciou.
 Purav = om rîu de fire, firetec, iute la mînie. Cuvîntul ocără și în „Catechismul calvinesc“, unde stă: „Muiarê poravă și îndărătuică nu este agîtoriuu bărbatului, cei agîtoriu Satanei“ (Veđi „Glosariu“ la catechismul calvi“. Bariț, pag. 128.)
 Puricar = în sens figurat despre omul ce pîndește ocaziunea, ca să poată face cuiva supărare prin furtul a obiectelor de preț mijlociu.

Ptîiulitîră = chiot, strigăt de joc; proverbul: nu-i ghe ghină ptîiutîra, ce-i ghe ghină gura = nu-i de vină chiotul, ci-i de vină gura.
 Pup = grămăgioară; ungurescul *pup*.
 Pup = boboc de floare.
 Pupașă = un colăcel împletit cu măiestrie în formă lungureață decătră țerance pe seama fetițelor, pruncilor le fac colac.
 Puslic = surtuc de postav scurt cu bumbi pînă la gîtlegiu.
R.
 Rablă = mîrtoagă.
 Rablău = fur, lotru, jăfuitor; — se da și ca nume la cai. — Ung. *rablô*.
 Răduesc = arăduesc, plec, pornesc. Ung. *eredni*. Într'o baladă:
 „Eacă banii se-ajunseră,
 „Pê nevestă o vîndură
 „Și la drum se răduiră“ etc.
 Rătîie = rachiou.
 Raț = cercul de fer de pe roata carului; Români l-au împrumutat dela ung. *raf*, care apoi earăși este o formă modificată a nevestescului: *der Raif*.
 Rabd = îngădui, dar' verbul în acest sens ocără arare-ori; la cei vechi deasemenea era obișnuit în înțelesul: a îngădui, astfel în psaltirea lui Corei: „Doamne rabdă mie și tot ție voui da“ („Glos. la psaltirea lui Corei“ de G. Seulescu, în „Buciumul-Român“, an. 1875 pag. 348.)
 Ramă = cadru, pervas; ungur. *rdma*.

„Ramă-cătără-mă“ = joc de copii, pe care A. Lambrior îl descrie sub numirea: Halea-Malea. („Convorbiri Literare“ anul 1875, pag. 8.) Pentru-că cuvintele ce se rostesc cu ocaziunea acestui joc în Sălagiu diferesc de cele publicate de Lambrior, le punem în vederea cititorilor:
 „Ramă-cătără-mă, ce dai ghe vamă?
 — „Blidû cu plăcinta.
 „Unghe-i blidû cu plăcinta?
 — „În casă după ușe.
 „Unghe-i ușe?
 — „O ars focă.
 „Unghe-i focă?
 — „Lo ploast ploaia.
 „Unghe-i ploaia?
 — „O bîut boii popii ci roșii.
 „Unghe-s boii popii cii roșii?
 — „S'o suit pê scară ghe ceară șu la Dumnieđeu“.
 Rămăghesc = rămân.
 Rămuli, rămuri (a) = a semena la ceva; spre pildă: plugu lăta nici nu rămulește cu cela a tîu = nici nu seamănă. (Năđișul-rom. distr. Cehului.)
 Rântaș = prăjitură; ungur. *rdntas*.
 Rântuesc = risip, slărim; ungur. *rdntas*.
 Rapagău = dans după sărituri unguresce; ungur. *ropogô*.
 (Va urma.)

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Ierimii II. — Administrația: Str. Cienădiei 3.

Se prenumerează și la poșta și la librării.

În București

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsicani 35.

Ep'i tole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. n. sau 15 bani rom.

Abonament lunar

pentru Maiu st. v.

cu prețurile din capul foii

invită

Administrațiunea ziarului „TRIBUNA“.

Sibiu, 26 Aprilie st. v.

(S). Dintr'un raport al camerei comerciale și industriale din Timișoara despre stările economice de pe teritoriul acelei camere aflăm, că exportul cerealelor noastre a fost în anul trecut de tot slab și nu a împlinit nici cele mai modeste așteptări.

Se credea anume, că va succeda a menține pentru grânele ungurești cel puțin acele piețe, care zac în imediată apropiere și care, în ciuda aspirațiilor privitoare la vama de scutire, deja demult se păreau avizate la produsele Terii-Ungurești, și anume piețele din Germania și Svițera.

Dar' aici încă aveam să ținem cont de concurența României, careia la început nu-i atribuim importanța cuvenită. România adecă, îndată-ce și-a rupt cu noi toate relațiile economice, în loc de a fi gravitat ca și mai înainte pe Dunăre în sus, și-a transpus comerțul ei de cereale pe mare și își exportează produsele sale, în special grânele, în porturile italiene și franceze ale Mării-Mediterane.

Abstracție făcând dela aceea, că calitatea granelor române în decursul timpului s'a îmbunătățit în mod considerabil și așa ele sunt astăzi superioare granelor ungurești, România a început să-și exporteze produsele și pe Dunăre până la Passau și în Regensburg, unde grânele ungurești erau mai înainte în avantaj chiar și din cauza depărtării mai mici.

Prin urmare României i-a succes a scoate pe Ungaria și din acele debușuri, pe care ea le credea de asigurate pe seama produselor sale.

Camera comercială din Timișoara atribuie aceasta împregiurării, că spriginită de o recoltă bună, România a putut să facă concesii în privința prețurilor, dar' mai ales împregiurării, că societatea de navigațiune dunăreană austro-ungară a acordat favoruri tarifale extraordinare pentru transporturile ce vin din ținuturile Dunării-de-jos spre Germania-de-Sud și spre Svițera.

Lucru vechiu. Nu calitatea produselor din România, nici mijloacele ei de comunicațiune pe apă sunt cauza, pentru care acele produse fac concurență produselor ungurești, ci trebuie

aflat un al treilea factor, care e mai mult potrivit a viri pureci în urechile șovinistilor maghiari.

Societatea de navigațiune dunăreană austro-ungară stă deja demult în calea șovinismului unguresc și cercurile conducătoare maghiare își bat deja demult capul, cum ar pute să facă concurența acestei societăți, asupra căreia guvernul dela Budapesta nu poate exercita nici o înfrîngere.

Tariful după zone pe căile ferate a fost introdus anume în credința, că prin el se va pute efectua un transport, cu care societatea de navigațiune dunăreană nu va pute concura acolo, unde negustorii de produse pot să se folosească la transportarea acestora și de căile ferate ungurești. Și aceasta numai până atunci, până când Ungariei li va da mâna să-și creeze ea însăși o societate de navigațiune maghiară.

Nu scim încă, dacă tariful după zone și-a ajuns scopul, pentru care a fost mai ales introdus, și nu putem să știm, dacă și-l va ajunge chiar și o societate de navigațiune pe Dunăre maghiară.

Ceea-ce scim e însă, că tariful, care se plătește dela toate stațiunile dunărene române începând dela Turnu-Severin până la Galați spre Regensburg, computat în bani austriaci e de 1 fl. 25 cr. pentru 100 chilograme, precum dela Eszek, Seghedin, Bectherecul-mare și Timișoara se plătește tot până la Regensburg 1 fl. 14, 1 fl. 20, 1 fl. 18 și 1 fl. 35 cr. pentru 100 chilograme, prin urmare, afară de Timișoara cu 1 fl. 35 cr., de pretutindena mai puțin, decât se ia dela transporturile ce vin din România.

Camera comercială și industrială din Timișoara nu spune adevărul, pentru-că acela doare și se credea, că România, adusă la starea de război vamal cu monarhia noastră, nu va găsi debușuri pentru cerealele și vitele sale, cele mai de căpetenie produse de export ale ei, va fi ruinată economicese și apoi contrinsă în cele din urmă a încheia o convenție comercială și vamală pe placul agrarilor maghiari.

Aceasta însă nu s'a întemplat. România își are debușurile ei atât pentru cereale, cât și pentru vite, și din rapoartele despre țigurile din porturile României se poate vedea, că preste tot exportul României în anii din urmă nu a rămas înderătel exportului ei dinainte de izbucnirea războiului vamal.

Ear' cât pentru produsele industriale, care formau obiectul cel mai însemnat al importului românesc, teara s'a îngrijit, ca să-și acopere trebuințele ei pe alte căi și prin aceasta s'a dat

totodată și un avânt oare-care industriei naționale.

De aci se poate vedea, că concetenii noștri maghiari, care sînt în prima linie pricinitorii actualelor raporturi economice ale monarhiei noastre cu reșutul vecin, s'au înșelat amar, când au creșut, că prin un război vamal vor nimici economicese statul român. Căci acest stat face astăzi concurența Ungariei cu produsele sale agricole și a început a-și crea o industrie, care cu timpul poate să facă cu desăvîrșire de prisos importarea articolelor industriale dela noi.

În ședința dietei austriace de alaltieri, cu prilegiul dezbaterii asupra bugetului ministerului de comerț, deputatul Gross și-a exprimat regretul pentru lipsa de stabilitate a raporturilor vamale-politice și doreșee o reprezentanță cu succes a intereselor austriace față cu dorințele separatistice ale Ungariei, ear' ministrul de comerț a dîș, că Austria totdeauna e gata a fi cu prevenire față cu interesele economice ale României.

Noi am luat însă anume notiță de raportul camerei din Timișoara, pentru-că se arătăm, că același șovinism, care s'a manifestat față cu România, se manifestează acum față cu o societate de navigațiune de cea mai mare importanță pentru raporturile de comunicațiune din Ungaria, și acest șovinism a devenit deja un pericol nu numai pentru stările economice din țerile de sub coroana Sfântului Ștefan, ci și pentru întreaga monarhie.

Kultur-Egylet-ul în București.

Mai deunăzi în „societatea St. Ladislav“ din Budapesta s'a discutat cu multă căldură ceștiunea Ciangailor din România, susținându-se, că nu se vor mai vota arhiepiscopului catolic din București ajutoarele obișnuite decât sub condiția, că interesele maghiarismului în România vor fi promovate.

Trece limitele acestor tendențe o nouă întreprindere, emanată din cercul de activitate al „Kultur-Egylet“-ului, o întreprindere ce ținde a cuceri teren pentru maghiarism chiar și printre Români de dincolo. Precum aușim și precum citim chiar în foile maghiare, 85 de membri ai operei maghiare din Budapesta au intențiunea, de a da 25 de reprezentațiuni în București și spre scopul acesta au intrat în negocieri cu direcțiunea teatrului național din București.

Absurditățile lui „Nemzet“.

În numărul nostru de ieri am reprodus un articol din „Nemzet“, intitulat „Statul și maghiarisarea“. „Nemzet“ este organul oficios de

frunte al guvernului din Budapesta. Am fi dar' în drept să așteptăm ca, vorbindu-se în acest organ despre îndreptățirea maghiarisării, să găsim argumente, dacă nu tari, cel puțin plausible pentru această îndreptățire; să găsim fapte și consecuențe logice; să găsim ceva ce batăr la aparență ar semăna cu o asemenea îndreptățire. Dar' din toate aceste nimic. Frunțașul oficios se mișcă pe un nivel așa de joșnic, înșiră nișee frase banale cu așa puțină istețime, încât fiecare om cu pricepere ar trebui să se rușineze de o cauză, care numai cu asemenea argumente se poată susține.

„Dreptul natural al popoarelor“, — dîce înainte de toate „Nemzet“, — „constă în alipirea cătră limba și naționalitatea lor și de acest drept se poate folosi în Ungaria fiecare naționalitate ca nicăiri pe această lume. Dar' față cu aceasta statul are datorința naturală, ca să-și valideze pretutindena limba și caracterul național. Unde acest drept și această datorință vin în colisiune, trebuie să învingă totdeauna datorința, căci altfel se răstoarnă statul“.

Această teorie tradusă în practică are următorul înțeles: Noi Români avem dreptul de a vorbi, de a scrie, de a ne instrui în limba noastră și de a ține la naționalitatea noastră. Statul, în care trăim însă și care este întocmai așa al nostru ca și al Maghiarilor, are datorința, de a ne o p r i în exercitarea și folosirea acestui drept. Căci totdeauna va colida „dreptul natural al poporului a se alipi cătră limba și naționalitatea sa“ cu datorința „naturală“ a unui stat polițlogot, de a-și valida pretutindena limba și caracterul național“. Este evident pentru ori-cine, că această „datorință“ a statului trebuie să excludă totdeauna pe acel „drept“ al poporului. Este fără îndoială absurd a susține, că noi Români avem dreptul de a ține la naționalitatea noastră și de a admite totodată, că guvernul unguresc are datorința de a valida pretutindena limba și caracterul național-maghiar. Dar' admițînd această datorință a statului, este și mai absurd a susține, că „fiecăre naționalitate se poate folosi în Ungaria de dreptul alipirii cătră limba și naționalitatea sa — ca nicăiri pe această lume“. Nimeni pe această lume nu va fi accesibil pentru o asemenea argumentațiune, dar' toți ar înțelege, că „Nemzet“ ar dîce, că naționalitățile au dreptul, ear' Maghiarii au puterea, și fiindcă puterea totdeauna este mai tare decât dreptul, se termină ușor ori-ce discuțiune asupra acestui obiect.

„Fiecăre stat din Europa“, — continuă „Nemzet“, — „își împlinesce această dato-

rință și statul unguresc nu poate rămâne înderătel celorlalte, dacă nu voese să se sters de pe harta Europei. Și ar fi bine, ca naționalitățile din Ungaria să se gîndească, că de acel drept natural numai până atunci se pot folosi, până-cînd acest stat, pe al cărui pămînt trăiesc, își poate mențea caracterul național-maghiar. Pentru-că nu există pe continent nici un singur stat, afară de cel unguresc, care nu și-ar da silința, de a asimila cu forță mai multă sau mai puțină pe locuitorii sei străni. În Europa numai Ungaria e singurul stat, al cărui guvern și legislațiua nu exerciază nici o forță față cu naționalitățile sale“.

Dar' în Europa câte state mai sînt, care s'ar pute asemenea în privința naționalităților cu Ungaria? Și dacă se dîce, că nu se întrebunțează la noi forță, numai aceea se poate înțelege, că până acum naționalitățile n'au fost puse în lanțuri, și oamenilor, care nu vorbesc unguresc, încă nu li-s'a tăiat limba. Da! Asemenea forță încă nu s'a exercitat până acum în Ungaria. Nemulțumirea tuturor naționalităților din țeară este cea mai eclatantă dovadă despre forța întrebunțată. Pentru a se convinge pe deplin, câte absurdități a pus „Nemzet“ de astădată pe hîrtie, cînd mai susține, că „toate statele își împlinesc datorința de a valida pretutindeni limba lor“, oficiosul n'are decât să privească în cealaltă parte a monarhiei noastre; acolo nu colidează dreptul naționalităților cu datorința statului; Cehul, Italianul, Românul etc. se folosesc de limba lui și Austria n'a fost ștersă încă de pe harta Europei. Și noi Români, cînd ne gîndim la folosirea dreptului nostru natural, numai așa scrințim la minte nu putem fi de a crede, că „numai până atunci ne vom pute folosi de acest drept, până-cînd statul ungar își poate menține caracterul național-maghiar“. Căci înțelegem foarte bine, că atunci, cînd statul va dobîndi caracterul național-maghiar, dreptul nostru național a încetat.

„Da, statul unguresc are dreptul să maghiarizeze și el își exerciază acest drept prin guvern și prin legislațiua, și încă cu atîta tact, că nu poate să vătămă susceptibilitățile nici-unei singure naționalități“.

Până aci statul avea numai „datorința“ și naționalitățile aveau „dreptul“. Prin un schimb passé însă statul devine acum în posesiunea „dreptului“, ear' naționalitățile rămân cu „susceptibilitățile nevătămăte“. Cum s'ar pute și vătămă Germanii, Români, Sărbii, Slovaci și Rutenii dacă ar deveni „cu atîta tact“ Maghiarii?!

Coroana absurdităților însă tipărite în doalele oficiosului frunțaș este fără îndoială următoarea aserțiune finală:

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Material jargon de dialect sălăgian.

De

Vasilie Vaida.

(Urmare.)

Rărbîu = rariu.

Răstău = răstel, bățul dela jug. (Comit. Cosnici, district. Șimleului.)

Răstăuț = zupă.

Rășpoi = pilă mare, rădăitoare; ungar. răsopoly.

Răvaș = băș, pe care prin fel de fel de creștături își fac țeranii computul; ungar. ravas.

Răbduce = seamănă cuiva. Cuvîntul se află și în scrierile lui Dimitrie Cantemir, dar' sub forma: reduce deasemenea obișnuită și în graiul din Sălăgia, însă poate mai arare-ori. „Înțelepciunea cel-ce are, prin sfințenia lui, adecă lui Dumneșeu se reduce“. („Glos.“ la tom. X., op. comp. ed. Sion., an. 1878 pag. 19.)

Rechișe, după pronunțarea rotlișe = plăcintă din foi; ungar. rdes.

Regruț = recrut. În următorul cântec ostășesc:

„Pé în sus ghe Băia-mare
„Mere-on căpitan călare

„Cu cinci sutle ghe regruțe. —

„Dumneșeu sfînt să li-ajute! —

— „Unghe duci regruțele?

„În bătaie, sârcelele.

— „Nu le băga tare 'n foc,

„Pter drăgușii fetelor,

„Bărbaiși nvevestelor“ etc.

Rînd = putere. Într'o doină:

Străinî ghe-ar avé rînd,

„Face-m'ar moară ghe vînt,

„Străinî ghe-ar avé vreme,

„Cătă minie-ar tăie lemne“ etc.

În frasa: om ghe rînd, are sensul: eu dare de mână, adecă tocmai contrar celeia-ce se obișnuiesc în limba literară a se înțelege sub: de rînd. În frasa: fără rînd, cuvîntul are sensul: fără de cumpet, fără de rost, cu neastîmpér de neiertat; în frasa: a-și da de rînd: a-și da seamă, a aștepta cu băgare de seamă, a fi cu cumpet în săvîrșirii unei fapte, în așteptarea ce premerge săvîrșirea faptei.

Răsăd = firele de curechiu sau altă plantă ce se sădesc.

Reaseleu = rădăitoare pentru brean etc.; — ungarescul: reszelő.

Retiez = incuioare cu drug.

Restenî (a) = a răstăgi; restenîre = restăgnire, precum aci — așa în mai multe cuvinte în graiul sălăgian — g cade înainte de n și m.

Răstun = răstorn.

Reghie = pasaport pentru vite.

Rincalău = rincaci.

Rica-rica! = expresiuni cu care se chiamă ratele.

Rîdător = posnaș, glumeț; — om rîdător.

Rîntieza (a) = a nechieza. Dintr'un descîntec de noaptea de S. Văsiu:

„Nu te căntu draga mē, (N.)

„Pē cal galben tie-oiu încăleca,

„Trămbghiță 'n mână 'ți-oiu da,

„Pē uliță tie-oiu rēdui;

„Cal gangur a rîntieza,

„Trămbghița a trămbghița“ etc.

Răit, plur. roitari, = țorțor; — ungarescul royt.

Robăș = robace; este adeese-ori folosit.

Rojoliș = rosale, vinars artificios.

Rămiș, răpiș! = la fugă! înainte băietel

Roșteiu = zebra, grilă; — ungarescul roșteily.

Rotlișe = rotile (la plug).

Rojmalin = rosmarin. Într'un cântec ostășesc:

„Rojmalin verghe crengos,

„M'o născut maica frumos, —

„Niamțului ghe bun folos.

„Când eram mamii mai dulce,

„Mē jura Niamțu sū cruce“ etc.

Răje = rosă.

„Ghe urit și ghe necaz,

„Pțiere rujē ghin obraz“.

Ung. rōzsa.

Rujō soarelui = floarea soarelui.

Rudă ghe car = prăjina cu ajutorul căreia țeranii își leagă fînul, grăul sau ovēșul pe car.

Ruga cē mare = dacă e la vreo casă vre-un bolnav greu se chiamă șepte femei la casă, și aceste întoarce cu fața cătră Răsărit, recită psalmul cincideci și „ruga cē mare“; cu altă ocaziune, cînd voui tracta despre obiceiurile dela uorți din Sălăgia, voui publica și „ruga cē mare“.

Rupt, în frasa: în rupt: cu tocmală ruptă. Expresiunea ocură și în codicele lui Vasilie Lupul. („Glos.“ codicelui D. Vasilie Lupul de logof. Eustrate, de G. Seulescu, anul 1875 în „Buciumul-Rom.“ pag. 448.)

S. Ș.

Sabou = croitor; ungarescul sabó.

Săcuiet = săculeț.

Sămălesc = comput, fac rațiocini; ungarescul számolni. Participiul verbului în ceștiune la Dimitrie Cantemir are sensul: cugetător, rașionabil, astfel: „nu numai dobitoacele sămăluitoare, adecă oameni“; „că duh sămăluitoar are“. (Veși „Glosar“ la tom. V. al operei complete de G. Sion, pag. 20.)

Sămădas = comput; este foarte întrebunțat. Ungarescul számoldás.

Sincea = virful, acuzițul cuștului. Cuvîntul pare a fi dispărut din graiul țilnic al Românilor în afară de Sălăgia și în uolo ținu-

turi dela Nordul Ardealului; la scriitorii cei vechi însă îl întâlnim adese, astfel în „Petrecerea sfinților“ de Dosofteiu, unde stă scris: „și petrecînd în simceaua postniciei“. (Veși „Cuvinte și forme“ în „Archiv pentru filologie și istorie“ de Cipariu, anul 1870, pag. 664.) Aci „sămceaua postniciei“ are înțelesul: culmea cea mai înaltă a postului. În „Prologul“ lui Dosofteiu: „Agiungînd la simceaua vârștei 94 ani răpōșoa cătră...“, și earăși: Sântul Casianu Romanulu petrecu toată știința filosofică și filologică, cunoșcea și scriptura foarte și din-

dins până la culme de „simcea“. („Buciumul-Rom.“ anul 1879, pag. 199.) În Cautemir: „și de căt simceoa bicului mai ascuțite calcă simcele“. („Glosar“ la tom. V., pag. 20, ed. G. Sion.

Săntiu cu carul = duc cu carul pe cineva. Sălăș = coșciug. Într'o doină:

„Eu, maică, la moartea mea,

„Nimică nu oiu avé;

„Nici scănduri de sălăș,

„Nici pănză pe obraz“.

„Gaz. Trans.“ Nr. 142 an.

1888. I. M.

Sălărișă = cutie de păstrat sare.

Salău = drumețel ce își ia adăpost undeva.

În „Gruia lui Novac“:

„Nu aci ce a dat Dumneșeu,

„Că de-asear' din scăpătat

„Grou un salău 'mi a picat“.

„Gaz. Trans.“ Nr. 46 anul 1889.

„Națiunea maghiară leală și față cu naționalitățile din seamă afară marinimoasă prin lege a decretat egala îndreptățire a naționalităților, dar' nici-odată nu a decretat egala îndreptățire a naționalităților cu națiunea. Căci locuitorii de limbă străină ai Ungariei se nu uite acea distincție, că Maghiarii nu sânt naționalitate în această țeară, ei națiune; în această țeară locuiesc și naționalități străine, și acest stat are și cetățeni de limbă străină, dar' acest stat e — statul maghiară”.

Cu alte cuvinte: Aici în țeara noastră „leală” și din seamă afară „marinimoasă” „națiune” maghiară, șese milioane la număr, ni-a permis nouă, naționalităților, șee milioane la număr, să fim egal îndreptățiti, nu cu ea, căci ea este națiune, — ci noi între noi. Românul se n'abia mai multe drepturi decât Germanul, Slovacul etc. Această interpretare a legii naționalităților este precăd de originală, pe atât de absurdă. Tot „marinimoasă națiune” maghiară ni-a permis nouă „egal-îndreptățitor”, ca drepturile noastre naturale să colideze cu datorițele naturale ale statului, pe care îl guvernează ea, națiunea! Și pentru un asemenea cas „trebuie să învingă totdeauna datorița, căci altfel se răstoarnă statul”. Dar' cu toate aceste „libertate” și „egală îndreptățire” ca în Ungaria, — nicări pe lume! Se poate un galimatias mai mare?!

Cu asemenea „argumente” își susține guvernul nostru îndreptățirea de maghiarizare. Confratele overesc al lui „Nemzet”, „Pester Lloyd”, ar face cauzei un foarte bun serviciu, dacă ar reproduce acest articol al lui „Nemzet”, pentru-ca să cunoască și lumea mare, cât de teneinică este îndreptățirea la maghiarizare.

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 26 Aprilie st. v. Afaceri interne.

În ședința dietei dela 6 Maiu s'a continuat lupta pentru tablele reg. Urmând votarea asupra §-lui 1 din proiectul despre decentralizarea tabelor, propunerile lui Falk, Halassy, Varasdy, Bujánovics și Gaál se resping cu mare majoritate și se primesc sediile neschimbate așa cum sânt în proiectul ministerial. La §-l 2 a propus deputatul Kubinyi, ca tribunalul din Rosenberg să se pună sub tabla reg. din Pojon. §-ul s'a acceptat apoi cu modificarea propusă de Kubinyi. Ședința s'a ridicat pe la 2 oare. Sâmbătă se va încheia sesiunea parlamentară și Luni se va deschide sesiunea a patra.

Proiectul de lege cu privire la modificarea legii despre incolat, acceptat în conferența partidului independent, consistă, după-cum împărtășește „Bud. Hirl.”, din trei paragrafi. §-ul 1 decretează, că dreptul de cetățean unguresc se poate perde singur numai în urma unei renunțări de bunăvoie, adevăd în urma trecerii în alt stat, și că dispozițiunile contrafăcătoare ale articolului de lege II: 1879 își perd valoarea. §-ul 2 conține restituire în întregum cu privire la aceia, care au fost perdut dreptul de cetățean prin articolul de lege respectiv;

Sarcă = coșofană. Ungur. szarka.
 Sársám = nealță. Ungur. szersám.
 Sáráman = sërman, sârác, sârântoc. În ca-tchismul Rákoczy-an s'âm drept nuanțe ale acestui cuvânt: sîrahman, suruman, surumanie.
 Sasáu = merișor, bărbănoc. (Com. Nadeșul-rom, distr. Cehului.)
 Sbocotli (a) = a svicni.
 Scăpătát = în sens figural se dice despre omul devenit sârác, sârácit.
 Secere = seceriș; vreme secerii = secerișului.
 Scoptlit = scupit; a scoptli = a scupi. În predicele lui Varlaam metropolitan încă întâlnim o nuanță a cuvântului în chestiune ce este mai aproape de sêlgianul scoptlit, decât de literalul: scupit; astfel: „acolo ca un minciop fu schlopit”. (Glosariul predicelor metrop. Varlam din 1643 de G. Seulescu, în „Buciumul-Rom.” an. 1875, pag. 485.)
 Stóicá = nasture galbin de aramă.
 Scópót = în frasa: o mers cu cald on scoptot bun tât în ceptle = a mers cu calul un bun reastimp tot în trap grabnic.
 Sciriță = se dice despre vaca ce nu conșepe.
 Scriválá = un bêț micuț și crepat la virf cu acopul, ca în crepătură să se poată aședă cova; spre pld. când țeranii omoară stupii, fac o mică gropiță, în mijlocul căreia aședă o scriválá, care în virf are prinsă pânză trasă prin pucioasă ce înurmă ajunge aprină.

și §-ul 3 extinde această dispozițiune și asupra vèduvelor și a orfanilor.

Despre situația internă a Ungariei aduce „Mémorial Diplomatique” un articol în care dice, că răsturnarea lui Tisza nu e numai irevocabilă și definitivă, dar' nici gruparea de astăzi a partidelor și nici compunerea actuală a cabinetului Szapáry nu pot rămâne așa cum sânt. Acest minister a fost neapărat de lipsă, crearea lui era indispensabilă ca o etapă a trecerii. Acum însă trebuie să se îndeplinească fusiunea între partidul lui Tisza scăpat de mameleci și între opoziția moderată condusă de contele Apponyi. Această fusiune va fi pentru cest din urmă signalul de a intra în guvern și de a inaugura înainte de toate sănătatea morală, de care Ungaria are atât de mare trebuință. Apponyi se va pute apoi menține mulți ani la putere. Tisza a fost un om onest, dar' nu avè decât un singur mijloc pentru de a se afirma, și acesta era corupțiunea. Aceasta l'a făcut să cadă și nu mai trebuie cădut în greșeala aceasta, dacă e vorba să se creeze un „minister mare” și un guvern durabil.

Împăcarea dintre Cehii și Germanii din Boemia.

Cunoscutul politician al Cehilor bêt-râni Mathusch s'a exprimat dille aceste în clubul cetățenilor din Praga în mod foarte semnificativ despre împăcarea ceho-germană. El a dîs între altele: De sigur aceia, care lucră într'acolo, ca cele două naționalități din țeară să fie de nou reprezentate în dietă, fac mai mult pentru dreptul public al Boemiei, decât aceia, care nu știu decât să declameze de dreptul public boem. O simplă adresă nu poate aduce drept public. Numai în o conlucrare unitară a ambelor naționalități există garanța, că țeara nu se va destrămă. Noi trebuie să încungiurăm cearta și să arêtam, că dorim împăcarea; dacă ne va succede aceasta, de sigur vom pute îndupleca pe reprezentanții poporului german a intra în dietă.

După aceste clubul a luat o resoluțiune în contra adresei de neîncredere, pe care Cehii tineri au pus-o la cale în contra deputatului Dr. Rieger. Această resoluțiune se termină cu următoarele cuvinte: „Condamnănd fapta nedeamnă, declarăm, că cetățenii cercului electoral boem nu pot să aibă o cinste mai mare, decât atunci, când un Rieger le primesc mandatul de deputat dietal”. În același înțeles sânt redigiate și resoluțiunile dela 52 alegători din cercul Eisenbrodului și manifestatiunile altor cercuri.

Mesurile Austro-Ungariei în contra Rusiei.

„Correspondance de Pesth” ce ni-a sosit astăzi primesc din Viena următorul comunicat:
 „În vederea acelor fapte provocătoare, care din Petersburg se desfășură după-olaltă de un timp îndelungat în-coace în contra noastră, se pare că oamenii de aici tot s'au hotărît în sfârșit pentru anumite măsuri de precauțiune, spre a fi scutiți pentru „toate eventualitățile” și față cu ominosul

Scordăli (a se) = se dice despre vitele cornoate, când câte două se joacă lovindu-și coarnele împrumutat.
 Schitaș = dichisit, tocmel.
 Sêmbe = în față, față în față. Ungur. szembe.
 Serin = senin. În doina următoare:
 „După nor vîle serin,
 „După dragoste sustin;
 „Lacrămile 'n vale varsă,
 „Vai, inimă mult ești arsă”.
 Seleac, seleacă = sârác, sârácă. În unele comune „de sub codru”, în giurul Cehului se obișnuiesc și seleac, seleacă. Într'o baladă din acele părți:
 „Ibghiu-s'o ibghit,
 „Faciore ghe gazdă mare
 „Cu-o fată de seleac tare.
 „Faciore ghin graiu o grăit,
 „Că io, maică, m'oiu însura
 „Și mnt-oiu lua drăguța.
 — „Cum drăguța 'ți lua,
 „Tu faciore ghe gazdă mare
 „Fată ghe seleacă tare?” etc.
 Secheriș = cărăș; ungurescul seckeres.
 Sederes = albastru; ungurescul szederjes.
 Sechedeac = slăbesc din puteri ungurescul seakadn.
 Sieră = nume ce porcării dau la scroafe; ungurescul saiera.
 (Va urma.)

„prea târziu”. De aceea se pare, că prin aceasta s'ar justifica pe deplin executarea unei împingeri a regimentelor de cavalerie ce garnisonază în Ungaria spre granița galiciană, precum și mobilizarea de probă a singuraticelor corpuri de armată, în ciuda cheltuelilor enorme ce sânt împreunate cu aceasta, și noi credem, că prin aceasta nu se va pute produce nici cea mai nefsemnată neliniște a spiritelor.

„Așa cum stau astăzi lucrurile, când Rusia, fără de cel mai mic privilegiu, își ia rolul lupului dela isvorul apei și pune la cea mai extremă probă proverbiale îndelungă-răbdare a Austro-Ungariei, nu sânt de lipsă sofisme spre a scușa chiar aplicarea celor mai drastice mijloace.

„Numai în momentul, când se vor executa dispozițiunile amintite, intră la noi în viață o urcare parțială a mijloacelor de apărare în scutul intereselor noastre foarte amenințate. Dacă cu finea lui August vom executa eventuala mobilizare de probă a celor trei corpuri de armată, aceasta nici pe departe nu are însemnătatea acelor manevre cu 150 mii oameni și întregul material de războiu, pe care le-a ordonat deja administrația rusească cu excluderea tuturor atașajilor militari străini.

„Tot atât de puțin ar fi de obiecționat, dacă numărul bateriilor de munte din provinciile ocupate se vor duplica și prin aceasta se ofere din partea noastră un paroli energie transporturilor de tunuri rusești și de munițiune spre Sêrbia și Montenegro. Dacă mai departe se vor înființa în curênd mai multe noi regimente de cavalerie, intr'aceasta numai aceia ar pute să afe vre-un lucru neoportun, care pîn, că e foarte natural, ca Rusia să-și îmulsească cu grămada oardele ei de călăreți.

„De neliniștitoare se poate privi numai continuarea acelei stări de apatie, care în fața pericolului amenințator tradează mai multă slăbiciune decât paciență”.

Din parlamentul Italian.

În ședința senatului dela 6 I. c. n., președintele a citit o scrisoare a ministrului-președinte Crispi, în care acesta declară, că după votarea senatului din ședința premergătoare, consiliul de ministri a cerut îndrumări dela regele și în urma acestora a hotărît, ca să roage senatul a continua și termina desbaterea asupra proiectului de lege despre fundațiunile milostive. Mai târziu a luat ministrul-președinte cuvêntul, spre a declara, că dacă deputații camerei, îndată-ce proiectul va ajunge eară la ei, vor repara ceea-ce a suprimat senatul, el se va alătura la restabilirea legii ce se va hotărî în deplină înțelegere în amêndouă camerele. Senatul a reluat firul desbaterilor asupra proiectului din chestiune și l'a acceptat cu 106 contra 54 voturi. Votarea a fost secretă. Cu aceste incidentul s'ar pute privi de terminat.

Mesagiul de tron al împăratului german.

Reichstag-ul german din Berlin a fost deschis alaltăieri prin următorul mesagiu citit de înuși împăratul:
 Onorabili domni! După-ce d-voastră ați fost chemați prin alegeri noue la o lucrare comună cu guvernele asociate, vè dice la intrarea Reichstag-ului în a opta perioadă legislativă un bine ați venit. Sper cu toată certitudinea, că vè va succede a rezolvi în mod mulțumitor chestiunile importante ale legislațiunii, care vi-se vor pune. O parte a acestor chestiuni este de o natură așa de urgentă, încât convocarea Reichstag-ului nu se mai pute amâna. Socotesc aci mai ales zidirea mai departe a legislațiunii pentru scutul lucrătorilor. Grevele întemplate în decursul anului expirat în unele părți ale țerii 'Mi-au dat privilegiul, de a provoca o examinare a întrebării, dacă legislațiunea noastră ține cont în măsură suficientă de datorițele populațiunii lucrătoare ce în limitele ordinii statului sânt îndreptățite și se pot implini. În prima linie se tractează aci de repausul de Dumineca ce trebuie garantat lucrătorilor, precum și de mîrginirea lucrării femeilor și a copiilor, un postulat al considerațiunilor umanitare și al legilor firești de dezvoltare. Guvernele asociate s'au convins, că propunerile făcute în această privință de Reichstag-ul cel din urmă se pot valida în mod legal în cuprinsul lor esențial, fără a jigni alte interese.

În legătură cu aceste s'a arêtat însă și un nou șir de dispozițiuni, care sânt capabile și de trebuință a fi ameliorate. Aci aparțin dispozițiunile legale pentru scutul lucrătorilor — contra pericolilor de viață, de sănătate, de moralitate, precum și pentru ordinea lucrării; și normele despre cărțile de lucru au trebuință de o întregire cu scopul, de a întări vađa părintească față cu lipsa de disciplină a lucrătorilor juvenili. Modificarea necesară și dezvoltarea normativului industrial așteptăm să intr'un proiect, care vi-se va așterne imediat.

Un alt proiect tinde la mai buna regulare a arbitriilor industriali și totodată la organizațiunea lor, care va face posibilă a invoca aceste tribunale ca ofiici de împăcare la diferențe între stăpâni și lucrători despre condițiunile continuării sau reîn-epării relațiunilor de lucrare. Conțez la clarucarea d-voastrelor promptă, pentru ca reformele proiectate să intrunească vederile concordante ale corpurilor legitimoare și pentru-ca astfel să facem un pas însemnat în dezvoltarea pacifică a raporturilor lucrătorilor nostri. Cu cât populațiunea lucrătoare va cunoaște mai mult serioșitatea conșciențioasă, cu care imperialul tinde a îmbunătăți starea, cu atât va cunoaște mai ușor pericolul ce rezultă din pretenșiunile ei fără margini și de neimplinit. În dreapta îngrijire pentru lucrători zace întărirea cea mai riguroasă a puterilor, prin care Eu și înalții Mei asociați se simt chemați și hotărîți a se opune cu resoluțiune firmă fiecărei încercări pentru a șgudul ordinii de drept. Cu toate acestea reforma aceasta poate fi vorba numai despre măsuri, care sânt executabile fără a periclită activitatea industrială patriotică și interesele cele mai însemnate ale lucrătorilor. Industria noastră este numai a sală în lucrarea economică a popoarelor, care concurează pe piața lumii. În vederea acestei împregiurări M'am îndelnetnic a provoca o schimbare de idei între statele, care au cu noi aceeași pozițiune economică, pentru a cerea, încât se poate stabili și executa o recunoaștere comună a cestiunilor legislative cu privire la scutul lucrătorilor.

Mă îndatoresc la recunoștința mulțumitoare, că toate statele interesate au ocrotit această îndelnetnicie și s'a ocrotit și acolo, unde aceeași idee s'a ivit și s'a adus aproape de realizare. Decursul conferenței internaționale intrunite aci 'Mi-a fost spre deosebire Mea mulțumire; hotărîrile ei sânt expresiunea vederilor comune despre terenul însemnat al lucrării culturale a timpului nostru; principiile aședate în ea vor fi, precum și Mă îndoesc, sêmênța, care cu ajutorul lui Dumnezeu va răsări spre binele lucrătorilor tuturor țerilor, și nu vor rămâne fără fructe binefăcătoare pentru raporturile popoarelor între ele.

Menținerea durabilă a păcii formează mereu pînta aspirațiunilor Mele. Eu pot să dau expresiune convingerii, că 'Mi-a succes a întări încrederea și bizuirea tuturor guvernelor străine în această politică a Mea. Dimpreună cu Mine și cu înalții Mei aliați recunoașc poporul german drept o misiune a imperiului, de a scuti pacea prin nutrirea alianțelor încheiate spre apărarea noastră și a raporturilor noastre amicale cu toate puterile externe. Pentru ducerea în deplină a acestei misiuni e însă trebuință de o putere armată ce corăspunde poziției sale în inima Europei. Ori-ce deplasare a raporturilor de putere primejduiesc echilibrul politic și prin aceasta garanța pentru succesul politicii îndreptate spre menținerea păcii.

Decând bazele constituției armatei noastre sânt stabilite pentru un period anumit, instituțiunile militare ale statelor noastre învecinate s'au extins și completat în măsură neprevêdută. Ce e drept, nici noi nu am întrelăsat a ne întări puterea noastră armată, cât a fost cu putință în cadrul legilor noastre; cu toate acestea, ceea-ce s'a putut face în această privință, nu a fost suficient pentru a exclude o deplasare a întregii situații în defavorul nostru. O urmare a puterii de prezență în timp de pace și o înmulțirea trupelor de armată, în special a artileriei de câmp, nu se mai poate amâna. D-voastre vi-se va prezenta un proiect de lege, după care la 1 Octomvrie a. c. va intra în vigoare necesara întărire a armatei.

Acțiunea ce s'a inițiat în Africa-de-Ost pentru suprimarea negoțului cu sclavi și în scutul intereselor noastre, a făcut în lunile din urmă progrese. În curênd se va restabili ordinea deplină în acele părți. Cheltuelile ce se vor ivi au să se acopere prin un creșit suplimentar.

Nu se mai poate amâna nici îmbunătățirea lefilor unei părți a funcționarilor de stat. Dacă lucrările d-voastre aduc roade, prin aceasta se vor câștiga noue și firme garanții pentru bunăstarea internă și pentru siguranța externă a patriei. Să ne fie dat, ca lucrând împreună, să ajungem la această fînță.

Românii din Macedonia.

Archiereii greci vâjdînd, că agenții lor nu pot să reziste la curentul arătatului ce se luat partisanii cauzei românești, s'au pus din ei în capul mișcării și s'au dus în posesia a celele localități, unde se întîmplă să se oprească citirea slujbei în românește, și fiindcă au avut nesocotința, ca să nu se neșuşinarea, de a da semnalul unui scandal în mai pomest, permițându-și a da birici și chiar a lovi pe Românul care citea românește, unul din archiereii a eșit din biserică cu barba smulă, altul cu capul spart și altul cu spina nărea umflată.

Acoste fapte scandaloase provocate și chiar dirigate decătră cei-ce se pretind reprezentanții lui Christos pe pământ, au în cauziune la procese scandaloase care, câștigat, se știe cum, de archiereii și de agenții lor la tribunalele de prima instanță, la apel și la casuație s'a dovedit, că toată vina a fost a lor ca motori și autori ai scandalului.

Precum s'a dîs la început, așa ce a luat chestia aceasta a pus pe gânduri pe adversarii românismului în Peninsula-Balcanică, care pentru considerațiuni politice lucrăză și-șî impun sacrificii enorme, ca Românii au numai să gândească și să lucreze ca Grecii, sau ca Slavi sau Bulgari, ei încă să devină și în fapt Grecii, perșându-și limba, datinele și caracterul românesc prin școale și prin biserică străine și antiromâne. De aceea vedem că comitetul central din Atena trimite 800.000 franci pe an în Macedonia și Epir prin archiereii și consuli greci, pentru înființarea și întreprinerea de școale grecesci în localitățile românești și albaneze.

Bulgaria și comitetele panslaviste din Rusia trimit sume și mai mari încă prin erachia bulgară din Constantinopol pentru școale și bisericii bulgăresci.

Sêrbia, imitând, se vede, exemplul lor, a trecut anul acesta în bugetul statului 300.000 franci pentru școalele sêrbesci în Macedonia.

Dar' fiindcă aceste sacrificii bănești și înfricarea clerului și consulatului grecesc în Macedonia n'au reușit să ajungă scopul lor, adevăd să închidă sau să împedecă școalele române, și din contră, cu cât e mai mare concurența și persecutarea ce se face școalelor și cauzei române prin profesori, prin cărțile didactice, prin agenții ce se trimit și se plătesc din Atena, cu atât defensiva Românilor animați de sentimentele naționale este mai tenace și mai eficace. Acești adversari au recurs la mijlocul de a corupe nișce funcționari turci, slabi de ânger, spre a obține cel puțin un avantaj momentan, credênd că astfel vor pute să încurageze pe partisanii cauzei grece și să descurăgieze pe acei ai cauzei române.

Pe la finele lui Octomvrie, subprefectul din Veria, fără nici un motiv legal, închide școala română de acolo, însă îndată-ce s'a aflat aceasta la Constantinopol, sublima Poartă a dat ordine telegrafice, ca sus dîsă școala română să se deschidă îndată precum s'a și făcut, și astfel, în loc să deie o lovitură acelei școale române și să se descurăgieze partidul românesc, precum se așteptau agenții propagandei anti române, s'a întemplat tocmăi contrarul, fiindcă numărul elevilor a crescut și creșce mereu; și prelângă sentimentul național s'a adăugat și ambiția partidului român așa că acum s'a decia a citi și în biserică românece.

Asemenea autoritatea din Bitolia, și fără motiv legal, a ridicat pe dl Peliza dela școala română din Gopeș, sub pretext că n'avea în regulă certificatul seu de studiu și programul școalei, și îl opri la Bitolia, trăgînd afacerea cu scop de a se vedè scurp locuitorii să-și trimeată pe copii lor la școala greacă. Agenții grecesci, făcără pe Românii să creadă, că directorul școalei române nu se va mai întoarce, însă aflîndu-se aceasta la Constantinopol, sublima Poartă vedînd, că procedarea unor funcționari ca cei precedenți se poate considera și califica ca o persecutare dighisată, însè intenționată a școalelor române, ceea-ce nu e nici drept, nici legal, nici logic, a dat instrucțiunile trebuincioase, atrăgînd în mod serios atenția autorităților din provincie ca să se conformeze cu legea și să nu se deie ocașie Românilor de a se plînge că li-s'au fac nedreptăți.

E o datorie pentru adevăr a se spun aci, că cea mai mare parte dintre înalții funcționari turci s'au convins, că misiunea școlilor române în părțile aceste e carat pedagogic și că scopul lor este a da cultură l Români și tuturor celor care vor să o pemească, și că poporul român, dezvoltându-se în propriul seu element și animându-se de sentimentul național, va înțelega, că interesul țerei, ca în chestiuni politice să nu facă nici dată cauză comună nici cu Grecii, nici cu Slavii, nici cu alt popor în contra Turcilor, și oare-ce imperiul otoman este un scut puternic

Pentru Sibiu: 1 lună 85 cr. 1/2 an 2 fl. 50 cr. 1 an 5 fl. 1 an 10 fl.
Pentru București: 1 lună 1 fl. 20 cr. 1/2 an 3 fl. 50 cr. 1 an 7 fl. 1 an 14 fl.
Pentru România și străinătate: 1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.
Redacția: Str. Ierlii 11. — Administrația: Str. Căminii 1.
Se prenumără și la poște și la librării.
În Bucuresci
primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsicani 35.
Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază.
Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Abonament lunar pentru Maiu st. v. prețurile din capul foii — invită Administrațiunea ziarului „TRIBUNA“.

Sibiu, 27 Aprilie st. v.

Pentru variațiune telegrafică întrețin publicul cu scrieri interesante în triungul iliric. De două ori cu seamă ne spune, că în anuit în partea aceea, care înțeașă cu Bulgaria, agitațiunea principelui și guvernului bulgar sunt tot mai mari. Ceea-ce este caracteristic, guvernul sârbesc puțin păștor față cu agitațiunea. Ceea-ce tradus în limba noastră înseamnă, că guvernul nu prea îi pasă de agitațiunea sub mână poate-că o și mai ales, dacă este adevărată externă a Sârbiei se află în virșire în mâinile țarului privesc ordinele dela

vede numai decât să se arde, ar trebui să se arde și pentru întreținerea, că ce este în contra Bulgariei? Este în Peninsula-Balkanica înaintea de toate ardească, să fie un trup și apără existența elemente nete ale lor imediată. Incine se află după cutrebură devine de deslegată din ca este o figură pe țarului, tot așa cum

Pe aceasta din politica rusească din regele Milan în misterios a părăsit mâna pe Sârbia, pentru scopurile sale. stat cum se vede în această. Interesul ideal național se vede că înfrinșii încă la dezvoltarea, care preste interesele personale

Aceste din urmă seduc înlesnir în cursele străine. Regatul rusec din Belgrad, și regatul rusec din Bucuresci, stul de îndemânateci și au de-

stule ruble la dispozițiune, ca să poată împinge când în dreapta, când în stânga pe oamenii, care se cred a avé destinele Sârbilor și ale Bulgarilor în mână. Agitațiunea din Sârbia, care nu se datează de ieri sau de alaltăieri, o execută Sârbii, însă nouă nu ne vine de loc a crede, că este de proveniență curat sârbească.

Ce interes ar și pute să aibă Sârbia tocmai acum să agiteze contra Bulgariei. Slavismul nefiind încă consolidat în Peninsula-Balkanica, n'a sosit timpul de luptă pentru hegemonie. Elementul slavie, după logica faptelor, încă este foarte departe de stadiul, în care se poată avé loc lupta internă pentru hegemonie. După configurațiunea triungulului iliric; după elementele heterogene, care locuiesc într'nsul și între care elementul turcesc este un factor superior tuturor celorlalte elemente, este chiar întrebarea, dacă pentru elementul slavie va veni vre-odată timpul, ca să se gândească, care dintre Bulgari, Sârbi, Montenegrini să iee rolul de hegemonie?

Slavii din Peninsula-Balkanica au lipsă de pace, ca să se poată desvolta. Ei ar trebui ca să-și aibă de model pe Români din România, care tac și fac. Rusia, nu ei, adevă Slavii din Peninsula-Balkanica, au lipsă de agitațiune.

Rusiei îi stă Bulgaria în calea spre Constantinopol, visul de aur al tuturor autocrațiilor rusești. Rusia însă e cu mult mai cuminte. Ea nu află cu cale a-și băga mâna în spuză. Ei i-ar fi deșce numai decât, că provoacă. Astăzi însă nu-i dă mâna să provoace. Ori-cât de puternică se simte, până vede colosul ligei de pace cu toate dependențele lui, vrea să apară cel puțin că stă departe de vatra cu spuză.

Îi vine dar foarte la socoteală a se folosi de stătutele mici, pe care le seduce făcându-le promisiuni mari și măgulindu-le cu vorbe dulci și frumoase, ear' întrucât aceste nu ajung, sau pentru-ca să le deee pond, mai urmează și argumente scilpicioase și plăcut sunătoare.

Bani de risipit Rusia bag-seamă are destui, promisiunile n'are să le țină și vorbele dulci și frumoase și așa nu plătesc nimica. Ele abia costau vre-o câteva cuvinte.

Cu astfel de mijloace Rusia își urmărească scopurile, folosindu-se când de Sârbia, când de Montenegro, când de Bulgaria. Acum se vede că Sârbia e la rind. Ea are să se facă luntre-punte

pentru-ca Rusia să-și poată urma calea către Cornul-de-aur.

Bărbații de stat ai Sârbilor trebuie că au o memorie foarte scurtă. Au uitat ce au pățit la 1875 și chiar și la 1885, căci altfel nu ne putem explica, cum s'ar arunca earășii în aventuri, ale căror fructe chiar și la cas de reșită nu ei au să le culeagă. Și în legătură cu memoria scurtă stau și conlusiunile false, dacă ei cred, că prin rolul de instrument în mâna unei puteri mari ca Rusia vor ajunge a-și întări existența individualității lor naționale. S'ar înșela amar și dacă ar crede cumva, că agitațiunile lor le ia lumea de aceea ce au să fie după aparență.

Diplomația europeană este foarte bine informată atât despre ceea-ce se petrece în Peninsula-Balkanica, cât și despre motorul adevărat al tuturor lucrurilor câte se petrec în acea peninsula.

Cu deosebire impregiurarea aceasta este, care ne înfățișează situațiunea pentru Sârbia într'o lumină de tot posomorită. Sârbia, care a fost scăpată cu cinci ani mai înainte dintr'un pericol rușinos de Austro-Ungaria: de consecința bătăliilor pierdute în fața Bulgarilor, vine să agiteze contra Bulgariei, care se află în relațiuni bune cu monarhia noastră austro-ungară.

Abstracțiune făcând dela gratitudine, cuvânt care diplomația demult l'a șters din lexiconul său, este afacere de interes propriu pentru Sârbia, ca să-și deee pace și să nu agiteze nici într'o parte. Căci dacă se scie, că agitează pentru Rusia, s'ar pute întâmpla, ca Rusia să fie trasă direct la dare de seamă. Într'un astfel de cas, Austro-Ungaria, ca parte din liga de pace n'ar sta de sigur cu mâinile în șolduri. Când însă Austro-Ungaria va fi necesită a face front la granițele ei dela Nord, nu va trebui ca să-și asigure cu totul spatele în Sud? Atunci o Sârbie agitatoare ce soarte va avé între Austro-Ungaria, între Turcia, Bulgaria și România, care probabil încă vor face parte din ligă?

Dar' și dacă Rusia nu ar fi trasă la dare de seamă, Sârbiei i-ar pute umbra ca la 1885, și nici aceasta nu i-ar fi de folos.

Prin agitațiuni nesocotite Sârbia își poate risca existența pe timpuri îndelungate, poate pentru totdeauna.

Așteptăm ca telegraful, care a alarmat lumea, să vie să o calmeze și să

ne facă să pricepem că Sârbii 'și-au venit în ori și abandonează întreprinderile cu risc, care n'ar aduce nimenui nici un folos, ear' lor mare pericol și stricăciune.

REVISTA POLITICĂ.

Sibiu, 27 Aprilie st. v.

Afaceri interne.

În ședința dietei de alaltăieri s'a continuat dezbateră specială asupra proiectului de lege despre decentralizarea tablelor regesci. Discuțiunea s'a învîrtit mai ales în giurul §-lui 13, care tractează despre cercul de competențe al tablelor regesci. Până la 1 oară d. a. s'a absolvat întregul proiect de lege, afară de §-ul 13, care, după cum scim deja, s'a acceptat în ședința de ieri împreună cu amandamentul ministrului de justiție.

După-cum am fost împărțit, mîne se va include a treia sesiune parlamentară, ear' Luni se va deschide a patra sesiune. După constituirea dietei pentru a patra sesiune se va face numai alegerea pentru delegațiuni și se va lua sub dezbateră proiectul de lege al stângei extreme cu privire la schimbarea legii despre incolat, apoi se va amâna dieta până la toamnă.

Literatura broșurilor politice se înmulțese în Ungaria într'un mod bătător la ochi și sînt în special formațiunea de partide și fusiunea obiectele, cu care se ocupă aceste broșuri. Dilele aceste a apărut din nou o broșură sub titlul „Parlamentul zăzavăru“ (confusie parlamentară). În această broșură se spune, că fusiunea, sub care nimeni nu înțelege contopirea celor două opoziții într'un partid național, ci intrarea opoziției moderate în partidul guvernamental, numai atunci va fi cu putință, când compoziția partidului guvernamental va fi luat o altă formă și Szapary se va fi apucat de realizarea planurilor sale de reformă. Autorul crede, că până la toamnă trebuie negreșit să se facă ceva în această privință.

Episcopul Strossmayer despre apropierea bisericii rusești de cea romano-catolică.

Într'o scrisoare, pe care episcopul Strossmayer a adresat-o publicistului catolic P. Pierling cu privire la opul acestuia „Papes et Tzares“ (Papii și Țarii), episcopul dela Diakovár se exprimă despre apropierea bisericii

rusești de cea romano-catolică în următorul mod:

Păreră mea despre convertirea poporului rusec la religieuna catolică și apropierea celor două biserici, a celei orientale de cea romano-catolică, e următoarea: În decursul evenimentelor viitoare ce cu ajutorul lui Dumnezeu vor trebui să urmeze, întregul popor rusec se va nîsuși a-și scutura jugul autocrației și a-și câștiga o libertate prudentă ce se bazează pe legi drepte. Evenimentele vor deștepta totodată în poporul rusec convingerea, că libertatea națională e o curată imposibilitate fără o biserică liberă, autonomă și independentă. Tot astfel și dinastia rusească și ceialalți factori, care conduc destinele țerii, trebuie să ajungă la convingerea, că o biserică subjugată de stat și atîrnătoare de el e cu deșevțire impotentă și nu poate nici sprîngi dinastia, nici întări legile, instituțiunile, aspirațiunile și preste tot întreaga stare socială a țerii. Dacă aceste două convingeri se vor întări odată, va străbate și păreră, că Rusia trebuie să se împace cu biserica occidentală.

Germania.

Impresiunea, pe care a făcut-o mesajul de tron, a fost preste tot favorabilă. Foile liberale din Berlin spun cu satisfacție, că mesajul de tron exprimă o abateră dela vederile lui Bismarck pe terenul politicii sociale. Mai departe se observă, că nu s'a confirmat scirea, că mesajul va expune un program. Anunțarea despre înmulțirea armatei nu întimpină până acum în presa berlineză nici o critică.

Diarele din Londra încă se ocupă cu mesajul de tron și aprobă în special pasagiul, care accentuează menținerea raporturilor de putere și dice, că deplasarea lor trebuie să se privească de o primejdie pentru echilibrul politic și pentru menținerea păcii.

Dieta imperială 'și-a ales în ședința ei de alaltăieri de președinte pe Levetzow și de vicepreședinte pe contele Ballestrem și pe Baumbach. Levetzow 'și-a adus aminte în termini călduroși de meritele neperitoare ale principelui de Bismarck.

La 7 l. c. Caprivi s'a prezentat pentru înțeaia-dată în casa seniorilor. El a declarat, că se scie una cu trăsătura caracteristică a casei în

Adeverul Literar... VOIAI... Dimineața... Str. Const. Mile... Telefon 4.19.04

FOIȚA „TRIBUNEI“. Material jargon de dialect sêlăgian. De Vasilie Valda. (Urmare.) Silă = nume ce țeranii dau la vaci; ungurescul silaj. Silvoiz = licțar; ungurescul silvoiz. Sir = mod, chip, stare, spre pildă: nu-i sir ghe scăpat = nu-i mod de scăpat; n'are nici on sir să poată plăti dăurile cele mari = n'are nici o stare, nu-i în acea poziție materială, ca să poată plăti contribuțiunile împovăritoare. Ungurescul ser. Sfēt = fētul bisericii. (Șimleu.) Sguțesc = scutur pe cineva cu țarie astfel, că se pune în clătinare. Sobă = odaie, chilie; ungurescul ssođa. Socăciu = bucătar; ungurescul szakács. Socăciță = bucătărăasă; tot din tulpina szakács. Snyidș = desic de tot soiul de tufe. Soartie = astfel se numește beșica cea mare, în care vițelul stă acoperit în vacă, care dacă vițelul se fată, prin natură se dă și ea afară din vacă. Sopon = săpun. Sdărie (a) = a sgăria. Sdrob = drob; a sdrobi cănepă = a strivi cănepă. Sburătoresc = deprind în sburată. Sbuira (a) = a sări; țeranul român din Sêlagiu dice spre pildă foarte adese-ori: pu-

te-i sbrura pēstē șanțū aesta? = putē-vei sări preste șanțul acesta? Slēgher = sfredel. Spăcel = ie, cămeșe femeiască. Spărtica (a) = a sfirtica, a spinteca. Spămă = spăgmă, ață. Spuzăr = pânea de păpușoi ce țeranii de tot săraci coc, nu în cuptor, ci în spuză din vatra focului, acoperindu-o de toate părțile cu sperlă. Stānjen = ilie vênăță, libium. Stēlnițā = păduchie de părete. Stāngăș = stāngaciū. Sterejei = stenejei. Stērt, stērtēr = opiș. Strențar = petecar, Ovrel ce culege sdrențe. „Stic doi boi pē ghi 'napoi“ = un joc de copii; jocul se petrece numai în timp de vară, amestecat din copile și băieți. Strāmătōs = cu strame. Într'o doină: „Că se 'ncalță strāmătōs, „Te sārută mănioș“. „Gutinul“ Nr. 36, a. 1889. Stēvār = stēvar. Stropșeală = epilepsie. Stropșit = atacat de epilepsie. Struș = buchet. Un ficior holțeu își ia rămas bun într'o doină: „Dela struș de busuioc, „Dela feciorii din joc“. „Gaz. Trans.“ Nr. 142, an. 1888. I. M. Stupōș = despre materia formată cu mici găurele, ușor comprimabilă. Suduesc = înjur. Sufulca (a) = a sufulca.

Strugurăș = coacăză. Surt = pluralul feminin dela sur pentru sure. Suciă = caprișii, datină înrăutățită. Ungur. sokács. Sucițoare = lemnul cilindric cu ce se întinde aluatul. Sumnă = fustă de iarnă. Ungur. soknya. Sumărnă = loc cu surpături, loc virtopos. (com. Var. distr. Jiboului.) Surzuesc = câștig, păstrez; surzueală = câștigul adunat prin cufare. Cuvântul stă și în catechismul calvinesc; este ung. szarezni. Suruclesc (mē) = mē prisoesc dela cineva; dela ungur. szülőködni. Suratā = prietenă; cuvântul se obicțuește în mai multe ținuturi din Ardeal și Ungaria. Sușig = neajuns, trebunță, lipsă. În o var. a bal. „Nevasta Sêrbului“: „Da 'mi-s'a ciuntat chelșigū, „Venī vremea cu sușigū“. Suveică = umeală la răboiu, cu care se poartă bătătura printre fire. Și = se, spre pld. „cum și nu“ = cum se nu. Și pentru să întâlnim destul de adese-ori și la scriitorii nostri cei vechi. Astfel la Coresi citim: „Demănēta sta-voiu înaintē-ta și vāzū“. (Ediș. Hajdeu, pag. 9.) În psaltirea lui Dosofteiu: „De multe-ori s'au pusū și me lupte „Din ținere țile cu osti multe“. (Glos. la psaltirea lui Dosofteiu de G. Seulescu în „Buciumul-Rom.“ an. 1876, pag. 9.) Șăinălesc = compățimesc. Ungur. sajdnai. Șalang = țorțol de curea. Ungur. sallang.

Șălărie = salar, diurnă. Șanț = băgău. Șargăciu = gălbiniu; dela ungur. sargás. Nume la cai: „șarga“ din ungur. sarga. Șeitălesc (mē) = mē preumbliu. Ung. sétalni. Șef, șēș = uscior. Șē-și-șē = așa și așa. Șicator = ulicioară, stradă îngustă. Ungur. siktator. Și = ci, de multe-ori, ba în cele mai multe casuri pentru ci se obicțuește vechiul ce, de altdată, adevă nefolosindu-se ce, se usează și. Șimitău = netețitor (la ziduit). Ungur. simitő. Șing = cot (măsură). Ungur. sng. Șinor = găietan; ung. sznór prefăcut din germ. schnur. Șiratāu = preseara nunții; ungurescul siratő. Șirincă, șirincă = șirincă. În balada: „O fată amăgită“: „Și te du 'n fundul grădinii, „Că-i afa un șorpe mare „Cu șirincă pe spinare“. „Tribuna“ Nr. 72, a. 1888. S. Sz. Șireglă = scarigă (la car); ungurescul saroglya. Șitāu = storcător; ung. slytő. Șlăier = vël. Șogor = afiu; este des întrebunțat. Ung. sōgor. Șofran = safran. Șōhan, șōhan, șōhăntitā = nici-când, nici-odată; ung. sōha. Într'o doină, „Nu-l oprească Dumneșou, „Până nu 'l-oiu oprī eu,

„Cu un fir de măgheran, „Sē nu mai stee șōhan“. „Gazeta Trans.“ Nr. 238, a. 1888. I. M. Șoldan = godac; în sens figural: voinic. Șontorōg = schiop de un picior, omul ce merge la o parte. Șorub = șurub. Șoroziță = înrolare, recrutare; ungurescul sorozás. Șopotesc = șoptesc. Forma în ceștiune a cuvântului o aflăm și în psaltirea lui Dosofteiu, unde: „asupra mea șopotia toți pimașii mei, asupra mea cugeta rele mie“. („Glos. la psaltirea lui Dosofteiu“ de G. Seulescu, în „Buciumul-Român“, anul 1876, pag. 203.) Șopotā = șoptă; forma literară nu se obicțuește din capul locului. Șoștomog = mănunchiu bine îndesat de paie. — Șoprū, șoprōn = șopru. Șpargă = șfoară; ung. spargya. Știmp = sul de lemn înșift în pământ, par gros implantat în pământ. Ștōp, în: „ghe un ștōp“ = de o palmă. Știrbloancă = groapa ce se formează în alvia rîurilor. Ștrof = șurub. Ștrolibat = struilbat. Șuăiu = pământul văros și nēsipos. Șugar = nume ce se dă la vaci; — ung. sugár. Șuleu = voinic, flăcăiandru gros în ceață. Șuletic = posnaș, caraghios, într'o latuire — cum se dice.

ceea-ce privește iubirea tradițională pentru Prusia și casa regală; pe acest teren el se va întăli cu casa.

În raportul de motive despre proiectul privitor la urcarea prezentei de pace la 486.983 oameni, deci cu 18.554 oameni, se îndrumă aproape numai la legea militară franceză din 1889. Aceasta normează deja pentru 1891 cifra de pace de 520.000 oameni, prin urmare cu 52.000 mai mult decât proiectul german. Înnoirea ei esențială consistă în cassarea principală a tuturor eliberărilor dela serviciul activ, prin ceea-ce numărul recruților face pe an 220.000, precând acela în Germania cu voluntarii și cu rezervistii de întregire cu tot deabia se urcă la 190.000. Prin aceasta Franța are din cei 25 de ani ai sei 4.125.000 și pentru răboiul 3.350.000 oameni disponibili, și, cu toate-că populațiunea ei e cu 9 milioane mai mică ca cea germană, ea are cu 775.600 mai mulți combatanți ca Germania. Deoarece și Rusia și-a înmulțit puterea armată și și-a îmbunătățit mijloacele de comunicațiune, astăzi stăm în fața unei situațiuni militare, care s'a schimbat în mod esențial dela 1887 încoace. Imperiul numai atunci va fi sigur în existența lui și numai atunci va pute urmări cu succes și mai departe o politică ce se îndreaptă spre menținerea păcii europene, dacă puterea lui armată corespunde raporturilor schimbate și crește mereu în ce privește tăria și promptitudinea ei.

O foie provincială germană asigură, că Hinzpeter a fost țilele din urmă de repețe-ori primit în audiență decătră împăratul și a lucrat personal la dispoziția pentru mesagiul de tron.

Mare senzație produce în Berlin împregiurarea, că ambasadorul din Hamburg Kusserow, un intim al principelui de Bismarck, a fost deodată pus în disponibilitate. După „Berliner Tageblatt“ această regularizare ar fi fost pricinuită prin relațiunile lui Kusserow cu cunoscutul articol din „Hamburger Nachrichten“.

Serbia.

Întregirea cabinetului întâmpină anumite greutăți în ce privește ocuparea ministerului de interne. Circulă fama, că Taușanovici va primi portofoliul de interne. De succesor al prefectului orașului, care a fost numit la curtea de apel, se va numi Stefan Protić, secretarul de stat din ministerul de interne.

Regele Milan și-a amânat din nou călătoria până pe la finea acestei săptămâni.

Se constată acum și în mod oficial, că guvernul sârbesc a arestat pe conjurații bulgari, care agitau la granița sârbo-bulgară, și poliția sârbească a imprăsciat o bandă de 180 oameni dela granița bulgară.

CORRESPONDENȚA „TRIBUNEI“.

Arad, luna Aprilie 1890.

(Memoria lui M. V. Stănescu.) Este o datină creștinească eredită dela strămoșii noștri, pe care biserica a conservat-o pentru noi până în ziua de astăzi, că Luni după Dumineca Tomii acei creștini români, care au morții lor, se adună la morminte, unde preotul la fiecare mormânt, făcând rugăciune, toarnă pe acesta puțin vin, ear' viii mortului împart la săraci pomană, adică colaci și ouă roșii. În amintita și între cei mulți era și veduva răposatului M. V. Stănescu cu neamurile ei, ca să împartă la săraci pomană pentru odihna sufletului răposatului ei soț. Tot omul e cuprins de înfrustrare în această zi, tocmai așa era și veduva răposatului Stănescu. Dar' nu numai preotul veni a-și face datoriința sa, ci și măiestrii români și pompieri din Arad, în fruntea cărora a stat răposatul, veniri a-și depune tributul de recunoștință la mormântul demnului bărbat.

Era o zi frumoasă, când după ameați la 3 oare grupa pompierilor îmbrăcați în uniformă se apropia de mormântul fericitului lor comandant și, după o vorbire scurtă, depuseră o cunună frumoasă pe mormânt. La 4 oare vede publicul coadunat pe morminte apropiindu-se de mormântul respectivului Stănescu o altă grupă de oameni, îmbrăcați toți în vestimente negre, aducând o cunună foarte frumoasă, erau măiestrii români, care ajungând la mormânt se postară în rând, apoi veni preotul și își făcu datoriința, ear' măiestrii începură a cânta „Plâng și mă tânguesc“. După sfârșitul acestei cântări păși la mijloc tânărul călțunar Iustia Olariu și rosti următoarea cuvântare:

„Fraților! În fața acestui mormânt în giurul căruia ne-am adunat, sânt mișcat și ătruns de durere atât de tare, încât gura mea nu va pute rosti ceea-ce cu toții simțim în adâncul inimii noastre. Și cum nu? Aici zace M. V. Stănescu, fericitul în Domnul. Bărbatul, care pe noi ne-a condus cu înțelepciune și virtute, cu vitejie și prevedere. Bărbatul devotat bisericii și națiunii noastre și preste tot binelui public. Bărbatul, care a purtat în viața aceasta o luptă cu fruntea deschisă și pe care pedecile nu l-au descurajiat, ci l-au întărit în credința isbândei, îmbărbătând pe mic și mare, tinăr și bătrân la apărarea drepturilor noastre.

„Am venit deci, suflet nobil, să-ți aducem cea mai ferbinte mulțumită pentru nenumăratele binefaceri, de care ni-ai învrednicit pe noi, și în semn de răsplătire, — deși puterile noastre sânt slabe, — îți promitem sârbătorească, că vom fi tari și neclătiți în credința noastră strămoșească, ne vom iubi biserica, limba și națiunea noastră cu acel foc, care l-ai sădit în noi. Dormi în pace, suflet nobil, care ne-ai ridicat din un întunec amar și dureros, ni-ai câștigat un prezent mai îndestulitor și ni-ai pregătit un viitor mai fericit. Te asigurăm, că umbra ta ne va conduce pe calea adevărului și vom mări numele tău din neam în neam.“

După finea acestei vorbiri, ascultată de un public numeros cu atențiune jalnică, tinereimea măiestră începă cântarea „Trei colorii“, care răposatul până era în viață îi producea o plăcere nespusă: la strofa:

Ear' când, fraților, m'oi duce
Dela voi și-oiu fi să mor,
Pe mormânt atunci să-mi puneți
Mândrul nostru tricolor!

pășiră trei tineri cu o cunună foarte frumoasă cu tricolorul românesc, ear' în mijlocul cununii era portretul răposatului Stănescu, și o depuseră între lacrimi pe mormânt. Era o privire tristă, se adunară toți, care erau la morții lor, ca să vadă, cum scie Românul să-și aprezieze pe bărbații sei demni, toți depuseră o lacrimă pe tristul mormânt. În fine veduva răposatului împărți săracilor pomană obicnuită, după fineira căreia ne îndepărtărăm toți, ducând cu noi triste suvenir, făcând răposatului: Odihnește în pace, suflet nobil!

Onoare ție, măiestrime românească din orașul Arad, tu esti chemată să întărești neamul românesc aici, tu scii să aprezii meritele bărbaților, care se luptă pentru românism; pășiți numai înainte pe calea, care ați apucat, nu vă descurajați și Dumnezeu vă va binecuvânta pe voi și ostenele voastre.

Un privitor.

CRONICĂ.

Numiri. Subjudele Aladár Deresényi dela judecătoria cerc. din Vișouli-superior a fost numit jude dela judecătoria cerc. din Tașnad. Mai departe au fost numiți: notarul Dr. Stefan Daniel dela tribunalul reg. din Brașov subjude dela judecătoria cerc. din Făgăraș; subnotarul Victor Rozgonyi dela judecătoria cerc. din Zernești notarul tribunul reg. din Brașov; oficialul cl. V. Iosif Keresztes oficial cl. IV. și practicantul de contabilitate Francisc Propper oficial cl. VI. la receptoratul din Cluj. Învățătorul dirigint Iosif Erdélyi dela școala populară superioară de stat din Hust a fost întărit definitiv în postul seu.

Transferare. Oficialul cl. V. Antoniu Kutka dela receptoratul din Cluj a fost transferat în aceeași calitate la cel din Huedin.

Ordonanță ministerială în privința funcționarilor de stat obligați la arme. În considerarea raporturilor schimbate prin noua lege militară, ministrul de finance a pus afară din vigoare §-ul 83 l. al normelor de serviciu financiare și a ordonat următoarele: Dacă funcționarii de stat obligați la arme, inclusive practicanții, mai departe funcționarii subalterni, — cu excepția finanțierilor, — și scriitorii vor fi convocați, ei își vor ține rangul și se vor privi ca supranumerari, ear' postul lor se poate ocupa prin altcineva; competențele li-se sistază cu ziua, în care es din oficiu, și afară de competențele ce le-au avut ei nu mai pot primi nici un fel de dotațiune sau ajutor. Când și-au terminat serviciul activ, care în asemenea casuri li-se numără ca serviciu de stat, trebuie să-și prezenteze documentele de concediere în termen de 30 de zile la autoritatea lor superioară, care se va îngriji de plasarea lor, eventual va raporta ministerului. Respectivii vor primi posturi de același rang cu aceeași dotațiune, pe care au avut-o înainte de a intra în serviciul militar. Sub același tratament vor și ofițerii de rezervă dela armata comună și dela honveđi, care fac servicii de probă pentru activare. Acei ofițeri de rezervă însă, care sersesc pentru câștigarea dreptului de avansare, primesc competențele lor și pe timpul concediului.

Cărți funduare neglige. Ministrul de justiție a trimis o ordonanță circulară cătră

toate judecătorile ca cărți funduare de prima instanță, că venindu-i la cunoștință, că aceste autorități sânt foarte neglige în ce privește însemnarea intabularilor și rezolvarea cererilor de intabulare, prin ceea-ce casele de ordine sânt împedecate a licuidda imprumuturile, — având ministrul în vedere, că în urma acesteia partidele sânt silite a se adresa cătră institutele de bani private, provoacă pe autoritățile funduare a rezolva și expeda cu cea mai mare grabă cererile caselor ortanale pentru intabulări.

Noul tarif postal pentru tipărituri. Conform unei ordonațe a ministrului de comerț dela 15 l. c. va intra în vigoare un tarif scădut de 3 cr. pentru tipărituri trimise sub legătură cruceată dela 50—150 grame. Tariful acesta are însă valoare numai pentru țerile de sub coroana ungară; pentru Austria și străinătate rămâne tariful cel vechiu. Tariful redus dela 15 Maiu încolo e următorul: Până la 10 grame 1, până la 50 grame 2, până la 150 grame 3, până la 250 grame 5, până la 500 grame 10, până la 1000 grame 15 cr.

Alegerea de patriarh sârbesc. Comisarul reg. baron Nicolici a încunoștințat pe cale telegrafică pe alesul patriarh Brancovici, că și-a sosit autograful Preaflant, prin care se confirmă alegerea, că el îl va publica la 10 l. c. n. în congres, ear' la 11, Duminecă, va instala pe patriarh. Comisarul reg. a sosit și la Carloveț împreună cu cea mai mare parte a deputaților congresuali.

Bibliotecile noastre populare. Pentru înzestrarea acestor biblioteci și pentru ameliorarea stării culturale a Românilor dincoace de Carpați s'a constituit în București un comitet din mai mulți bărbați cu inimă pentru progresul cultural.

Examenul la școala din Șura-mică. Cu datul 9 Maiu a. c. ni-se scrie din Șura-mică: În 5 l. c., în ziua de stântul mucenic George, s'a ținut examenul pruncilor din comuna noastră sub prezidiul reverendisimului domn protopop I. V. Rusu, fiind de față partea cea mai mare din popor. Examenul s'a ținut în sfânta biserică și s'a început cu cântarea sântei rugăciuni „Împărate cereșe“, care a fost executat din partea pruncilor în un mod de tot plăcut. După aceea s'au luat obiectele prescise pentru învățământ, din care au răspuns pruncii cu o dibăcie rară. De tot surprinzătoare au fost răspunsurile date din istoria Ungariei despre revoluțiunea din anul 1784 și anul 1848, răspuns de elevule Floarea Ciolanu și Maria Dragomir, care au atras prin răspunsurile lor admirațiunea întregului public. În fine, ceea-ce a fost preste așteptare, predarea posesiilor: „Peneș Curcanul“, „Ferențarul“ și „Prinsonierul român“, la auđul cărora mulți din ascultători au vrsat chiar și lacrimi. La fine reverendisimul domn protopop, prin o cuvântare bine întocmită adresată cătră popor, semnificând însemnătatea școlii și a unui învățător conșciu de chemarea sa, a declarat examenul de încheiat, spunând tinerele odrasle, că se departează din mijlocul lor pe deplin satisfăcut, și timpul prescis pentru ținerea examenului pentru ei a fost prea puțin, căci cu atari elevi ar mai pute ține cel puțin încă timp de 4—5 oare. „Însă caută să merg, căci mă mi așteaptă și alți tineri ca voi“. În modul acesta decurgând examenul acestui an, doresc ca și pe viitor să fim mângăiați cu așa rezultat frumos, și până-când vom ave atari învățători conșciu de chemarea și misiunea lor sfântă, nu ne vor pute strica nimica vnturile cele reci de Nord. Deci deee cerul, ca pe iubitul nostru învățător să ni-l țină bunul Dumnezeu la mulți ani în mijlocul nostru, răspândind lumină în tinăra generațiune.

Un țeran.

De ale bisericii sâseniei din Ardeal. Adunarea bisericănească generală a evanghelizilor de conf. anglic. s'a deschis la 7 Maiu în Sibiu.

Noul episcop al districțiunii dela Tisa. Din Cașovia se telegrafică: Convntul convocat pentru deschiderea și citirea voturilor intrate și-a ținut alăstări pe zi sub prezidiul inspectorului suprem Toma Perib. Președintele a anunțat la 1 ora 45 a. alegerea lui Paul Zelenka cu o majoritate absolută. Din 162 voturi a primit Zelenka 92, Tepray 41 și Porlaky 26.

Comunitatea bisericănească greco-orientală sârbescă din Viena. În ultima Aprilie cu clădirea bisericii greco-orientale cu edificiul de școală, ceea-ce s'a înălțat în termenul indicat. Duminecă, la 11 Maiu, va pune cu solemnitate mare peatra temeliei sale în Landstrasse, Reichgasse.

Defraudățiune. În conducerea comitatense din Bistrița s'a descoperit înaste de asta cu câteva luni neorinduel, în urma cărora cassarul Vararean a fost suspendat din oficiu. Atunci s'au evaluat scăderile în casa comitatului cu 3000—4000 fl. De atunci înceoate un funcționar ministerial a cercetat casa cu deamăruntul și s'a descoperit, că defraudat cauzat prin fostul cassar se urcă la 15.000 fl. Cercetarea criminală va aduce în curând lumină în această afacere.

Școala franceză în București. E vorba de a se înființa o școală franceză în capitala României. S'a și ținut o întrunire în acest scop la cercul francez din pasajul român.

Foc într'un institut de alienați. Din New-York se depezează, că un incendiu a ruinat cu desăvârșire institutul de alienați din Long-Point; 150 persoane au perit și 100 au fost vătămăte.

Academia Română. Încinciunare.

După decisiunile luate de Academia română în sesiunile de până la anul 1890, concursurile propuse de Academie sânt cele următoare:

I. Premiul Năsturel-Herescu, din seria B, de 4000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1891 unei cărți scrise în limba română cu conținut de orice natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie până la 31 Decembrie 1890.

II. Premiul statului Eliade-Rădulescu, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1891 unei cărți scrise în limba română cu conținut literar, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1889 până la 31 Decembrie 1890.

NB. Concurenții la aceste premii vor binevoi a trimite la cancelaria Academiei române operele lor, care vor fi în condițiunile de timp aci însemnate, în câte 12 exemplare până la 31 Decembrie 1890.

III. Marele premiu Năsturel-Herescu, din seria B, în sumă de 12.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1893 unei cărți scrise în limba română cu conținut de orice natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1889 până la 31 Decembrie 1892.

NB. În privința premiilor Năsturel-Herescu se pun în cunoștința publicului următoarele dispozițiuni din codicilul răposatului întru scriere C. Năsturel-Herescu:

„B. Premii pentru opere publicate.

„În tot anul societatea academică română va avă a premia din venitele fondului Năsturel, o carte tipărită, originală, în limba română, care se va acoti decătră societate ca cea mai bună publicațiune apărută în cursul anului.

„Însă aceste premii vor fi de două specii:

„1. În trei ani consecutivi de-a rândul se va decerne câte un premiu de patru mii lei, Nr. 4000 l. n. minimum, la cea mai bună carte apărută în cursul anului expirat.

„2. Eară în al patrulea an se va decerne un premiu fix de lei 12.000, carele se va numi „Marele premiu Năsturel“, operoi care va fi judecată ca publicațiunea de căpetenie ce va fi apărut în cursul celor patru ani precedenți. Acest premiu nu se va pute decerne unei lucrări, care va fi obținut deja unul dintre premiile anuale, decăt defalcând dintr'insul valoarea premiului precedent.

„Operele ce se vor recompensa cu această a doua serie de premii vor tracta cu preferință despre materiile următoare:

„a) scrieri serioase de istorie și științele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atinșătoare de istoria țărilor române;

„b) scrieri de religiune ortodoxă, de morală practică și de filosofie;

„c) scrieri de științe politice și de economie socială;

„d) tractate originale despre științele exacte;

„e) scrieri enciclopedice, precum dicționare de istorie și geografie, în care să futre

Șuiu = scrotulă; ungr. sily.
Șumă = sumă. Forma jargonă: șumă, o așmă și în „Noul Testament“ tipărit în Belgrad la a. 1648, unde stă: „Acesta încă vom să știți, că noi în cestu Testamentu întâiu am pus șuma la toate capetele, și în șumă sântu stihuri“. (După „Crestom“, de Cipariu, pag. 85.)
Șumălesc = comput, trag rațiociniul.
Șumăni = cam beut. Cuvântul occură și în „Țiganiada“ lui Budai Delan, unde în cânt. I., citim:
„Și ca din somn sări domnul rumân,
„Ca din vin cîi aburii și șumân“.
(„Bucium-Rom.“ a. 1876, pag. 56.)
Șumenil (a se) = a bē până-ce se mai îmbată.
Șuștuluc = golomox.
Șușcă (a se și a) = a otta, a suspina.
Șuștăr = doniță de muls.
Șut = om stângaci de mână; — ungurescul ruta.
Șuveiu = bēț cu care arunci undeva.

T.

Tăbucet ghe brânză = straiță de brânză.
Tălelesc = nimeresc; ungr. talalni.
Tandău = martor; ungr. tanu.
Tar = povară, dar' îndeosebi este a se înțelege sub cuvântul în cestuine povara ce cineva duce în spate; ungr. tár. Cuvântul se află și în „Pravila de Govora“, unde citim: „O miie de taleri se grăstete tarul păcatelor“. (D. „Crest.“ de Cip., pag. 145.)
Tărosă = îngregată (despre femeie); cuvântul se află și în tip. în

Orăstie, unde secitează: „Mueriel iară zise, înmulțivoiivoi nevoile tale cându veri fi tărosă“. (După „Crestomatiă“ de Cipariu, pag. 52.)
Tărie, în frasa: cu ghe-a tăria = cu de-a sila.
Tărcat = piștriț; om tărcat la maț = om piștriț la maț; ungr. tarka.
Tăroste = staroste.
Tărtăzi (a se) =
Tăpșă = taxă, arândă.
Tăpșue = țipsie.
Tăt = tot; tă-utăta = tot-utăta; tăife = toate; tăfi = toți.
Tătășe = afină.
Tătarcă = holchus sorgun; din planta aceasta fac mături, ear' sēmēnța o întrebuintează pentru alimentarea paserilor de casă.
Tău = baltă, lac; ungr. tó. Într'o doină:
„Păsté Someș, păsté tău
„Arde-o lumină ghe seu“ etc.
Tăulă = treabă, am auđit cuvântul numai în frasa: altă tăulă = altă treabă!
Tăemere = prepus, glosie.
Tămetiue = țințirim, cimiter; ungr. temetli. Într'o doină:
„Dar' cine ne-a despărțit,
„N'ar avé loc în pământ,
„Nici loc în tămetiue,
„Nici scânduri de copârșău“.
„Gaz. Trans.“ Nr. 128, a. 1888.
Tăntiue = triticum spelta.
Tăletiu = posesiune; ungr. telek. Telechiv = cărțile funduare; ungr. telek-könyv.
Tălueso = iau pe ochi, iau țință cu arma. Ungr. cseloni.

Terhétiu = povară; ungr. teher.
Terhelesc = îngreunez; ungr. terhelni.
Tieptălacă = prapeliță.
Ticăzesc = curățesc, tocmesc; ungr. tisztogatni.
Tieleagă = teleagă.
Țipa (a) = a arunca. Într'o doină:
„Țipă-o buză peste alta,
„Eată că gura-i gata“.
Gaz. Tran. N. 236., a. 1888.
I. M.
Într'un descântec de albeață:
„Pă mare țipat-i-oiu.
„Să peie și resteie
„Ca scoptiua sub plicioare
„Și ca roaua ghe soare“ etc.
Țipotli (a) = a sbiera, a țipa cu țarie. În balada „Toma“:
„Pruncu afară o eșit
„Tăt strigând și țipotliind:
„Ciule'n lume și-o vėđut
„Fie mnicuț necat în sânge,
„În sânge-le mână-l-sa,
„Pău-ce-o fugit cu Toma“.
Tisău = chimir, cingătoare de pele; ungr. tiszai.
Tist = dirigător; ungr. tiszt.
Tistle = dirigătorie.
Tistaș = curat; ungr. tiszta.
Tistulesc = curățesc; ungr. tisztogatni.
Tocană = mămăligă; tocănier = mămăligar.
Tocănesc = mănșesc; în sens figural: a face pe cineva porc de căne.
Toet = larmă, egomot.
Toieso = l. fac larmă, 2. dogeneso pe cineva. Într'o doină în senul din urmă.

„Dar' mă tem c'oi zăbovi
„Și măicuța m'a toi“.
Gaz. Trans. N. 173, a. 1888.
I. M.
Tomna și tumna = tocmă.
Tomaciue = zupă. (Com. Valcău, distr. Șimleului.)
Tomnlesc = tocmesc.
Tolcăr = turnător pentru licuide.
Toroptli = a cutropi în picioare.
Toptliștină = topisce.
Tocitoare = cadă mai largă la gură decăt la fund, menită pentru călcare de struguri.
Togoși (a) = a comassa; tog, toag = loc comasat. Ungurescul togosini.
Toldăș = adaus; ungr.escul toldas.
Trabă, trebe = trebuiece.
Trăncotli (a se) = a da din mâni și picioare și a fi busumfiat. (Despre copii.)
Troctar = hotel, han.
Trenchăș = beut, buigăt de beutură.
Trocică = tutungerie.
Troscoț = otrofel.
Tudomănesc = protestez; dela rădăcina ungr. tudomány.
Tuidăș = nătâng, timpit.
Tulaghin = în frasa: cu tulaghin; proprie die, probabil; el tulaghin = el proprie. Ungurescul tulajdon.
Tulburo = turbure.
Tufistlină = tușă.
Tuleu = drug, strujan.
Tuluc = brav, cum se cade.
(Va urma.)

ABONAMEN

Pentru Sibiu: 1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 c. pe lună mai mult.
Pentru monarh: 1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., an 7 fl.
Pentru România și străinătate: 1/2 an 10 franci, an 20 franci, 1 an 40 franci.
Abonamentele se fac numai plătinându-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un sir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.
Redacția: Str. Terenii II. — Administrația: Str. Clădării 3.
Se prenumerează și la poște și la librării.
În București: primește abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsicani 35.
Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrisuri nu se înapoiază.
Un număr costă 5 crucari v. a. sau 15 bani rom.

La Abonament lunar pentru Maiu st. v. — cu prețurile din capul foii — invită Administrațiunea Ziarului „TRIBUNA“.

Sibiu, 28 Aprilie st. v. (S). Am fost reproduc vederile primului oficios maghiar despre îndreptățirea statului, de a maghiariza pe locuitorii nemaghiari din țările de sub coroana Sfântului Stefan, și le-am și redus la adeverata lor valoare, arătând în mod îndreptat, că statul nu are nici dreptul, nici datorița, nici chiar îndreptățirea, de a lucra pentru o astfel de desnaționalizare.

Și am spus-o din capul locului, că nu ne așteptam, ca chiar primul oficios scris în limba maghiară să ne prezente nise absurdități, cu de care eram obișnuiți a ne întâlni numai în coloanele oficiosului clujan.

Guvernamentalii noștri vor fi având însă motivele lor speciale, pentru-ce anume 'și-au aflat tocmai acum timpul, de a confirma adevăratele aspirațiuni ale guvernului și societății maghiare, aspirațiuni, care nu sunt de ieri, nici de alaltăieri, dar' pe care ei pe față cel puțin le-au negat până acum totdeauna, susținând sus și tare, că Maghiarii nici pe departe nu au de gând să maghiarizeze pe concetățenii lor „de altă limbă“.

Expunerile Ziarului „Nemzet“ au fost reproduce la locul prim și în organul ardelenesc al partidului Apponyi-st, în „Erdélyi Híradó“, care 'și-a exprimat deosebita satisfacție, că „Nemzet“ împărtășește aceleași vederi, pe care le are și el în această cestiune. Ear' pentru oficiosul din Cluj s'ar părè, că articolul confratelui seu dela Budapesta a fost un fel de parolă, căci în numărul seu de ieri se ocupă și el cu această cestiune, dar' în altă formă și sub o marcă mai puțin bătătoare la ochi.

El vorbesce de sporierea României și întărirea ei cu elemente, care formează un trup și un suflet. Statul român astăzi nu vede bucuria străini pe propriul seu teritor. Pe Ovrei îi scoate de pretutindenea, de lucrătorii maghiari nu se mai folosesc, pentru-că voesc să fie un stat curat național.

De aci apoi guvernamentalul clujan ajunge la concluziunea, că astăzi fiecare stat voesc să se pună pe base curate naționale, se imprimă caracterul înalional tuturor instituțiilor statului

și spre acest sfârșit pretinde, ca fiecare element străin să se asimileze. Oare, se întreabă el, chiar numai statul unguresc să facă o excepție în această privință și respective numai statul unguresc ar fi condamnat să sufere, ca pe teritorul seu tot felul de străini să lucreze în contra instituțiilor statului?

Prin urmare interesele de conservare ale statului unguresc ar reclama, ca edificiul statului să se pună pe base naționale, pentru-că numai acel element îl poate susține, care împreună cu pustiirea statului să pustiească și el. Națiunea maghiară, s'îngere apoi domni dela Ziarul clujan, e deplin conșcie de acest drept și de această datorița și, deoarece și celelalte state europene fac același lucru, statul unguresc nu se depărteze nici el de această direcție, cu atât mai virtuos, cu cât statul a fost totdeauna maghiar, e și astăzi maghiar și maghiar trebuie să rămână.

A discuta și mai departe cu asemenea oameni, ar însemna a te lupta în contra morilor de vânt. Ei nu mai sunt capabili să înțeleagă, că statul unguresc, câtă vreme mai există în el de ce milioane de nemaghiari față cu o mică minoritate de abia șese milioane Maghiari, nu poate să fie nici-odată un stat național-maghiar. Nu poate, pentru-că fiecare dintre popoarele, care formează această majoritate, își are trecutul seu istoric, limba sa bine conservată și cultivată, literatura sa și preste tot propria sa cultură, care, dacă nu e în multe privințe superioară culturii rasei maghiare, stă cel puțin pe același nivel cu ea. Și nu poate mai ales, pentru-că dacă Maghiarilor nu li-a succed timp de atâtea veacuri de-a rândul să asimileze aceste popoare, nu le mai succedă nici astăzi și, după toate semnele, câte se arată, tot mai mult se împuținează sortii, de a le succedă aceasta pe viitor.

Zadarnică a fost și zadarnică va rămâne deci ori-ce discuție cu concetățenii noștri maghiari în această direcțiune.

Ceea-ce voim acum e numai să arătăm pe scurt, că guvernamentalii noștri au eară mare trebuință, de a gădili publicul maghiar și de a se apropia de o slăbiciune națională a lui. Ministerul contelui Szapáry trebuie, se vede, să asigure „țeara“, că partea cea mai însemnată ce 'și-a pus-o în program este întărirea ideii de stat maghiar și prin urmare maghiarizarea locuitorilor nemaghiari.

Nu o mai fi creșdend nici Szapáry, nici mulți politici serioși de ai Maghiarilor, că se vor pute oare-când realiza aspirațiunile aceste. Iși cunoșc însă oamenii, aciu cu cine au de a face și cred, că cu asemenea utopii pot să-i moamească și să-i țină calzi pentru partidul pe care cu chiuu cu vai se mai bazează astăzi ministerul unguresc.

Apoi fac acest lucru în organele de publicitate maghiare, de care lumea cea mare nu ia nici o notiță. Diarele germane, menite a informa societatea, nu scriu nici-odată asemenea lucruri, din contra ele mai condamnă din când în când șovinismul, dar' guvernul mai pune în gura câte unui mameluc și minciuni, bună-oară cum a fost și asigurarea referentului Chorin din casa deputaților, că idea de stat maghiar e acum întărită cu desăvârșire.

Și în felul acesta, actualul guvern cade și el în păcatul guvernului dlui Tisza.

Domnul Tisza a fost acela, care a nesocotit legile fundamentale ale țării, el a fost acela, care a preconizat șovinismul față cu naționalitățile nemaghiare și tot el a trebuit în urmă să cadă fără a-i fi succes să îndeplinească ceea-ce mereu a fost promis conaționalilor sei. Și domnului conte Szapáry are să 'i-se întempe acest lucru mai curēnd, decât antecesorului seu. Pentru-că sistemul, pe care se pare a-l inaugura și contele Szapáry, s'a arētat odată de rău și stricăcios pentru interesele generale ale țării. El va produce și de aci înainte aceeași nemulțumire și aceeași ferebere între locuitorii patriei, care a existat și pe timpul de tristă memorie al guvernării dlui Tisza.

Ear' cât pentru noi Români, care nu ne privim deloc străini în patria noastră, care a noastră era încă înainte de a fi aciu Maghiarii, că afară de Asia mai există și altă parte a lumii, noi putem să declarăm și acum, ca totdeauna, că în veci nu ne vom face Maghiari, ci vom rămâne și mai departe ceea-ce am fost și sūntem în statul unguresc poliglot.

Sūntem siguri, că toți Români sūnt de o părere cu noi, când dicem, că limba și naționalitatea ni-se poate răpi numai trecēnd preste cadavrele noastre.

Institutele noastre de credit.

(n) Nu odată am avut noi ocaziune, de a atrage în coloanele „Tribunei“ atențiunea cercurilor competente asupra organizațiunii greșite a celei mai mari părți a institutelor noastre de credit. Totdeauna

am accentuat, că forma societăților pe acțiuni nu este cea mai potrivită pentru asemenea institute, dacă au pretențiuni de a fi numite naționale; am accentuat, că pentru țeranii noștri banii ce ofer institutele noastre de credit sūnt prea scumpi, așa încât ei nu-i pot folosi cu dobândă.

În numărul seu din 7 Maiu a. c. „Pester Lloyd“, ocupându-se într'un articol cu organizarea creditului în provincie, se exprimă în următorul mod despre institutele de credit din provincie, între care sūnt a se rangea toate institutele noastre de bani:

„... Rămâne deci cassa provincială de economii, care a făcut tranșia dela usura privată la un sistem mai dezvoltat de credit și are avantajul, că nu intenționează nici un rău pentru datornic și nu tinde la ruina seu. Afară de unele excepțiuni laudabile, care se găsesc însă numai în cele mai mari orașe, aceste casse provinciale de economii au nenumărate defecte, care în partea cea mai mare se ivoresc deja din organizațiunea lor că în treprinderi pe acțiuni.

„Astăzi, ele nu sūnt ca cassele de păstrare din Austria institute de binefaceri în foloarea generală, ci asociări de câștig și încade un câștig fără seamăn de mare. A doua, ele sūnt izvoare de credit de rangul al doilea, adese de al treilea și al patrulea în ceea-ce priveșc procurarea creditului lor propriu; adese nici că sūnt în stare a-și procura mijloacele lor necesare de exploatare. A treia, în partea cea mai mare ele sūnt proprietatea unei olici, prin care împrejurare se cultivă cameraderia și preferarea. A patra, ele, în cele mai mari casuri, au o conducere de oameni specializati; medici și advocați, învățători și scribani sūnt directorii lor. A cincea, ele fixează în lipsa oricărui concurențe o camătă, care în comparație cu prețul banilor trebuie numită de drept enormă. A șesea, ele stau, în urma disproporției între capitalul lor și a capitalului străin, dela început pe base nealide și în cazul unei crize mai mari ele sūnt necesitate a ajunge într'o pozițiune critică, tragēnd și pe datornicii lor cu ele“.

„... Să luăm numai cametele odată în privire: Precād în țergul slobod prețul banilor este 4%, și adese-ori sub 4%, populațiunea provincială plătesce de regulă cel puțin 8%, care se urcă prin taxe de scris, timbre etc. la 10% și speșele de întabulare“.

„... Devenim invidioși când privim la raporturile de credit din Cislaivania și cu deosebire la organizația casselor de economii de acolo, unde cassa de economii este un institut de binefacere, fără capital acționar și fără dividendă, interesează cu dobândă cea mai mare posibilă capitale și le dă ca împrumuturi și din venitul curat formează

un fond de rezervă, care până la un grad oare-care stă la dispozițiune pentru pierderi eventuale, ear' preste acest grad se dă pentru scopuri locale de binefaceri, precād cassele noastre de economii dela început împart pe an milioane de fiorini ca dividende“.

Aceste adevăruri mărturisite într'un organ străin și mai mult la adresa neromânilor, trebuie apreciate și de noi după cuviință.

Institutele noastre de bani, care există astăzi, înseamnă fără îndoială un progres față cu timpurile, unde nu aveam asemenea institute. Nu ne putem mulțumi însă cu atât. Sūntem datorii, după-ce am trecut preste greutatea începutului, să căutăm și să găsim formele potrivite, ca institutele noastre de bani să devină din pepinerii de dividende pentru acționari, instituțiuni naționale.

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 28 Aprilie st. v.

Afaceri interne.

În ședința dietei din Budapesta dela 8 I. c. s'a acceptat și §-ul 13 din proiectul de lege despre decentralizarea tabelor reg. Raportul comitetului pentru revisiunea socotelilor cassei de pe al doilea semestru al anului 1889 a fost luat spre sciință și cassarului 'i-s'a dat absolutul. Deasemenea s'au luat spre sciință și rapoartele ministrului de comerțiu despre concesionarea căilor ferate vicinale Boba—Jánosháza—Stimég și Brașov—Treiscaune. Ședința s'a ridicat la orele 11 1/2, înainte de ameađi.

Sesiunea cassei deputaților se va închide astăzi, ear' sesiunea cea nouă se va deschide Luni. În ședința aceasta, — după-cum află „Nemzet“, — se vor alege funcționarii, Marți se vor alege comisiunile și Mercuri se va începe desbaterea asupra proiectelor de lege prezentate, care probabil se vor absolve până-când se va pute pune la ordinea Zilei proiectul de lege al stângei extreme cu privire la revisiunea legii despre incolat. „Orsz. Ért.“ împărtășește de altă parte, că imediat după deschiderea sesiunii a patra se va lua la desbatere proiectul despre instrucțiunea limbii în școalele medii, ear' după absolvirea unor proiecte mai mērunte, casa se va amāna pe un timp oare-care, și, deoarece într'aceste va urma și alegerea membrilor în delegațiuni, e probabil, că delegațiunile se vor deschide la 4 Iunie n.

Din primul bilanț de cuartal al casselor de stat unguresci pe anul

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Material jargon de dialect sēlagian.

Vasile Vaida. (Urmare și sine.) Tulnaiu = aoleo! Ungur. tolvaj. Tulhan = strujar. Tureac = tureacă, carimbul ciobotei. Tup, „ghe-a tupu“ = un joc de copii de-a ascunsul, de-a mijitul; se mai dice și în Sēlagiu, tocmai ca în Muntenia („Juckrii și jocuri de copii“ de P. Ispirescu, pag. 53), la acest fel de joc: cucă. Tușer = precupeț de vite. Tapoc = țesapă. Țără = țără. Țarc = pat cald. Țățică = un soi de șoarece cu botul ascuțit. Țăriță = nēsip. Țigănește = un joc, „Țigănescul“, care nu este decât ciardașul lin. Țigără = vircolaciul ce, după credința populară, mânăncă luna, când el vede că se întuneacă. Ți = abreviatură din țiră, dar' adese întrebuintat. Țingalău = clopoțel mic. Țiuori = ploaie mēruntă.

Tirimōnie = ceremonie. Țingar = macru, uscăcios. Ungur. cingdr. Țōndră = sucman sau altă haină rea și învechită. Țoptă = prăjina cu care moara clădită pe apă se leagă la mal. Țuclu = pisc de munte. Țuca (a) = săruta. În strigătul de joc următor: „Uiu-iu, că lu mă chiamă, „Iepurele-i bun de zămă, „Iepuroaica de friptură, „Lelea de țucat în gură“. „Gaz. Trans.“ Nr. 235, an. 1888. I. M. Țuiap = tumulug, se mai dice și suleap; cuvântul este ungur. cölöp. Țurgalău = clopoțel mic, se dice și: zurgalău. Țurțalău = țorțor. Țutura (a) = a țurnăi.

U. Uatliq, uatliqe = oacheș, oacheșă. Udori = ardori. Uidōș = sucman scurt cu măneci. Ung. ujjas. Ujina (a) = a mânca spre seară. Ung. ozsona. Ujină = timpul spre seară. Ujură = uzură. Ungheț = ungher. Ulicău = cel-ce bate stradele. Urzōiu = urzitor, aparatul cu care firele se pregătesc pentru rēboiu.

Uretiușe = urechelniță, animal de clasa opterelor. Urlup = prună vițiată. Uri (a se) = a se obosi. Uspătōiū = oaspe. Uspătōaie = oaspă. Uțuțu = scrânciob. Uțuța (a se) = a se da în glenciu, în scrânciob.

V. Văcalăș = murueală văroasă, tenceueală; ungurescul vokolás. Văcălesc = tenceusc; ungur. vokolni. Vădzali (a) = a vena; ungur. vadzsani. Văgăș = tăietură; ungur. vágás. Vanghilie = evanghelie. Vānzol = vēnzoc, legătură. Vălătaș = interogator, cercetare; ungur. vallatas. Cuvēntul a bună-sesimă s'a fi introdus demult în graiul Românilor din Ardeal și Ungaria; într'un act al sinodului dela Blaj ținut în anul 1742 se dice: „A. prin instanța pirădă, că pentru multe lucruri necuvioasă, care se arată în vālătaș, nu pot săl ție preot“. („Acte dinodale“ de I. M. Moldovan, pag. 156.) Vălătesc = fac interogator; ungur. vallatni. Forma verbală a cuvēntului deasemenea o aflăm într'un act al sinodului blăjan dela anul 1742, unde citim: „nu isă dă eșmie ca să mai vālătuiască“ etc. („Acte sin.“ pag. 153.) Vălălesc = întreprind; ungur. vállalni.

Vălău = sghiabul unde se adapă vitele; ungurescul valyú. Valos = răspuns; ungurescul válasz. Vălūș = la morile ce se clădesc pe apă în pod se face din duiele în riu formă de îngrăditură, ca astfel să poți intra în pod. Vardă = casă de gardă. Varmeghe = comitat; ungur. vármegye. Vărșe = unealtă cu care se prind pesci; ungurescul vörș. Vășcălan = lingură de fer; ungurescul vaskaldán. Vătav = vătav. Vē = forma auxiliară vream. În graiul vechiu literar forma auxiliară alcătuită din vream și infinitivul unui verb este foarte desobșcuită, spre pildă în „Psaltirea“ tipărită la Belgrad la anul 1658 citim: „Atunci vīl ne vrea înghiiț pre noi“. (Crestom. pagina 111.) În graiul sēlagian se mai păstrează și ađi, dar' omițēnd din verbul auxiliar pe r. Tot cu vream se mai alcătuesce și o altă formă auxiliară, dacă aceleia 'i-se adauge un participiu preterit, spr. p. vream fi dīs = aș fi dīs. Și aci r se perde din vream, ba adese și în final. Ve-o = vre-o. Ve-un = vre-un. Veduoale = vėduvă; se folosesc foarte adese-ori cuvēntul în cestiune cu sufix augmentativ fără un pic de modificare în sens. Vēnt rēu = gută, apoplexie; 'l-a lovit vēnt rēu = a fost atacat de apoplexie.

Vēnzol (a se) = a se svircoll, a se lupta între sine cu brațele. Vėrdōiu = verđiu. Verin = venin. Într'o doină: „Ce haznă ghe masa rasă, „Intima-mi plānge ghe varsă? „Păharele-mi par verin: „Nu-s cu-amntei, ce cu străin“. Vīrv = vīrf. Vioă = mierță (mēsură); ung. véska. Vighere = vadra. Viganău = vigană. În strigătul de joc următor: „Hop lele cu viganău! „Nu ești ghe ocolū mnteu; „Ocolū mnteu i tinos „Viganău ajunge jos. „Eată-o, băghiiț și na! „Țip' pē viganău mână! „Și drăguța ta fārtate „Toate ulița batte, „Cu ulciuca după lapte, „Și ghe veghe că i rēu, „Tăt āmbli cu viganău“. Vījlă = căne de apă. Vintricol = partea păuteceleui ce cade în jos de buric. Vojot = vuit, freamot. Vojotli (a) = a vui (spre pildă despre furtună). Ve-on = vre-un. Vromegrē = furtună. Vujaľă = întocmeală; potrivire.

1890 aflăm, că între venite dările directe arată un minus de 305.992 fl., care diferență, ce e drept, se paralizează în mod suficient prin plusul din dările de consum; o nouă poziție: venitele dării de beuturi, a contribuit mai mult la îmbunătățirea bilanțului prin suma considerabilă de 4.122.402 fl.; căile ferate de stat încă au produs un venit cu 857.180 fl. mai mare ca cel din cuartalul corespunzător al anului trecut; drept un avantaj se poate lua și împregiurarea, că vânzarea de moșii ale statului nu s'a efectuat într-o măsură așa de mare ca mai înainte, dar pozițiunea: „deosebite venite ordinare“ cuprinde cu 435.400 fl. mai puțin ca în anul premergător, deasemenea și fabricile de mașini ale statului au produs un venit mai mic cu 369.240 fl., ear' la înseși moșiile statului găsim un minus de 292.430 fl. Monopolul tutunului arată un plus de 1.882.983 fl., dar aci și cheltuielile fac cu 1.538.609 fl. mai mult ca în primul cuartal din 1884. Plusul cheltuielilor pentru căile ferate de stat face 433.002 fl., prin urmare cam jumătate din plusul câștigului. La fabricile de fer stă față cu un plus de cheltuieli de 451.840 fl. un plus de venite de numai 161.533 fl. Dintre singuraticile ministerii, ministerul de agricultură a cheltuit cu 221.014 fl., ear' cel de honveđi aproape cu un milion mai mult. Dacă se face socoteala așa cum trebuie să se facă, bilanțul nu e prea potrivit a umple pe oameni de optimism. Din acest bilanț nu se vede, că guvernul ar fi pășit pe căi noi și afirmă mult de rezultatul noilor dări, dacă ministrul de finance Weckerle va pute ori nu să se țină de preliminarul seu.

Despre atitudinea episcopilor în cesțiunea ordonanței ministeriale cu privire la matriculele botezaților circulează cele mai deosebite faime. Așa afirmă „Bud. Hirł.“, că arhiepiscopul Samassa ar fi plecat la Roma, pentru a interveni la scaunul papal în acel înțeles, că ordonanța ministerială se poate foarte bine împăca cu legile bisericești. Aceeași însemnătate se atribuie și călătoriei cardinalului Simor și a episcopului Schlauch la Viena. De altă parte o corespondență din Strigoniu a țărilor „Pesti Hirłap“ spune, că episcopii nu vor executa ordonanța ministerială, din acest motiv cardinalul Simor a și trimis hotărârea episcopatului fără nici un comentariu preoțimii din arhiepiscopul sa. Prin urmare nici un preot din arhiepiscopul sa nu va urma dispozițiilor din acea ordonanță. În cercurile preoțimii mai înalte se crede, că Papa va interveni prelungă guvernul unguresc, ca să se retragă ordonanța și să se mențină statul quo de până acum, căci la din contră s'ar altera pacea dintre Papa și Ungaria.

La toată întemplerarea sîntem curioși a ști, ce se va întempla de aci înainte, deoarece „Nemzet“ a declarat odată categoric, că nu se mai poate permite starea de mai înainte, căci ea învolvă simplu nerecunoșterea și nerepectarea unei legi sancționate de Regele. Din Agram a sosit scirea, că episcopul Strossmayer călătorește la Roma, pentru a interveni acolo în favoarea încheierii unui concordat între

scaunul papal și Montenegro. La această scire „Nemzet“ observă: „Noi nu sîntem în stare să aducem scopul acestei călătorii în consonanță cu poziția politică, pe care o ocupă Strossmayer ca episcopul unei biserici de pe teritoriul coroanei Sfântului Stefan și ca membru al casei magnaților din Ungaria. Pentru noi stă mai presus de orice îndoaială, că rolul de mijlocitor, care ar fi scopul acestei călătorii, — dacă cumva episcopul nu a fost autorizat din parte competentă, — e incompatibil cu numitele lui poziții“.

Agitațiuni în provinciile ocupate.

Faimele despre trimiterea unei deputațiuni de Mohamedani și creștini nemulțumiți din Bosnia și Erțegovina la curțile europene se improaspătă din nou în țărele din Petersburg. Acum se afirmă, că deputațiunea, care are să ceară evacuarea provinciilor ocupate decătră Austro-Ungaria, nu se va îndrepta cătră toate puterile signatate ale tractatului de Berlin, ci numai cătră Rusia și Franța. „P. Ll.“ declară, că în Bosnia și Erțegovina nu se știe nimic de trimiterea unei asemenea deputațiuni. Se vede, că întreg lucrul e o goană, care se face din afară în contra Austro-Ungariei și pe care presa dușmănoasă monarhiei noastre o spriginesce. Caracteristic pentru felul, în care se insceneză asemenea acțiuni, e faptul, că în „Correspondance de l'Est“ se spune, că un proprietar mohamedan din Mostar cu numele Hussaga Komadina ar fi acela, care se află în fruntea deputațiunii. Și apoi nu demult s'a putut citi în „Hlas Hrcgovca“, că acel Hussaga Komadina a fugit din Turcia de teamă de pedeapsa legală pentru înșelăciune, jurământ fals etc.

Călătoria împăratului german în Rusia.

Despre iminenta călătorie a împăratului Wilhelm în Rusia publică „Grașdanin“ un program mai lung, din care extragem următoarele: În Petersburg se crede, că împăratul va petrece în Rusia trei săptămâni; după terminarea manevrelor dela Krasnoj-Selo, împăratul va face o călătorie prin jumătatea vestică a imperiului și va cerceta orașele Moscova, Chiev și Varșovia, unde se face deja toate pregătirile pentru primirea împăratului oaspe. Suita împăratului Wilhelm va fi foarte mare. Astfel se așteaptă prințul George de Saxonia, prințul Albrecht de Prusia, cancelarul imperiului de Caprivi, ministrul de războiu Verdi du Vernois, contele Waldersee, mareșalul de câmp general contele Blumenthal, contele Werder și alții. Mai mulți membri ai familiei împărătesci rusești vor însoți pe împăratul în călătoria sa prin Rusia.

Un scandal financiar înaintea camerei franceze.

Fostul vicedirector al „Creditului fonciar“, dl Leveque, își publică cererea de demisionare, pe care a adresat-o ministrului și în care face guvernului Christophle imputarea, că

face cheltuieli exagerate pentru administrațiune. El a plătit prea multă proviziune pentru exmiterea obligațiunilor de împrumut. Pe la finea lui Martie aceste proviziuni făceau deja suma de 116 milioane. Mai departe guvernul nu a făcut socoteli despre cheltuielile administrative, ceea-ce e în contra statutului. Deasemenea Christophle lasă să se facă cu hărții de bursă disponibile operațiuni, care nu sînt destul de controlate. Afacerea a produs mare senzație și a fost obiectul unei interpe-lațiuni în ședința camerei franceze dela 8 Maiu n.

Convenția comercială între România și Sârbia.

La 8 l. c. camera română a intrat în dezbateră convenției comerciale cu Sârbia. Cogălniceanu a combătut convenția aceasta și a atacat cu vehemență majoritatea. După discursul ministrului de externe Lahovary, camera a hotărît cu 80 contra 35 voturi a se admite cesțiunea convenției drept basă pentru dezbateră generală.

Camera va începe îndată după terminarea acestui obiect cu discuțiunea creditului de 15 milioane pentru fortificațiuni.

O voce imparțială la situațiunea din Arad.

Domnul Sept. Sever Boșșan, candidat de avocat în Curticiu, pe care n'avem onoare a-l cunoaște, ne trimite sub marca „O voce imparțială la situațiunea din Arad“ articolul de mai jos spre publicare și ne amenință pentru cazul nepublicării cu publicarea în alt țiar, unde autorul va fi „nevoit a obiecțiunea eventuală respingere“ din partea noastră.

Noi dăm loc aprețierilor domnului Boșșan, însă nu în urma amenințărilor d-sale, ci conșuși numai de tendența, de a contribui la mai buna lămurire a stărilor de lucruri din Arad.

Aradul este un puternic centru al Românilor. Era un timp, când spiritul național a străbătut toate țărele societății noastre de acolo. Astăzi vedem imposanta inteligență română din Arad și giur aproape paralizată, deo-partă prin șovinismul maghiar, de altă parte prin „guvernul bisericesc“. Noi ca Români avem interes, ca simțul național al Aradanilor să rămână viu și din acest punct de vedere numai ne ocupăm cu „situațiunea din Arad“.

Eată ce scrie dl Sever Boșșan:

Abia trece ți, în care să nu putem citi ceva prin coloanele țărelor noastre, dar' mai cu seamă ale „Tribunei“, — despre Arad.

Am urmărit cu mare atențiune toate corespondențele de aici și am ajuns la concluziunea, că dacă toate ar fi adevărate cele ce se scriu de pe aici, atunci ar trebui să credem, că Aradul este un centru, unde nimic nu mai e sănătos, totul este putred.

Nu e tocmai așa. Publicul mare prin deseale corespondențe și informațiuni e în drept a crede, că românimea de ici e împărțită în două partide: una așa numită a „Tribunistilor“, ear' alta a guvernamentalilor diecesani.

Eu o neg aceasta sus și tare, înainte de toate din simplul motiv, că o așa împărțiere a inteligenței noastre, — între circumstanțele de față — e un ce nenatural, nefiresc! Și că neîntreacă ar fi astfel de situațiune, o demonstrează chiar aceste afirmative partide prin aceea, că de câte-ori se atacă una pe alta, totdeauna se provoacă la sentimentul public. Au deci lipsă de o sigură manta, sub care apoi să poată exagera.

Nu există aici partide, pentru-că „non esse aut male esse idem est!“ Pot fi unele clice în serviciul unor interese de tot particulare, cu care însă publicul mare român nu e deloc înclinat a se ocupa. Pentru-că ce condițiuni sine qua non trebuie să aibă fiecare partid? În prima linie un scop oare-care, pentru a cărui realizare se întemplă gruparea; și fiindcă: „qui vult finem, debet velle etiam media“: principii, după care au să lucreze singuraticii membri și întregul partid; apoi afară de solidaritate și o programă detaliată.

Intreb acum, să-mi răspundă domniile din Arad, au ținut și țin cont de aceste condițiuni la formarea pretinselor partide?

Este totuși ceva ce desparte frumoasa noastră inteligență în mult huiduitul Arad, și anume: o parte mică are rolul ofensiv, ear' cealaltă parte mai mare cel defensiv. Nu rămân însă multă vreme despărțite, căci ambele se întâlnesc într'un punct cardinal: în preocupățiunea oarbă de sine! Această preocupățiune e apoi născătoarea

unei reciproc ce nu are să fie scopul binepriecut. —

Să vedem mai desproaps, lăsat potem apreția rolul ofensiv și cel defensiv? Care este oare mai acuașabil, mai just? Nu trebuie nici o capacitate juridică la constatarea, că unde este ofensivă, la moment are loc, e îndreptățită și defensivă. Caracteristica acestora însă are să fie obiectivitatea. Deodată, ocaz atăt ofensivă, cât și defensivă au luncat de pe pedestalul frumos, dar' greu, al obiectivității, au perdut din farmec, au devenit fără putere. Spre exemplu: cine îi va da credemnt dlui corespondent, care, ocupându-se într'un număr al „Tribunei“ și cu actualul protopop al Aradului, afirmă că locuința acestoi domn nu se știe. Vine apoi o întimpinare din partea dlui protopop, în care afară de aceea, că acea afirmațiune o declară de tendențioasă și nebasată, spre și mai mare orientare își publică locuința: totuși dl corespondent în Nr. 87 al „Tribunei“ ție: „în locul dlui V. Mangra de vicepreședinte s'a ales M. Boșșan, despre care Aradanii încă nu știu, unde locuiesc“.

Acum permite-mi întrebarea, de corespondent, cum se poate aceea, că atunci, când s'a ales acest domn protopop în direcția „Victoriei“ cu unanimitate de voturi, i-s'a scuit locuința; ear' acum, când s'a ales de vicepreședinte al „asociațiunii“, deodată a rămas fără căpătuiu? Unde e aci logica, ba unde e sfieșia?

Preste tot în Nr. 87 e foarte veninos dl corespondent, pentru-că în locul dlui Oncu s'a ales I. Beleş de președinte; în locul dlui V. Mangra, — M. Boșșan de vicepreședinte, și încă și domnul profesor emerit R. Ciorogariu a fost scos din direcțiunea asociațiunii. N'au cauză de supărare și durere. Căci alegându-se dl Beleş de președinte, atăt naționalistii radicali, — după-cum se afirmă dinșiși și după-cum și eu cred că sînt așa, — proprio motu ar fi trebuit se abdică fără grețurare. Pentru-că ori e domnul Beleş naționalist, ori nu bărbat al nostru discreditat politic: în cazul prim pot fi mângăiați pentru preterare; în cazul din urmă cum ar fi mai putut rămăde acesti domni într'o direcțiune, a cărei cap e un domn fără nici o trecere în ochii națiunii noastre? Dealtmintelea d-voastre „din stînga extremă“ ap' hotărît pasivitate pentru toate lucrările noastre, în ciuda căreia un aprip aderenț al d-voastre totuși s'a ales de deputat sinodal în cercul Vingei, care primind acest onor, l'a și împlinit după toată forma. Potim solidaritate.

Mai mare tîmbălu s'a făcut cu „reuniunea femeilor române“. Cu ce mândrie sufletească, cu căta însufleșire și cu căta rivnă s'a început această mișcare culturală atăt de importantă pentru noi Români. Dar' până când a durat această însufleșire? Domniile din partea ofensivă ție, că până la actual domnului Desseanu din 84. — Cine nu va recunoaște, — dacă nu e preocupat, — zelul neadormit al doamnei Oncu, desvoltat cu atăta iritațiune în interesul reuniunii? Care Român nu condamnă acel pas contra intereselor noastre al dlui Desseanu?

Și oare acel tapt regretabil al domnului Desseanu a fost cauza scisiunii în sinul acestei reuniuni? Trebuie să constat, că nu! Pentru-că lucrarea mai mănoasă a reuniunii se datează după 84, sub președinița doamnei Desseanu, ocupând atunci doamna Oncu greul post de cassieră, ședințele comitetului au avut loc în casa domnului Desseanu, care a fost și membru de încredere în acel comitet. Nu e deci deloc basată aspra declarare, că cu un om, care la 1884 a tradat interesele națiunii, nu se mai poate tracta în cesțiuni naționale.

Unde e dar' cauza? Și aci, ca în toate locurile, în măsură potentată însă la noi în Arad: „Cherche la femme!“

Citiți, vă rog, stim. doamne, și primiți cu toată inima cuvintele de aur, ce le-a exprimat Carmen Sylva, unde e mai frumoasă și sublimă femeia!

Am firma speranță, că chiar din acest motiv toate frecările, toate intrigele, toată ura, toate invecțiile aruncate fără cruțare, nu pot dura multă vreme, ci earăși vom fi „toți pentru unul, și unul pentru toți“, ceea-ce are să fie cea mai ferbinte dorință a fiecărui Român! Așa să fie!

Noi nu sîntem în pozițiune de a cunoaște în toate detaliurile frecările din Arad. Însă desbinările produse acolo ne par cu mult mai serioase și mai adînci, decăt ca să le putem califica de „clice“ și să scăpăm de ele cu un „cherchez la femme“. Când pe terenul bisericesc se introduce un terorism, ear' pe terenul politic se propagă umilirea și slugărnicia și scopurile lor sînt pe ambele terene scopuri particulare, numai atunci poate luceta combaterea acestor rele, când ele încetă a exista.

Căsătoria Arhiducei Mariei. În oficial compozici de Căsu crează deja la stabilirea programului festivităților de căsătorie a Arhiducei Valeria. 150 caz. primă și a doua. În care a venit principesa de Carinada dela terasă la Hofburg, vor să se lăch. Compunerea toaletelor de mazăz conform ordinelor Măreșalului părătesei Regine Elisabeta, ear' dăruți țoase de pe această toaletă se pregăde demurrurile profesorului Starck, de că împăratul german va să se că la cununie prin un priș.

Nămiri. Oficialul de vama Dionisio Veresa dela oficiul vamal din Budapesta a fost numit oficial oficial vamal suprem din Brașov. adj. Emeric Botos dela școala de stat din Sănlăleu a fost întărit postul seu.

Statute aprobate. Ministrul reg. ung. a provădat cu clasa de sub Nr. 29.461 statutele renunțării voluntari din Curticiu și Bogata-ru mai departe sub Nr. 29.465 ale celei Margita, sub Nr. 29.466 ale celei ungurească și Calu, sub Nr. 29.467 din Vad (ctul Solnoc-Dobăca).

Alegere de deputat dieta rettyó-Ujfalú s'a fixat alegerea dietal pe 21 l. c. n. Deoarece ce g' a pus nici un contra-candidat, e p' dl Alexandru Csaka și d'ya unanimitate.

În contra arderii cadavrelor de interne a cassat hotărîrea arășeneș de Pojon, prin care a f' reuniunii vieneze „Flamme“ pentru cadavrelor înfrățirea anui crematori, „deoare-ce întinderea arderii cad Ungaria atinge importante interese reclamă o consultare meritorică a

De ale universității din Cluj puțiune a universității din Cluj, toare din profesorii Belky, Projeș ner, s'a prezentat țiele aceste la președinte Szapary și la ministru strucțiune Csáky, spre a le pune interesele clinicelor dela universitate. Excelențele Lor au promis, că vor erul, ear' contele Csáky a pus în o călătorie a lui la Cluj, spre a se în persoană de lipsurile universității

Ordonanța contelui Csáky vința matriculelor. Protestelor cunoscuti ordonanțe a ministrului, s'a alăturat acum și districtul biser Chiechinda-mare, care în adunarea mavers, ținută la 6 l. c. în Moermit o rezoluțiune, în urma căreia și priveș de obligatoarea ordon ministerială, deoarece îndrumări pr imatriculări ei nu acceptează decăt autoritățile bisericești legale.

Proces de presă. Citim în Hiradó: Procesul de presă întente „Tribunei“ în afacerea, pe care nicat-o deja în țiarul nostru, se va înaintea tribunalului reg. din Cluj nie n. Noi nu avem încă nici o de această pertractare.

Hymen. Domnul N. Andre vțător în Poinărei (România), își cununia cu domnișoara Constanța din Seliște, la 29 Aprilie st. v., catedrală din Seliște.

Academia maghiară. La ția a treia a adunării generale academiei, a avut loc ședința e mixtă sub presiul baronului Rvös. Votarea a avut următorul r secretar de clasă la sect. a II-a Emeric Pauer, de membru al dir rol Keleti, de membri corespondenți I.: Iuliu Pasteiner și Bernh kácsy, membrul clasei a II-a Kállay și Ludovic Markus fost aleși membri de onoare, ear' mann și Géza Entz membri ord demiei. De membri corespondenți apoi aleși Eugen Gotthard și Klug, de membri externi Arthur Leopold Kronecker. Cîntre e mai trei par a fi Maghiari. apoi „magyar akademia!“ și „many!“

Înviatare la festivitățile intă domn D. Tărlăoagă, care se va în necă în 29 Apr. (11 Maiu) 1890 la în biserica locală gr.-or. Cu ocaz lării se va da în onoarea rev. dou la 2 oare d. a. în sala dlui Lud chet, cuvântul cu l. tl. 20 cr. La tot în sala dlui Ludig reuniunea cîntări și musică din Caransebeș cooperarea corului vocal al reanui cîntări și musică vor da un conce totul program: 1. „Eată ția țiar bărbătesc de Humpel. 2. „Căntec cor bărbătesc de G. Stefanescu, ocașional“, cor femeseș de Al cher. 4. „Suspinul“, cor bărbătesc quens. 5. „Seniu și furtună“, cor I. Vorobchievic. 6. „Găndesc“ cor mixt de E. Popescu. 7. „Fe cor bărbătesc de Adam. 8. „Că duro“, cor bărbătesc de A. Brăni lorul“, cor mixt de Porumbescu. României“, cor bărbătesc de Kă concert urmează joc. Prețal intră și joc de persoană 50 cr. (Venit

- Vut, vu, = din: am vut și împreunarea unui infinitiv, din legătura dintre am vut și preteritul unui gerundiu și participiul preterit se formează formă auxiliară. În graiul vechiu era des obișnuită această formă astăzi dispărută din graiul viu în afară de Sălagiu și câteva ținuturi din Ungaria. Într'o doină:
 - „Tucu-tte, măicuța mă,
 - „Ghe ce maică m'ai făcut,
 - „Dacă nu ți-am trebuit?
 - „Mai binle nu m'ai vut creștite,
 - „Că nu m'ai trage nteghejhe“.
- Z.**
- Zadie = șorț; maramă. În înțelesul din urmă în o poezie din giurul Crasnei:
 - „Cu zadia boare-i făcea
 - „Și din graiu așa grăia“.
 - „Gazeta Trans.“ Nr. 42, a. 1888 l. M.
 - Zăgnăta = focul ce se face în gura cup-torului, când se coace; cuvântul a dispărut din graiul viu, dar' la scriitorii vechi se obișnuia, precum se mai întrebunțează și astăzi la țeranii români din Sălagiu. În „Prologul“ lui Dosofteiu. „Învăța și tepească într'o căldare rășină, plumbă, cătrănu cu iarbă pucioasă s'o arunce în nontru, și zise și de-a segneată căldarei“. („Bu-ciumul-rom.“ an. 1879, pag. 152.)
 - zică = găit.

- Zamă, zămuță = un fel de mîncare; se pregătesce în chipul următor: se pune în oală sau „lăboș“ cu apă carne, care, dacă se ferbe bine, se face din făină de grâu și smântână hrobeală nu prea groasă, ear' aceasta se toarnă în oală, după-ce se ferbe și aceasta, se face prăjitură și mîncarea astfel pregătită se numeșce „zamă“; tot așa se pregătesce și „zămute“, cu deosebire că aci lipseșce carnea.
- Zămoșe (a se) = a se zămoși; această formă al cuvântului se obișnuiesc și în graiul din Biharea.
- Zară = sêrul de unt.
- Zar = săvor; ungur. sâr.
- Zap = părușelul din leasa carului; ung. sâp.
- Zapor = torent de ploaie; ungur. sâpor.
- Zapor = vîrsat.
- Zător = țța din care suge purcelul la scroafă.
- Zălog = amanet; ungur. zâlog.
- Zlot = fiorin; zlot bun = fiorin val. austr.; zlot rău = 40 cr. v. austr.
- Zgăibă = bubă rea.
- Zoli (a) = în frasa: a zoli haite = a să-punl rufe.
- Zup! = când cade cineva cu pocnet, vuiet, se ție: o cădut zup la pămînt, o cădut zup pe cineva; a bate zup-zup = a îmblăți pe cineva cu pumnii să sune.